

Bulletin advokacie

Informace o povinných platbách advokátů pro rok 2008 • Povinnost mlčenlivosti advokáta a elektronická komunikace • Právní úprava sídla společnosti v právním řádu ČR v kontextu evr. práva • Domácí násilí a tzv. vykázaní • Nabývání státního občanství ČR • **KONFERENCE O NEZÁVISLOSTI JUSTICE [IX.]** •

V Y D Á V Á Č E S K Á A D V O K Á T N Í K O M O R A

Bulletin advokacie®

Bulletin advokacie vydává
Česká advokátní komora v Praze
(IČO 66 000 777)
v agentuře **impax**, spol. s r. o.
www.impax.cz

Vychází 10x ročně, z toho 2 dvojčísla
(1-2, 7-8). Přetisk povolen jen se souhlasem
redakce.

Adresa redakce:

Česká advokátní komora
Národní třída 16
110 00 Praha 1
telefon: 221 729 011
fax: 224 932 989
e-mail: bulletin@cak.cz
www.cak.cz

Redakce:

Předseda redakční rady: JUDr. Petr Toman
Šéfredaktor: JUDr. Pavel Blanický
Výkonná redaktorka: PhDr. Ivana Cihlářová
Tajemnice redakce: Eva Dvořáková

Redakční rada:

JUDr. PhDr. Stanislav Balík,
prof. JUDr. Alexander Bělohávek, Dr.h.c.,
JUDr. Jiří Císař, prof. JUDr. Jan Dědič,
prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc.,
JUDr. Pavel Holec, JUDr. Ladislav Krym,
prof. JUDr. Zdeněk Kučera, DrSc.,
JUDr. Václav Mandák, CSc.,
doc. JUDr. Karel Marek, CSc.,
JUDr. Michal Mazanec,
doc. JUDr. Vladimír Mikule,
doc. JUDr. Jiří Pipek, CSc., JUDr. Tomáš Pohl,
prof. JUDr. Naděžda Rozehnalová, CSc.,
prof. JUDr. Pavel Šámal, PhD.,
prof. JUDr. František Zoulik, CSc.

Objednávky předplatného zasílejte na adresu:

ČAK, Národní třída 16, 110 00 Praha 1,
e-mail: dvorakova@cak.cz
Cena výtisku včetně dvojčísel je 90 Kč,
zvýhodněné roční předplatné 850 Kč
kromě poštovného a balného. Advokátům
a advokátním koncipientům se rozesílá zdarma.
S reklamacemi při problémech s distribucí se
obracejte na pí Dvořákovou, e-mail
dvorakova@cak.cz, tel. 221 729 045.

Inzertní služby zajišťuje agentura

IMPAX, spol. s r. o. Objednávky inzerce
zasílejte na adresu agency@impax.cz,
případně volejte na tel. 606 404 953 nebo
na 241 483 141. Media kit a další informace
naleznete na internetových stránkách
www.impax.cz.

Celé znění každého čísla vychází též
na internetu (www.cak.cz). Předáním rukopisu
redakci vyjadřuje autor souhlas se zveřejněním
také na internetu.

Toto číslo vyšlo 18. října 2007 v nákladu
11 950 výtisků.

Obálka a grafická úprava:

IMPAX, spol. s r. o.

Fotografie na obálce:

Jakub Stadler

Tisk: Grafotechna print, s. r. o., Praha

MK ČR E 6469
ISSN 1210-6348

úvodník

Vladimír Jirousek: **Taláry ano či ne?** 3

aktuality

Bliží se galavečer Právníka roku 2007 ichta 4
Nominační formulář na Právníka roku 2007 7
Pozvánka na konferenci o advokátním soudnictví 9
**Informace o povinných platbách advokátů
pro rok 2008** 10
**Pozvánka na informační den o aktuálních otázkách
advokacie** 12

z právní teorie a praxe

články

shrnutí 16
**Povinnost mlčenlivosti advokáta a elektronická
komunikace** Vladimír Smejkal 17
**Musí řízení před krajským soudem jako soudem
I. stupně navazovat na rozšířené vyšetřování
dle § 168 – § 170 trestního řádu?** Pavel Vantuch 23
**Právní úprava sídla společnosti v právním řádu ČR
v kontextu evropského práva**
Jiří Holas, David Sobek 30
**Domácí násilí a tzv. vykázaní
– nový institut právního řádu ČR** Klára Kočová 34
**Nabývání státního občanství ČR udělením
aneb Na cestě od absolutní správní úvahy
ke standardnímu správnímu řízení** Martin Rozumek 39
**Nový trestný čin napomáhání k neoprávněnému
pobytu na území republiky (k diskusi)** Pavel Čížinský 46
Manželem i registrovaným partnerem zároveň?
Lukáš Klega 47

z judikatury

Trestní odpovědnost za sportovní úraz 50
**I. K rozsahu práv obhájce, ustanoveného pouze
pro odůvodnění odvolání obviněného.
II. K důsledkům skutečnosti, že dovolání bylo
podáno opožděně vinou liknavého postupu soudu
I. stupně při ustanovování obhájce obviněnému** 53

z odborné literatury

**Ochranná známka Společenství a ochranná známka
v Evropském společenství** Jindřiška Munková 56
Zákon o veřejných zakázkách. Komentář Josef Bejček 57

z advokacie

sloupek Karla Čermáka

Od právníkovy introspekce k právnícké sebereflexi 60

z české advokacie

Regiony se představují: Střední Morava	
Lenka Vidovičová	61
Z jednání představenstva ČAK icha	64
Z kárné praxe... Jan Syka.....	64
Poskytování kopie záznamu z hlavního líčení	
obhájci – odpověď na advokátní dotaz	67

z Evropy

Tři novinky v komunitárním právu	
Markéta Tošnerová	68
Ústavná sťažnosť v Rakúsku, Nemecku,	
Švajčiarsku a Lichtenštajnsku Roman Jurík	69
Dr. Günter Kröber čestným předsedou	
Saské advokátní komory Petr Poledník.....	73

informace a zajímavosti

měli byste vědět

Přednášky a semináře pro advokáty	
a advokátní koncipienty ve vzdělávacích	
a školicích střediscích ČAK	76
Výzva Ligy lidských práv: advokáti, zašlete nám	
znalecké posudky!	78
Věra Hartmannová: Dvoječka a velké písmeno,	
prostor a prostora	79
Pozvánka na semináře Jednoty českých právníků	80
Pozvánka na souboj „O šachového krále ČAK 2007“	81
Diskusní fórum Soudní exekuce 2007	
Jan Zdražilík, Jitka Wolfová	82

z právnické společnosti

JUDr. Gerhardt Bubník oceněn	
Olympijským řádem Pavel Blanický	83

nakonec

O horlivé obhajobě Petr Hajn	84
Kresba Lubomíra Lichého	85
Víte, že... Stanislav Balík	85
Inhaltsverzeichnis/Zusammenfassung	86
Table of Contents/Summary	87

konference o nezávislosti justice

Upozorňujeme čtenáře Bulletinu advokacie, že obvyklé zimní dvojčíslo 11-12 se s platností od letošního roku změní na dvě samostatná čísla – BA 11/07 a BA 12/07. Pro předplatitele časopisu se cena nezmění. Ze dvou samostatných čísel BA na začátku roku příštího se naopak stane dvojčíslo. S touto změnou periodicity bude BA vycházet i v následujících letech.

Čtete jedenácté číslo Bulletinu advokacie, které bude věnováno insolvenčnímu zákonu!

Instrukce autorům

Vážení autoři časopisu Bulletin advokacie,

žádáme vás, abyste své příspěvky redakci posílali pokud možno ve formátu programu Microsoft Word (RTF nebo DOC), a to nejlépe elektronickou poštou na adresu bulletin@cak.cz.

Texty:

Formát zasílaných příspěvků by měl odpovídat řádkování 1, písmo Times New Roman, velikost 12. V žádném případě nepoužívejte funkci Automatické číslování, Automatické odrážky ani další speciální formátování textu. Odstavce oddělujte jenom enterem. Vyznačování v textu provádějte pouze tučně nebo kurzívou, v žádném případě nepište proloženě, nepoužívejte podtrhávání textů ani verzálky!

Tabulky:

Tabulkové údaje formátujte pomocí tabulátorů.

Fotografie a obrázky:

Pokud k článku chcete připojit obrazové podklady, zašlete je zvlášť ve formátu JPG, TIF nebo eps. Barevné fotografie by měly mít rozlišení nejméně 300 dpi při velikosti, v jaké se budou reprodukovat, zasílané portrétní fotografie by měly mít nejméně 400 x 500 pixelů. Obrázky v žádném případě nevkládejte přímo do dokumentů!

Redakce uvítá zejména články kratšího až středního rozsahu. **K příspěvku připojte vždy stručné shrnutí v rozsahu nejvýše deseti řádků.** Citace a odkazy provádějte dle platných bibliografických norem. Případné vyžádané autorské korektury se provádí elektronicky, e-mailem.

Ke každému příspěvku dále připojte

- svoji portrétní fotografii
- telefonické spojení
- korespondenční adresu
- rodné číslo
- bankovní spojení pro vyplacení honoráře
- informaci o svém profesním působení, případně akademické, pedagogické či vědecké tituly
- sdělení, zda jste plátcem DPH

Redakce si vyhrazuje právo stylistických, jazykových a technických úprav textů.

Letem advokátním světem

Že se ale dějí věci! A předem je třeba říct, že věci nikoliv příjemné – tedy pro advokáta v pravdě konzervativního a stále ještě přesvědčeného, že základem výkonu i moderní advokacie, mj. včleněné do světa velkého businessu, musí být tradiční principy klasické advokacie. Multidisciplinární celky v nejširším možném pojetí (integrální propojení advokacie ne toliko s příbuznými profesemi), investice do „advokátního podnikání“(!), to jsou advokátní témata dneška.

Nevídaně intenzivní diskusi ohledně alternativních advokátních subjektů na mezinárodním advokátním poli doslova nastaroval návrh zákona pro regulaci právních služeb v Anglii a Walesu, tzv. draft Legal Services Bill („LSB“). Tento návrh, který bude ještě letos předmětem parlamentního projednání, upravuje zbrusu nový institut, tzv. Alternativní formy podnikání (Alternative Business Structure – „ABS“). Institut zavádí možnost založení různých druhů společenství (subjektů) jak právníky, tak osobami s jiným vzděláním (např. lékaři), resp. bez právního vzdělání. Návrh vychází z té filozofie, že součinnost různých profesí na základě integrace je lepší, než na základě spolupráce. Ale pozor! Tato „filozofie“ vychází z úřednické Clementiho zprávy (znalým advokátům nemusím připomínat, že zpráva vychází z tzv. Montiho zprávy zpracované pro orgány EU), přitom pod vlajkou „optimalizace součinnosti“ jsou umně a mimo Komory konstituovány orgány státní správy pro regulaci a licenční procedury (Legal Services Board) a pro disciplinární agendu (Office for Legal Complaints). A samospráva dostala na frak... Ještěže Angličané mohou doufat(?), že exekutiva bude rozumná a úředník apolitický (mj. jsem si připomněl občasné domácí zehrání na povinné členství v rámci kontinentálního samosprávného systému).

Prvním bitevním diskusním polem se stala konference prezidentů komor v Berlíně (červen 2007). Jelikož se mi dostalo cti přednést jeden z hlavních projevů, společně s francouzskými, německými, rakouskými a dalšími kolegy jsem důrazně upozornil na rizika daného experimentu pro další země EU, tj. experimentu,

kteří se může stát „trojským koněm“ advokacie. Ohrožení povinnosti mlčenlivosti, disproporce v disciplinárních režimech a netransparentní dělení odpovědnosti vůči klientovi, a taky nezávislosti advokacie ingerencí diametrálně jinak strukturovaných profesí atd., to vše – když nic jiného – si nutně vyžádá nové „odvětví“ rozsáhlé byrokratické regulace. A to za situace, kdy bez problémů fungují vztahy mezi profesní spolupráce založené na jediném, prostém a efektivním pravidle – „kdo objednává, ten vůči klientovi odpovídá“. Diskusi na druhém bojišti (pracovní konference u příležitosti otevření soudního roku, Londýn, říjen 2007) ukončil reprezentant advokátů USA slovy: „Za celou

dobu prezentace LSB a ABS jsem neslyšel jediný věcný argument prokazující, že by po něčem podobném byla ze strany veřejnosti či advokátů poptávka!“

Zatím méně žhavé, do budoucna však jistě ožehavější je druhé téma zmíněné v úvodu: „Investice do advokacie“. První vlašťovka vzlétla z Austrálie – akcie advokátní společnosti se staly veřejně obchodovatelnými! Je jasné, že zde má iniciace ryze ekonomické (obchodní) kořeny. Z toho však lze dovodit sílu lobby pro futurum. Nevím, snad jsem příliš citlivý na určité a nedávno nabyté vymoženosti, jako je svobodný a vskutku nezávislý výkon advokacie. Možná jde o nikoliv adekvátní a snad předčasný projev sentimentu, že totiž advokacie má být nezávislá nejen na orgánech státní moci, ale i hospodářsky. Čí zájmy však po vstupu investic budu hájit? Klienta, nebo investora? Snad se mýlím, ale stále jsem ještě přesvědčen o tom, že advokacie jakožto širší součást justičního systému má i jiné než ekonomické poslání – navíc nezadatelné!

JUDr. VLADIMÍR JIROUŠEK,
předseda ČAK

Blíží se galavečer Právnicka roku 2007

Třetí ročník celojustiční soutěže Právník roku míří pomalu do cílové rovinky. Ještě stále jsou přijímány průběžné nominace na tituly Právník roku (v kategorii Talent roku je třeba práci odevzdat organizátorům do 30. října 2007, ostatní kategorie jsou otevřené až do 15. prosince 2007). Organizační štáb soutěže pracuje na společenském programu galavečera, letos premiérově pořádaném v hlavním městě českého justičního světa – v Brně.

Večer 25. ledna 2008 přivítá zástupce všech právnických profesí, představitele nejvyšších justičních orgánů, ministerstva spravedlnosti, moci zákonodárné i výkonné čtyřhvězdičkový hotel BOBYCENTRUM. Slavnostní vyhlášení letošních nositelů titulu Právník roku 2007 bude probíhat v obrovské Laser Show Hall, která se posléze změní v jeden z několika tanečních parketů. V dalších sálech BOBYCENTRA bude znít hudba k poslechu i k tanci a doufáme, že i k dobrému jídlu a pití. Organizační štáb udělá maximum pro další úspěch tradice, které jsme společně před třemi lety dali vzniknout. Česká justice je svět, jenž společně utváříme. Je dobré mít čas a prostor se potkávat.

Využijme k tomu galavečer Právnicka roku 2007!

Využijte k nominaci svých kandidátů na titul Právnicka roku 2007 tištěného nominačního letáku (str. 7 BA) nebo nominačního formuláře na www.pravnikroku.cz/ /nominujte svého kandidáta.

Jak získat vstupenky?

Každý advokát a advokátní koncipient má nárok na vstupenky pro sebe a svůj doprovod ZDARMA. Kapacita Laser Show Hall v BOBYCENTRU v Brně, kde bude slavnostní vyhlášení výsledků soutěže probíhat, je však přece jen omezena. Máte-li chuť přijet se do Brna pobavit (+ výhodně se tu ubytovat a strávit tak eventuálně i příjemný celý víkend), rezervujte si včas jednoduchým systémem vstupenky. Vyhněte se tomu, že slavnostní vyhlášení budete sledovat z přílehlých chodeb hotelu na plazmových obrazovkách tak, jako část návštěvníků loňského ročníku v TOP HOTELU Praha.

K rezervaci vstupenek využijte formulář ze strany 7 BA, který poštou odešlete na adresu:

Česká advokátní komora
sekretariát předsedy
Národní 16
110 00 Praha 1

nebo faxem na: 224 932 989.

Pokud si nechcete znehodnotit časopis, využijte uvedený formulář v elektronické podobě - [www.cak.cz/rubrika Aktuality](http://www.cak.cz/rubrikaAktuality). Tento formulář zašlete e-mailem na: sekr@cak.cz.

Vstupenky budou zasilány na Vámi uvedenou adresu poštou ZDARMA v průběhu ledna 2008.

*Rezervujte si včas vstupenky
na galavečer
25. ledna 2008
do BOBYCENTRA v Brně.*

Jak se výhodně ubytovat v Brně?

Pro ty z Vás, kteří budete chtít v Brně přenocovat, případně si tu svůj pobyt prodloužit na celý víkend, dojednala ČAK výhodné podmínky ubytování, kterou jsou Vám garantovány do 20. prosince 2008 v hotelu SLAVIA v Brně. Vyplněné ubytovací formuláře (naleznete na straně 7 BA) zasilejte na adresy na nich uvedené, event. si ubytování rezervujte telefonicky či faxem na spojení, která jsou ve formulářích uvedena.

Po 20. prosinci 2007 již nelze garantovat kapacitu ani zvýhodněné ceny. Ubytovaní si hradí účastníci galavečera individuálně.

*Rezervujte si včas
zvýhodněné ubytování
v BOBYCENTRU
či v HOTELU SLAVIA
v Brně.*

*Na viděnou
25. ledna 2008
v 19 hodin
v BOBYCENTRU
BRNO.*

Všechny formuláře naleznete na straně 7 tohoto čísla.

právní překlady

JURISTRANS

specialista na právní překlady

vzdělávání

JURISTRANS je ceněným odborníkem na překlad právních textů

JURISTRANS poskytuje dodatečné odborné jazykové vzdělání pro právníky

JURISTRANS poskytuje své odborné služby předním advokátním kancelářím a právním oddělením korporací

Svěřte nám své citlivé překlady

www.juristrans.cz

email: info@juristrans.cz telefon: 220 972 011 mobil: 777 286 320

Tento nominační formulář můžete použít k nominaci jednoho svého kandidáta na titul Právník roku 2007. Můžete jej nominovat i do více kategorií – zaškrtněte křížkem. Vyplněný formulář zašlete na adresu spoluorganizátora Právnicka roku : **EPRAVO.CZ, a. s., Pařížská 22, Praha 1, 110 00**. Pokud chcete nominovat více kandidátů, k dalším nominacím využijte elektronický formulář na www.pravnikroku.cz /nominujte svého kandidáta; nebo si formulář vytisknete a vyplněný odešlete na již výše uvedenou adresu.

JEN NA VÁS ZÁLEŽÍ, KDO ZÍSKÁ PRESTIŽNÍ TITUL PŘÁVNÍK ROKU 2007!

Jméno a příjmení nominovaného: .....

Titul: .....

Adresa: .....

Jméno nominujícího: .....

Kontakt (na nominujícího): .....

Důvod nominace: .....

Kategorie:

- Občanské právo (hmotné, procesní)
- Obchodní právo
- Rodinné právo (včetně opatrovnícké agendy)
- Pracovní právo
- Trestní právo (hmotné, procesní)
- Právo duševního vlastnictví
- Obor občanských (lidských) práv a svobod včetně ústavního práva
- Právníká síň slávy (za výjimečný celoživotní přínos právu)
- Talent roku (pro mladé začínající právníky do 33 let věku)
- Právník roku volený laickou veřejností
- Finanční a bankovní právo

Rezervační formulář na vstupenky

právník roku 2007

Česká advokátní komora
sekretariát předsedy
Národní 16
110 00 Praha 1

Rezervace vstupenek na GALAVEČER PŘÁVNÍK ROKU 2007 25. 1. 2008, 19 hodin, BOBYCENTRUM BRNO

Příjmení, jméno advokáta/adv. koncipienta: .....

Adresa AK: .....

Telefon/Fax: .....

E-mail: .....

Žádám o zaslání vstupenek na galavečer Právník roku 2007 (zvolený počet zaškrtněte) 1 ks 2 ks

Datum: .....

Podpis advokáta/adv. koncipienta .....

Po rezervaci budou vstupenky rozesílány poštou na Vámi uvedenou adresu během ledna 2008. Bude možné si je vyzvednout i osobně na sekretariátu ČAK v Praze. Formulář v elektronické podobě je ke stažení na www.cak.cz, rubrika aktuality; zasílejte na sekr@cak.cz.

Formulář na ubytování v hotelu BOBYCENTRUM

Hotel BOBYCENTRUM
rezervační oddělení
Sportovní 2a
602 00 Brno

HOTEL ****
BOBYCENTRUM

Závazná objednávka ubytování ze dne 25. 1. na 26. 1. 2008 v hotelu BOBYCENTRUM (akce: Právník roku 2007)

Příjmení, jméno: ..... Mám zájem o ubytování (zvolenou variantu zaškrtněte)
Adresa: ..... 1lůžkový pokoj 1650 Kč/noc
Telefon/fax: ..... 2lůžkový pokoj 1950 Kč/noc
E-mail: .....

V ceně je zahrnuta bufetová snídaně, volný vstup do fitness s relaxačním bazénem a vysokorychlostní připojení k internetu, DPH a místní poplatky. Možnost parkování v hotelové podzemní garáži (za poplatek), venkovní parkoviště zdarma.

Datum: ..... Podpis účastníka akce: .....

Vyplněný formulář v papírové podobě můžete zaslat na adresu hotelu, faxovat na: +420 541 638 103, v elektronické podobě mailovat (ke stažení na www.cak.cz /rubrika Aktuality) na: rezervace@bobycentrum.cz. Můžete využít i telefonní spojení: +420 541 638 166, heslo Právník roku.

Formulář na ubytování v hotelu SLAVIA

Hotel SLAVIA
recepce hotelu
Solniční 15/17
662 16 Brno

HOTEL SLAVIA
recepce hotelu

Závazná objednávka ubytování ze dne 25. 1. na 26. 1. 2008 v hotelu SLAVIA (akce: Právník roku 2007)

Příjmení, jméno: ..... Mám zájem o ubytování (zvolenou variantu zaškrtněte)
Adresa: ..... 1lůžkový pokoj 1425 Kč/noc
Telefon/fax: ..... 2lůžkový pokoj 1800 Kč/noc
E-mail: .....

V ceně je zahrnuta bufetová snídaně, volný vstup do sauny, DPH a místní poplatky. Možnost parkování před hotelem či v hotelové garáži (za poplatek).

Datum: ..... Podpis účastníka akce: .....

Vyplněný formulář v papírové podobě můžete zaslat na adresu hotelu, faxovat na: +420 542 211 769, v elektronické podobě mailovat (ke stažení na www.cak.cz /rubrika Aktuality) na: hotel.slavia@iol.cz. Můžete využít i telefonní spojení: +420 542 321 249, heslo Právník roku.

Nominační formulář

právníkroku 2007

Sledujte www.cak.cz
a www.pravnikroku.cz pro bližší
informace o společenském
galavačeru 25. ledna 2008
v brněnském BOBYCENTRU.
Včas si rezervujte vstupenky
a zvýhodněné ubytování
v hotelovém komplexu
BOBYCENTRUM či hotelu SLAVIA.
Podrobné informace
také v listopadovém a prosincovém
čísle BA.

WE UNDERSTAND YOUR BUSINESS

TACOMA

Znalecký ústav TACOMA

- Fúze a restrukturalizace
- **Akvizice a divestice**
- Antimonopol a regulace
- Cenné papíry
- Litigace
- Nemovitosti
- Cash flow model
- Kolektivní investování
- Bankovníctví a financování
- Koncernové vztahy
- Nehmotný majetek
- Insolvence
- Studie proveditelnosti

Využijte zázemí největšího znaleckého ústavu v ČR.

Nabízíme kompletní znalecké služby v oblasti akvizic a divestic se zaměřením na:

- Ocenění společnosti jako podpora investičního rozhodování
- Analýzy relevantního trhu společnosti
- Příprava finančního modelu společnosti
- Optimalizace hodnoty společnosti

Jsme připraveni stát se také Vaším partnerem.

Marta Rosová, Partner

Radka Svobodová, Manager

Tel.: +420 226 219 000 | E-mail: radka.svobodova@tacoma.cz

www.tacoma.cz

Právní služby jsou zajišťovány ve spolupráci s advokátními kancelářemi.

Česká advokátní komora Vás zve na konferenci s pracovním názvem

Advokátní správní soudnictví – inspirace odjinud

Konference proběhne v pátek 16. listopadu 2007 ve Školícím a vzdělávacím centru ČAK – Paláci Dunaj v Praze 1, Národní 10 (vchod z Voršilské ul. č. 14) od 9.30 do 16.00 hodin.

Konference se bude zabývat procesem kárného řízení s advokátem, provinivším se proti stavovským či advokátním předpisům, a možnými budoucími cestami, například odvolacím řízením vedeným před zvláštními „advokátními“ soudy, jak tomu je v Německu. Na semináři vystoupí s úvodním slovem JUDr. Bohuslav Sedlatý, předseda kárné komise ČAK, němečtí soudci a advokáti z vedení Saské advokátní komory.

Program:

- 9.00 - 9.30 • Prezence
- 9.30 - 9.45 • Zahájení konference (JUDr. Vladimír Jirousek)
- 9.45 - 10.45 • Referát předsedy kárné komise ČAK JUDr. Bohuslava Sedlatého
- 10.45 - 11.15 • Referát Heike Brunse, advokáta – Disciplinární dohled advokátní komory nad výkonem advokacie
- 11.15 - 13.00 • Přestávka na kávu
- 11.15 - 13.00 • Referát Petera Schaffatha, advokáta – Disciplinární řízení před advokátním soudem
- 13.00 - 14.30 • Referát Dr. Dietmara Onusseita, předsedy Vrchního zemského soudu v Dražďanech – Disciplinární řízení před soudním dvorem
- 14.30 - 16.00 • Obědový raut v restauraci a vinárně Gratia, Kaňkuv palác, Národní 16
- 14.30 - 16.00 • Referát Dr. Lothara Scholze, vrchního státního zástupce – Role generálního státního zastupitelství v disciplinárním řízení
- Diskuse

Účast zdarma. Tlumočení do češtiny a němčiny zajištěno.

Podrobnosti naleznete na webových stránkách ČAK v rubrice Vzdělávací akce ČAK.

Závazné potvrzení účasti zasílejte nejpozději do 5. 11. 2007 e-mailem na adresu international@cak.cz.

Spojené Arabské Emiráty

firo^{tour}
GESTOVNÍ KANCELÁŘ

7 nocí s polopenzí + 3* hotel + přímý let bez přestupů = cena od 13 990 Kč*
Přímé lety také Mexiko, Maledívy, Mauritijs, Srí Lanka, Indie-Goa, Kuba, Keňa, Thajsko a Jamajka

* uvedená cena nezahrnuje letištní poplatky, palivový příplatek, pojištění léčebných výloh a pojištění storna újety.

Sdělení ČAK o povinných platbách

- o výši a splatnosti příspěvků na činnost České advokátní komory (dále jen „Komora“) za rok 2008
- o výši a splatnosti odvodu do sociálního fondu Komory za rok 2008
- o výši a splatnosti odvodu do fondu Komory pro vzdělávání advokátních koncipientů za rok 2007
- o výši a splatnosti pojistného pro rok 2008

Příspěvek na činnost Komory za rok 2008

Výše příspěvku advokáta na činnost Komory za rok 2008 činí

- 8000 Kč,
- 3000 Kč, byl-li advokátovi pozastaven výkon advokacie,
- 4000 Kč, bude-li advokát zapsán do seznamu advokátů po 30. červnu 2008.

Příspěvek je splatný **do 20. ledna 2008.**

Bude-li advokát zapsán do seznamu advokátů po 20. lednu 2008, bude příspěvek splatný do jednoho týdne ode dne zápisu.

Odvod do sociálního fondu Komory za rok 2008

Výše odvodu advokátů do sociálního fondu Komory za rok 2008 činí

- 500 Kč,
- 250 Kč, bude-li advokát zapsán do seznamu advokátů po 30. červnu 2008,
- odvod neplatí advokáti, kterým byl pozastaven výkon advokacie.

Odvod je splatný **do 20. ledna 2008.**

Bude-li advokát zapsán do seznamu advokátů po 20. lednu 2008, bude odvod splatný do jednoho týdne ode dne zápisu.

Výše a splatnost příspěvku na činnost Komory a odvodu do sociálního fondu Komory se vztahuje rovněž na usazené evropské advokáty.

Příspěvek na činnost Komory a odvod do sociálního fondu Komory se platí **převodem na účet Komory č. 12432011/0100**. Při platbě převodním příkazem je třeba uvést variabilní symbol, kterým je číslo nerozdělené pomlčkou nebo lomítkem, sestávající ze čtyřmístného čísla roku, na který je příspěvek nebo odvod placen, a registračního čísla advokáta.

Příspěvek a odvod lze platit též v hotovosti v pokladně kanceláře Komory, Praha 1, Národní tř. 16 (pondělí – čtvrtek: 8.00 – 15.30 hod., pátek: 8.00 – 13.30 hod.).

Odvod do fondu Komory pro vzdělávání advokátních koncipientů za rok 2007

Odvod do fondu Komory pro vzdělávání advokátních koncipientů jsou povinni platit advokáti, usazení evropští advokáti a obchodní společnosti zřízené k výkonu advokacie, kteří zaměstnávají advokátní koncipienty.

Výše odvodu za jednoho advokátního koncipienta za rok 2007 činí

- 3000 Kč,
- pokud pracovní poměr advokátního koncipienta netrval celý rok, činí výše odvodu 1/12 z částky uvedené ad a) za každý započatý měsíc trvání pracovního poměru; pokud byl advokátnímu koncipientovi pozastaven výkon právní praxe, ale jeho pracovní poměr k povinnému advokátovi nadále trvá, snižuje se výše odvodu podle ad a) o 1/12 za každý kalendářní měsíc, po který pozastavení právní praxe advokátního koncipienta trvá, a to počínaje kalendářním měsícem následujícím po měsíci, ve kterém k pozastavení výkonu právní praxe advokátního koncipienta došlo; pokud advokátní koncipient přeruší výkon právní praxe z důležitých osobních překážek v práci na dobu delší než 60 po sobě následujících pracovních dnů, snižuje se výše odvodu podle ad a) o 1/12 za každý kalendářní měsíc, po který přerušení výkonu právní praxe advokátního koncipienta z tohoto důvodu trvá, a to počínaje kalendářním měsícem následujícím po měsíci, ve kterém k přerušení výkonu právní praxe advokátního koncipienta z tohoto důvodu došlo.

Odvod je splatný **do 20. ledna 2008.**

Odvod do fondu Komory pro vzdělávání advokátních koncipientů se platí **převodem na účet Komory č. 6724361087/2700**. Při platbě převodním příkazem je třeba uvést variabilní symbol, kterým je číslo nerozdělené pomlčkou nebo lomítkem, sestávající ze čtyřmístného čísla roku, za který je odvod placen, a registračního čísla advokátního koncipienta.

Odvod lze platit též v hotovosti v pokladně kanceláře Komory, Praha 1, Národní tř. 16 (pondělí – čtvrtek: 8.00 – 15.30 hod., pátek: 8.00 – 13.30 hod.).

Pojistné pro rok 2008

Komora sjednává na základě rámcové pojistné smlouvy č. 2904309313, o profesním pojištění advokátů, uzavřené mezi Generali Pojišťovnou, a. s., a Komorou, pojištění pro advokáty vykonávající advokacii

– samostatně, pro případ vlastní odpovědnosti za škodu, popřípadě též odpovědnosti za škodu způsobenou klientovi v souvislosti s výkonem advokacie jím zaměstnávaným advokátem,

– jako účastníci sdružení, pro případ vlastní odpovědnosti za škodu, popřípadě též odpovědnosti za škodu způsobenou klientovi v souvislosti s výkonem advokacie jimi zaměstnávaným advokátem, jakož i pro případ vzniku závazku k náhradě škody, k jehož splnění je advokát jako účastník sdružení povinen z důvodu solidární odpovědnosti podle občanského zákoníku,

– jako společníci veřejných obchodních společností nebo jako komplementáři komanditních společností, pro případ závazku k náhradě škody, za kterou odpovídá společnost, a advokát je podle obchodního zákoníku povinen ke splnění tohoto závazku z důvodu ručení jako společník veřejné obchodní společnosti nebo jako komplementář komanditní společnosti, popřípadě též pro případ odpovědnosti za škodu způsobenou klientovi společností v souvislosti s výkonem advokacie zaměstnávaným advokátem.

Povinnost být pojištěn pro případ vlastní odpovědnosti za škodu se na advokáty s pozastaveným výkonem advokacie nevztahuje, neboť v době pozastavení výkonu advokacie nemohou způsobit škodu, za kterou by sami odpovídali.

Povinnost být pojištěn pro případ vzniku závazku k náhradě škody, k jehož splnění je advokát povinen jako účastník sdružení z důvodu solidární odpovědnosti, se ale vztahuje i na ty advokáty, kteří zůstávají po dobu pozastavení výkonu advokacie účastníky sdružení.

Povinnost být pojištěn pro případ vzniku závazku k náhradě škody, k jehož splnění je advokát povinen jako společník veřejné obchodní společnosti nebo jako komplementář komanditní společnosti z důvodu ručení se vztahuje také i na ty advokáty, kteří zůstávají po dobu pozastavení výkonu advokacie společníky příslušné obchodní společnosti.

Rámcová pojistná smlouva č. 2904309313, o profesním pojištění advokátů, uzavřená mezi Generali Pojišťovnou, a. s., a Komorou, je v úplném znění uveřejněna v částce 4/2006 Věstníku ČAK a je vyvěšena na webových stránkách Komory na adrese:

www.cak.cz/files/GENERALI/Smlouva20006.pdf

NOVINKA
modul hromadné
správy pohledávek

system4u

ADVOKÁTNÍ AGENDA – optimální softwarové řešení pro advokátní kancelář

Uživatelsky orientovaná aplikace Advokátní agenda poskytuje komplexní řešení pro přehlednou správu času a informací moderně řízené advokátní kanceláře.

www.system4u.cz

■ Advokátní agenda zahrnuje:

- Centrální databázi klientů, jejich spisů a záznamů do stavu spisu
- Evidenci a fakturaci úkonů a práce advokáta
- Přehledné statistiky o využitosti a tržbách zaměstnanců
- Integrovaný email, knihu papírové pošty
- Přehled o programu kolegů díky skupinovým kalendářům
- Možnost plnohodnotné práce doma nebo na cestách
- Adresáře soudů, státních zastupitelstev a dalších orgánů státní správy

- Aplikace poskytuje spolehlivé a vysoce bezpečné prostředí pro přístupová práva na úrovni jednotlivých uživatelů a spisů.
- Systém lze instalovat ve Vaší kanceláři anebo pronajmout v hostingovém centru. Přizpůsobení na míru požadavkům zákazníka je samozřejmostí. I proto je Advokátní agenda vhodná pro padesát i pět uživatelů.

Software využívá čelní světovou komunikační platformu IBM Lotus Notes a je plně kompatibilní se systémem LexData.

Pro více informací, prosím, kontaktujte:

SYSTEM4U s.r.o., Smetanova 8, 602 00 Brno,

e-mail: info@system4u.cz, tel/fax: +420 541556113, www.SYSTEM4U.cz

Společnost SYSTEM4U s.r.o. je obchodní partner společnosti IBM®, který prokázal své zkušenosti a odbornost při dodávání řešení reflektující potřeby zákazníků v odvětví služeb a obchodu. Software Advokátní Agenda využívá infrastrukturu IBM on demand včetně Lotus®, Tivoli® a System x™. Tato prověřená technologie je přizpůsobena obchodním a IT potřebám Vaší firmy. Přesvědčte se, jak lze využít technologie IBM on demand ke svým obchodním úspěchům; navštivte: www.ibm.com/software/cz/

IBM a symbol IBM Business Partner, Lotus, Tivoli a System x jsou ochranné známky nebo registrované ochranné známky společnosti International Business Machines v USA nebo i v dalších zemích.

Minimální limity pojistného plnění a pojistné jsou patry z připojené tabulky, která je také přílohou č. 14 rámcové pojistné smlouvy. Podrobnější metodické pokyny a příklady pro jednotlivé formy výkonu advokacie jsou uvedeny v přílohách č. 18a, 18b, 18ba a 18c rámcové pojistné smlouvy.

Jako pomůcka pro výpočet pojistného je uveřejněn na webových stránkách Komory na adrese v rubrice „Souboj ke stažení“ tzv. Kalkulátor pojistného pro rok 2007, který platí i pro rok 2008.

Pojistné je splatné do 31. 12. 2007.

Pokud advokát nechce být hromadného pojištění advokátů účasten, předloží nejpozději do 31. 12. 2007 Komore stejnopis nebo úředně ověřenou kopii pojistné smlouvy dosvědčující, že je pro příslušný kalendářní rok individuálně pojištěn. Rozsah takového pojištění ani minimální limit pojistného plnění však nesmí být nikdy nižší, než

kolik by činil v případě hromadného pojištění advokátů.

Individuální pojistné smlouvy jsou advokáti povinni předložit Komore vždy nejpozději do konce kalendářního roku, který předchází kalendářnímu roku, na nějž se hromadné pojištění advokátů vztahuje (v tomto roce do 31. 12. 2007), bez ohledu na to, že již v předchozím roce či v předchozích letech doklad o individuálním pojištění Komore předložili.

Pojistné se platí **převodem na účet Komory č. 12432011/0100**. Při platbě převodním příkazem je třeba uvést variabilní symbol, kterým je číslo nerozdělené pomlčkou nebo lomítkem, sestávající ze čtyřmístného čísla roku, na který se pojistné vztahuje, a registračního čísla advokáta.

Pojistné lze platit též v hotovosti v pokladně kanceláře Komory, Praha 1, Národní tř. 16 (pondělí – čtvrtek: 8.00 – 15.30 hod., pátek: 8.00 – 13.30 hod.).

Všechny tyto informace jsou k dispozici též na webových stránkách ČAK [www.cak.cz/Povinné platby](http://www.cak.cz/Povinné_platby).

	Základní LPP Kč	Za základní LPP roční pojistné Kč	LPP z důvodu solidární odpovědnosti za každého účastníka sdružení/společníka společnosti/komplementáře	Roční pojistné za každého účastníka sdružení/společníka společnosti	LPP za každého zaměstnaného advokáta	Roční pojistné za každého zaměstnaného advokáta	Spoluúčast ze základního rozsahu pojistného krytí (% ze vzniklé škody)
a) Advokát vykonávající advokacii samostatně	1 000 000	3200	–	–	1 000 000	800	10 % min. 10 000 max. 50 000
b) Advokát vykonávající advokacii ve sdružení	1 000 000	3200	1 000 000	800	1 000 000	800	10 %, min. 10 000 max. 50 000
c) společník v.o.s.	1 000 000	3200	1 000 000	800	1 000 000	800	10 %, min. 10 000 max. 50 000
d) Komplementář komanditní společnosti	1 000 000	3200	1 000 000	800	1 000 000	800	10 %, min. 10 000 max. 50 000

Ve čtvrtek 15. listopadu 2007 v Paláci Dunaj v Praze 1, Národní 10 (vchod z Voršilské ul. č. 14) od 9.15 do 13.00 hodin proběhne

Informační den o aktuálních otázkách advokacie

Jednání zahájí předseda ČAK JUDr. Vladimír Jirousek informací o aktuálních novinkách a vývojových tendencích advokacie se zaměřením na činnost jednotlivých advokátů v regionech. Dále vystoupí JUDr. Petr Mrázek, předseda výboru regionálních představitelů ČAK. Předpokládá se veřejná debata přítomných advokátů o předestřených problémech.

Ve 13 hodin budou všichni účastníci pozváni na společné občerstvení do restaurace a vinárny Gratia. Účast zdarma, bližší podrobnosti na www.cak.cz, **Vzdělávací akce ČAK**.

Zájemci o účast na informačním dni nechtě zašlou své kontaktní údaje na adresu vychova@cak.cz **nejpozději do 6. 11. 2007**. Případné dotazy zodpoví odbor výchovy a vzdělávání ČAK na tel. 224 951 779.

z právní teorie a praxe

Články

Povinnost mlčenlivosti advokáta a elektronická komunikace	17
Musí řízení před krajským soudem jako soudem I. stupně navazovat na rozšířené vyšetřování dle § 168 - § 170 trestního řádu?	23
Právní úprava sídla společnosti v právním řádu ČR v kontextu evropského práva.....	30
Domácí násilí a tzv. vykázání - nový institut právního řádu ČR.....	34
Nabývání státního občanství ČR udělením aneb Na cestě od absolutní správní úvahy ke standardnímu správnímu řízení	39
Nový trestný čin napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky (k diskusi).....	46
Manželem i registrovaným partnerem zároveň?	47
Z judikatury	50 - 55
Z odborné literatury	56 - 58

Shrnutí

Vladimír Smejkal: Povinnost mlčenlivosti advokáta a elektronická komunikace

Článek navazuje na diskusi na červnovém zasedání představenstva ČAK, týkající se mj. elektronické komunikace a čipových karet advokátů. Dle autora je právní (resp. především veřejnoprávní) ochrana důvěrnosti elektronické komunikace dostatečná. Faktická ochrana je ale v mnoha případech daleko problematictější. Popisuje jednotlivé nástroje pro elektronickou komunikaci, a to z hlediska jejich vhodnosti vzhledem k požadavku mlčenlivosti, vyplývajícím z ust. § 21 odst. 1 zákona o advokacii. Jsou zde popsány vlastnosti telefonního spojení včetně mobilní telefonie, e-mailové komunikace a další internetové nástroje, jako jsou Internet Messaging a IP-telefonie, především formou telefonování pomocí programu Skype. Konstatuje se, že v řadě případů nelze spoléhat na zachování důvěrnosti takové komunikace. V závěru jsou uvedeny konkrétní návrhy na zvýšení bezpečnosti elektronické komunikace advokáta. Součástí článku je i vyjádření JUDr. Tomáše Sokola, člena kárné komise ČAK.

Pavel Vantuch: Musí řízení před krajským soudem jako soudem I. stupně navazovat na rozšířené vyšetřování dle § 168 - § 170 trestního řádu?

Autor se zabývá otázkou, zda v případech, kdy vrchní soud podle § 24 odst. 1 TrŘ rozhodne, že k projednávání obžaloby podané u okresního soudu je příslušný krajský soud (§ 17 odst. 1 TrŘ), protože nelze vyloučit překvalifikaci skutku na jiný trestný čin, o němž by byl příslušný rozhodovat krajský soud (bez ohledu na to, zda dojde či nedojde k překvalifikaci skutku), musí řízení před krajským soudem jako soudem I. stupně navazovat na rozšířené vyšetřování dle § 168 - § 170 TrŘ, nebo zda může navazovat na standardní vyšetřování dle § 161 až § 167 TrŘ. Dospívá k závěru, že skutečnost, že k projednávání obžaloby podané u okresního soudu je příslušný krajský soud (§ 17 odst. 1 TrŘ), a to ve věci, v níž se nekonalo rozšířené vyšetřování dle oddílu třetího trestního řádu (dle

§ 168 až § 170 TrŘ), není automaticky důvodem k vrácení věci k došetření státnímu zastupci, pokud není třeba věc vzhledem k odlišnému právnímu posouzení v přípravném řízení blíže objasnit (§ 188 odst. 1 písm. e) TrŘ).

Jiří Holas, David Sobek: Právní úprava sídla společnosti v právním řádu ČR v kontextu evropského práva

Kolizně nejednoznačný čl. 48 SES byl závazně vyložen ESD ve prospěch teorie inkorporační. Český právní řád obsahuje kolizní normu pro určení osobního statutu zahraničních jiných než fyzických osob v ObchZ § 22 za použití principu inkorporačního; v tomto ustanovení je použit pojem „zahraniční osoba“. Pojem zahraniční právnická osoba vymezuje § 21 odst. 2 ObchZ tak, že jí je osoba se sídlem mimo území ČR. Pojem sídlo je pak vymezen v ustanovení § 19c OZ, jehož odst. 2 stanoví, že sídlo musí být určeno adresou, kde právnická osoba sídlí skutečně. Striktní aplikace tohoto ustanovení OZ může vést k: 1. nerovnému přístupu ke společnostem založeným podle českého práva podle toho, zda jsou jejich členové statutárních orgánů občany jiných členských států EU nebo českými občany; 2. riziku neuznání právní subjektivity a procesní způsobilosti společností založených v jiném členském státě EU, ale řízených z území ČR. Autoři docházejí k závěru, že pro aplikaci kolizní normy § 22 ObchZ je důležitá platná právní úprava sídla, která je obsažena v OZ, přičemž tato úprava deformuje inkorporační princip směrem k principu sídla.

Klára Kočová: Domácí násilí a tzv. vykázání - nový institut právního řádu ČR

Dnem 1. 1. 2007 nabyl účinnosti zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím, který zavedl do našeho právního řádu zcela ojedinělý institut, tzv. vykázání. Tento zákon volně navázal na novelu trestního zákona - zákon č. 91/2004 Sb., která zavedla novou skutkovou podstatu trestného činu týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě. Byla tak vytvořena komplexní úprava potírání tzv. domácího násilí v ČR. Po prvním kroku, který spočíval v kriminalizaci domácího násilí, tak byl učiněn i druhý krok v podo-

bě tohoto zákona, který má především preventivní funkci. Tzv. vykázání je chápáno především jako opatření preventivní povahy, nikoliv jako sankce.

Martin Rozumek: Nabývání státního občanství ČR udělením aneb Na cestě od absolutní správní úvahy ke standardnímu správnímu řízení

Článek pojednává o teorii a praxi nabývání českého státního občanství udělením ve smyslu § 7 odst. 1 zákona č. 40/1993 Sb., o nabývání a pozbývání státního občanství České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o státním občanství“). Autor si všímá zejména dogmatického lpení ministerstva vnitra na absolutně volné správní úvaze v rozhodování o udělení státního občanství ČR a konfrontuje jej s judikaturou Nejvyššího správního soudu a prameny mezinárodního práva.

Pavel Čížinský: Nový trestný čin napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky (k diskusi)

Novelou trestního zákona č. 178/2007 Sb. byl do českého trestního práva s účinností od 12. 7. 2007 zaveden nový trestný čin napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky (§ 171d trestního zákona). Podle názoru autora osoby, které toto nové ustanovení porušují, přesto nesmí být zbaveny svých základních lidských práv, mezi něž patří i právo na právní pomoc. Tomuto jejich právu pak musí odpovídat i beztrestnost toho, kdo právní služby poskytuje, tedy zejména advokátů.

Lukáš Klega: Manželem i registrovaným partnerem zároveň?

Článek se zabývá změnami, které do českého právního řádu zavedl zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství, a to především se zřetelem na novelizaci právních předpisů, které s touto problematikou na první pohled až tak nesouvisejí. Poukazuje přitom na drobné opomenutí zákonodárce, co se týče nutnosti novelizovat rovněž zákon č. 94/1963 Sb., o rodině.

Povinnost mlčenlivosti advokáta a elektronická komunikace

prof. Ing. VLADIMÍR SMEJKAL, CSc.

Zákon o advokacii (dále také jen „AdvZ“) ve svém ust. § 21 odst. 1 ukládá kategorickou povinnost mlčenlivosti, neboť advo-

kát je povinen zachovávat mlčenlivost o všech skutečnostech, o nichž se dozvěděl v souvislosti s poskytováním právních služeb. Advokát je povinen zachovávat mlčenlivost nejenom o konkrétní věci, která je předmětem právní pomoci, nýbrž také o tom, zda se na něj někdo obrátil s žádostí o právní pomoc a v jaké věci.¹ Nebudu nyní diskutovat o nepřímých novelách zákonů, prolamujících tuto povinnost mlčenlivosti.² Rovněž nebudu diskutovat o velice žhavém tématu ochrany osobních údajů a možnosti kontroly advokáta Úřadem pro ochranu osobních údajů. Tento článek je věnován problematice na první pohled dnes již zcela samozřejmé, a to elektronické komunikaci v souvislosti s výkonem advokacie.

E-maily a doložky důvěrnosti

Je běžné, že advokáti se svými klienty, se zástupci prostranství, ale i s úředními orgány komunikují mailem. Do konce se již, byť zatím výjimečně, setkáváme s tím, že i soud přistoupí na e-mailovou komunikaci bez použití tzv. zaručeného elektronického podpisu,³ tj. nikoliv při podávání samém,⁴ ale při běžné komunikaci s účastníky. Přitom ve stále větší míře jsou e-maily, odesílané především z advokátních kanceláří s mezinárodním prvkem, opatřeny různými tzv. doložkami důvěrnosti (Confidentiality and Disclaimer Notice), které jsou určeny třetím osobám, např. takto: „*Tato zpráva zaslaná pomocí elektronické pošty je důvěrná. Pokud nejste jejím zamýšleným adresátem, prosíme, abyste nás o tomto omylu ihned uvědomili. Dále si Vás dovoluujeme požádat, abyste tuto zprávu vymazali ze všech paměťových míst Vašeho počítače, dále ji nekopírovali, nepoužívali ji k jakémukoli účelu a ani o ní neinformovali další osobu.*“ Pokud si vyměníte s takovým odesílatelem e-mail opakovaně, „ocas“ vyměňovaného sdělení v podobě těchto doložek se stále zvětšuje ad absurdum.

Přiznám se, že moc nevím, odkud se tato „móda“ objevila, nicméně přičítám to právě onomu zahraničnímu vlivu. Zřejmě se má jednat o jakési „alibi“ advokáta, že udělal vše pro to, aby při použití e-mailu zachoval zákonem uloženou povinnost mlčenlivosti. (Některé kanceláře ještě výslovně uvádějí upozornění, které má poněkud praktičtější význam, typu: „*Rádi bychom vás upozor-*

nili na skutečnost, že komunikace e-mailem není bezpečná, ani důvěrná. Posláním zpráv touto cestou nás opravňujete uskutečňovat korespondenci v dané záležitosti touto cestou. Kancelář odmítá jakoukoli odpovědnost v případě porušení důvěrnosti elektronické komunikace ve vztahu advokát - klient z důvodu e-mailové formy komunikace.“

Domnívám se, že ve skutečnosti jde o opatření výlučně deklaratorního charakteru, dle mého názoru bez jakéhokoliv právního významu, kdy ani výše uvedené „vylepšené“ upozornění nesnímá z advokáta povinnost bdít nad dodržováním povinnosti mlčenlivosti podle ust. § 21 AdvZ, neboť není zbavením mlčenlivosti podle ust. § 21 odst. 2 AdvZ. Připouštím nicméně, že to může být předmětem další diskuse. Je totiž třeba vycházet z technologických vlastností e-mailu a z toho úhlu posoudit faktickou možnost dodržení povinnosti mlčenlivosti advokátem.

Formy elektronické komunikace

Co to je e-mail? *Elektronická pošta, neboli e-mail*, je způsob odesílání a přijímání zpráv v elektronické digitální podobě přes elektronické komunikační systémy.⁵ Označení e-mail se používá jak pro nejrozšířenější, internetový e-mailový systém založený na protokolu SMTP,⁶ tak i pro jiné systémy elektronické komunikace, které dovolují uživatelům určité konkrétní síť (vnitřní a/nebo vnější), obvykle uvnitř jedné společnosti nebo organizace či resortu, ale i zájmového společenství, posílat si vzájemně zprávy různými způsoby.⁷

Jiným, dnes stále častějším způsobem komunikace prostřednictvím internetu je tzv. *instant messaging (IM)*,⁸ který umožňuje prakticky v reálném čase posílání textových zpráv, chatování,⁹ odesílání SMS zpráv na mobilní telefony, posílání jakýchkoliv souborů (audiovizuální, programy, hry atd.). Musíme vědět, že je třeba rozlišit protokol pro IM (např. ICQ, Jabber nebo MSN) a program, který IM provádí (stejnomený ICQ, dále Miranda nebo Trillian).¹⁰

Konečně se dnes používá internet i pro tzv. *IP-telefonii*, což je telefonování (přenos hlasu oběma směry zároveň) přes internetové servery (též známá jako Voice over IP = VoIP). Existují různé služby, nabízející IP-telefonii, a to placeně nebo zdarma (dnes velice populární volání pomocí Skype, což je jednak program samotný, ale jednak i celosvětový systém pro IP telefonii).¹¹

Právní ochrana důvěrnosti elektronické komunikace

Obsah zpráv přepravovaných a uchovávaných prostřednictvím nejrůznějších nosičů je často spojen s in-

timní sférou jedince, což je důvodem, proč bývá právo na jejich ochranu tradičně řazeno do komplexu práv, označovaných jako práva na soukromí. Zatímco právní úprava 19. stol. a první poloviny století 20. vystačila s tajemstvím listovním či tajemstvím pečeti, vývoj telekomunikací si vynutil zařazení ochrany telefonických hovorů a telegramům.

V porovnání s tím je úprava v Listině základních práv a svobod daleko obsažnější a podrobnější a pamatuje i na to, že vývoj je v této oblasti zvláště progresivní. V čl. 13 je mezi základními lidskými právy a svobodami garantováno jednak listovní tajemství a tajemství jiných písemností a záznamů uchovaných v soukromí, zasílaných poštou či jiným způsobem, jednak *tajemství zpráv podávaných telefonem, telegrafem nebo jiným obdobným zařízením*. Pouze zákon může stanovit okruh případů, kdy dochází k prolomení tohoto tajemství, a také způsoby, jakými je lze realizovat.¹²

Právně je důvěrnost elektronické komunikace u nás chráněna především podle zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích (dále také jen „ZoEK“),¹³ ve znění pozdějších předpisů. Ochrana písemnostem osobní povahy a zvukovým záznamům, týkajících se fyzické osoby, poskytuje také § 12 a násl. ObčZ – otázkou je, zda telefonický hovor (nenahrávaný) je nebo není „zvukovým záznamem“; z čistě technického hlediska si dovedu představit zvláštní druhy telefonie (především IP-telefonie), kde záznam vznikne, byť dočasný, někde na serverech sítě internet. **Podstatnější způsob ochrany je trestním právem, a to v rámci skutkové podstaty porušování tajemství dopravovaných zpráv, dle současného ust. § 239 – § 240 TrZ, přičemž obdobná právní úprava se očekává i u připravovaného nového trestního zákona (v současné verzi prostřednictvím § 154).** Zvláštní právní úprava se týká prolomení telekomunikačního tajemství, a to včetně osobních, provozních a lokalizačních údajů.¹⁴

Dalo by se tedy říci, že právní (resp. především veřejnoprávní) ochrana důvěrnosti elektronické komunikace je dostatečná. Faktická ochrana je ale v mnoha případech daleko problematictější.

Je skutečně elektronická komunikace důvěrná?

Elektronickou komunikaci, jak je popsána výše, můžeme v podstatě rozdělit z hlediska ochrany obsahu přenášených zpráv před neoprávněnými osobami takto:

1. Telefonní hovor a zasílání SMS. – V případě běžného hovoru lze předpokládat, že neoprávněný odposlech je porušením výše cit. právních předpisů a legální odposlech (ze zákona) podléhá povolovacímu řízení a dozoru.¹⁵ Obvyčejné pevné linky nejsou zabezpečeny prakticky nijak (zcela jistě pak není zajištěna ochrana první a poslední etapy přenosu, tj. od volajícího k ústředně a od

ústředny k volanému. Připojit se není jednoduché (drát se musí někde natáhnout), ale nikoliv nemožné.¹⁶ V případě služeb mobilní telefonie je to podstatně těžší, neboť hovor v systému GSM (týká se to všech našich i drtivé většiny zahraničního operátorů) je šifrovaný od okamžiku, kdy opustí náš přístroj až do okamžiku doručení do přístroje volaného.¹⁷ Proto také zákon o elektronických komunikacích vytváří možnost orgánům, oprávněným ze zákona, provádět odposlech přímo na ústřednách telekomunikačních operátorů, dokonce i na dálku¹⁸. **Lze tedy souhrnně konstatovat, že hovoří-li advokát o předmětu mlčenlivosti telefonem, zejména pak mobilním, nelze při obvyklém užívání předpokládat, že by se tímto jednáním mohl dopustit porušení ust. § 21 AdvZ.**¹⁹

Podobný závěr můžeme učinit i pro faxový přenos, kde navíc možnost jeho „odposlechu“ – tedy zaznamenání – je podstatně technologicky náročnější.

V obou případech, tj. jak při telefonování, tak při faxování lze samozřejmě použít *utajovače* (na obou koncích drátu), jejichž použití v případě, že splňují požadavky zákona o elektronických komunikacích, nemůže být jakkoliv bráněno.²⁰ Povinnost „odtajnit“ šifrovanou či jinak kódovanou komunikaci ukládá ZoEK v § 97 odst. 5 pouze právnickým a fyzickým osobám, zajišťujícím veřejnou komunikační síť nebo poskytujícím veřejně dostupnou službu elektronických komunikací²¹ – což rozhodně nejsou účastníci (uživatelé).

2. **E-mail** je bohužel o něčem zcela jiném. **Běžný e-mail nezaručuje důvěrnost komunikace,** protože

a) e-mailové zprávy nejsou šifrované (a použití elektronického podpisu nemá s utajením obsahu nic společného);²²

b) e-mail cestuje v internetu od jednoho serveru k druhému, až dorazí do počítače příjemce (takových uzlů může být po trase několik), takže je relativně jednoduché je cestou zachytit (či dokonce modifikovat, ale to by při použití elektronického podpisu bylo zjistitelné);²³

c) jak je řečeno v předcházejícím bodu, zpráva je uložena na odesílajícím serveru po dobu, než se podaří kontaktovat server příjemce (od jednoho serveru ke druhému až nakonec k adresátovi). Jakmile zprávu přijme server na druhé straně, odesílající server ji odstraní – standardně se jedná o dobu několika sekund, i když v případě technických problémů to může být i několik dnů; co zůstává na každém serveru déle, je tzv. obálka zprávy, která obsahuje adresační údaje – jsou to tzv. provozní údaje podle § 90 ZoEK, které vzhledem k dikci § 97 odst. 3 ZoEK a prováděcí vyhlášky²⁴ by měl provozovatel uchovávat nejméně 6 měsíců, může i měsíců 12;

d) velice problematické je ale používání tzv. *freemailů*, neboli veřejné služby e-mailových schránek, které používají pro přístup pro začínající uživatele velmi jednoduché a pohodlné tzv. webové rozhraní. Velká část uživatelů používá webové rozhraní u služeb jako je třeba Seznam, Centrum, Atlas nebo Gmail. V takovém přípa-

...hovoří-li advokát o předmětu mlčenlivosti telefonem, zejména pak mobilním, nelze při obvyklém užívání předpokládat, že by se tímto jednáním mohl dopustit porušení ust. § 21 AdvZ.

dě je veškerá pošta, odeslaná i přijatá, skladována trvale na serverech provozovatele dané služby. Zabezpečení těchto serverů není zpravidla nijak oslňující, komunikace (včetně zasilání přihlašovacího jména a hesla) je zpravidla nešifrovaná, nebo je ji třeba – pokud to vůbec jde – nastavit někdy nejednoduchou cestou vlastnoručně. **Nebezpečí při používání freemailu spočívá v tom, že v případě odposlechnutého hesla získá útočník přístup ke kompletnímu e-mailovému archivu napadeného.**

Věci, co jsou zadarmo, obvykle mívají tu hodnotu, kterou jste za ně zaplatili či jen o něco větší. Provozovatelé těchto služeb obvykle nic nezaručují a odmítají za cokoliv nést odpovědnost (téma na samostatný článek je na jednu stranu právní závaznost takového zřeknutí se odpovědnosti, na druhou stranu praktická vynutitelnost oné zodpovědnosti).

Myslím si tedy, že lze důrazně doporučit advokátům, aby tyto freemaily v žádném případě nepoužívali a investovali nevelký peníz do vlastní domény a důvěryhodného poskytovatele e-mailových služeb; v opačném případě – zejména pro komunikaci s klientem, která není bagatelní, je třeba počítat s možným ohrožením důvěrnosti komunikace. Navíc z čistě marketingového hlediska se domnívám, že někteří zájemci o služby se budou hodně rozmyslet, než budou kontaktovat advokáta, který prezentoval adresu typu xyz@seznam.cz;

e) v případě, kdy zpráva dorazí na *podnikový server pro elektronickou poštu*, který u větších organizací bývá zřízen, je rovněž třeba počítat s tím, že i zde jsou uloženy kopie zpráv, případně se tyto kopie stanou součástí archivních kopií celého informačního systému organizace;

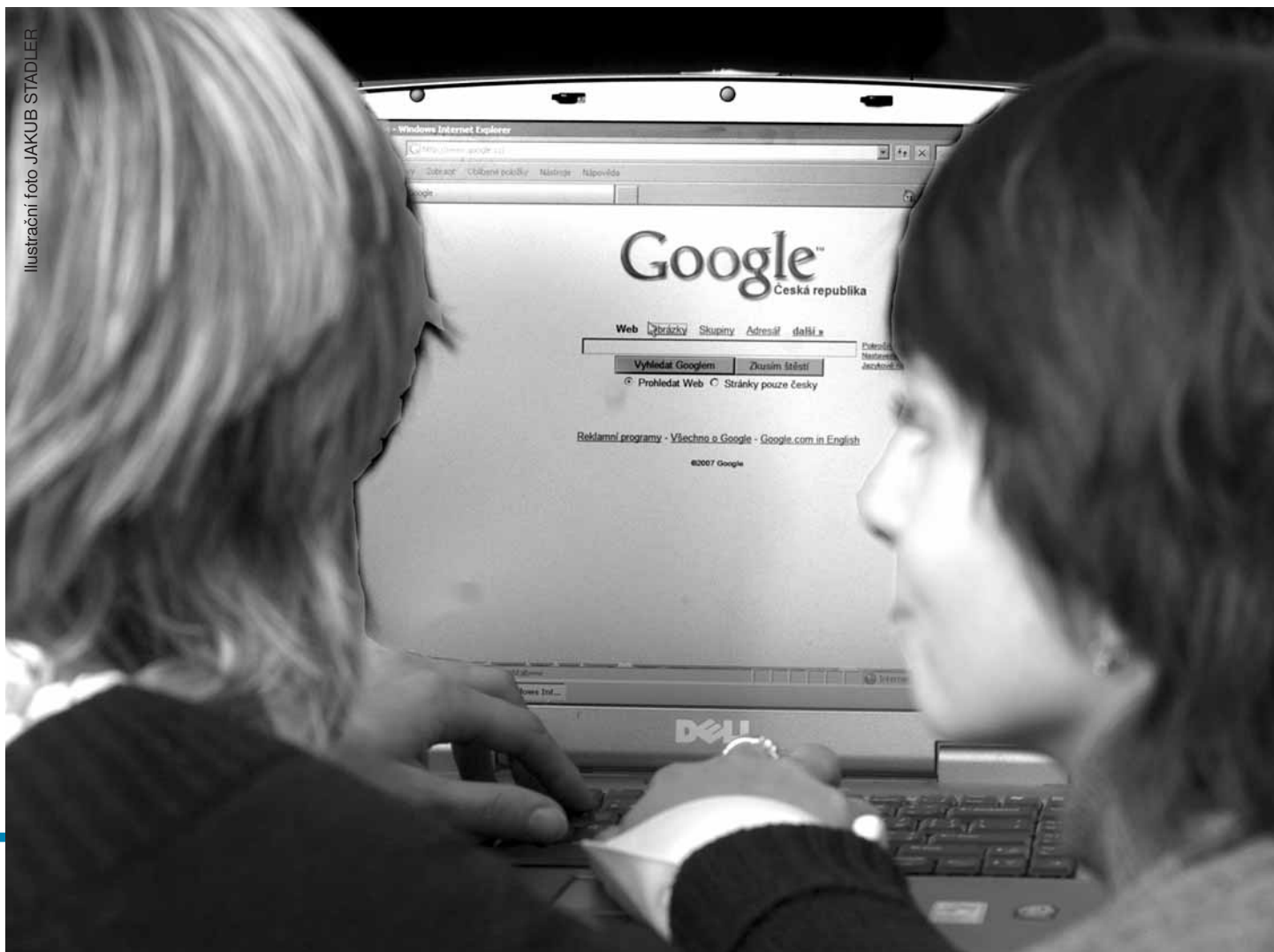
f) kdokoliv, kdo má *interní přístup* k některému z výše uvedených serverů, se může s obsahem e-mailové zprávy jednoduše seznámit.²⁵

Z výše uvedeného lze dovodit, že **obdobou e-mailu je korespondenční lístek či pohlednice**, jejichž text si může kdokoliv během poštovní přepravy (a často i po doručení do schránky, k níž má přístup více osob) rovněž přečíst.

Stejně tak, jak by zřejmě bylo porušením ust. § 21 AdvZ korespondování s klientem o důvěrných záležitostech prostřednictvím pohlednic, lze za určitých okolností – viz dále také vyjádření JUDr. Tomáše Sokola – hovořit o porušení přinejmenším z nedbalosti v případě užívání běžné e-mailové služby.

3. V případě služeb internetu, jako je *instant messaging*, je třeba počítat s ještě větší mírou zranitelnosti než u e-mailu. Veřejně dostupné jsou programy na prolamování hesel u programu ICQ, přenos dat není šifrován a viděl jsem i výstupy programu, který je schopen monitorovat a přehledně vypisovat komunikaci konkrétních osob prostřednictvím programu ICQ (a zřejmě tomu bude podobně i u jiných nástrojů pro instant

...lze důrazně doporučit advokátům, aby tyto freemaily v žádném případě nepoužívali...

messaging). Můžeme ale použít jiné programy, pracující s protokolem ICQ nebo s jinými protokoly – například Miranda nebo Trillian. Pokud to konkrétní program bude umět, lze ustavit kanál přímo mezi komunikujícími stranami, kdy zprávy vůbec nejdou přes žádný mezilehlý server a jejich odposlouchávání je značně komplikované. A např. Trillian (volně dostupný) podporuje šifrovanou komunikaci na většině protokolů, které umí (tedy nejen v protokolu ICQ). Tato technologie se jmenuje SecureIM a lze ji zapnout tak, že komunikace se šifruje (pokud to protistrana umí také), aniž by bylo nutné cokoli dalšího dělat. Doporučit tedy tento způsob komunikace pro důvěrná sdělení advokátů bez podrobného prozkoumání možností a volby nevhodnější varianty nelze.

Naproti tomu **IP-telefonie**, především v provedení Skype, ale zřejmě i u jiných operátorů, je chráněna před neoprávněným přístupem (odposlechem). Konkrétně Skype pro přenos dat mezi účastníky používá 256-bitové šifrování AES, které má celkem cca 10 možných klíčů pro zašifrování dat. Pro výměnu AES klíčů používá 1536 až 2048-bitové šifrování RSA. Takže na rozdíl od běžného telefonování není prakticky možné jej odposlechnout. Kromě toho Skype provozuje vlastní certifikační autoritu pro ověřování uživatelských jmen, kdy certifikát, vydaný touto autoritou uživateli při jeho registraci, tvoří základ další identifikace uživatele v systému Skype. **Skype pracuje v režimu „peer-to-peer“, kdy architektura sítě podstatně komplikuje možné odposlouchávání, a to i provozateli systému. Zřejmě by to byla vhodná varianta pro důvěrné telefonické hovory advokátů.**

Možnosti technologické ochrany důvěrnosti elektronické komunikace advokáta

Možnosti ochrany jsou v podstatě následující:

I. používat šifrování svých mailů (může být především z hlediska klientů, ale i některých advokátů za hranici realizovatelnosti); podotýkám nicméně, že budou-li advokáti vybaveni čipovou kartou ČAK, obsahující mj. i soukromý a veřejný klíč a kvalifikovaný certifikát, bude možné poměrně jednoduše šifrovat komunikaci mezi advokáty (pokud ČAK vybuduje vlastní systém PKI – infrastrukturu veřejného klíče a nebo se k nějaké připojí);

II. jako daleko jednodušší opatření se mi jeví nepsat informace, podléhající povinnosti mlčenlivosti, do těla e-mailu, ale uložit je v příloze (typicky ve Wordu nebo PDF), která bude chráněna před neoprávněným přístupem heslem pro otevření; bude-li toto heslo splňovat požadavky na tzv. silné heslo²⁶ a bude-li protistraně sděleno jiným komunikačním kanálem, než je e-mail (např. SMS), lze akceptovat zajištění důvěrnosti komunikace tímto způsobem – pozor ale na jednu „zradu“: teprve od verze MS Office 2003 se používá ve výchozím nastavení bezpečnější šifrování, které je možné brát vážně. Počínaje touto verzí lze současně dokument i elektronicky podepsat přímo ve Wordu, máte-li k dispozici svůj certifikát, pomocí kterého se podepisujete.²⁷ To stejné platí i pro PDF,

kde lze rovněž pro ochranu před neoprávněným přístupem použít heslo nebo certifikát, takže dokument je chráněn šifrováním, a také jej lze elektronicky podepsat. (Obecně je ochrana dokumentu heslem součástí také většiny dalších programů, ale zde není pravidlem, že by zajišťovala skutečnou důvěrnost dokumentu a nelze se na to bez dalšího spoléhat, tj. bude-li používán jakýkoliv jiný program pro práci s dokumenty, je třeba bezpečnost jeho ochrany věrohodně ověřit.);

III. použít samostatný program, který umožňuje data zašifrovat, bez ohledu na formát dat. Protistrana (klient) pak musí mít nainstalovaný tentýž program, aby dokázala data přečíst. Nejznámější (a pravděpodobně nejspolehlivější) je placený program PGP (viz <http://www.pgp.cz/>), ale existují i programy jiné, často dostupné jako freeware (zde ovšem radím opatrnost ve smyslu poslední věty předchozího odstavce). Některé programy dokáží vytvořit i takzvané self-decrypting archivy, kdy se protistraně posílá přímo spustitelný program a je třeba pouze zadat heslo. V takovém případě lze ovšem narazit na problémy s rozličnými filtry a antivirovými ochranami. (Zabezpečení nejznámějších komprimačních programů, jako jsou ARJ, ZIP či RAR není vrcholem bezpečnostní technologie, ale pro běžnou advokátní praxi nepochybně postačuje. V případě mimořádného důrazu na utajení komunikace je pak vhodné použít specializované šifrovací programy, které umí něco podobného.)

Stanovisko JUDr. Tomáše Sokola

Jelikož tuším, že tento příspěvek může spustit poměrně nejednoduchou diskusi v advokacii, požádal jsem o vyjádření JUDr. Tomáše Sokola, mj. spoluautora naší knihy *Právo informačních a telekomunikačních systémů*²⁸ Jeho stanovisko je následující – cituji doslova:

„Shodujeme se v tom, že advokát má v podstatě absolutní povinnost mlčenlivosti. Méně se však shodneme na tom, zda tuto povinnost advokát poruší tím, že použije více nebo méně rizikový způsob přenosu informací při komunikaci se svým klientem. Z ryze civilistického hlediska jde totiž především o něco zcela jiného. O to, zda je zde objektivní nebo subjektivní odpovědnost advokáta za případné porušení mlčenlivosti. To je problém, který poněkud přesahuje rámec elektronické komunikace. Jako příklad lze uvést jednání advokáta, který nechá ve svém vozidle tašku s klientským spisem či dokonce klientskými spisy, ač je obecně známo, že vozidla jsou vykrádána, přičemž i v této oblasti navíc ještě existuje různá míra rizika či pravděpodobnosti, že se tak stane. Tato míra rizika je navíc ještě umocňována tím, kde v autě je taška umístěna. Takže například, ponechá-li advokát tašku s klientským spisem na předním sedadle svého zaparkovaného automobilu, např. v některé z odlehlých karlínských ulic, existovala od samého počátku vysoká pravděpodobnost, že o tuto tašku v důsledku vloupání přijde, a této možnosti by si také (snad) měl být advokát vědom. To ovšem platí jenom pro advokáta místního, protože dost možná něco takového nelze chtít po advo-

kátovi z Brna nebo z Ostravy. Sumární otázka tedy zní, zda vůbec advokát má ponechávat ve svém autě tašku s klientským spisem a riskovat tak její odcizení a tím pádem i možné vyjádření obsahu spisu a zda lze takové jednání považovat za porušení povinnosti uložené advokátovi § 21 odst. 1 zákona o advokacii. (V praxi by navíc muselo být prokázáno nejen odcizení spisu, ale i vyjádření jeho obsahu.) Pravděpodobně většina advokátů namítne, že uvedená povinnost se týká výhradně jejich aktivního jednání ve vztahu k předmětu mlčenlivosti, ale nemůže být vykládána jako povinnost předpokládat možné případy protiprávního jednání, v jehož důsledku někdo jiný získá informace, jinak kryté advokátní mlčenlivostí.

Jako člen kárné komise si ale na druhou stranu dokáži představit případ, kdy by byl advokát postižen k porušení povinné mlčenlivosti proto, že si počínal zcela nezodpovědně, např. v opilosti zapomněl spis v restauraci apod. Jde ale o spekulaci, neboť, pokud vím, takový případ projednáván nebyl. Tedy nebylo ani řečeno, zda případné porušení mlčenlivosti advokáta musí být důsledkem jeho úmyslného jednání, včetně úmyslu eventuálního anebo může být i důsledkem jednání nedbalostního. Příkláním se (byť velmi rezervovaně) k druhé z možností, ale, jak jsem již uvedl, jde jen o můj názor. V každém případě by ovšem musely být hodnoceny všechny okolnosti případu.

Vyrozuměl jsem z článku, že e-mailová komunikace je považována za podstatně rizikovější než komunikace jinými prostředky, např. telefonem nebo faxem. V tomto směru nehodlám polemizovat, byť ze zkušenosti vím, co dovede jeden drobný překlep při typování telefonního čísla pro faxový přenos. Osobně se domnívám, že i v tomto případě je riziko relativně velké.

V případě úniku informací per e-mail půjde zcela jistě o důsledek protiprávního jednání někoho, kdo se více či méně legálně dostane do kontaktu s přenosovým zařízením. Tím se dostáváme k dalšímu problému, kterým je příčinná souvislost a tedy to, zda je povinností advokáta takovou alternativu uvažovat. Tedy jsme opět na začátku. Je totiž jednou věcí něco vyžádat, ale věcí zcela jinou nepředpokládat, že někdo jiný se protiprávně dostane k utajovaným informacím.

Pokud se výše hovoří o porušení mlčenlivosti v případě korespondence s klientem o důvěrných záležitostech prostřednictvím pohlednic, k čemuž je přirovnána komunikaci prostřednictvím e-mailu, vnáší se tím ovšem do problému další prvek či úhel pohledu.

Jednou věcí je obecná povinnost mlčenlivosti advokáta. Z tohoto úhlu pohledu je jakákoliv získaná informace důvěrná, resp. citlivá (nikoliv ve smyslu zákona o ochraně osobních údajů, ale cokoliv, co by v případě vyjádření mohlo způsobit klientovi újmu). Tedy např. komunikace o procesní taktice, o uvažovaných svědčích atd. Striktně vzato je ale porušením zákonné povinnosti advokáta dle § 21 AdvZ, pokud zveřejní jakoukoliv informaci, kterou získal od svého klienta anebo v souvislosti s poskytováním právní služby. Lhostejno, zda citlivou anebo jen banální. To může mít význam při úvaze

o míře postihu, leč ne o podstatě provinění. Zveřejněním pak minimálně sdělení této informace jinému a bez souhlasu klienta.

Pokud jsem tedy hovořil o potřebě posuzovat každý jednotlivý případ úniku informací, tedy prolomení advokátní mlčenlivosti, individuálně, pak se to týkalo i míry citlivosti uvedené informace a v kontextu s tím i způsobu komunikace mezi advokátem a klientem. Současně je ale třeba také hodnotit, zda tento způsob komunikace byl klientem aprobován, či dokonce výslovně vyžadován anebo nikoliv. Tím se celá záležitost stává pokud možno ještě složitější.

Je jinou věcí, pokud sděluji klientovi citlivé nebo vysoce citlivé informace jiným způsobem než ústně a separátně bez toho, aniž by s tím souhlasil, anebo s jeho souhlasem či na výslovné vyžádání. V případě, že dojde k vyjádření informací, jinak krytých advokátní mlčenlivostí v důsledku byť i protiprávního zpřístupnění komunikace mezi klientem a advokátem, by principiálně nebyl velký rozdíl mezi tím, že se tak stalo v důsledku toho, že pošťák omylem hodil dopis obsahující takovou informaci, do jiné poštovní schránky, fax „vylezl“ jinde, než kam měl být poslán, informace byla získána protiprávně z e-mailu anebo díky odposlechu telefonického rozhovoru, přičemž je asi jedno, zda tento telefonický rozhovor byl odposloucháván zákonným způsobem nebo nezákonně. Dovedu si totiž představit i postih advokáta, který, ačkoliv mu muselo být zřejmé z kontextu, nebo dokonce najisto věděl, případně byl klientem upozorněn na to, že tento je odposloucháván, přesto v rámci telefonického rozhovoru uvedl údaje, jejichž vyjádření má pro klienta závažné následky. Tedy znovu, vždy je velmi důležitá míra opatrnosti či neopatrnosti, kterou advokát v daném konkrétním případě volil. Na druhou stranu, pokud např. v časové tísní klient prohlásí: „Pane doktore, řekněte mi to teď do telefonu,“ případně souhlasí s tím, aby mu citlivá informace byla zaslána faxem nebo e-mailem, pak ani vysoká míra rizika vyjádření takovéto informace a následné vyjádření nemůže vést k závěru, že advokát porušil svojí povinnost dle § 21 zákona o advokacii.

Jinak řečeno, tam, kde nejde o skutečně citlivé informace, ale o vcelku běžnou a banální komunikaci mezi advokátem a klientem, bych vůbec neuvažoval o nějakém rozdílu ve standardních způsobech této komunikace, včetně e-mailu.

V ostatních případech pak jde, jak z výše uvedeného vyplývá, o velmi individuální záležitost a nelze vyloučit, že případné vyjádření takovýchto informací by za dalších, pro advokáta nepříznivých okolností, mohlo být považováno za porušení advokátní mlčenlivosti.“

Závěrem

Jak říká můj spolupracovník Michal Altair Valášek, známý to počítačový šílenec a mj. odborník na bezpečnost IT (<http://www.altairis.cz/>): „*Masivní rozmach online služeb mne trochu děsí. Mnoho lidí svěřuje svá data – a to mnohdy i data, na nichž jsou existenčně závislí – bez*

platným službám, které jsou sice pohodlné, ale zcela bez záruky čehokoliv: funkčnosti, důvěrnosti, zabezpečení... Číst e-mail na webu je standard, setkávám se s lidmi, kteří nikdy v životě neviděli Outlook a diví se, když mám adresu která nekončí @seznam.cz.“

Opravdu nebylo smyslem toho článku vyděsit k smrti advokáty, používající e-mail. Naopak, jsem dlouhodobým propagátorem e-justice (a tedy i e-advokacie), do čehož zcela jistě patří i komunikace prostřednictvím internetu. Jen je třeba vždy rozlišovat, jakou úroveň ochrany důvěrnosti potřebujeme a tedy jakou službu a její zabezpečení použijeme. Doby pro experimenty a nezávazné používání moderních informačních technologií je dávno pryč.

Součástí úvah o bezpečnosti IT a ochraně advokátských informací zpracovávaných prostřednictvím výpočetní techniky by mohly být i další aspekty – např. jak ochránit data na pevných discích před neoprávněným přístupem či odcizením celého počítače, nebo dokonce cíleným útokem právě na tato data, spočívajícím ve vymontování disků. Ale to je již další téma.

Naskýtá se otázka, zda by i ČAK neměla zpracovat a vydat něco jako „Bezpečnostní politiku advokáta“, která by nastavila standardy v této oblasti, nebo zda by se to ne-

mělo stát individuálním předmětem zájmu jednotlivých advokátů. Těžko říci. Podle JUDr. Sokola existuje řada advokátů, pravděpodobně většina, kteří disponují s informacemi naprosto banálního charakteru. Tedy kdo se rozvádí, kdo s kým uzavírá smlouvu o prodeji nemovitosti atd., které samozřejmě mají jakousi míru citlivosti, avšak zcela jistě ne takovou, aby advokáti přijímali nějaká speciální opatření na ochranu těchto informací před jejich protiprávním získáním. V některých případech – zejména u větších advokátních kanceláří a složitějších případů, ať již obchodních nebo trestních – může skutečně existovat poměrně silný zájem na získání informací předaných advokátovi, kdy by s tím dotyční advokáti měli počítat a zvážit možnost speciálních opatření tak, aby jejich IT systémy byly odolnější i proti protiprávním jednáním.

To ovšem platí i pro listiny, které mají advokáti v držení, a z logiky věci by tedy v takovém případě vyplývalo, že součástí bezpečnostního projektu advokátní kanceláře by neměla být jen ochrana IT, ale i zabezpečení kanceláře proti vloupání.

✦ Autor je univerzitním profesorem, soudním znalcem, odborníkem na právo IT a členem Legislativní rady vlády ČR.

1 Vantuch, P. Mlčenlivost advokáta, praní peněz a ohlašování neobvyklých obchodů. Právní rozhledy, 1999, č. 5, str. 249–256.

2 Viz např. zákon č. 61/1996 Sb. nebo zákon č. 120/2001 Sb., oba ve znění pozdějších předpisů.

3 Viz § 11 zákona č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu, ve znění pozdějších předpisů.

4 Např. podle § 42 OSŘ, § 59 TrŘ nebo § 37 SŘS.

5 Podle ust. § 2 písm. h) ZoEK jsou sítě elektronických komunikací přenosové systémy, popřípadě spojovací nebo směrovací zařízení a jiné prostředky, které umožňují přenos signálů po vedení, rádiem, optickými nebo jinými elektromagnetickými prostředky, včetně družicových sítí, pevných sítí s komutací okruhů nebo paketů a mobilních zemských sítí, sítí pro rozvod elektrické energie v rozsahu, v jakém jsou používány pro přenos signálů, sítí pro rozhlasové a televizní vysílání a sítí kabelové televize, bez ohledu na druh přenášené informace.

6 Simple Mail Transfer Protocol.

7 Tyto systémy mnohdy používají jiné protokoly než STMP, mívají ale obvykle tzv. bránu, která jim dovoluje posílat a přijímat e-maily i z internetu.

8 Instant messaging je internetová služba, umožňující svým uživatelům sledovat, kteří jejich přátelé jsou právě připojeni, a dle potřeby jim posílat zprávy, chatovat, přeposílat soubory mezi uživateli a i jinak komunikovat. Hlavní výhodou oproti používání např. e-mailu spočívá v principu odesílání a přijímání zpráv v reálném čase. Jinými slovy zpráva je doručena ve velmi krátké době od odeslání (většinou v rámci stovek milisekund). Kromě u nás zřejmě nejnámějšího ICQ se ve světě používá mnoho dalších systémů.

9 Chat je způsob on-line komunikace více lidí najednou na internetu, obvykle na nějakém prostoru (místnosti) založeném na určitém serveru.

10 Viz např. <http://icq.atlas.cz/>, <http://www.miranda.cz/> a <http://www.trillian.cz/>.

11 Viz <http://www.skype.com/intl/cs/>.

12 Mates, P. Ochrana korespondence a telekomunikace ve správním právu. Právní rozhledy, 2003, č. 6, str. 281–285.

13 § 88 a násl. se sankcemi dle § 118 a násl. ZoEK.

14 Viz § 97 zákona o elektronických komunikacích, § 88 trestního řádu, § 6 až § 8 zákona č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě a § 9 a § 10 zákona č. 289/2005 Sb., o Vojenském zpravodajství, § 37a a násl. celního zákona, vše ve znění pozdějších předpisů.

15 Úmyslně se vyhýbám jakémukoli komentáři k rozdílům mezi šedivou teorií a skutečnou praxí v ČR.

16 Především ve starých domech jsou rozvaděče pevných linek prakticky přístupné komukoliv. Drát vedoucí k osobě, provádějící odposlech, lze dnes navíc nahradit i miniaturním snímačem s vysílačem rádiových vln.

17 O něčem jiném je možnost podvržení upraveného mobilního přístroje odposlouchávanému.

18 Detaily viz vyhl. č. 336/2005 Sb., o formě a rozsahu informací poskytovaných z databáze účastníků veřejně dostupné telefonní služby a o technických a provozních podmínkách a bodech pro připojení koncového telekomunikačního zařízení pro odposlech a záznam zpráv.

19 Zcela jinou otázkou by ovšem bylo, pokud by advokát hovořil o důvěrných věcech např. do mobilního telefonu tak hlasitě, že by jej slyšeli všichni spolucestující v MHD.

20 Jedná-li se o zařízení hardwarové (technické, tedy nikoliv softwarové), které má být připojeno do veřejné komunikační sítě, pak je ovšem třeba splnit požadavky dle ust. § 73 – § 74 ZoEK.

21 Podle ust. § 2 písm. o) je veřejně dostupnou službou elektronických komunikací služba elektronických komunikací, z jejíhož využívání není nikdo předem vyloučen, což je např. právě internet nebo veřejně dostupná telefonní služba podle písm. p) § 2 cit. zák.

22 K elektronickému podpisu viz Mates, V., Smejkal, V. E-government v českém právu. 1. vydání. LINDE, Praha 2006, ISBN: 80-7201-614-8.

23 Podle ust. § 2 písm. b) ZoEP zaručeným elektronickým podpisem je elektronický podpis, který splňuje následující požadavky: 1. je jednoznačně spojen s podepisující osobou, 2. umožňuje identifikaci podepisující osoby ve vztahu k datové zprávě, 3. byl vytvořen a připojen k datové zprávě pomocí prostředků, které podepisující osoba může udržet pod svou výhradní kontrolou, 4. je k datové zprávě, ke které se vztahuje, připojen takovým způsobem, že je možno zjistit jakoukoliv následnou změnu dat.

24 Vyhl. č. 485/2005 Sb., o rozsahu provozních a lokalizačních údajů, době jejich uchování a formě a způsobu jejich předávání orgánům oprávněným k jejich využívání.

25 Byť zaměstnanci ISP podléhají zvýšené trestní sankci podle § 239 – § 240 TrZ, neboť i oni jsou pracovníky provozovatele telekomunikační služby.

26 Silné heslo má nejméně osm znaků (čím více, tím lépe), není tvořeno žádným smysluplným slovem a obsahuje kombinaci velkých a malých písmen, číslic a tzv. zvláštních symbolů (*, -, _ , / , ! apod.), z důvodů snazšího zacházení s ním doporučuji bez mezer. Příklad vhodný především pro právníky: „\$241TrZ/§67cTrŘ“.

27 Akreditovaní poskytovatelé certifikačních služeb (viz ust. § 9 a násl. ZoEP) jsou v současnosti v ČR: 1. První certifikační autorita, a. s. (<http://www.ica.cz>), 2. Česká pošta, s.p. (<http://qca.postsignum.cz/>), 3. elentity a. s. (<http://www.ie.cz/>).

28 Smejkal, V. a kol.: Právo informačních a telekomunikačních systémů. 2. vydání. Praha, C. H. Beck 2004, ISBN 80-7179-765-0, 770 stran.

Musí řízení před krajským soudem jako soudem I. stupně navazovat na rozšířené vyšetřování dle § 168 – § 170 trestního řádu?

doc. JUDr. PAVEL VANTUCH, CSc.

I. Úvodem

Po novelizaci trestního řádu provedené zákonem č. 265/2001 Sb. se rozšířené vyšetřování (s výsledky svědků a rozsáhlou možností účasti obhajoby na přípravném řízení) koná o trestných činech, o nichž je příslušný konat řízení v prvním stupni krajský soud (§ 168 až § 170 TrŘ). Standardní vyšetřování (v němž se zásadně nekonají výsledky svědků a účast obhajoby je výrazně omezena), se pak koná o trestných činech, o nichž je příslušný rozhodovat okresní soud (§ 161 až § 167 TrŘ).

Podle § 168 odst. 1 TrŘ se ustanovení druhého oddílu hlavy desáté trestního řádu, tedy § 168 – § 170 TrŘ, užívají při vyšetřování trestných činů, o nichž koná řízení v prvním stupni krajský soud. Přesto se v praxi vyskytují situace, které jsou v rozporu s ustanovením § 168 odst. 1 TrŘ. Přípravné řízení se koná formou standardního vyšetřování dle § 161 – § 168 TrŘ, tedy zásadně se nekonají výsledky svědků a účast obhajoby je výrazně omezena, poté je podána obžaloba u okresního soudu v souladu s § 16 TrŘ, avšak hlavní líčení se s časovým odstupem koná u krajského soudu. Je to důsledkem rozhodnutí vrchního soudu, který usnesením podle § 24 odst. 1 TrŘ rozhodne, že k projednání obžaloby je příslušný v prvním stupni řízení krajský soud (§ 17 odst. 1 TrŘ), protože nelze vyloučit překvalifikaci skutku na jiný trestný čin, o němž by byl příslušný rozhodovat krajský soud, nikoliv okresní soud.

Považuji za vhodné zabývat se otázkou, zda v případech, kdy vrchní soud podle § 24 odst. 1 TrŘ rozhodne, že k projednání obžaloby podané u okresního soudu je příslušný krajský soud (§ 17 odst. 1 TrŘ), protože nelze vyloučit překvalifikaci skutku na jiný trestný čin, o němž by byl příslušný rozhodovat krajský soud (bez ohledu na to, zda dojde či nedojde k překvalifikaci skutku), musí řízení před krajským soudem jako soudem I. stupně navazovat na rozšířené vyšetřování dle § 168 – § 170 TrŘ, nebo zda může navazovat na standardní vyšetřování dle § 161 až § 167 TrŘ.

II. Přípravné řízení dle zákona č. 265/2001 Sb.

Rozsáhlá novela trestního řádu, provedená zákonem č. 265/2001 Sb., přinesla řadu změn a doplňků týkajících se mj. obhajoby osoby, proti níž se řízení vede. Je to důsledkem toho, že do konce roku 2001 jednotná struktura předsoudní fáze trestního řízení byla novelou diferencována v závislosti na tzv. typové společenské nebezpečnosti deliktu, který je jeho předmětem, na tři odlišné úpravy předsoudní fáze řízení:

Především jde o **vyšetřování**, které je s účinností od 1. 1. 2002 upraveno **dvěma odlišnými způsoby**, podle toho, zda o trestných činech je příslušný rozhodovat okresní soud nebo krajský soud, takto:

Vyšetřování o trestných činech, o nichž je příslušný rozhodovat okresní soud, jež se koná převážně o méně závažných trestných činech (§ 160 – § 167 TrŘ).

Vyšetřování, které se koná o trestných činech, o nichž je příslušný rozhodovat krajský soud, jež se koná převážně o nejzávažnějších trestných činech (§ 168 až § 170 TrŘ).

Kromě těchto dvou úprav vyšetřování existuje ještě **zkrácené přípravné řízení** (§ 179a – § 179f TrŘ), ve kterém se vůbec nekoná vyšetřování a trestní stíhání se zahajuje až podáním návrhu na potrestání.

III. Standardní vyšetřování

O trestných činech, o nichž je příslušný rozhodovat okresní soud (§ 16 TrZ), se od 1. 1. 2002 koná vyšetřování dle § 160 až 167 (tzv. standardní, či běžné vyšetřování). Tato forma vyšetřování se koná převážně o méně závažných trestných činech [srov. § 17 odst. 1 písm. a), b), c) TrZ].

Ve standardním vyšetřování trestných činů dle § 164 – § 167 TrZ je podstatně zúžena možnost konat při vyšetřování procesní úkony. Výsledky svědků provádí policejní orgán v případě, že se jedná o neodkladný nebo neopakovatelný úkon nebo jde-li o výslech osoby mladší patnácti let, osoby, o jejíž schopnosti správně a úplně vnímat, zapamatovat si nebo reprodukovat jsou s ohledem na její psychický stav pochybnosti, anebo nasvědčují-li zjištěné skutečnosti tomu, že na svědka by mohl

být pro jeho výpověď vyvíjen nátlak. Jinak poškozeného a další svědky vyslechne jen tehdy, jestliže hrozí z jiného důvodu, že bude ovlivněna jejich výpověď nebo schopnost zapamatovat si rozhodné skutečnosti nebo schopnost tyto skutečnosti reprodukovat, zejména je-li pro složitost věci odůvodněn předpoklad delšího trvání vyšetřování. Bez těchto podmínek je však možno, jestliže je toho třeba, vyslechnout znalce. Ani úkony, které byly provedeny před zahájením trestního stíhání, nemusí policejní orgán opakovat, pokud byly provedeny v souladu s trestním řádem (§ 164 odst. 1 TrŘ). Proto jsou často používány při standardním vyšetřování záznamy o vysvětlení osob, které byly pořízeny před zahájením trestního stíhání.

IV. Rozšířené vyšetřování

Rozšířené vyšetřování o trestných činech, o nichž je příslušný rozhodovat krajský soud, je upraveno v ustanoveních § 168 až § 170 TrŘ obsažených v hlavě desáté oddílu třetím trestního řádu (§ 17 TrŘ, § 168 odst. 1 TrŘ). U těchto trestných činů zachovává i novelizovaný trestní řád takový rozsah vyšetřování, jaký byl v letech 1994 až 2001 u všech trestných činů.

Vyšetřování dle § 168 až § 170 TrŘ je rozsahem výrazně rozšířené oproti standardnímu vyšetřování dle § 160 až § 167 TrŘ a koná se převážně o nejzávažnějších trestných činech, za něž zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice činí nejméně pět let, nebo pokud za ně lze uložit výjimečný trest. Toto rozšířené vyšetřování se koná také o trestných činech s nižší dolní hranicí, a to o trestných činech:

a) vlastizrady, rozvracení republiky, teroru, záškodnictví, sabotáže, vyzvědačství, ohrožení utajované skutečnosti, genocidia a trestném činu podle § 1 zákona č. 165/1950 Sb., na ochranu míru,

b) spáchaných prostřednictvím smének, šeků a jiných cenných papírů, derivátů a jiných hodnot obchodovatelných na kapitálovém trhu, nebo jejich padělků a napodobenin, pokud jejich zákonným znakem je způsobení značné škody nebo získání značného prospěchu, a

c) porušování předpisů o nakládání s kontrolovaným zbožím a technologiemi podle § 124a až § 124c TrZ, porušování předpisů o zahraničním obchodu s vojenským materiálem podle § 124d až § 124f TrZ, porušování závazných pravidel hospodářského styku podle § 127 TrZ, zneužívání informací v obchodním styku podle § 128 TrZ, nekalé soutěže podle § 149 TrZ [§ 17 odst. 1 písm. a), b), c) TrŘ].

Rozšířené vyšetřování se koná také o dílčích útocích pokračujícího trestného činu, jestliže postupem podle § 37a trestního zákona přichází v tomto řízení v úvahu rozhodnutí o vině některým z trestných činů uvedených v odstavci 1 (§ 17 odst. 2 TrŘ).¹

Policejní orgán konající vyšetřování provádí v rozšířeném vyšetřování důkazy v rozsahu, který je **nezbytný** pro podání obžaloby nebo pro jiné rozhodnutí státního zástupce; podmínkami, za nichž lze provádět výslechy svědků ve standardním vyšetřování podle § 164 odst. 1

TrŘ, přitom není vázán (§ 169 odst. 1 TrŘ). Koná-li se rozšířené vyšetřování, tedy vyšetřování o trestných činech, o nichž koná řízení v prvním stupni krajský soud, potom neplatí omezující podmínky pro výslech svědků obsažené v ustanoveních § 164 odst. 1 věta třetí a čtvrtá TrŘ. Znamená to, že v rozšířeném vyšetřování dle § 168 až § 170 TrŘ policejní orgán (nebo státní zástupce, pokud koná vyšetřování) může bez omezení vyslýchat svědky. Protokoly o výpovědích svědků z přípravného řízení pak lze před soudem číst za podmínek § 211 odst. 1 až 4 TrŘ. Nejsou-li tyto podmínky splněny, lze tyto protokoly pouze předestřít, přičemž protokol o výpovědi, který byl předestřen, nemůže být podkladem pro výrok o vině obviněného, a to ani ve spojení s jinými ve věci provedenými důkazy (§ 212 odst. 1, 2 TrŘ).

Dokazování v rozšířeném vyšetřování dle § 168 až § 170 TrŘ se provádí v rozsahu, který je nezbytný buď pro podání obžaloby (§ 176, § 177 TrŘ), **nebo pro jiné rozhodnutí státního zástupce v přípravném řízení**, tedy pro postoupení věci jinému orgánu (§ 171 TrŘ), zastavení trestního stíhání (§ 172 TrŘ), přerušení trestního stíhání (§ 173 TrŘ), podmíněné zastavení trestního stíhání (§ 307 TrŘ), nebo schválení narovnání (§ 309 TrŘ).

V. Kvalifikace skutku v přípravném řízení

Vzhledem k existenci dvou forem vyšetřování mělo být v trestním řádu výslovně uvedeno, jak si mají orgány činné v trestní řízení počínat při změně právní kvalifikace skutku. V § 169 odst. 2 TrŘ se počítá s možností, že za počne rozšířené vyšetřování dle § 168 až § 170 TrŘ a po zmírnění právní kvalifikace skutku pokračuje standardní vyšetřování dle § 161 až § 167 TrŘ. V zákoně však chybí ustanovení, které by bylo reakcí na opačnou změnu formy vyšetřování, tedy koná-li se standardní vyšetřování dle § 161 až § 167 TrŘ a dojde-li, či po rozhodnutí vrchního soudu podle § 24 odst. 1 TrŘ může dojít, k překvalifikaci skutku, a proto k projednání obžaloby je příslušný konat v prvním stupni řízení krajský soud (§ 17 odst. 1 TrŘ).

Nejde pouze o důsledky zjevně účelově mírnější právní kvalifikace skutku,² umožňující policejním orgánům zásadně neprovádět výslechy svědků ve standardním vyšetřování.³ Jde také o důsledky odlišného právního posouzení skutku v usnesení o zahájení trestního stíhání a posléze v průběhu přípravného řízení, nebo při skončení vyšetřování nebo až po podání obžaloby v řízení před soudem.

Jestliže se v průběhu standardního vyšetřování dle § 164 až § 167 TrŘ zjistí, že skutek, pro který je vedeno trestní stíhání, je třeba posuzovat jako trestný čin, o němž koná řízení v prvním stupni krajský soud (§ 168 odst. 1 TrŘ), mělo by se od tohoto okamžiku konat rozšířené vyšetřování dle § 168 až § 170 TrŘ,⁴ v němž nepřipadá v úvahu omezení výslechu svědků dle § 164 odst. 1 věta třetí a čtvrtá TrŘ.

Pro určení rozsahu prováděných důkazů je rozhodující právní kvalifikace skutku, pro který je obviněný v době provádění důkazu stíhán. Je-li obviněný v průběhu vyšet-

řování upozorněn, že skutek, pro který je vedeno trestní stíhání, bude nadále právně posuzován jako jiný trestný čin, než je uveden v § 168 odst. 1 TrŘ, pokračuje se ve vyšetřování podle oddílu druhého této hlavy. Důkazy, předtím provedené podle odstavce 1, zůstávají součástí důkazů opatřených v průběhu vyšetřování; při posuzování, zda byly provedeny v souladu se zákonem, se nepřihlíží k podmínkám, za nichž lze podle § 164 odst. 1 vyslyšet svědky (§ 169 odst. 2 TrŘ). Vyjde-li během vyšetřování najevo, že skutek, pro který bylo zahájeno trestní stíhání, je jiným trestným činem, než jak byl v usnesení o zahájení trestního stíhání právně posouzen, upozorní na to policejní orgán obviněného a učiní o tom záznam do protokolu (§ 160 odst. 6 TrŘ). Podle 5. vydání Beckova komentáře k trestnímu řádu policejní orgán i státní zástupce (ať již koná vyšetřování nebo vykonává dozor), musí s přihlédnutím k § 17 TrŘ průběžně sledovat vývoj dokazování tak, aby právní kvalifikace skutku, pro který se trestní stíhání vede, odpovídala zjištěnému skutkovému stavu věci, a jakmile jsou dány důvody pro upozornění podle § 160 odst. 6 TrŘ, oznámit změnu právní kvalifikace obviněnému, jeho obhájci, neboť právní kvalifikace má z hlediska ustanovení § 169 odst. 6 TrŘ zásadní význam. Není správné, když je s tímto úkonem vyčkáváno až na skončení vyšetřování.⁵

V 5. vydání Beckova komentáře k trestnímu řádu se dále uvádí: „Bylo-li by však v řízení před soudem zjištěno, že právní kvalifikace skutku, pro který bylo trestní stíhání vedeno, použitá ve vyšetřování konaném dle § 168 až § 170 TrŘ, vůbec neodpovídala provedeným důkazům, a o nich zjištěným okolnostem, bylo by to nutno posuzovat jako obcházení zákona (konkrétně podmínek ustanovení § 164 odst. 1 TrŘ), s důsledkem spočívajícím v nepoužitelnosti takových provedených výsledků svědků. To platí i přesto, že odchylky mezi oběma typy vyšetřování nejsou zásadní povahy.“⁶

V trestním řádu, v jeho komentáři, ani v judikatuře však není upravena opačná situace, když se v řízení před soudem zjistí, že právní kvalifikace skutku, pro který bylo trestní stíhání vedeno, použitá ve standardním vyšetřování konaném dle § 161 až § 167 TrŘ, vůbec neodpovídala provedeným důkazům a o nich zjištěným okolnostem. I v těchto případech by to bylo nutno posuzovat jako obcházení zákona (konkrétně podmínek ustanovení § 164 odst. 1 TrŘ), s důsledkem spočívajícím v nepoužitelnosti takových provedených výsledků svědků.⁷

Zastávám názor, že pokud se po podání obžaloby, tedy v řízení před soudem zjistí, že právní kvalifikace skutku, pro který bylo trestní stíhání vedeno, použitá ve standardním vyšetřování konaném dle § 161 až § 167 TrŘ, vůbec neodpovídala provedeným důkazům a jimi zjištěným okolnostem, měl by soud dle § 188 odst. 1 písm. e) TrŘ

...pokud se po podání obžaloby ... zjistí, že právní kvalifikace skutku, pro který bylo trestní stíhání vedeno, použitá ve standardním vyšetřování konaném dle § 161 až § 167 TrŘ, vůbec neodpovídala provedeným důkazům a jimi zjištěným okolnostem, měl by soud ... vrátit věc státnímu zástupci k došetření...

vrátit věc státnímu zástupci k došetření, protože je třeba odstranit závažné procesní vady přípravného řízení a provést rozšířené vyšetřování dle § 168 až § 170 TrŘ.

Tento postup soudu by měl být pravidlem, protože obviněný ani jeho obhájce v důsledku nesprávné kvalifikace skutku a provádění standardního vyšetřování neměli možnost účastnit se výslechů svědků, které se v přípravném řízení nekonaly vzhledem k tomu, že se postupovalo dle § 164 odst. 1, věta druhá TrŘ, tedy o podání vysvětlení osobami pořizoval policejní orgán konající vyšetřování úřední záznamy (§ 158 odst. 3, 4 TrŘ). Orgány činné v přípravném řízení by si pak byly vědomy možnosti vrácení věci k došetření, a proto by důsledně dbaly na správnou kvalifikaci skutku, aby nedocházelo k tomu, že by se výslechy svědků v přípravném řízení musely konat až po vrácení věci k došetření.

VI. Důsledek změny příslušnosti soudu

V praxi se vyskytují i jiné situace než ty, které se odvíjejí od účelové kvalifikace skutku ze strany orgánů činných v přípravném řízení. **Jde o případy, kdy se přípravné řízení koná formou standardního vyšetřování dle § 161 – § 168 TrŘ, poté je podána obžaloba u okresního soudu v souladu s § 16 TrŘ, avšak okresní soud předloží věc k rozhodnutí o příslušnosti soudu vrchnímu soudu,** protože předseda senátu (samosoudce) okresního soudu dospěl k závěru, že k projednání věci není příslušný okresní soud, nýbrž krajský soud. Pokud vrchní soud usnesením podle § 24 odst. 1 TrŘ rozhodne, že k projednání obžaloby je příslušný konat v prvním stupni řízení krajský soud (§ 17 odst. 1 TrŘ), protože nelze vyloučit překvalifikaci skutku na jiný trestný čin, o němž by byl příslušný rozhodovat krajský soud, koná se hlavní líčení u krajského soudu.

V úvodu tohoto článku jsem položil otázku, zda v případech, kdy vrchní soud podle § 24 odst. 1 TrŘ rozhodne, že k projednávání obžaloby podané u okresního soudu je příslušný krajský soud (§ 17 odst. 1 TrŘ), vzhledem k možnosti překvalifikace skutku na jiný trestný čin, o němž by byl příslušný rozhodovat krajský soud (bez ohledu na to zda dojde či nedojde k překvalifikaci skutku), musí řízení před krajským soudem jako soudem I. stupně navazovat na rozšířené vyšetřování dle § 168 – § 170 TrŘ, nebo zda může navazovat na standardní vyšetřování dle § 161 až § 167 TrŘ.

Je třeba uvést, že policejní orgán a dozorcující státní zástupce přistupují v praxi ke kvalifikaci skutku vesměs zodpovědně, a to ještě před zahájením trestního stíhání. Ve většině trestních věcí jak policejní orgán konající vyšetřování, tak státní zástupce, který vykonává dozor nad zachováváním zákonnosti v přípravném řízení (§ 174 TrŘ),

zvažují pečlivě, o jaký trestný čin jde. Pokud shledají možnost dvou odlišných kvalifikací určitého skutku a v důsledku toho buď konání standardního vyšetřování dle § 161 – § 167 TrŘ, nebo naopak rozšířeného vyšetřování dle § 168 – 170 TrŘ, zpravidla důsledně vycházejí z ustanovení § 16, § 17 TrŘ, § 168 odst. 1 TrŘ.

Nejednou po skončení postupu před zahájením trestního stíhání podle hlavy deváté trestního řádu shledá policejní orgán Okresního ředitelství Policie ČR a shodně s ním státní zástupce příslušného okresního státního zastupitelství, že prověřováním dle § 158 TrŘ zjištěné a odůvodněné skutečnosti nasvědčují tomu, že byl spáchán trestný čin a že je dostatečně odůvodněn závěr, že jej spáchala určitá osoba. Nejsou však zajedno v tom, o jaký trestný čin se jedná, nebo alespoň zvažují možnost dvou odlišných kvalifikací skutku. Např. nejsou v určitém případě přesvědčeni, zda zjištěné skutečnosti nasvědčují tomu, že byl spáchán trestný čin poškozování věřitele dle § 256 odst. 1, 3 TrZ se sazbou trestu odnětí svobody od šesti měsíců do tří let, nebo trestný čin zneužívání informací v obchodním styku dle § 128 odst. 2, 3 TrZ se sazbou trestu odnětí svobody od dvou do osmi let. Otázka právní kvalifikace skutku je v tomto i v mnoha dalších případech zcela zásadní proto, že dle § 168 odst. 1 TrŘ se rozšířené vyšetřování dle § 168 – § 170 TrŘ koná při vyšetřování trestných činů, o nichž koná řízení v prvním stupni krajský soud, a takovým trestným činem je i zneužívání informací v obchodním styku dle § 128 odst. 2 TrZ, stejně jako dle vyšších odstavců tohoto ustanovení [§ 17 odst. 1 písm. c) TrŘ]. Pokud by však šlo o trestný čin poškozování věřitele dle § 256 odst. 1, 3 TrZ, konalo by se standardní vyšetřování dle § 161 – § 167 TrŘ.

V případech, kdy státní zástupce okresního státního zastupitelství chce předejít chybné kvalifikaci skutku, si nejednou po skončení postupu dle hlavy deváté trestního řádu, tedy ještě před zahájením trestního stíhání, vyžádá právní názor krajského státního zastupitelství. Ve vyšetřovacím spisu je pak obsaženo písemné stanovisko krajského státního zastupitelství, např. tohoto znění: „*Po komplexním posouzení této věci uvádíme, že v jednání X. Y. nelze spatřovat trestný čin dle § 128 odst. 2, 3 TrZ. Popsané jednání vykazuje znaky skutkové podstaty trestného činu poškozování věřitele dle § 256 odst. 1, 3 TrZ.*“

I s přihlédnutím k názoru krajského státního zastupitelství policejní orgán zahájí trestní stíhání pro trestný čin poškozování věřitele dle § 256 odst. 1, 3 TrZ se sazbou trestu odnětí svobody od šesti měsíců do tří let, a proto koná standardní vyšetřování dle § 161 – § 167 TrŘ, tedy zásadně nevyslýchá svědky a od osob vyžaduje pouze vysvětlení dle § 158 odst. 3, 4 TrŘ. V řadě případů neopakuje úkony provedené před zahájením trestního stíhání, protože je – i dle názoru dozorujícího státního zástupce – policejní orgán provedl v souladu s trestním řádem. V důsledku toho policejní orgán konající vyšetřování mnohdy nevyžaduje po zahájení trestního stíhání ani vysvětlení od osob, jež vysvětlení podaly již před zahájením trestního stíhání. Nezřídka proto krátce po výslechu obviněného uzná policejní orgán vy-

šetřování za skončené.⁸ Posléze policejní orgán podá státnímu zástupci návrh konečného opatření (návrh na podání obžaloby) a státní zástupce u okresního soudu podá na obviněného X. Y. obžalobu pro trestný čin poškozování věřitele dle § 256 odst. 1, 3 TrZ.

Následně v trestní věci proti obviněnému X. Y. rozhodne okresní soud tak, že podle § 314c odst. 1 písm. a) TrŘ a § 188 odst. 1 písm. a) TrŘ se věc předkládá k rozhodnutí o příslušnosti soudu vrchnímu soudu, protože předseda senátu (samosoudce) dospěl k závěru, že příslušný k projednání věci není okresní soud, nýbrž krajský soud.

Jestliže vrchní soud usnesením podle § 24 odst. 1 TrŘ rozhodne, že k projednání trestní věci je příslušný konat v prvním stupni řízení dle § 16 TrŘ okresní soud, v praxi nevznikají problémy, protože přípravné řízení pro trestný čin poškozování věřitele dle § 256 odst. 1, 3 TrZ se konalo formou standardního vyšetřování. Pro konání rozšířeného vyšetřování u trestného činu, u něhož koná řízení v prvním stupni okresní soud, nebyl důvod (§ 168 odst. 1 TrŘ).

Jiná situace je v případě, pokud vrchní soud svým

Ilustrací foto JAKUB STADLER

usnesením rozhodne, že podle § 24 odst. 1 TrŘ je příslušný k projednání trestní věci obviněného nikoliv okresní soud, nýbrž krajský soud, protože nelze vyloučit, že by jednání X. Y. mohlo být kvalifikováno jako trestný čin zneužívání informací v obchodním styku dle § 128 odst. 2 TrZ.

Vrchní soud, který rozhoduje podle § 24 odst. 1 TrŘ, v usnesení o příslušnosti v konkrétní věci uvedl: „*Otázkou zůstává, zda pro dovození právní kvalifikace, v závislosti na popisu skutku, jakož i skutkových zjištěních a okolnostech a manipulaci s hmotným majetkem, poskytuje dostatečný podklad důkazní materiál založený v trestním spise opatřený ve stadiu přípravného řízení. Není však úkolem soudu rozhodujícího za podmínek § 24 odst. 1 TrŘ se těmito otázkami zabývat, neboť jeho úloha spočívá ve zhodnocení toho, zda v případě postupu okresního soudu podle § 188 odst. 1 písm. a) TrŘ dávají výsledky přípravného řízení podklad pro závěr o důvodném podezření, že skutek, pro který byla podána obžaloba, by mohl být, resp. mohl být posouzen dle jiné právní kvalifikace, a to takové, o níž přísluší v prvním stupni rozhodovat krajskému soudu [§ 17 odst. 1 písm. c) TrŘ]. S ohledem na všechny výše uvedené možnosti právní kvalifikace skutku dle § 128 odst. 2 TrŘ vyloučena není. Z důvodů, že procesní dokazování nezbytné k náležitému objasnění věci může vést k posouzení skutku nebo skutků stran něhož nebo stran nichž se trestní stíhání vede, v podobě právní kvalifikace, o níž je věcně příslušný rozhodovat v prvním stupni krajský soud, rozhodl vrchní soud podle § 24 odst. 1 TrŘ, že příslušný k projednání věci obviněného X. Y., dosud vedené u okresního soudu v ...pod sp. zn. ...je krajský soud v ...“*

V této věci (a shodně i v mnoha jiných věcech) vrchní soud správně rozhodoval ve smyslu § 24 TrŘ výlučně o tom, zda ve věci obviněného X. Y. je příslušný k projednání věci okresní soud nebo krajský soud. Dospěl k závěru, že nelze vyloučit, že by jednání X. Y. mohlo být kvalifikováno jako trestný čin zneužívání informací v obchodním styku dle § 128 odst. 2 TrZ, a proto rozhodl, že je k projednání věci obviněného X. Y., dosud vedené u okresního soudu, příslušný krajský soud. Vrchní soud hodnotil, zda v případě postupu okresního soudu podle § 188 odst. 1 písm. a) TrŘ dávají výsledky přípravného řízení podklad pro závěr o důvodném podezření, že skutek či skutky, pro který, resp. pro které byla podána obžaloba, by mohl být, resp. mohl být posouzen dle jiné právní kvalifikace, a to takové, o níž přísluší v prvním stupni rozhodovat krajskému soudu [§ 17 odst. 1 písm. c) TrŘ].

Vrchní soud výslovně zdůraznil, že jeho úlohou není zkoumat, zda pro dovození právní kvalifikace, v závislosti na popisu skutku, jakož i skutkových zjištěních a okolnostech a manipulaci s hmotným majetkem, poskytuje dostatečný podklad důkazní materiál založený v trestním spise opatřený ve stadiu přípravného řízení. Přesto vrchní soud vyjádřil své pochybnosti, zda v přípravném řízení byl opatřen dostatečný důkazní materiál pro dovození právní kvalifikace dle § 128 odst. 2 TrZ, místo dosavadní kvalifikace skutku dle § 256 odst. 1, 3 TrZ.

VII. Důvod pro předběžné projednání obžaloby

Poté, co vrchní soud podle § 24 odst. 1 TrŘ rozhodl, že k projednání věci obviněného X. Y., dosud vedené u okresního soudu, je příslušný krajský soud, je nepochybné, že se v dané věci nekonalo rozšířené vyšetřování dle § 168 až § 170 TrŘ, nýbrž jen standardní vyšetřování dle § 161 – § 167 TrŘ, v němž se vůbec nekonaly výsledky svědků nebo se konaly jen výjimečně za podmínek § 164 odst. 1 TrŘ.

Když v konkrétní věci vrchní soud rozhodl, že příslušný k projednávání věci v prvním stupni je krajský soud, zároveň vyjádřil pochybnosti, zda v přípravném řízení byl opatřen dostatečný důkazní materiál pro dovození právní kvalifikace dle § 128 odst. 2 TrZ, místo dosavadní kvalifikace skutku dle § 256 odst. 1, 3 TrZ.

Vzhledem k tomu by se předseda senátu krajského soudu příslušného k projednávání věci měl zabývat dvěma zásadními otázkami:

1. Je skutečnost, že ve věci, v níž je příslušný k projednávání věci v prvním stupni krajský soud, se nekonalo rozšířené vyšetřování dle oddílu třetího trestního řádu (dle § 168 až § 170 TrŘ), důvodem k vrácení věci k došetření státnímu zástupci?

2. Jsou či nejsou pochybnosti o tom, zda v přípravném řízení byl opatřen dostatečný důkazní materiál pro dovození právní kvalifikace dle § 128 odst. 2 TrZ, místo dosavadní kvalifikace skutku dle § 256 odst. 1, 3 TrZ?

Při odpovědi na první otázku by měl předseda senátu krajského soudu vyjít z ustanovení § 169 TrŘ. Podle ustanovení § 169 odst. 1 TrŘ policejní orgán provádí důkazy v rozsahu, který je nezbytný pro podání obžaloby nebo pro jiné rozhodnutí státního zástupce; podmínkami, za nichž lze provádět výslech svědků podle § 164 odst. 1 TrŘ, přitom není vázán.

Podle ustanovení § 169 odst. 2 TrŘ pro určení rozsahu prováděných důkazů je rozhodující právní kvalifikace skutku, pro který je obviněný v době provádění důkazu stíhán. Je-li obviněný v průběhu vyšetřování upozorněn, že skutek, pro který je vedeno trestní stíhání, bude nadále právně posuzován jako jiný trestný čin, než je uveden v § 168 odst. 1 TrŘ, pokračuje se ve vyšetřování podle oddílu druhého této hlavy. Důkazy, předtím provedené podle odstavce 1, zůstávají součástí důkazů opatřených v průběhu vyšetřování; při posuzování, zda byly provedeny v souladu se zákonem, se nepřihlíží k podmínkám, za nichž lze podle § 164 odst. 1 vyslýchat svědky.

Podle Beckova komentáře k 5. vydání trestního řádu poté, co je obviněný upozorněn, že skutek, pro který je vedeno trestní stíhání, bude nadále posuzován jako některý z trestných činů dle § 168 odst. 1 TrŘ, lze od tohoto okamžiku vyslýchat svědky bez omezení podle § 164 odst. 1 věty třetí a čtvrté TrŘ.⁹

Z ustanovení § 168 odst. 1 TrŘ plyne, že projednávání každého trestného činu uvedeného v § 17 TrŘ, o němž koná řízení v prvním stupni krajský soud, musí předcházet konání přípravného řízení formou rozšířeného vyšetřování dle oddílu třetího trestního řádu, tedy § 168 až § 170 TrŘ (srov. pojem „užije se“).

Rozšířené vyšetřování by se muselo konat před projednáním věci u krajského soudu od okamžiku, kdy nastaly v přípravném řízení důvody pro překvalifikaci skutku. V přípravném řízení však důvody pro překvalifikaci shledány nebyly, a proto je na předsedovi senátu, zda shledá důvody pro předběžné projednání obžaloby dle § 186 písm. e) TrŘ proto, že přípravné řízení nebylo provedeno podle zákona, neboť v něm byly závažným způsobem porušeny procesní předpisy, zejména ustanovení zajišťující právo obhajoby, a takové porušení procesních předpisů nelze napravit v řízení před soudem, nebo dle § 186 písm. f) TrŘ proto, že ve věci nejsou v potřebném rozsahu objasněny základní skutkové okolnosti, bez kterých není možné ve věci rozhodnout o trestném činu zneužívání informací v obchodním styku dle § 128 odst. 2 TrZ.

Pokud předseda senátu předběžné projednání obžaloby nařídí, je pak na soudu, zda shledá důvod k vrácení věci státnímu zástupci k došetření dle § 188 odst. 1 písm. f) TrŘ, je-li toho třeba k odstranění závažných procesních vad přípravného řízení, které nelze napravit v řízení před soudem, nebo k objasnění základních skutkových okolností, bez kterých není možné v hlavním líčení ve věci rozhodnout, a v řízení před soudem by takové došetření bylo v porovnání s možnostmi opatřit takový důkaz v přípravném řízení spojeno s výraznými obtížemi nebo by zřejmě bylo na újmu rychlosti řízení.

Nyní k druhé otázce, zda jsou (či naopak nejsou) pochybnosti o tom, zda v přípravném řízení byl opatřen dostatečný důkazní materiál pro dovození právní kvalifikace skutku dle § 256 odst. 1, 3 TrZ. Zde by měl předseda senátu krajského soudu vyjít z obsahu spisu, a to v návaznosti na názor vrchního soudu (i když tento názor není pro krajský soud závazný, protože vrchní soud rozhodoval jen dle § 24 odst. 1 TrŘ). **Pokud by předseda senátu dospěl k názoru, že jsou pochybnosti o tom, zda v přípravném řízení byl opatřen dostatečný důkazní materiál pro dovození právní kvalifikace dle § 128 odst. 2 TrZ, místo dosavadní kvalifikace skutku dle § 256 odst. 1, 3 TrZ, jednalo by se o důvod pro nařízení předběžného projednání obžaloby podle § 186 písm. f) TrŘ.**

Ustanovení § 190 odst. 1 TrŘ uvádí, že má-li soud za to, že při správném použití zákona je nutno skutek, který je předmětem obžaloby, posoudit podle jiného usta-

novení zákona, než podle kterého jej posuzovala obžaloba, vrátí věc státnímu zástupci k došetření [§ 188 odst. 1 písm. e) TrŘ], je-li třeba vzhledem k odchylnému právnímu posouzení věc ještě blíže objasnit. Protože v konkrétní věci vrchní soud v usnesení o příslušnosti v konkrétní věci uvedl, že otázkou zůstává, zda pro dovození právní kvalifikace, v závislosti na popisu skutku, jakož i skutkových zjištěních a okolnostech a manipulaci s hmotným majetkem, poskytuje dostatečný podklad důkazní materiál založený v trestním spise opatřený ve stadiu přípravného řízení, je na předsedovi senátu, aby zvážil, zda důvody k vrácení věci k došetření jsou či nikoliv.

Nařídí-li předseda senátu z výše uvedených důvodů předběžné projednání obžaloby, je pak na soudu, zda v předběžném projednání obžaloby shledá důvod k vrácení věci státnímu zástupci k došetření [§ 188 odst. 1 písm. e) TrŘ, § 190 odst. 1 TrŘ], bude-li mít za to, že vzhledem k odchylnému právnímu posouzení je třeba věc ještě blíže objasnit.

V konkrétní věci, v níž vrchní soud rozhodl, že podle § 24 odst. 1 TrŘ je příslušný konat hlavní líčení v prvním stupni krajský soud, by měl krajský soud jako soud prvního stupně zvážit vrácení věci státnímu zástupci k došetření dle § 188 odst. 1 písm. e) TrŘ s pokynem, aby bylo provedeno rozšířené vyšetřování dle § 168 až § 170 TrŘ, s důrazem na důkazy prokazující či vyvracející podezření ze spáchání trestného činu zneužívání informací v obchodním styku dle § 128 odst. 2 TrZ.

Pokud by nebylo došetření třeba, upozornil by předseda senátu na možnost odchylného právního posouzení skutku obžalovaného i další osoby, kterým se doručuje opis obžaloby (§ 190 odst. 2 TrŘ, § 196 odst. 1 TrŘ).

K vrácení věci státnímu zástupci k došetření z důvodů uvedených v § 190 odst. 1 TrŘ musí být splněny obě podmínky, tedy jednak, že žalovaný skutek [§ 177 písm. c) TrŘ] je nutno posoudit podle jiného ustanovení zákona, než ho kvalifikovala obžaloba, jednak odchylné právní posouzení vyžaduje bližší objasnění věci a toto objasnění věci přesahuje buď možnosti doplnění dokazování v řízení před soudem, nebo by po tomto doplnění následná změna právní kvalifikace fakticky znamenala situaci, kdy předtím provedené přípravné řízení by trpělo závažnými procesními vadami, které by již nebylo mož-

Ilustrační foto JAKUB STADLER

no v řízení před soudem odstranit [§ 188 odst. 1 písm. e) TrŘ].

VIII. Nutná obhajoba

V souvislosti s upozorněním na možnost překvalifikace skutku je třeba zmínit otázku nutné obhajoby. Pokud se konalo přípravné řízení formou standardního vyšetřování a také obžaloba byla u okresního soudu podána pro trestný čin poškozování věřitele dle § 256 odst. 1, 3 TrZ se sazbou trestu odnětí svobody od šesti měsíců do tří let, nešlo o nutnou obhajobu. Obviněný proto nemusel mít obhájce.

Ustanovení § 36 odst. 3 TrŘ uvádí: „*Koná-li se řízení o trestném činu, na který zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice převyšuje pět let, musel mít obviněný obhájce už v přípravném řízení.*“ To platí i u trestného činu zneužívání informací v obchodním styku dle § 128 odst. 2, 3 TrZ, se sazbou trestu odnětí svobody od dvou do osmi let. Pokud u obviněného dojde k překvalifikaci skutku z trestného činu poškozování věřitele dle § 256 odst. 1, 3 TrZ na trestný čin poškozování věřitele dle § 256 odst. 1, 3 TrZ, potom musí mít obviněný obhájce od okamžiku překvalifikace skutku.

Pokud krajský soud, který se dle § 24 odst. 1 TrŘ stane příslušným k projednávání věci, vrátí věc státnímu zástupci k došetření [§ 190 odst. 1 TrŘ, § 188 odst. 1 písm. e) TrŘ] s pokynem, aby došlo k překvalifikaci skutku na § 128 odst. 2, 3 TrŘ, vzniká důvod nutné obhajoby. Potom policejní orgán, nebo státní zástupce konající rozšířené vyšetřování dle § 168 – § 170 TrŘ, musí vyzvat obviněného, aby si zvolil v určené lhůtě obhájce, jinak bude obviněnému obhájce dle § 39 TrŘ ustanoven.

Pokud dojde k překvalifikaci skutku na § 128 odst. 2, 3 TrŘ a obviněný by si obhájce nezvolil, ani by mu nebyl ustanoven, došlo k zásadnímu zkrácení práva obviněného na obhajobu.

IX. Závěr

V případě, kdy po rozhodnutí vrchního soudu o příslušnosti dle § 24 odst. 1 TrŘ nekoná hlavní líčení okresní soud, u něhož byla podána obžaloba, nýbrž krajský soud jako soud prvního stupně, je na soudu, zda rozhodne o vrá-

cení věci k došetření či nikoliv. Má-li soud za to, že při správném použití zákona je nutno skutek, který je předmětem obžaloby, posoudit podle jiného ustanovení zákona, než podle kterého jej posuzovala obžaloba, vrátí věc státnímu zástupci k došetření [§ 188 odst. 1 písm. e) TrŘ], je-li třeba vzhledem k odchýlnému právnímu posouzení věc ještě blíže objasnit (§ 190 odst. 1 TrŘ). Ne-li došetření třeba, upozorní předseda senátu na možnost odchýlného právního posouzení skutku obžalovaného i další osoby, kterým se doručuje opis obžaloby (§ 190 odst. 2 TrŘ, § 196 odst. 1 TrŘ).

K vrácení věci státnímu zástupci k došetření z důvodů uvedených v § 190 odst. 1 TrŘ musí být splněny obě podmínky. Jednak žalovaný skutek [§ 177 písm. c) TrŘ] je nutno posoudit podle jiného ustanovení zákona, než ho kvalifikovala obžaloba, jednak odchýlné právní posouzení vyžaduje bližší objasnění věci a toto objasnění věci přesahuje buď možnosti doplnění dokazování v řízení před soudem, nebo by po tomto doplnění následná změna právní kvalifikace fakticky znamenala situaci, kdy předtím provedené přípravné řízení by trpělo závažnými procesními vadami, které by již nebylo možno v řízení před soudem odstranit [§ 188 odst. 1 písm. e) TrŘ].

Pokud v konkrétní věci obžalovaného X. Y. zůstane pochybné, zda pro dovození právní kvalifikace dle § 128 odst. 2 TrŘ (místo dosavadní kvalifikace skutku dle § 256 odst. 1, 3 TrZ), v závislosti na popisu skutku, jakož i na skutkových zjištěních a okolnostech poskytuje dostatečný podklad důkazní materiál založený v trestním spise opatřený ve stadiu přípravného řízení, je na místě vrácení věci státnímu zástupci k došetření [§ 190 odst. 1 TrŘ, § 188 odst. 1 písm. e) TrŘ] s pokynem, aby se konalo rozšířené vyšetřování dle § 168 – § 170 TrŘ.

Skutečnost, že k projednávání obžaloby podané u okresního soudu je příslušný krajský soud (§ 17 odst. 1 TrŘ), a to ve věci, v níž se nekonalo rozšířené vyšetřování dle oddílu třetího trestního řádu (dle § 168 až § 170 TrŘ), však není automaticky důvodem k vrácení věci k došetření státnímu zástupci, pokud není třeba věc vzhledem k odlišnému právnímu posouzení v přípravném řízení blíže objasnit.

✦ Autor je advokátem v Brně.

1 Ustanovení § 17 TrŘ bylo zákonem č. 265/2001 Sb. výrazně rozšířeno a v důsledku toho se zvýšil i počet trestných činů, o nichž s účinností od 1. 1. 2002 rozhodují krajské soudy v prvním stupni. Před novelizací, tzn. do 31. 12. 2001, konaly krajské soudy v prvním stupni pouze řízení o trestných činech, za něž zákon stanovil trest odnětí svobody, jehož dolní hranice činila nejméně pět let, nebo pokud za ně bylo možno uložit výjimečný trest. Kromě nich také o několika trestných činech s nižší dolní hranicí trestu, konkrétně o teroru, záškodnictví, sabotáži a o trestných činech podle zákona na ochranu míru (§ 17 ve znění před novelou).

2 Srov. blíže: Vantuch, P.: Účelová mírnější kvalifikace skutku a důsledky pro obviněného, *Trestněprávní revue* č. 11/2003, str. 328-333.

3 S výjimkou velmi omezeného počtu případů uvedených v § 164 odst. 1 věta třetí a čtvrtá trestního řádu.

4 Vantuch, P.: Rozšířené vyšetřování, přísnější kvalifikace skutku a dopad pro obhajobu, *Trestní právo* č. 4/2003, str. 2 an.

5 Šámal, P. a kolektiv: *Trestní řád. Komentář*, 1. díl, 5. vydání, C. H. Beck, Praha 2005, str. 1292-1293.

6 Tamtéž, str. 1293.

7 Srov. blíže: Vantuch, P.: Účelová mírnější kvalifikace skutku a důsledky pro obviněného, *Trestněprávní revue* č. 11/2003, str. 328 an.

8 V praxi se množí případy, kdy obviněný je v případech, kdy se konalo standardní vyšetřování dle § 161 – § 167 TrŘ zván na stejný den ke dvěma procesním úkonům. Nejdříve k výslechu a posléze („po skončení výslechu obviněného“) k prostudování spisů při skončení vyšetřování. Tuto praxi považují za nevhodnou. Policejní orgán touto formou dává obviněnému zcela nevhodně na vědomí, že si názor na možnost skončení vyšetřování a podání obžaloby vytvořil bez ohledu na obsah výpovědi obviněného, a proto nehodlá přihlížet ani k obsahu výpovědi obviněného. Proto ve smyslu § 166 odst. 1 TrŘ uznal policejní orgán vyšetřování za skončené a jeho výsledky za postačující k podání obžaloby ještě před výslechem obviněného, bez ohledu na to, co obviněný v průběhu svého výslechu vypoví.

9 Srov. komentář cit. v pozn. č. 5, str. 1293.

Právní úprava sídla společnosti v právním řádu ČR v kontextu evropského práva

JUDr. JIŘÍ HOLAS

Ing. DAVID SOBEK

Cílem tohoto článku je upozornit na některé praktické důsledky stávající právní úpravy sídla obchodních společností v našem právním řádu pro české i zahraniční společnosti a její slučitelnost s právem Evropských společenství.

Osobní statut právnické osoby

České právo neobsahuje zákonnou definici pojmu právnická osoba. Občanský zákoník pouze vymezuje kategorie právnických osob v ustanovení § 18 odst. 2 s tím, že jimi jsou:

- a) sdružení fyzických nebo právnických osob,
- b) účelová sdružení majetku,
- c) jednotky územní samosprávy a
- d) jiné subjekty, o kterých to stanoví zákon.

V praxi mezi velmi důležité právnické osoby patří obchodní společnosti a družstva vymezené obchodním zákoníkem.

Problematiku, jak se české právo staví k právnickým osobám založeným podle jiného než českého právního řádu, řeší kolizní normy mezinárodního práva soukromého. Jedná se konkrétně o otázku, jak má být určován tzv. osobní statut právnické osoby. Osobní statut může být vymezen jako právní řád, rozhodný pro posouzení právních otázek, spojených s určitou osobou, tj. právní řád, kterým se řídí vznik osoby, její právní povaha, **právní způsobilost k právům a povinnostem a procesní způsobilost (subjektivita)** včetně oprávnění jednat za osobu, její vnitřní vztahy, zčásti vnější vztahy, změna a zánik osoby, a případně některé další otázky.¹

Pro určování osobního statutu právnických osob se vyvinuly tři základní principy: princip inkorporační, princip sídla, princip kontroly.

Podle principu inkorporačního je osobním statutem právnické osoby právní řád státu, podle něhož byla tato

právnická osoba zřízena (příp. založena). **Podle principu sídla** je osobním statutem právní řád státu, na jehož území právnická osoba má své **skutečné sídlo**, čímž se rozumí místo, kde má společnost svou hlavní správu, kde jsou umístěny její hlavní orgány apod. Princip kontroly určuje jako osobní statut právní řád státu, jehož příslušníci právnickou osobu kontrolují.

Český právní řád obsahuje základní kolizní normu pro určení osobního statutu zahraničních jiných než fyzických osob v obchodním zákoníku § 22 za použití principu inkorporačního.

Podle tohoto ustanovení způsobilost k právům a povinnostem zahraniční jiné než fyzické osoby tedy české právo přiznává i v působnosti práva českého, a to **podle právního řádu, podle něhož byla založena**. V případě procesní způsobilosti však stačí, je-li osoba způsobilá podle českého práva, což stanoví § 49 zákona o mezinárodním právu soukromém a procesním.

Svoboda usazování obchodních společností založených podle právního řádu členského státu v právu ES

Svobodu usazování obchodních společností založených podle právního řádu členského státu upravuje primární právo Evropských společenství – Smlouva o založení Evropských společenství (dále jen „SES“) ve svých člancích 43 a 48. Ustanovení čl. 48 (dříve čl. 58) stanoví, že *se společnostmi založenými podle práva některého členského státu, jež mají své sídlo, svou ústřední správu nebo hlavní místo své podnikatelské činnosti uvnitř Společenství se pro účely této kapitoly (pozn.: jedná se o kapitulu 2 SES – Právo podnikání) zachází stejně jako s fyzickými osobami, které jsou příslušníky členských států*. Pokud jde o určení osobního statutu společnosti, vyznívá toto ustanovení kolizně neutrálně, jelikož nestanoví, zda jím je právo státu inkorporace, nebo právo státu sídla.²

Článek 43 pak stanoví „v rámci níže uvedených ustanovení jsou omezení svobody podnikání pro příslušníky jednoho členského státu na území druhého zakázána. Stejně tak jsou zakázána omezení při zřizování zastoupení, poboček nebo dceřiných společností jednoho členského státu na území druhého.“

Vzhledem k neurčitému znění čl. 48 SES se objevily spory, jejichž předmětem byla otázka širší svobody usazování se obchodních společností v rámci Evropských společenství, konkrétně zda SES dává společnosti založené podle práva jednoho členského státu právo pře-

místit své sídlo³ do jiného členského státu při zachování své právní subjektivity (tzv. primární svoboda usazování se).

Odpověď na tuto otázku závisela právě na tom, jaký princip je aplikován pro určení osobního statutu společnosti. Pokud se aplikoval princip inkorporační, totiž že právní a procesní subjektivita společnosti se řídí právním řádem členského státu, podle kterého byla založena, znamenalo to, že si společnost zachovává svou právní a procesní subjektivitu i po přemístění sídla do jiného členského státu.

Pokud byl aplikován princip sídla, který říká, že právní a procesní subjektivita společnosti se řídí právním řádem státu, ve kterém má společnost skutečné sídlo, vyšlo, že přesunutím sídla do jiného členského státu společnost jako právní subjekt zaniká.

Spor o šíři svobody usazování se společností byl sporem o princip při určování osobního statutu právnické osoby – sporem mezi principem inkorporačním a principem sídla.

Evropský soudní dvůr se zabýval otázkou výkladu ustanovení čl. 43 a 48 SES v souvislosti s rozsahem svobody usazování ve známých a i naší literaturou zpracovaných⁴ případech Daily Mail, Centros, Überseering, Inspire Art, přičemž se jeho interpretace předmětných ustanovení SES stále více přikláněla na stranu teorie inkorporační.

Zcela jednoznačný příklon k principu inkorporačnímu znamenal rozsudek ve věci Überseering. V něm ESD uvedl, že členský stát je povinen respektovat způsobilost k právům a povinnostem a procesní způsobilost společnosti v takovém rozsahu, v jakém jí jí přiznává právní řád členského státu, podle kterého byla založena. Tím bylo postaveno na jisto, že členské státy musejí společnosti, založené podle práva jiného členského státu, přiznat právní a procesní subjektivitu podle práva státu inkorporace bez ohledu na její skutečné sídlo.⁵ **Tímto rozsudkem v právu Evropských společenství zvítězila teorie inkorporační nad teorií sídla při určování osobního statutu společností založených podle práva jiného členského státu.**

Primární právo Evropských společenství závazně vyložené judikaturou Evropského soudního dvora tedy nakazuje členskému státu EU (stát A) uznávat subjektivitu (způsobilost k právům i procesní způsobilost) společností založených podle práva členského státu EU (stát B) podle práva státu založení (princip inkorporační), a to včetně společností jen formálně zahraničních, například takových, které mají své skutečné sídlo na území státu A.

Pojetí sídla a kolizní norma pro určení osobního statutu zahraničních právnických osob v právním řádu ČR ve světle práva ES

Výše jsme uvedli, že česká kolizně-právní úprava z teorie inkorporační vychází, přičemž základním ustanovením je ustanovení § 22 obchodního zákoníku, které říká, že právní způsobilost, kterou má jiná než fy-

zická zahraniční osoba podle právního řádu, podle něhož byla založena, má rovněž v oblasti českého právního řádu.

Potud se jeví česká právní úprava v souladu s právem Evropských společenství v oblasti svobody usazování se obchodních společností. Na problém narazíme, pokud začneme zkoumat pojem „zahraniční osoba“ použitý v ustanovení § 22 obchodního zákoníku. Která osoba je zahraniční a která je česká stanoví § 21 odst. 2 obchodního zákoníku tak, že zahraniční právnickou osobou je osoba se sídlem mimo území České republiky a českou právnickou osobou se rozumí osoba se sídlem na území České republiky.⁶

Pojem **sídlo** je pak v současné době vymezen v ustanovení § 19c občanského zákoníku. Ustanovení § 19c odst. 2 stanoví, že „*sídlo musí být určeno adresou, kde právnická osoba sídlí skutečně, tedy místem, kde je umístěna její správa a kde se veřejnost může s právnickou osobou stýkat.*“

Stávající právní úprava sídla již nestanoví, že sídlem je místo zapsané v zákonem upravené evidenci, čímž bývalo mimo pochybnost, že sídlem se v českém právu rozumí sídlo statutární,⁷ naproti tomu akcentuje princip sídla skutečného. **Striktní aplikace současného znění ustanovení § 19c odst. 2 občanského zákoníku bude mít nevyhnutelně jeden z těchto důsledků:**

1. nerovný přístup ke společnostem založeným podle českého práva, jejichž členové statutárních orgánů jsou občany jiných členských států EU, proti společnostem založeným podle českého práva, jejichž členové statutárních orgánů jsou čeští občané,

anebo v krajním případě až

2. neuznání právní subjektivity a procesní způsobilosti společností založených v jiném členském státě EU, ale řízených z území ČR, tj. přímý rozpor s právem ES na svobodu usazování.

ad 1.

Je zřejmé, že pokud česká právní úprava požaduje soulad mezi sídlem zapsaným do obchodního rejstříku a skutečným sídlem společnosti, nedává zahraničním osobám možnost, aby v České republice založily společnost, aniž by v České republice zajistily i správu této společnosti. Česká společnost s ručením omezeným, jejímž jednatelem je příslušník jiného členského státu EU, který se zdržuje v jiném členském státě EU, je řízena – tedy má skutečné sídlo – v zahraničí. Společnost v takovém případě zjevně porušuje ustanovení § 19c odst. 2 občanského zákoníku. Podle § 29 odst. 6 obchodního zákoníku nesoulad mezi skutečným a zapsaným sídlem může být i důvodem (nezjedná-li právnická osoba nápravu) pro rozhodnutí soudu o zrušení právnické osoby s likvidací. Toto riziko může významně snížit atraktivitu českých právních forem obchodních společností pro zahraniční investory.

Lze předpokládat, že v praxi zřejmě k takovému po-

stihu obchodní společnosti zřízené podle českého práva, jejíž řídicí centrum, tedy skutečné sídlo se nachází v zahraničí, nedochází a docházet nebude. Tím však může dojít k opačné diskriminaci společností řízených českými občany s bydlištěm v České republice, u kterých je dodržování požadavku na soulad skutečného a zapsaného sídla vyžadováno. Tak například společnost s ručením omezeným, jejíž zapsané sídlo je v Praze, kde je společnost ekonomicky činná (kde mj. pracují její zaměstnanci) a kde realizuje téměř veškerý svůj obrát a jejíž jediný jednatel má bydliště a zdržuje se převážně v Ostravě, odkud také tuto společnost řídí, zřejmě porušuje ustanovení § 19c odst. 2 občanského zákoníku, a to jen proto, že se její „správa“ nenachází v Praze, nýbrž v Ostravě.

ad 2.

Pokud bychom aplikovali koncept skutečného sídla podle v současnosti platného ustanovení § 19c odst. 2 občanského zákoníku na výše zmíněné ustanovení § 21 odst. 2 obchodního zákoníku, které určuje, že zahraniční právnickou osobou je právnická osoba se sídlem mimo území České republiky, znamenalo by to, že zahraniční právnickou osobou je jen taková právnická osoba, která má skutečné sídlo (správu) v zahraničí. To by mohlo vést až k tomu, že **by z hlediska českého práva nemusela být uznána právnická osoba založená pod-**

le práva jiného členského státu EU, avšak se správou, tedy skutečným sídlem, v České republice (jednalo by se tedy např. o situaci, kdy jednatel (director) britské LLC přesídlí z Velké Británie do České republiky), která by potom z pohledu českého práva nebyla zahraniční osobou, ale musela by být posouzena jako osoba česká. Jelikož by taková právnická osoba nesplnila požadavky českého právního řádu pro svůj vznik (nebyla by žádoucí z obchodních společností ani družstvem podle § 56 odst. 1 obchodního zákoníku, ani společností podle práva Evropských společenství),⁸ z hlediska českého práva by nemusela být uznána jako právní subjekt, tedy mohl by nastat problém, který řešil ESD v případě Überseering.

Pokud by k tomu došlo, dostali bychom se do přímého rozporu s právem Evropských společenství upravujícím svobodu usazování se společností, které bylo dotvořeno závazným výkladem ESD. Členský stát Evropské unie je povinen uznávat subjektivitu právnické osoby založené podle práva jiného členského státu Evropské unie na základě principu inkorporačního.

Možnosti nápravy

Zdůrazněme, že do tohoto potenciálního rozporu s právem Evropských společenství se české právo dostává právě svým vymezením sídla v § 19c občanského zákoníku a absencí ustanovení, že sídlem právnické osoby,

Ilustrační foto JAKUB STADLER

kteřá se zapisuje do veřejné evidence, je místo jako její sídlo v této veřejné evidenci zapsané. Samotná kolizní norma § 22 obchodního zákoníku určující osobní statut zahraniční právnické osoby je s evropským právem v souladu. Tato kolizní norma se však nedá použít bez současné aplikace definice zahraniční právnické osoby obsažené v ustanovení § 21 odst. 2 obchodního zákoníku, která je zase navázána na značně neurčitou definici sídla právnické osoby podle ustanovení § 19c občanského zákoníku.

Podle názorů některých našich předních odborníků na evropské obchodní právo⁹ nezbyvá (z důvodu nutnosti vykládat právo členského státu „eurokonformně“), než učinit závěr, že přes formulaci § 19c odst. 2 občanského zákoníku české právo upravuje i po 1. 1. 2002 sídlo společností (a jiných právnických osob) na základě principu sídla statutárního.

Přes nespornou pravdivost tohoto argumentu jsme názoru, že v **zájmu zachování právní jistoty a srozumitelnosti práva pro jeho adresáty by bylo velmi žádoucí, aby znění právní úpravy bylo pokud možno jednoznačné a již svým jazykovým vyjádřením v souladu s právem Evropských společenství tak, aby se mezery nebo dokonce rozpory s právem Evropských společenství nemusely překlenovat ne vždy jednoduchým právním výkladem.**

Zbývá dodat, že pokud mělo být cílem zakotvení požadavku na soulad zapsaného a skutečného sídla nejprve v ustanovení § 2 odst. 3 obchodního zákoníku a následně v ustanovení § 19c odst. 2 občanského zákoníku zajistit dosažitelnost obchodních společností (a právnických osob vůbec) jejich věřiteli, obchodními partnery, spotřebiteli, soudy a orgány veřejné správy, připomeňme, že již v době přijímání tohoto zákona byla z tohoto pohledu právní úprava dostatečná. Požadavky na sídlo obchodní společnosti podnikající v režimu živnostenského zákona byly již v té době vymezeny v ustanovení § 31 odst. 2 a 11 (dnes § 31 odst. 2 a 16) živnostenského zákona, podle kterého byl podnikatel-tuzemská právnická osoba povinen pro účely doručování písemností viditelně označit své sídlo obchodním jménem a identifikačním číslem, a dále v sídle zajistit přijímání písemností.

Připravovaný nový občanský zákoník zatím počítá s ponecháním archaického požadavku na sídlo jako mís-

to, kde se nachází hlavní správa právnické osoby (§ 122 odst. 1 návrhu – verze červen 2007). Toto ustanovení potom, z výše uvedených důvodů, podle našeho názoru v jinak velmi kvalitně připraveném návrhu nového občanského zákoníku se nám jeví být nevhodným anachronismem.

Závěr

Kolizní norma českého práva § 22 obchodního zákoníku vycházející z principu inkorporačního pro určení osobního statutu zahraničních právnických osob je v souladu s právem Evropských společenství. Pro její aplikaci je však důležitá platná definice sídla, která je obsažena v ustanovení § 19c občanského zákoníku. Stávající úprava sídla deformuje inkorporační princip pro určení osobního statutu právnických osob, které byly založeny/zřízeny podle práva jiného členského státu Evropské unie, a to směrem k principu sídla, což je nutno **překlenovat složitým právním výkladem.**

Autorům článku se jeví nanejvýš žádoucí novelizovat znění § 19c občanského zákoníku (případně rovněž obnovit úpravu sídla obchodních společností v obchodním zákoníku) tak, aby nebylo pochyb, že sídlem právnické osoby je místo zapsané v obchodním rejstříku nebo jiné příslušné zákonem upravené evidenci a dále odstranit požadavek souladu statutárního a skutečného sídla, tzn. obnovit princip statutárního sídla. V tomto kroku nám může být příkladem Slovensko, kde novelizace obdobně sporného ustanovení (§ 2 odst. 3 obchodního zákoníku) proběhla již na podzim roku 2004.

Jedině tak bude mimo jakoukoli pochybnost, že české právo důsledně uplatňuje pro stanovení osobního statutu společností založených podle práva jiného členského státu Evropské unie princip inkorporační, jak primární právo Evropských společenství závazně vyložené judikáty Evropského soudního dvora vyžaduje, a dále že nediskriminuje společnosti založené podle českého práva proti společnostem založeným podle práva jiného členského státu.

✿ Prvý autor je advokátem v Praze, druhý autor, spolupracovník jeho advokátní kanceláře, studuje 5. ročník PF UK Praha.

1 Kučera Z. a kol.: Úvod do práva mezinárodního obchodu. Aleš Čeněk, Dobrá voda u Pelhřimova 2003, str. 52.

2 Srov. Pauknerová, M.: Kolizněprávní úprava obchodních společností. Právní rozhledy 7/2005, str. 247.

3 Nikoli pouze právo zřídit pobočku, zastoupení, dceřinou společnost – sekundární svoboda usazování se.

4 Např. Dědič, J., Čech, P.: Evropské právo společností. Polygon, Praha 2004.

5 ESD byl ale nucen se v rozsudku vyjádřit i ke svému staršímu názoru vyjádřenému v Daily Mail, kde vyslovil, že právo ES nepreferuje ani jednu z teorií a je tedy na členských státech, kterou z teorií budou uplatňovat. ESD v rozsudku k případu Überseering vysvětlil, že požadavek uplatňovat teorii inkorporační se vztahuje pouze na společnosti „které se přistěhovávají“, zatímco na společnosti založené podle jeho vlastního právního řádu nadále mohou aplikovat teorii sídla.

6 Autoři sdílí názor prof. Dědiče a JUDr. Čecha, že na ustanovení § 21 odst. 2 obchodního zákoníku není možné pohlížet pouze jako na normu určující státní

příslušnost právnické osoby, nýbrž že dopadá i na kolizní ustanovení § 22 obchodního zákoníku – viz Dědič, J., Čech, P.: Nový pohled na kolizní normy a reflexe kolizně relevantní judikatury Evropského soudního dvora v českém právu společností. In: XIV. Karlovarské právní dny 2003, str. 33-35.

7 Jedná se o dřívější znění § 2 odst. 3 obchodního zákoníku, ve kterém bylo sídlo právnické osoby definováno jako „adresa, která je jako sídlo zapsána v obchodním nebo živnostenském rejstříku nebo v jiné evidenci“, později (od účinnosti zákona č. 370/2000 Sb.) doplněné mj. o povinnost zapisovat do obchodního rejstříku skutečné sídlo. Stále však nevznikaly pochyby, že sídlem právnické osoby se rozumí sídlo statutární.

8 Ani by se nejednalo o případ přemístění sídla právnické osoby založené podle práva cizího státu za účelem podnikání do ČR podle § 26 odst. 1 obchodního zákoníku, který v současné době pro neexistenci příslušné mezinárodní smlouvy nemůže nastat.

9 Dědič, J., Čech, P.: Evropské právo společností. Polygon, Praha 2004, str. 65.

Domácí násilí a tzv. vykázání – nový institut právního řádu ČR

Mgr. KLÁRA KOČOVÁ

Co je to domácí násilí?

Dříve, než se začnu věnovat novému institutu našeho právního řádu, tzv. vykázání, je třeba si nejprve přiblížit, co se rozumí pod pojmem domácího násilí. Platné české právo nemá normativní definici domácího násilí. Pojem domácího násilí je především pojmem mediálním a akademickým, se kterým pracuje kriminologie, viktimologie a psychologie. **Násilím lze především rozumět zlé nakládání, tělesné útoky, pohrůžky obdobným násilím, nebo jednání, které působí újmu na fyzickém, sexuálním a psychickém zdraví.** Jde o agresi jedné osoby proti druhé, jejímž cílem je ublížit, poškodit, poranit nebo zabít. Násilné chování v rodině přitom zahrnuje špatné zacházení s dětmi, násilí mezi dospělými členy rodiny i špatné zacházení se seniory.¹ České trestní právo nezná definici domácího násilí, ani definici násilí jako takového. Pouze v § 89 odst. 6 trestního zákona se konstatuje, že trestný čin byl spáchán násilím i tehdy, je-li spáchán na osobě, kterou pachatel uvedl do stavu bezbrannosti. V komentáři² k trestnímu zákonu se uvádí, že toto ustanovení není výkladem pojmu násilí, ale že se vztahuje jen na situace, kdy násilí je prostředkem k dosažení nějakého cíle.

Za širší definici pojmu domácího násilí se považuje násilí uvnitř rodiny, které se týká všech druhů rodinných vztahů (mezi dospělými a jejich dětmi, mezi dětmi, dospělými navzájem a mezi dospělými a prarodiči). Sám termín **domácí násilí** se užívá převážně v literatuře anglické a má na mysli především násilí mezi partnery – současnými, minulými, v sezdaném či nesezdaném soužití. Násilí mezi partnery je někdy označováno též jako **intimní násilí** (Intimate Violence) nebo **partnerské zneužívání** (Partner Abuse). V německy mluvících zemích převažuje termín **násilí v rodině a domácnosti** (Gewalt in der Familie und naher Umgebung, häusliche Gewalt). Ten zahrnuje široké spektrum rodinných vztahů mezi předky, potomky, sourozenci a manželi, nebo mezi druhem a družkou. Jak už jsem shora naznačila, lze rozlišovat domácí násilí v širším slova smyslu a v užším slova smyslu. Nejnověji používaným termínem pro domácí násilí v širším slova smyslu je „**Domestic Violence**“ a pro domácí násilí v užším slova smyslu „**Domestic Abuse**“.

Důvodová zpráva k zákonu č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím

násilím, definuje domácí násilí takto: „*Domácí násilí je označení pro násilné jednání, kterým dochází k nebezpečnému útoku proti životu, zdraví, svobodě nebo lidské důstojnosti, a to v bytě nebo domě společně obývaném násilnou osobou i osobou, proti níž takový útok směřuje. Domácím násilím se rozumí opakované násilné jednání nebo opakované vyhrožování násilným jednáním, v důsledku kterého dochází nebo hrozí, že dojde k nebezpečnému útoku proti životu, zdraví, svobodě nebo lidské důstojnosti, mezi osobami, které jsou či byli spolu v intimním, rodinném či jiném obdobném vztahu a žijí ve společně obývaném bytě nebo domě. V rámci domácího násilí lze jednoznačně identifikovat osobu násilnou i osobu ohroženou, proti níž takové útoky nebo výhrůžky útokem směřují.*“³

Specifiky domácího násilí je jeho vysoká latence, která je dána především charakterem této trestné činnosti.

Pro domácí násilí jsou charakteristické:

- Dlouhodobost, opakovanost, cykličnost.
- Eskalující tendence.
- Nerovné postavení agresora a oběti.
- Probíhá nejčastěji v soukromí.
- Existence minulého nebo současného intimního vztahu mezi agresorem a obětí.⁴

O vážnosti problematiky domácího násilí svědčí založení Aliance proti domácímu násilí, která vznikla se záměrem vypracovat a prosadit v České republice systémové řešení případů domácího násilí a podporovat informovanost odborné i široké veřejnosti o této problematice. Iniciátorem založení Aliance proti domácímu násilí byl Bílý kruh bezpečí spolu se společností Philip Morris ČR, a. s. Snaha Aliance proti domácímu násilí dosáhla svého cíle v podobě přijetí **zákona č. 135/2006 Sb. ze dne 14. března 2006, kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím.** Tento zákon nabyl účinnosti dne 1. 1. 2007. K doplnění celé problematiky chci jen krátce připomenout, že dne 1. 6. 2004 nabyla účinnosti novela trestního zákona – zákon č. 91/2004 Sb., která zavedla novou skutkovou podstatu trestného činu **týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě.** Česká republika se tak vydala cestou kriminalizace domácího násilí prostřednictvím novelizace platné právní úpravy.

Zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím

Jak jsem se již zmínila, dne 1. 1. 2007 nabyl účinnosti zákon č. 135/2006 Sb. Tímto zákonem bylo v ustanoveních § 21a až 21d zákona č. 283/1991 Sb., o Policii Čes-

ké republiky, svěřeno Policii ČR právo zásahu do soukromého vztahu v podobě možnosti **vykázat** toho, kdo svým násilným jednáním ohrožuje jinou osobu na zdraví, zdraví, svobodě nebo lidské důstojnosti z bytu nebo domu společně obývaného s ohroženou osobou, jakož i z jeho bezprostředního okolí. Vzorem pro přípravu tohoto zákona byla rakouská právní úprava – „Spolkový zákon na ochranu před násilím v rodině“ – Bundesgesetz zum Schutz vor Gewalt in der Familie (GeSchG), Spolková sbírka zákonů 759, ročník 1996, vydaný dne 30. prosince 1996.

Dále byl tímto zákonem novelizován **občanský soudní řád**, a to v podobě ustanovení § 76b o. s. ř., tedy nového druhu tzv. zvláštního předběžného opatření, které se svou povahou přibližuje specifickému předběžnému opatření ve věcech nezletilých dětí (§ 76a o. s. ř.). Soud vydá toto předběžné opatření tehdy, je-li jednáním účastníka, proti kterému návrh směřuje, vážným způsobem ohrožen život, zdraví, svoboda nebo lidská důstojnost navrhovatele. Toto předběžné opatření spočívá v povinnosti dočasně opustit byt nebo dům společně obývaný s navrhovatelem, jakož i jeho bezprostřední okolí, nebo do něj nevstupovat, a dále v povinnosti zdržet se setkávání s navrhovatelem a navazovat s ním kontakt. Předběžné opatření trvá **1 měsíc** od jeho vykonatelnosti a bylo-li před uplynutím této doby zahájeno řízení ve věci samé (např. řízení o rozvod manželství, o vyklizení nemovitosti), může být soudem na návrh navrhovatele prodloužena doba trvání. Předběžné opatření však zanikne nejpozději do **1 roku** od okamžiku jeho nařízení.

Nepatrně novelizován byl i **trestní zákon**, kdy se za trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí považuje i to, když se osoba dopustí závažného nebo opakovaného jednání, aby zmařila rozhodnutí o vykázání vydané podle zvláštního předpisu nebo na základě předběžného opatření soudu [§ 171 odst. 1 písm. e) trestního zákona]. Toto ustanovení má dopadat na ty nejzávažnější formy porušování výkonu rozhodnutí o vykázání, méně závažné formy lze postihnout v rámci zákona o přestupcích.

Na jaře sdělovací prostředky informovaly, že z tohoto trestného činu byla obviněna i žena, která jako ohrožená osoba pustila svého násilného muže domů. Osobně se domnívám, že takový postup je v rozporu se smyslem zákona č. 135/2006 Sb. Ohrožená osoba by neměla být v takovém případě trestně stíhána na rozdíl od násilné osoby. A to zejména proto, že lze s velkou pravděpodobností předpokládat, že ohrožená osoba jednala pod vlivem, resp. nátlakem násilné osoby. Kromě toho násilná osoba musí být policií řádně poučena, že se porušením rozhodnutí o vykázání může dopustit trestného činu. Ohrožená osoba je poučována policií pouze o trestnosti křivého obvinění, pomluvy a poškozování cizích práv, nikoliv o případné trestnosti porušení rozhodnutí o vykázání.

Významně novelizován byl i **zákon o sociálním zabez-**

pečení, v němž byla zakotvena existence tzv. **intervenečních center**. Tato centra, která zřizují krajské úřady, poskytují bezprostřední individuální psychologickou a sociální pomoc ambulantní nebo azylové povahy obětem domácího násilí.

Za krátkou zmínku stojí i to, že původně byla navrhována i novelizace **přestupkového zákona**, která měla spočívat ve změně ustanovení § 68 přestupkového zákona tak, že návrhové přestupky podle § 49 odst. 1 písm. c), byly-li spáchány mezi blízkými osobami, měly být ve výčtu ustanovení § 68 zrušeny. Přestupky proti občanskému soužití podle § 49 odst. 1 písm. c), tedy úmyslné narušení občanského soužití vyhrožováním újmou na zdraví, drobným ublížením na zdraví, nepravdivým obviněním z přestupku, schválnostmi nebo jiným hrubým jednáním, měly být do budoucna projednávány z úřední povinnosti. K přijetí tohoto návrhu však nakonec nedošlo.

Stejně tak neprošla Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR i změna ustanovení § 163 odst. 1 trestního řádu. Mělo dojít k vyjmutí některých úmyslných trestných činů typických pro domácí násilí (např. násilí proti skupině obyvatel a proti jednotlivci, ublížení na zdraví, omezení osobní svobody, vydírání, znásilnění) z tohoto ustanovení. Napříště mělo být prováděno trestní stíhání pachatelů těchto trestných činů z úřední povinnosti, bez vyžádaného souhlasu poškozeného.

Tzv. vykázání – § 21a až 21d zákona o Policii ČR

Novelizace zákona o Policii ČR, spočívající ve shora uvedených ustanoveních, nezavedla nová oprávnění policie, jde o rozšíření a konkretizaci stávajících oprávnění (především jde o možnost policie vstoupit do obydlí podle § 83 odst. 1 trestního řádu a § 21 odst. 1 zákona o Policii ČR). Ustanovení § 21a až 21d jsou ovšem speciální a vztahují se výhradně na případy ochrany před domácím násilím. **Samotný institut vykázání je nikoliv sankcí, ale reakcí preventivně působící na nebezpečné chování násilné osoby.**

Ustanovení § 21a opravňuje policisty k rozhodnutí o vykázání násilné osoby (tj. osoby, u níž lze na základě zjištěných skutečností, zejména s ohledem na předcházející útoky, předpokládat, že se dopustí útoku proti životu, zdraví, svobodě nebo lidské důstojnosti jiné osoby). Může nastat případ, kdy v době příjezdu policie není již násilná osoba na místě násilného incidentu. V tom případě je policie oprávněna **rozhodnout o zákazu vstupu** násilné osoby (pro oba typy rozhodnutí se používá legislativní zkratka „vykázání“). Policista je povinen přesně specifikovat prostor, na nějž se vykázání vztahuje.

Ustanovení § 21b se týká samotného rozhodnutí o vykázání, přičemž při jeho vydávání se postupuje podle správního řádu. Rozhodnutí o vykázání se vydává bez projednání věci a z úřední povinnosti, přičemž souhlas ohrožené osoby se nevyžaduje. Proti rozhodnutí se lze

odvolat, ovšem odvolání nemá odkladný účinek. Přezkum dotčeného rozhodnutí je možný i na základě správní žaloby.

Ustanovení § 21c zakotvuje povinnost vykázané osoby vydat policistovi v době rozhodnutí o vykázání všechny klíče od společného obydlí. Vykázaná osoba má ovšem právo vyzvednout si osobní věci, cennosti a dokumenty jednak ihned v okamžiku vykázání, a dále do 24 hodin od výkonu rozhodnutí i další věci osobní povahy a věci nezbytné pro podnikání či výkon povolání.

Ustanovení § 21d stanoví lhůtu pro vykázání, a to v délce **10 dnů**. Tuto lhůtu nelze zkrátit ani se souhlasem ohrožené osoby, aby na ni násilná osoba nemohla činit nátlak. V případě, že ohrožená osoba podá návrh na předběžné opatření podle o. s. ř. v průběhu vykázání, prodlouží se lhůta až do pravomocného rozhodnutí soudu. Ve lhůtě do tří dnů od vydání rozhodnutí o vykázání je policista povinen provést kontrolu, zda je rozhodnutí dodržováno vykázanou i ohroženou osobou.⁵

Postup policejního orgánu při řešení domácího násilí

Do jaké míry bude zákon č. 135/2006 Sb. v praxi fungovat a jak bude potírání domácího násilí jeho prostřednictvím účinné bude záležet především na Policii České republiky. Postup policie při řešení domácího násilí je upraven interními předpisy policie. **Dne 27. listopadu 2006 byl přijat závazný pokyn policejního preziden-**

ta č. 179/2006, kterým se stanoví postup příslušníků Policie České republiky v případech domácího násilí. Jeho účelem je zajištění postupu příslušníků Policie České republiky v případech domácího násilí při použití oprávnění podle § 21a až 21d zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky.

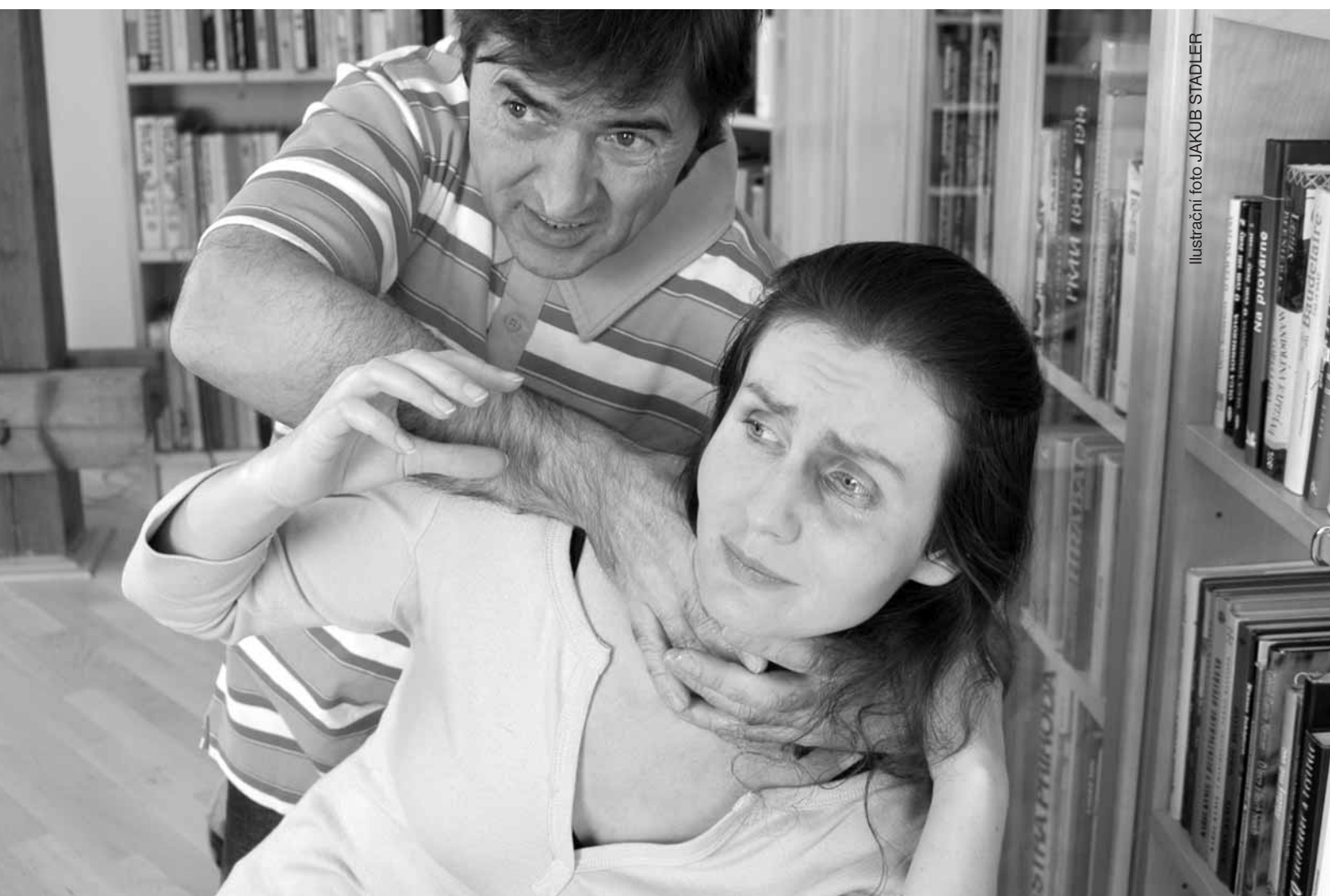
Dle tohoto pokynu je oprávněn rozhodnout o vykázání policista služebně zařazený u Policie České republiky obvodního (místního) oddělení a Policie České republiky oddělení železniční policie, vyjma policistů zařazených u hlídkové služby. Je-li konáno prověřování nebo vyšetřování policejními orgány služby kriminální policie a vyšetřování, rozhoduje o vykázání policista služebně zařazený u tohoto policejního orgánu. **Postup policejního orgánu je založen na sedmi základních zásadách:**

1) Úkolem policie je nejen vyšetřování trestného činu nebo přestupku, ale i ochrana ohrožené osoby.

2) Pozornost policisty musí být v případech domácího násilí přednostně zaměřena na pomoc ohrožené osobě a zastavení dalšího násilí.

3) Žije-li ve společném obydlí nezletilá osoba, je policista povinen zabývat se otázkou, zda jednání násilné osoby současně nenaplnňuje skutkovou podstatu trestného činu týrání svěřené osoby podle § 215 zákona č. 140/1961 Sb., v platném znění, případně trestného činu ohrožování výchovy mládeže podle § 217 zákona č. 140/1961 Sb., v platném znění.

4) Rozhodnutí o vykázání je opatřením netrestního charakteru, které je preventivní reakcí na nebezpečné

Ilustrační foto JAKUB STADLER

chování násilné osoby z hlediska rizika budoucích útoků, a které nenahrazuje sankci za chování násilné osoby.

5) Vykázání je přípustné pouze tehdy, je-li to nezbytné k ochraně života, zdraví, práv a svobod ohrožené osoby, a je přípustné i proti její vůli.

6) Při vykázání je upřednostněno právo na ochranu života, zdraví a lidské důstojnosti před právem vlastnickým (uživacím) a právem na nedotknutelnost obydlí.

7) Policista je povinen jednat s násilnou i ohroženou osobou tak, aby v souvislosti s policejním zákrokem nevznikla bezdůvodná újma a byla zachována přiměřenost zásahu do ústavně zaručených práv a svobod.

Policista je vždy povinen přijmout oznámení incidentu se znaky domácího násilí a zajistit provedení všech nezbytných úkonů. V případě, že po příjezdu policie násilí stále trvá, je policie oprávněna okamžitě zasáhnout, aby zamezila dalšímu bezprostřednímu napadání ze strany násilné osoby. Dalším krokem v postupu policie je zjistit, zda v domácnosti nežijí nezletilé děti, případně kde se nacházejí a zda jsou v pořádku a zda se nenacházejí v blízkosti násilné osoby. Po ověření totožnosti zúčastněných osob následuje podání jejich vysvětlení, které by se mělo provádět vždy odděleně. Při komunikaci s ohroženou i násilnou osobou má policista k dispozici dotazník SARA DN = Diagnostická metoda SARA (Spousal Assault Risk Assessment). SARA DN obsahuje 15 strukturovaných otázek na rizikové faktory.⁶ Na základě shromážděných poznatků policista posoudí, zda v konkrétním případě vykazuje jednání násilné osoby všechny znaky domácího násilí.

Dojde-li policista k závěru, že se jedná o domácí násilí a mohlo by přicházet v úvahu vykázání, je povinen vyrozumět o tom policistu příslušného k vydání rozhodnutí o vykázání, který se dostaví na místo incidentu a přijme adekvátní opatření. **Policista rozhodne o vykázání, pokud útok násilné osoby vykazuje znaky domácího násilí, násilná a ohrožená osoba obývají společné obydlí a po zhodnocení rizika budoucího nebezpečného útoku proti životu, zdraví, svobodě nebo zvláště závažného útoku proti lidské důstojnosti lze důvodně předpokládat, že k takovému útoku dojde.**

K násilnému jednání může dojít i mimo společné obydlí, například v hotelu, na chatě a podobně. Jsou-li splněny podmínky pro vykázání, policista vykáže násilnou osobu ze společného obydlí, které tato osoba spolu s ohroženou osobou dlouhodobě obývá, nikoliv z prostoru, ve kterém tyto osoby pobývají pouze přechodně či krátkodobě.

Zvláštní postup je nutno volit v případě, kdy násilnou osobou je mladistvý nebo osoba mladší 15 let. Jsou-li dány podmínky pro vykázání, policista rozhodne o vykázání pouze v případě, že bezpečnost ohrožené osoby nelze zajistit jinak. Policista je povinen neprodleně vyrozumět orgán sociálně-právní ochrany dětí. Na tomto místě vyvstává i další problém. O vykázání se rozhoduje ve správním řízení a mladistvý, stejně tak dítě mladší 15 let, nemá procesní způsobilost, to znamená, že je třeba mu nejprve ustanovit opatrovníka, kterým však zřejmě nebude moci být, jak je tomu jinak obvykle, rodič jako

zákonný zástupce, pokud se mladistvý dopouští jednání vykazující znaky domácího násilí právě vůči rodičům, neboť tu existuje kolize zájmů (viz § 29 a 32 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu). V tomto případě je tedy policista povinen ustanovit takové násilné osobě opatrovníka, kterým může být nezúčastněná osoba nebo jiná úřední osoba (to znamená další přivolaný policista). V neposlední řadě je třeba se zabývat otázkou, kde bude mladistvý, který byl vykázán, pobývat. V tomto případě nelze mladistvému poskytnout součinnost pouze ve smyslu § 21c odst. 2 zákona o Policii ČR. Je proto nezbytné postupovat ve spolupráci s orgány sociálně-právní ochrany dětí, které policie kontaktuje, a ty zajistí umístění mladistvého v diagnostickém ústavu na základě návrhu na vydání předběžného opatření podle § 76a o. s. ř. V každém případě však policie může využít své oprávnění podle § 14 zákona o Policii ČR a mladistvého zajistit.

Ohroženou osobou může být často i osoba stará, nemohoucí nebo nemocná osoba, která je odkázána na péči či pomoc násilné osoby, jež má být vykázána, protože se vůči nemocné osobě dopouští jednání, které nese znaky domácího násilí. V tomto případě bude policie po vykázání postupovat stejně, jako kdyby se vykázána osoba dopustila trestného činu a bylo třeba ji zajistit nebo zadržet a podobně. V těchto případech policie zajišťuje pomoc pro ohroženou osobu, to znamená, že v první řadě zajistí lékařské ošetření, došlo-li ke zranění. V případě, že ohrožené osobě nemůže poskytnout péči či pomoc jiná vhodná osoba, je policista povinen uvědomit příslušný odbor sociální péče obecního úřadu. Nelze-li například v nočních hodinách zajistit péči či pomoc ohrožené osobě jinak, policista zajistí převoz ohrožené osoby do zdravotnického zařízení a ráno pak již bude situace řešena v součinnosti s odborem sociální péče.

Násilnou osobou může být i matka malého dítěte. V tomto případě policie zhodnotí situaci podle konkrétních okolností a ponechá dítě v péči druhého rodiče, je-li to možné, případně kontaktuje další příbuzné, a není-li možné zajistit osobu, která se o dítě postará, uvědomí orgán sociálně-právní ochrany dětí. To ostatně provede vždy, je-li ve společném obydlí nezletilé dítě.

Násilná osoba a právní pomoc advokáta

V případě, že násilná osoba trvá na právní pomoci advokáta či na zastoupení zmocněncem, nic jí nebrání si jej zvolit. Takové právo je zaručeno čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, který stanoví, že každý má právo na právní pomoc v řízení před soudy, jinými státními orgány či orgány veřejné správy. **Násilná osoba má tedy právo zvolit si svého zástupce a policie jí to musí umožnit, to znamená, že jí v tomto právu nesmí bránit. Neznamená to ovšem, že by policie byla povinna právní zastoupení pro násilnou osobu zajistit. Policie také není povinna v případě, že násilná osoba prohlásí, že si chce zvolit právního zástupce, vyčkávat s vykázáním na přítomnost právního zástupce.**

Policie totiž rozhoduje o vykázání ve správním řízení,

nejedná se tedy o trestněprávní úpravu zajištění práva na obhajobu. V dané situaci bude záležet na tom, v jakém časovém intervalu bude násilná osoba schopna si přítomnost právního zástupce zajistit. Může se stát, že přivolaný advokát se dostaví na místo okamžitě.

Na druhou stranu není neobvyklé, aby policie zasahovala ve společném obydlí v průběhu noci a násilná osoba si tedy bude schopna zajistit advokáta až třeba druhý den ráno. V takovém případě vydá policie rozhodnutí o vykázání, jsou-li splněny podmínky pro jeho vydání, s tím, že násilná osoba využije právních služeb advokáta od okamžiku, kdy mu udělí plnou moc k zastupování. Policie je tedy povinna umožnit násilné osobě zvolit si právního zástupce, například tím, že si jej zavolá telefonem, neznamená to však, že bude s rozhodnutím o vykázání vyčkávat na jeho přítomnost. Opačný postup by byl v podstatě proti smyslu celého institutu vykázání, protože by neumožnil reagovat okamžitě a bezprostředně na situaci, která mezi násilnou a ohroženou osobou nastala.⁷

Ohrožená osoba a právní pomoc advokáta

Ohledně přítomnosti advokáta přímo na místě incidentu platí pro ohroženou osobu totéž, co jsem již uvedla u násilné osoby. Čím dál častěji se nám ovšem může v praxi stát, že nás v kanceláři navštíví klient/klientka s žádostí o právní pomoc, neboť se nachází v postavení oběti domácího násilí. Osobně se domnívám, že v tomto případě nelze volat policii, aby násilníka vykázala. Dle mého názoru lze institutu vykázání podle zákona o Policii ČR použít pouze tehdy, kdy je osoba bezprostředně ohrožena útokem ze strany násilné osoby. To znamená, že policie je oprávněna vykázat násilníka na 10 dnů pouze tehdy, když nebezpečí bezprostředně trvá nebo před krátkou chvílí skončilo. V praxi jsem se již ovšem setkala i s opačným názorem.

V okamžiku, kdy za námi klient/ka přijde do kanceláře a aktuální situace je tzv. v klidu, má advokát postupovat tak, že sepiše trestní oznámení pro podezření ze spáchání trestného činu týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě podle § 215a trestního zákona a sepiše návrh na vydání předběžného opatření podle § 74b o. s. ř. Situace klienta je řešena dostatečně rychle, neboť soud o předběžném rozhodnutí musí rozhodnout do 48 hodin.

Další právní pomoc advokáta pak může spočívat na-

příklad v zastupování klienta/ky v řízení o rozvod manželství, v adhezním řízení atd.

Využití institutu vykázání v lednu 2007

V lednu roku 2007, tedy **první měsíc po účinnosti zákona, bylo vykázáno celkem 89 osob.** Z 89 případů došlo ve dvou třetinách k vykázání a v jedné třetině zákroků k zákazu vstupu. Ohroženými osobami byly převážně ženy. Avšak ve čtyřech případech byli osobou ohroženou muži (šlo o případy mužských párů a o případ, kdy syn ohrožoval své rodiče). V mnoha případech byl přítomen u násilné osoby alkohol. V lednu 2007 byl evidován jediný případ, kdy vykázanou osobou byla žena. Ta se jako dospělá dopouštěla násilí na své babičce, která skončila se zraněním v nemocnici. Ve 46 % případů se jednalo o domácí násilí mezi manželi a v 30 % mezi druhem a družkou. Transgenerační násilí, kdy rodičům ubližovali dospělé děti, představovalo 17 procent.

V 38 % případů podaly ohrožené osoby návrh na vydání předběžného opatření se žádostí o prodloužení vykázání. Z toho bylo ke konci ledna v 70 % rozhodnuto pozitivně a v 6 % došlo k zamítnutí.⁸

Závěr

Vykázání je opatřením preventivní povahy, nikoliv sankcí. Cílem policejního zásahu je primárně zastavit aktuální násilí v rodině, ve společném obydlí, jestliže k němu dochází, a to formou vykázání násilné osoby. **Smyslem celé úpravy je preventivní přístup k domácímu násilí, tzn. přístup, jehož účelem není zásadně stíhat a trestat násilné osoby, ale pomoci ohrožené osobě zastavit násilné jednání včasným zásahem ze strany státu, tak, aby ohrožená osoba měla dostatek času vše si v klidu rozmyslet a na svou situaci náležitě reagovat.** Česká republika tak po vzoru dalších států přijala komplexní úpravu řešení problematiky domácího násilí, jejímž cílem je především předcházet tomu, aby k domácímu násilí vůbec docházelo, nebo aby se opakovalo. Tato úprava je doplněna i o možnost trestněprávního postihu jednání násilné osoby dle § 215a trestního zákona.

❖ Autorka je advokátní koncipientkou v Litoměřicích.

1 Voňková, J., Huňková, M.: Domácí násilí v českém právu z pohledu žen, Profem, Praha 2004, str. 11.

2 Šámal, P., Púry, F., Rizman, S.: Trestní zákon. Komentář, 6. vydání, C. H. Beck, Praha 2004, str. 656-657.

3 Důvodová zpráva k zákonu č. 135/2006 Sb., zdroj: www.psp.cz/dokumenty.

4 Projev Mgr. Anny Čurdové – poslankyně a předsedkyně Rady vlády pro rovné příležitosti žen a mužů – z poslanecké debaty při 1. čtení návrhu zákona (sněmovní tisk 828) ze dne 16. 2. 2005.

5 Důvodová zpráva k zákonu č. 135/2006 Sb., zdroj: www.psp.cz/dokumenty.

6 Otázky ke zjištění rizika eskalace domácího násilí, BKB, o. s., Policejní prezidium ČR, Praha 2006, str. 43-44.

7 Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179/2006, kterým se stanoví postup příslušníků Policie České republiky v případech domácího násilí.

8 Vitoušová, P.: Tisková zpráva: V lednu bylo v ČR vykázáno 89 násilných osob. Zdroj: www.donalinka.cz.

Nabývání státního občanství ČR udělením aneb Na cestě od absolutní správní úvahy ke standardnímu správnímu řízení

JUDr. MARTIN ROZUMEK

I. Definice státního občanství

Státní občanství je definováno jako právní vztah mezi jednotlivcem a státem.

Legální definice obsažená v Evropské úmluvě o státním občanství¹ vymezuje **státní občanství jako právní svazek mezi osobou a státem** a neoznačuje etnický původ osoby.

Ministerstvo vnitra ČR definuje státní občanství na základě rozsudku Nottebohm jako úzký, trvalý a faktický vztah (*genuine link*) fyzické osoby a státu, který je dán především plnou integrací dotčené osoby do společnosti v daném státě charakterizovanou zejména vazbami rodinnými, sociálními, pracovními a dodržováním právního řádu státu, o jehož státní občanství taková osoba usiluje.²

Nedávno vydaná publikace autorů Valáška a Kučery charakterizuje státní občanství jako časově trvalý, místně neomezený, bezprostřední a hluboký vztah fyzické osoby a státu, za jehož základ lze považovat sociální skutečnost oddanosti, opravdové spojení existence, zájmů a citů spolu s existencí vzájemných práv a povinností. Jako pojmové znaky tohoto vztahu tedy uvádí časovou trvalost, místní neomezenost, bezprostřednost ve smyslu opravdovosti a nenahraditelnosti jiným vztahem mezi jednotlivcem a státem a efektivnosti vyjádřené existencí vzájemných práv a povinností mezi jednotlivcem a státem.³

Ústavní soud definoval v nálezu č. 9/1994 státní občanství jako „*časově trvalý, místně neomezený právní vztah fyzické osoby a státu, který je proti vůli fyzické osoby zpravidla nezrušitelný. Na jeho základě vznikají jeho subjektivní vzájemná práva a povinnosti, spočívající zejména v právu fyzické osoby na ochranu ze strany státu na jeho území i mimo ně, v právu pobytu na jeho území a na právu účasti na jeho správě veřejných záležitostí. Povinností občana je především věrnost státu, závazek k jeho obraně, výkon určitých funkcí, ke kterým je povolán, a dodržování právních předpisů státu i mimo jeho území. Konkrétní obsah státního občanství je určen zákonodárstvím jednotlivého svrcho-*

vaného státu. Je výsostným právem státu určovat podmínky, za kterých se nabývá a pozbývá státního občanství.“

II. Současná právní úprava nabývání českého státního občanství udělením

Současná právní úprava nabývání českého státního občanství udělením je komplexně obsažena v zákoně o státním občanství. Podle něj lze udělit české státní občanství na žádost fyzické osobě, která splňuje současně tyto podmínky stanovené v § 7 odst. 1 zákona o státním občanství:

- a) má na území České republiky ke dni podání žádosti po dobu nejméně pěti let povolen trvalý pobyt a po tuto dobu se zde převážně zdržuje,
- b) prokáže, že nabytím státního občanství České republiky pozbude dosavadní státní občanství, nebo prokáže, že pozbyla dosavadní státní občanství, nejde-li o bezdomovce, nebo osobu s přiznaným postavením uprchlíka na území České republiky,
- c) nebyla v posledních pěti letech pravomocně odsouzena pro úmyslný trestný čin,
- d) prokáže znalost českého jazyka,
- e) plní povinnosti vyplývající z ustanovení zvláštního právního předpisu upravujícího pobyt a vstup cizinců na území České republiky, povinnosti vyplývající ze zvláštních předpisů upravujících veřejné zdravotní pojištění, sociální zabezpečení, důchodové pojištění, odvody a poplatky.

Ministerstvo vnitra může žadateli prominout všechny shora uvedené podmínky s výjimkou podmínky trestní zachovalosti.

Ministerstvo je navíc povinno posoudit žádost o udělení státního občanství i z hlediska bezpečnosti státu. Může si za tímto účelem vyžádat stanoviska Policie České republiky a zpravodajských služeb. Je-li obsahem těchto stanovisek informace podléhající utajení podle zvláštního zákona, nestává se tato informace součástí spisu. Bezpečnostní způsobilost žadatele je vlastně další podmínkou udělení státního občanství České republiky.

Podle judikatury Nejvyššího správního soudu ministerstvo nesmí k výše uvedeným podmínkám požadovat splnění podmínek dalších, které nejsou v zákoně uvedeny. Jedná se tedy o výčet taxativní.⁴

Následující příklady rozhodovací praxe však svědčí

o tom, že ministerstvo nepostupuje v souladu s judikaturou Nejvyššího správního soudu.

• Č. j.: VS-1403/53/2-2006

„Přesto Ministerstvo vnitra po pečlivém posouzení všech důkazů provedených ve správním řízení a po zvážení veškerých podkladů pro vydání rozhodnutí dospělo k závěru, že žádosti nevyhoví. V průběhu správního řízení bylo zjištěno, že žadatelka žije v České republice od roku 1993 a po celou tuto dobu je závislá pouze na sociálních dávkách vyplácených Českou republikou. Zaměstnána byla pouze po dobu devíti měsíců. Ministerstvo vnitra sice přihlédlo ke skutečnosti, že vzhledem ke zdravotnímu stavu jí byl přiznán částečný a později plný invalidní důchod, avšak v době přiznání částečného invalidního důchodu, přestože mohla být zaměstnána, byla vedena jako uchazečka o zaměstnání na úřadu práce, a to po dobu čtyři a půl roku. Současně bylo přihlédnuto ke skutečnosti, že žadatelka nemá žádné pevné vazby na státní občany České republiky.“

• Č. j.: VS-3229/53/2-2002

„Správní orgán je povinen posoudit nejen, zda žadatelé splňují podmínky stanovené citovaným zákonem, ale je jeho povinností posoudit všechny právně významné skutečnosti, důležité pro zvážení otázky udělení českého státního občanství, které představují bezprostřední a úzkou vaz-

bu mezi fyzickou osobou a daným státem. Z hlediska rodinné integrace vycházelo Ministerstvo vnitra při posuzování žádosti z preference principu stejného státního občanství rodičů a dětí, který by udělením státního občanství pouze jednomu žadateli a jeho synovi nebyl respektován, neboť matka nezletilého má státní občanství Arménie a o udělení státního občanství České republiky nežádá. Uplatňování tohoto principu je v souladu s mezinárodními smlouvami, kterými je Česká republika vázána. Při rozhodování bylo rovněž přihlédnuto k tomu, že rodina žadatele je dlouhodobě závislá na sociálních dávkách čerpaných ze státního sociálního systému, které jsou významně vyšší než jeho podíl na tvorbě fiskálních příjmů státu z jeho podnikatelské činnosti. Žadatel dosud neví, zda bude i nadále podnikat, nebo zůstane v zaměstnanec-kém poměru.“

• Č. j.: VS-2360/53/2-2004

„Ministerstvo vnitra se podrobně zabývalo zjištěním všech skutečností, které mají vliv na rozhodnutí ve věci. [Pozn. aut. – všechny podmínky stanovené § 7 odst. 1 písm. a) až e) žadatelé splnili.] Státní občanství je definováno jako trvalý svazek (vztah) fyzické osoby a státu. Mezinárodní právo vyžaduje, aby při vzniku takového vztahu mezi jednotlivcem a státem takový užší vztah existoval. V případě udělení státního občanství je proto nezbytné tento faktický vztah zjišťovat a přihlížet zejména k rodinným a společenským vazbám žadatele ke státu a k tomu, jak pl-

Ilustrační foto JAKUB STADLER

ní své povinnosti vyplývající z právního řádu. Ministerstvo vnitra se rozhodlo na základě zjištěných skutečností a jejich posouzení státní občanství žadatele neudělit, když přihlédlo zejména k tomu, že pracovní integrace žadatele v České republice je dosud nedostatečná. Žadatel byl dle registračních údajů VZP veden v evidenci úřadu práce v době od 30. 8. 2000 do 8. 12. 2000 a od 11. 12. 2000 do 11. 2. 2004. Žadatelka je pak na úřadu práce evidována od 24. 4. 2003 dosud a pobírá pouze dávky státní sociální podpory.⁵

III. Na cestě od absolutní správní úvahy ke standardnímu správnímu řízení

Rozhodovací praxe ministerstva dosud až sverpě tíhne ke zcela volné správní úvaze. Tento přístup ministerstvo odůvodňuje jednak vlastní interpretací rozsudku Mezinárodního soudního dvora ve věci Nottebohm, ale má také oporu v několika starších judikátech Ústavního soudu ČR a Vrchního soudu v Praze.⁶ Je založen na současném znění zákona o státním občanství, který stanoví v podstatě jedinou neprominutelnou podmínku udělení státního občanství ČR, a to trestní zachovalost. Všechny ostatní podmínky stanovené § 7 zákona je správní orgán oprávněn prominout. Zákonné podmínky tedy spíše slouží jako vymezení povinností pro žadatele o udělení státního občanství a nikoli jako stanovení mantinelů pro rozhodovací činnost správního orgánu.

Na druhé straně, ze zákonné dikce § 7 zákona o státním občanství, slovního spojení „Státní občanství České republiky lze na žádost udělit fyzické osobě...“ pak správní orgán vyvozuje zásadu absolutně volné správní úvahy státu o udělení či neudělení státního občanství, a to i při splnění všech zákonem daných podmínek. Správní orgán pak doplňuje v podstatě (libo)volně dodatečné podmínky pro udělení státního občanství.⁷ **Přesvědčení správního orgánu o absolutní volnosti vlastní správní úvahy se samozřejmě promítá do překvapivých rozhodnutí v kladném i záporném smyslu.** Nutno podotknout, že ministerstvo mívá v rozhodování o udělení státního občanství i jistý humanitární náhled na některé případy a zejména cizinci se zdravotním handicapem nebo cizinci staršího věku mají větší naději na kladné rozhodnutí ve věci než např. mnozí žadatelé velmi dobře integrování v ČR.

Jako opora tomuto přístupu slouží vlastní interpretace definice státního občanství z rozsudku ve věci Nottebohm, na který ministerstvo odkazuje v konstatování, že: „Státní občanství je časově trvalý místně neomezený, bezprostřední a **hluboký** vztah fyzické osoby a státu, který je proti vůli fyzické osoby zpravidla nezrušitelný. Obsah skutečného, hlubokého a opravdového vztahu (poměru) mezi fyzickou osobou a státem (*genuine link*) není výslovně v právní úpravě vymezen. Právní svazek státního občanství proto musí být v souladu s opravdovým spojením jednotlivce se státem. Dále toto faktické spojení je vyvozováno zejména z faktu pobytu na území státu, integrace takové osoby ve státě

z hlediska pracovní, rodinné a sociální integrace včetně dodržování právního řádu státu.“⁸ Jiné teoretické prameny ministerstva jdou ještě dále a ministerstvo s odkazem na případ pana Nottebohma požaduje **plnou** integraci cizince v hostitelském státě.⁹ Za nedostatečně **plně** integrovanou osobu tak ministerstvo například z hlediska pracovní integrace označilo např. cizince invalidního, studujícího či určitou dobu pobírajícího sociální dávky, přičemž snad každý český občan určitou dobu svého života studoval nebo byl příjemcem určité sociální dávky státu.

Z hlediska plnění povinností vyplývajících z ustanovení zvláštního právního předpisu upravujícího pobyt a vstup cizinců a povinností vyplývajících ze zvláštních předpisů upravujících veřejné zdravotní pojištění, sociální zabezpečení, důchodové pojištění, odvody a poplatky, pak jakkoli starý nedoplatek na zdravotním nebo sociálním pojištění či jakkoli nevýznamné nedodržení mimořádně složitěho zákona o pobytu cizinců označil správní orgán za důkaz nedostatečně **plně** integrace cizince do společnosti a shledal v něm důvod pro nevyhovění žádosti o udělení státního občanství ČR.

IV. Vývoj judikatury a zlom absolutního správního uvážení

Starší judikatura Ústavního soudu ČR a Vrchního soudu v Praze volnost státu v rozhodování o udělení státního občanství v podstatě podporovala.

Ústavní soud výslovně uvedl, že je výsostným právem státu určovat podmínky, za kterých se nabývá a pozbývá státní občanství, neboť se jedná jednoznačně o institut vnitrostátního práva a ostatní státy jsou vedeny zásadou nevměšování se do vnitřních věcí státu.¹⁰

Vrchní soud v Praze v roce 1997 konstatoval, že je absolutně ve sféře volného uvážení státní výsosti, zda cizímu státnímu příslušníkovi bude občanství uděleno, nebo ne. Tento princip dokonce Vrchní soud označil za naprosto neměnný a nezpochybnitelný. Doplnil také, že podmínky, které stanoví zákon pro udělení státního občanství (§ 7), nemají ten právní význam, že by při jejich splnění (prominutí) muselo být státní občanství uděleno. Jejich nesplnění (nebo neprominutí jejich splnění) znamená, že takové osobě vůbec, ani v absolutně volné úvaze, státní občanství České republiky udělit nelze.¹¹ Podle Vrchního soudu v Praze je udělení státního občanství projevem neomezené státní suverenity a děje se ve sféře absolutního správního uvážení.¹² I Vrchní soud však v roce 1993 uvedl k otázce správního uvážení, že rubem diskrečního oprávnění správního orgánu je povinnost volné úvahy užít, tedy zabývat se všemi hledisky, které zákon jako premisy takové úvahy stanoví, opatřit si za tím účelem potřebné důkazní prostředky, provést jimi důkazy, vyvodit z těchto důkazů skutková a právní zjištění, a poté volným správním uvážením, nicméně při respektování smyslu a účelu zákona a mezí, které zákon stanoví, dospět při dodržování pravidel logického vyvozování k rozhodnutí.¹³

K judikturnímu zlomu v otázce volné versus omezené správní úvahy o udělování státního občanství ČR došlo rozhodnutím rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu č. j. 6 A 25/2002-42. Tímto usnesením Nejvyšší správní soud sjednotil odlišné postoje dvou svých senátů, z nichž jeden (šestý senát) trval na premise absolutně volné správní úvahy a nepřipustnosti soudní žaloby ve státoobčanských věcech,¹⁴ druhý (čtvrtý senát) ideu neomezené správní úvahy odmítl.¹⁵

Rozšířený senát Nejvyššího správního soudu spor rozsoudil takto (doslovná citace):

„To, zda je rozhodnutí založeno na volné úvaze či nikoliv, má význam z hlediska rozsahu přezkumu, a nikoliv z pohledu žalobní legitimace. Žalobní legitimace musí být dána i pro případy přezkumu rozhodnutí založených na volném správním uvážením, neboť jinak by soud vůbec nemohl přezkoumat jeho použití ani z těch hledisek, které mu předepisuje § 78 odst. 1 věta druhá s. ř. s. Proti tomuto závěru nelze argumentovat ani tím, že v některých případech je správní uvážení absolutní, a nemá tedy meze, které by vůbec mohly být překročeny. Úvaha šestého senátu o tom, že udělení státního občanství je projevem „neomezené“ státní suverenity a děje se ve sféře „absolutního“ správního uvážení, je v podmínkách materiálního právního státu přinejmenším velmi pochybná. Správní uvážení je v první řadě vždy limitováno principy vyplývajícími z ústavního pořádku České republiky; z nich lze vyvodit, že i tam, kde vydání rozhodnutí závisí toliko na uvážení správního orgánu, je tento orgán omezen zákazem libovůle, příkazem rozhodovat v obdobných věcech obdobně a ve stejných věcech stejně (různost rozhodování ve stejných či obdobných věcech může být právě projevem ústavně reprobované libovůle), tj. principem rovnosti, zákazem diskriminace, příkazem zachovávat lidskou důstojnost, jakož i povinností výslovně uvést, jaká kritéria v rámci své úvahy použil, jaké důkazní prostředky si opatřil, jaké důkazy provedl a jak je hodnotil, a k jakým skutkovým a právním závěrům dospěl.“

V této souvislosti je na místě poukázat i na Doporučení Rady ministrů Rady Evropy č. (80) 2, týkající se výkonu správního uvážení správními orgány, které upravuje řadu požadavků na výkon správního uvážení (zákaz sledovat jiný účel než ten, pro který byla diskreční pravomoc stanovena; objektivnost a nestrannost; rovnost a zákaz diskriminace; proporcionalita mezi negativními dopady rozhodnutí na práva, svobody a zájmy osoby, a sledovaným účelem), jakož i požadavek na přezkum zákonnosti správního uvážení soudem nebo jiným nezávislým orgánem.

Novější judikatura Nejvyššího správního soudu již myšlenku zcela volné správní úvahy opouští. V roce 2006 Nejvyšší správní soud přímo ve státoobčanské věci konstatoval, že správní orgán zneužil volného správního uvážení, které mu zákon k rozhodování dává.¹⁶ Obdobně ve

věci přezkumu nevyhovění žádosti o zrušení správního vyhoštění uvedl Nejvyšší správní soud, že každé správní uvážení má své meze a výslovně judikoval, že **opětovně zdůrazňuje, že neomezené správní uvážení v recentním právním státě neexistuje.**¹⁷

Přesto však nelze uzavřít, že by při splnění všech podmínek uvedených v § 7 zákona musel správní orgán stát-

ní občanství udělit. Nejvyšší správní soud uznal, že rozhodování o udělení státního občanství je nepochybně značně zvláštním typem řízení a ministerstvo při něm nehodnotí toliko splnění citovaných zákonných podmínek, nýbrž může zvážit i hlediska další, zejména bezpečnostní (viz § 10 odst. 3 zákona č. 40/1993 Sb.)¹⁸ Nejvyšší správní soud však judikoval rovněž tak, že správní orgán zejména nesmí z textu ustanovení § 7 odst. 1 zákona o nabý-

vání a pozbývání státního občanství dovozovat, že k podmínkám zde uvedeným může připojovat podmínky další, v textu zákona neuvedené, jak by vyplývalo z absolutizace slovesa „lze“.¹⁹ Plnou či hlubokou rodinnou, pracovní a sociální integraci každého žadatele o udělení státního občanství tedy správní orgán není oprávněn po cizinci požadovat.

V. Právní úprava de lege ferenda

Ministerstvo vnitra na výše uvedený vývoj judikatury zareagovalo návrhem věcného záměru ústavního zákona, kterým se mění Ústava České republiky, a věcného záměru zákona o nabývání a pozbývání státního občanství České republiky. V tomto návrhu zákona ministerstvo mnohé integrační požadavky zakotvuje přímo do textu zákona, čímž se značně rozšiřuje seznam podmínek, které žadatel musí splnit. Avšak i při splnění všech podmínek si ministerstvo ponechává rozhodovací volnost.

Státní občanství České republiky může v rámci správní úvahy Ministerstvo vnitra udělit na žádost fyzické osobě, která splňuje současně tyto podmínky:

- a) Má povolený trvalý pobyt na území České republiky
  - po dobu 5 let ke dni podání žádosti,
  - po dobu 3 let ke dni podání žádosti, jde-li o žadatele, který je státním občanem členského státu Evropské unie, anebo
  - pokud jeho délka společně s bezprostředně předcházejícím oprávněným pobytem na území ČR dosahuje ke dni podání žádosti alespoň 10 let; Ministerstvo vnitra může splnění této podmínky prominout.

- b) Prokáže, že po dobu oprávněného povoleného pobytu předcházejícímu podání žádosti o udělení státního občanství se na území České republiky zdržuje alespoň v rozsahu dvou třetin délky pobytu požadované pod písm. a), přičemž tento pobyt nemusí být nepřetržitý;

do požadované doby pobytu lze započítat i jakoukoli jinou dobu oprávněného pobytu na území ČR před dosažením 18 let věku. Ministerstvo vnitra může splnění této podmínky prominout.

c) Prokáže, že v České republice, ve státě, jehož je státním občanem a ve státě, ve kterém v posledních 10 letech pobývala nepřetržitě více než 6 měsíců po dosažení věku 15 let, nebyla pravomocně odsouzena pro nebalostní trestný čin k nepodmíněnému trestu odnětí svobody nebo pro úmyslný trestný čin; v případě, že žadatel v posledních 10 letech pobýval v některém z cizích států méně než 6 měsíců, prokáže trestní zachovalost v takovém státě (státech) čestným prohlášením; podmínka se považuje za splněnou, pokud bylo odsouzení zahazeno nebo pokud byl žadatel v cizině pravomocně odsouzen pro trestný čin, který v demokratickém právním státě nelze za trestný čin považovat; skutečnost, že nebyl pravomocně odsouzen ve státě, jehož je státním občanem, neprokazuje žadatel, kterému byl v České republice udělen azyl; v případě, že dotčený cizí stát doklad o beztrestnosti nevydává, nebo jej žadateli odmítá vydat, nahrazuje jej čestné prohlášení žadatele; splnění této podmínky neprokazuje žadatel, který je ke dni podání žádosti mladší 15 let.

d) Prokáže znalost českého jazyka alespoň v základním rozsahu, jde-li o osobu ke dni podání žádosti starší 15 let a mladší 65 let; základním rozsahem znalosti českého jazyka se rozumí:

- 1) schopnost porozumět mluvenému slovu a otázkám týkajících se běžných situací denního života, osobního a rodinného života žadatele a jeho studia, zaměstnání či podnikatelské činnosti a srozumitelně na takové otázky odpovědět,
- 2) schopnost ústně sdělit srozumitelnou formou obsah textu z denního tisku a
- 3) schopnost písemně formulovat srozumitelný text o rozsahu alespoň 50 slov týkající se otázek uvedených pod písm. a); splnění této podmínky neprokazuje žadatel, který doloží, že v minulosti navštěvoval alespoň po dobu jednoho školního roku základní nebo střední školu s českým vyučovacím jazykem, která je zařazená do rejstříku škol a školských zařízení České republiky; podrobnosti, včetně způsobu prokazování znalosti českého jazyka, stanoví prováděcí právní předpis. Ministerstvo vnitra může splnění této podmínky prominout žadateli s tělesným nebo mentálním postižením, které má vliv na jeho schopnost osvojit si znalost českého jazyka, nebo žadateli, který je ke dni podání žádosti v důchodovém věku (navržená hranice, jak je shora uvedeno, je 65 let).

e) Prokáže, jde-li o osobu ke dni podání žádosti starší 15 let a mladší 65 let, základní znalost ústavního systému a státních symbolů České republiky a základní orientaci v kulturně-společenských, zeměpisných a historických reáliích České republiky. Ministerstvo vnitra může splnění této podmínky prominout žadateli s tělesným

Ilustrační foto JAKUB STADLER

nebo mentálním postižením nebo žadateli, který je ke dni podání žádosti v důchodovém věku. Alternativně se prokázání splnění této podmínky vyžadovat nebude.

f) Po dobu svého pobytu na území České republiky plní povinnosti vyplývající z veřejnoprávních předpisů České republiky. Splnění této podmínky může Ministerstvo vnitra prominout žadateli v případě, že se jednalo o méně závažné a ojedinělé porušení povinností vyplývajících z právních předpisů České republiky, nebo pokud k porušení takových povinností došlo před delší dobou a žadatel odstranil způsobený škodlivý následek nebo učinil účinná opatření k jeho odstranění a z jeho následného chování lze důvodně usuzovat, že uvedené povinnosti opětovně neporuší.

g) Uvede zdroje svých příjmů a prokáže, že je získal, resp. získává v souladu s právními předpisy; splnění této podmínky neprokazuje žadatel, který je ke dni podání žádosti mladší 18 let.

h) Prokáže, jde-li o fyzickou osobu, u které neexistuje žádné právní, zdravotní ani jiné sociální vyloučení ze způsobilosti k výkonu práce, že její pobyt nezatežuje systém sociální podpory České republiky. Splnění této podmínky se nevztahuje na žadatele o udělení státního občanství České republiky, který prokáže, že je zaměstnán na plný úvazek nebo v obdobném rozsahu podniká či vykonává jinou samostatnou výdělečnou činnost, připravuje se na výkon budoucího povolání, čerpá mateřskou či rodičovskou dovolenou nebo jinak soustavně pečuje o jinou osobu, která je na takovou péči odkázána, je provdanou ženou – cizinkou závislou na příjmech svého manžela nebo je cizincem, který prokáže jiný legitimní zdroj finančních prostředků sloužících k zajištění jeho životních potřeb na území České republiky. Ministerstvo vnitra může žadateli splnění této podmínky z důvodů hodných zvláštního zřetele prominout.

Ministerstvo vnitra rovněž navrhuje vložit do trestního zákona novou skutkovou podstatu účelového manželství a účelového určení otcovství s trestem odnětí svobody až na tři roky.

VI. Kritika záměru nového zákona o státním občanství

První pohled na návrh nového znění ustanovení o nabývání státního občanství udělením ukazuje, že vzrostl počet a obtížnost podmínek, které by měl cizinec splnit, aby mu mohlo být správním orgánem uděleno státní občanství.

Za hlavní nedostatek navrhované nové právní úpravy

považují nepředvídatelnost rozhodování správního orgánu o udělování státního občanství. Nezpochybňuji skutečnost, že stát má právo rozhodovat o udělení státního občanství, má právo stanovit zákonné podmínky pro udělení státního občanství. Tyto podmínky by však měly být přesně definovány zákonem. Mohou zahrnovat

požadované prvky úzkého faktického vztahu státu a cizince, nicméně trvání na východisku, Nejvyšším správním soudem opakovaně odmítnutém, že „je zcela ve sféře volného uvážení dotčeného státu, zda cizinci bude státní občanství uděleno či nikoli, a to i tehdy, pokud cizinec podmínky pro udělení státního občanství stanovené citovaným zákonem splňuje“ je v dnešní době neudržitelné.

Koncepce návrhu v otázce udělení státního občanství na žádost cizince je postavena na nepřipustné rozhodovací autonomii správního orgánu, jehož rozhodnutí potom nemohou obstát před správními soudy.

Tato koncepce předpokládá, že cizinec by měl splnit celou řadu podmínek, které ani občané ČR zpravidla nesplňují; správní orgán může, ale nemusí takřka všechny nebo žádnou podmínku prominout, přičemž často není uvedeno, za jakých okolností k prominutí některé z podmínek ministerstvo přistoupí (jde o tzv. důvody hodné zvláštního zřetele). I při splnění naprosto všech podmínek si správní orgán vyhrazuje možnost žádost o udělení státního občanství odmítnout.

Nesouhlasím zejména s podmínkou nezávislosti pobytu cizince na veřejných rozpočtech, přestože formulace v přítomném čase, tj. „...její pobyt v ČR není podstatným způsobem hrazen z veřejných rozpočtů...“ její tvrdost poněkud zmírňuje. V dnešní době je dlouhodobé zaměstnání u jediného zaměstnavatele spíše výjimkou než pravidlem. V mezidobí je obvyklé, ať se jedná o dny či roky, registrovat se na příslušném úřadu práce. Obdobně, systém státní sociální podpory je natolik široký a komplikovaný, že takřka každý dosáhne na nějakou dávku z veřejných rozpočtů. Tato podmínka je zvláště tvrdá pro azylanty, kteří byli v podstatě všichni alespoň krátkou dobu závislí na veřejných rozpočtech. Právě minulá závislost na veřejných rozpočtech je v současné době častým důvodem zamítnutí žádosti o udělení státního občanství i při splnění všech zákonných podmínek.

Nesouhlasím rovněž s příliš obecným zněním navrhovaného písm. f), podle něhož by jakékoli porušení veřejnoprávního předpisu bylo důvodem pro neudělení státního občanství.

Zásadně nesouhlasím s požadovanou rodinnou integrací žadatele. Tato podmínka nespravedlivě diskriminuje cizince, který z nejrůznějších důvodů nemůže založit rodinný vztah s českým státním občanem a *de facto* nutí cizince k uzavření manželství či narození dítěte

Tato koncepce předpokládá, že cizinec by měl splnit celou řadu podmínek, které ani občané ČR zpravidla nesplňují; správní orgán může, ale nemusí takřka všechny nebo žádnou podmínku prominout, přičemž často není uvedeno, za jakých okolností k prominutí některé z podmínek ministerstvo přistoupí.

s českým občanem. Diskutabilní je proto nová skutková podstata účelového manželství a účelového otcovství.

Za povšimnutí stojí také ne zcela zřejmé naplnění ústavní povinnosti dodržovat závazky z mezinárodního práva. Úmluva o právním postavení uprchlíků přikazuje smluvním státům v článku 34, aby co nejvíce usnadňovaly uprchlíkům asimilaci a udělení státního občanství. Státům také ukládá vyvinout veškerou snahu o urychlení řízení o udělení státního občanství uprchlíkům a co možná nejvíce snížit poplatky a náklady tohoto řízení. Tyto požadavky se promítají do textu zákona zcela nedostatečně.

Obdobně Evropská úmluva o státním občanství ukládá státům, aby usnadnily nabývání státního občanství dětem, jejichž jeden z rodičů nabyt státního občanství, nebo osobám, které před svým osmnáctým rokem po určitou dobu oprávněně a obvykle pobývaly na území hostitelského státu. V českém právu a praxi je opět pouze dána možnost ministerstvu, aby dětem českých státních občanů prominulo podmínku pětiletého povoleného trvalého pobytu na území. Osoby, které před svým osmnáctým rokem pobývaly na území ČR, nijak zvýhodněny nejsou a Česká republika tento požadavek závazné normy mezinárodního práva nedodržuje.²⁰

Oceňuji naopak návrh, že manželka – cizinka závislá na příjmech svého manžela již nebude nucena k pracovní integraci do české společnosti.

VII. Závěr

Správní řízení o udělení státního občanství je nepochybně zvláštním typem řízení a ministerstvo při něm nehodnotí toliko splnění citovaných zákonných podmínek, nýbrž může zvážit i hlediska další, zejména bezpečnostní. Judikatura Nejvyššího správního soudu však

jasně stanoví, že meze správního uvážení existují a jsou vymezeny jako zákaz libovůle, příkaz rozhodovat v obdobných věcech obdobně a ve stejných věcech stejně (různost rozhodování ve stejných či obdobných věcech může být právě projevem ústavně reprobované libovůle), tj. principem rovnosti, zákazem diskriminace, příkazem zachovávat lidskou důstojnost, principem proporcionality, jakož i povinností výslovně uvést, jaká kritéria v rámci své úvahy použil, jaké důkazní prostředky si opatřil, jaké důkazy provedl a jak je hodnotil, a k jakým skutkovým a právním závěrům dospěl. Nejvyšší správní soud judikoval rovněž tak, že správní orgán zejména nesmí z textu ustanovení § 7 odst. 1 zákona o nabývání a pozbývání státního občanství dovozovat, že k podmínkám zde uvedeným může připojovat podmínky další, v textu zákona neuvedené, jak by vyplývalo z absolutizace slovesa „lze“. **Plnou či hlubokou rodinou, pracovní a sociální integraci každého žadatele o udělení státního občanství tedy správní orgán není oprávněn po cizinci požadovat.**

Ministerstvo vnitra ČR v rámci své rozhodovací činnosti, vlastní analýze a návrhu věcného záměru nového zákona o státním občanství dosud chybně trvá na neomezené správní úvaze, nicméně takový přístup nemůže ve správním soudnictví obstát. Navrhovaná nová právní úprava významně rozšiřuje počet a obtížnost podmínek nutných pro udělení státního občanství. Tím snad reaguje na nesouhlas Nejvyššího správního soudu s vyžadováním splnění zákonem neuvedených podmínek, nicméně ani nový návrh zákona neodstraňuje libovůli v rozhodování státu a nečiní správní řízení o udělení státního občanství spravedlivé a předvídatelné.

❖ Autor je advokátním koncipientem v Praze.

1 Evropská úmluva o státním občanství byla publikována ve Sbírce mezinárodních smluv pod číslem 76/2004 ve formě sdělení Ministerstva zahraničních věcí. Evropská úmluva o státním občanství byla otevřena k podpisu ve Štrasburku dne 6. listopadu 1997 a vstoupila v platnost na základě svého článku 27 odst. 2 dne 1. března 2000. Pro Českou republiku vstoupila v platnost podle odstavce 3 téhož článku dne 1. července 2004.

2 Viz důvodová zpráva k Návrhu věcného záměru ústavního zákona, kterým se mění Ústava České republiky, a věcného záměru zákona o nabývání a pozbývání státního občanství České republiky.

3 Valášek, M., Kučera, V.: Státní občanství, komentář, Linde, Praha 2006, str. 9.

4 Viz rozsudek Nejvyššího správního soudu, č. j. 2 As 31/2005-78, ze dne 4. 5. 2006.

5 Jednalo se o společnou žádost azylanta, azylantky a jejich tři nezletilých dětí žijících v regionu Ústí nad Labem. Azylantka je v invalidním důchodu, azylant byl v době vydání rozhodnutí 2 roky zaměstnán v plném pracovním poměru. O dětech azylantů nebyla v odůvodnění rozhodnutí žádná zmínka. Ministr vnitra rozkladu nevyhověl, Městský soud v Praze ve věci dosud nenařídil jednání.

6 Vrchní soud se problematikou správního soudnictví, mj. ve věcech státoobčanských nebo azylových, zabýval před reformou správního soudnictví a zahájením činnosti Nejvyššího správního soudu. Vrchní soud v Praze proslul několika velmi spornými judikáty, které jsou dodnes často citovány v rozhodnutích správních orgánů v neprospěch cizinců, jak ve věcech státoobčanských, tak azylových. Někteří ze soudců Vrchního soudu byli po reformě správního soudnictví přeřazeni na Městský soud v Praze a Krajský soud v Praze a jistá rozhodovací kontinuita je v kauzách cizinců dosud patrná.

7 Viz příklady rozhodnutí v kapitole 5., kdy neúspěšným žadatelům byla vytknuta nedostatečná pracovní integrace v případě invalidních osob v regionu Ústí nad Labem, anebo způsob získání trvalého pobytu (sloučením rodiny) u osob důchodového věku, nedostatečné rodinné vazby a pracovní integrace dvacetileté studentky atd.

8 Viz Analýza právní úpravy nabývání a pozbývání státního občanství, Ministerstvo vnitra ČR.

9 Op. cit. pod 2, kap. II.

10 Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 9/94.

11 Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 6 A 77/97.

12 Srov. Soudní judikatura ve věcech správních č. 839/2001.

13 Rozsudek Vrchního soudu v Praze sp. zn. 6 A 99/92.

14 Usnesení Nejvyššího správního soudu č. j. A 11/2003-34.

15 Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 7 A 31/2002-33. Obdobně druhý senát Nejvyššího správního soudu v rozsudku č. j. 6 A 94/2002-40.

16 Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 6 A 25/2002-59.

17 Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 4 As 75/2006-58. Obdobně judikoval Nejvyšší správní soud, v rozsudku č. j. 4 Asz 70/2005-61, o správní úvaze ve věci rozhodování o udělení tzv. humanitárního azylu ve smyslu § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu.

18 Např. rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 7 A 31/2002-33.

19 Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 2 As 31/2005-78.

20 Srov. Sbírka rozhodnutí Nejvyššího správního soudu č. 4/2007, str. 320. Nezletilý žadatelce byla žádost o udělení státního občanství ministerstvem zamítnuta s odůvodněním, že její matka neohlásila cizinecké policii změnu adresy pobytu.

Nový trestný čin napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky (k diskusi)

Mgr. PAVEL ČIŽINSKÝ

Novelou trestního zákona č. 178/2007 Sb. byl do českého trestního práva s účinností od 12. 7. 2007 zaveden nový trestný čin - napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky

(§ 171d trestního zákona). Skutková podstata je vymezena formulací: „*kdo v úmyslu získat neoprávněný majetkový nebo jiný prospěch pomáhá jinému k neoprávněnému pobytu na území republiky*“, přičemž za jednání v prvním odstavci hrozí pachateli až roční trest odnětí svobody.

Přijetí této novely iniciovala vláda především z důvodu implementace práva Evropských společenství, zejména směrnice Rady 2002/90/ES ze dne 28. listopadu 2002, kterou se definuje napomáhání k nedovolenému vstupu, přechodu a pobytu. Znění schválené Parlamentem ČR je přitom již třetí formulací výše uvedené skutkové podstaty, kterou se Česká republika pokoušela směrnicí 2002/90/ES promítnout do českého práva. V neúspěšném rekodifikačním návrhu trestního zákoníku zamítnutém v březnu 2006 zněla tato skutková podstata takto: „*kdo jinému umožní, zprostředkuje nebo usnadní nedovolený pobyt na území republiky*“. Po jisté kritice vágnosti takového ustanovení přišla nová vláda s formulací: „*kdo za úplatu nebo jinou výhodu či prospěch jinému pomáhá k neoprávněnému pobytu na území republiky*“, a s vložením odkazu na implementovanou směrnici. Poslanci sněmovního ústavně-právního výboru se na základě podnětů občanské veřejnosti rozhodli vložit do zákona – vedle neoprávněnosti pobytu cizince – též neoprávněnost prospěchu, který je napomáháním sledován.

Ani nadále není zcela jasné, jaké jednání má trestní zákon vlastně postihovat, a bude tedy záležet na výkladu ze strany orgánů činných v trestním řízení. Důvodová zpráva k zákonu (ovšem i preambule k implementované

směrnicí) laviruje mezi pojetím kriminalizace nelegální migrace obecně, což by mělo ovšem závažné humanitární dopady na straně jedné, a pojetím ostřejšího boje proti organizovanému zločinu s touto migrací spojenému, což ale bylo možné již za předchozí právní úpravy (viz trestné činy převaděčství dle § 171a či obchodování s lidmi dle § 232a trestního zákona aj.) na straně druhé. Současné znění by mělo vylučovat postih poskytovatelů služeb, kteří vstupují do interakcí též s nelegálními cizinci, a to za stejných podmínek jako s ostatními zákazníci (takový prospěch pak nelze označit za neoprávněný). To se vedle lékařů či ubytovatelů týká i advokátů, kteří by tedy mohli být za poskytování právních služeb nelegálním cizincům trestně odpovědní jen tehdy, pokud by jejich odměna či jiný prospěch byly neoprávněné. Postih by naopak mohl dopadnout na organizátory nelegální migrace, kteří z ní kořistí (nedopustí-li se jiných trestných činů) a na další osoby, které ke svému prospěchu zneužívají skutečnost, že cizinec nemá legální pobyt a svou zjištnou aktivitou mu pomáhají v tomto stavu setrvat (např. ubytovny specializující se na ubytování/ukrývání nelegálních cizinců). Některé státy řadí pod toto jednání i uzavření tzv. fingovaného manželství či fingovaného souhlasného prohlášení otcovství za úplatu. Je pravda, že povolení k pobytu získané na základě fingovaných rodinněprávních vazeb je neoprávněně získané, ale pobyt na základě tohoto povolení je dle mého názoru z hlediska správního práva oprávněný, takže se domnívám, že nové ustanovení na tyto případy užito moci být nebude.

Odhady počtu cizinců, kteří pobývají na území České republiky neoprávněně, se různí, ovšem všechny hovoří o statisících. Tyto osoby, jakkoli porušují právní předpisy, nesmí být zbaveny svých základních lidských práv. Mezi tato práva patří též právo na právní pomoc a tomuto právu musí odpovídat beztrestnost toho, kdo právní služby poskytuje, tedy zejména advokátů. Nově zavedený trestný čin by na tomto neměl nic měnit.

❖ Autor je advokátním koncipientem v Praze.

Manželem i registrovaným partnerem zároveň?

Mgr. LUKÁŠ KLEGA

Zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, přinesl do českého právního řádu četné změny související s nutností zakotvit tento nový in-

stitut do právního řádu v širším kontextu, jak ostatně zakotvení novinky takového charakteru vyžaduje. **Vedle mnohých ustanovení, která zákonodárce v souvislosti s výše uvedenou novinkou novelizoval, však existují ustanovení, která neopravil či nedoplnil, ačkoliv tak učinit nepochybně měl.**

Registrované partnerství se promítlo i do právních předpisů zcela podstatných. Občanský zákoník zaznamenal změny hned v několika svých ustanoveních. Dle jeho ust. § 15 tak nyní po smrti fyzické osoby přísluší uplatňovat právo na ochranu její osobnosti nově i partnerovi a ust. § 116 pak partnera zařazuje mezi osoby blízké. Mezi osoby blízké však zařazuje partnera ve svém ust. § 89 odst. 8 rovněž trestní zákon, popř. v ust. § 68 odst. 4 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích. Významně bylo doplněno i dědické právo, protože partnera nyní nalezneme mezi dědici první a druhé dědické skupiny, takže v současné době dědí partner v rámci první dědické skupiny rovným dílem vedle dětí zůstavitele, v rámci druhé skupiny pak vedle rodičů zůstavitele či spolužijící osoby vždy nejméně jednu polovinu dědictví. Na rozdíl od manželů nevzniká v případě partnerů společný nájem bytu, nicméně dle nového ust. § 705a občanského zákoníku má partner po dobu trvání partnerství právo užívat byt, jenž je v nájmu druhého partnera a práva s tím spojená. Ust. § 706 pak zařazuje partnera mezi osoby, na které může v případě smrti nájemce či opuštění společné domácnosti přejít nájem bytu.

Dle ust. § 80 občanského soudního řádu je nyní v demonstrativním výčtu zařazena i možnost podat žalobu ve věci osobního stavu, a to žalobu o zrušení, neplatnost nebo neexistenci registrovaného partnerství, přičemž řada jeho dalších ustanovení specifikuje některá pravidla tohoto řízení. Smrt partnera před pravomocným skončením takového řízení je tak dle jeho ust. § 107 odst. 5 důvodem pro zastavení řízení, popř. zrušení rozhodnutí, dle ust. § 96 odst. 4 pak na zpětvzetí této žaloby nemá vliv případný nesouhlas druhého partnera, pro případ zpětvzetí odvolání stanoví shodně ust. § 222a odst. 3 apod. Jedná se v podstatě o shodná pravidla, která jsou jinak stanovena pro případy řízení o rozvodu, o neplatnosti

manželství nebo o určení, zda tu manželství je či není.

Co se trestního řádu týče, tak ten nyní zařazuje partnera mezi osoby, které mohou obviněnému zvolit obhájce (§ 37 odst. 1), odepřít výpověď (§ 100), jejichž souhlas se vyžaduje pro trestní stíhání (§ 163 odst. 1) a které mohou ve prospěch obžalovaného napadnout odvoláním rozsudek (§ 247 odst. 2).

Partner je také řadou zákonů zařazen mezi osoby, na které přecházejí některá práva a povinnosti na základě jiných právních režimů, než je dědění dle příslušných ustanovení občanského zákoníku. Jedná se například o zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, nebo zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání. Některé zákony pak přímo pojem partner nepoužívají, nicméně používají pojem spolužijící osoba, kterou již partner ve smyslu ust. § 116 občanského zákoníku je. Za příklad může sloužit ust. § 11 odst. 5 zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, dle kterého si po smrti autora nikdo nesmí osobovat jeho autorství k dílu, dílo smí být užito jen způsobem nesnižujícím jeho hodnotu a je-li to obvyklé, musí být uveden autor díla, nejde-li o dílo anonymní. Ochrany se pak může domáhat kterákoli z osob autorovi blízkých.

Tento nový institut se promítl do velkého množství dalších zákonů, které nemá smysl zde vyjmenovávat. **Nicméně existují rovněž ustanovení, které novelizovány být měly, ačkoliv se tak nestalo, kterážto skutečnost, ač je to málo pravděpodobné, může vést ke vzniku naprosto absurdních situací.**

Podle ustanovení § 22 odst. 2 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině, se v případě zrušení prohlášení za mrtvého obnoví zaniklé manželství, pokud mezitím manžel toho, kdo byl prohlášen za mrtvého, uzavřel manželství nové. Ve všech jiných případech se tedy obnoví. Podobnou právní konstrukci obsahuje ustanovení § 15 odst. 2 zákona č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství, podle kterého platí, že jestliže bylo prohlášení partnera za mrtvého zrušeno, protože se zjistilo, že ten, kdo byl prohlášen za mrtvého, žije, má se za to, že jeho partnerství nepřetržitě trvalo; pokud ale jeho partner mezitím uzavřel nové partnerství nebo manželství, dřívější partnerství se neobnoví. Zákonodárce zde tedy počítal s možností, že v současné době by se teoreticky mohlo stát, že by daná osoba v době, kdy byl její partner prohlášen za mrtvého, mohla přes skutečnost, že dříve žila ve svazku partnerském, uzavřít manželství. **Dle mého názoru zákonodárce zákonem o registrovaném partnerství v tomto směru zapomněl novelizovat v podstatě stejným způsobem výše uvedené ustanovení zákona o rodině.** Dle zákona o rodině se totiž původní manželství neobnoví pouze v jediném případě, a to když bylo uzavřeno nové manželství. Jinak se vždy obnoví. Zákon

o registrovaném partnerství nyní stanoví, že pokud je zrušeno prohlášení partnera za mrtvého, neobnovuje se partnerství, pokud druhý partner uzavřel nové manželství či partnerství (partnerství se tedy neobnoví v obou případech). Zákon o rodině však pouze stanoví, že pokud manžel uzavře nové manželství, původní manželství se neobnoví (manželství se tedy neobnoví pouze v případě nového manželství).

Mohlo by nyní dojít dle mého názoru k naprosto absurdní situaci. Pokud by bylo zrušeno usnesení o prohlášení jednoho z manželů za mrtvého, ale druhý manžel (tedy ten, který „nezmizel“) by předtím uzavřel nový svazek, tentokrát ale partnerský, původní manželství by se po zrušení usnesení o prohlášení za mrtvého obnovilo, ale nové partnerství by nezaniklo. Nezaniklo by jednoduše proto, protože platně vzniklo a žádné zákonné ustanovení pravidlo o jeho zániku pro daný případ neobsahuje. Daná osoba by tedy mohla dle současné právní úpravy obsažené v českém právním řádu být současně ve svazku manželském i partnerském.

Lze si jen dosti těžko představit, jak by se například v případě smrti takovéto osoby dědilo v rámci dědění ze zákona, kdyby zde byl jak pozůstalý manžel, tak i pozůstalý partner. Jde sice o situaci, která je velmi nepravděpodobná, nicméně sám zákonodárce s takovou možností v ust. § 15 odst. 2 zákona č. 115/2006 Sb., o re-

gistrovaném partnerství, počítá a snaží se ji vyloučit, což se mu vzhledem k výše uvedenému opomenutí podařilo pouze jaksi z 50 procent. Výše uvedená situace by pravděpodobně nebyla řešitelná ani pomocí analogie, protože lze jen těžko tvrdit, že by se snad mělo jednat o právní vztah, který by zákonem upraven nebyl. Naopak, zákon v tomto směru hovoří zcela jednoznačně. Jedná se však v každém případě přes nepravděpodobnost takového případu o oblast natolik důležitou a citlivou, že by zde prostor pro podobné úvahy ponechán být neměl.

Účelem tohoto článku není seznámení čtenářů se samotným textem zákona č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství, protože ten by si jistě mohli přečíst sami, ale spíše zdůraznění skutečnosti, že přijetím tohoto zákona bylo zároveň významným způsobem zasaženo do ustanovení celé řady právních předpisů již dlouhou dobu existujících, které navíc patří do různých právních odvětví. Jak jsem poukázal na výše uvedeném příkladu, ne všechny změny se podařilo provést tak, aby jejich následný vliv nepůsobil určité potíže. V budoucnu lze tedy očekávat, že se s přibývajícím počtem registrovaných partnerů objeví nové aplikační problémy a potřeba dalších novelizací.

✦ Autor je advokátním koncipientem v Ostravě.

Regionální hospodářská komora Brno
Výstaviště 1, areál BVV, 648 04 Brno
tel. +420 532 194 911
e-mail: kkm@rhkbrno.cz
www.rhkbrno.cz

Ing. Hana Bezděková
tel./fax +420 543 211 134
e-mail: bezdekova@ta-service.cz

POZVÁNKA na konferenci

www.rhkbrno.cz/verejnezakazky

VEŘEJNÉ ZAKÁZKY

Zkušenosti s dohledem
nad zadáváním
veřejných zakázek

27. a 28. listopadu 2007, Brno

Úřad pro ochranu
hospodářské soutěže

Regionální
hospodářská komora Brno

REGIONÁLNÍ HOSPODÁŘSKÁ
KOMORA BRNO

Místo konání

Brněnské výstaviště
Rotunda pavilonu A

Trestní odpovědnost za sportovní úraz

Je dána trestní odpovědnost hráče, který svým zákrokem v rámci hry a v rozporu s jejími pravidly způsobil poškozenému zranění.

Usnesení Nejvyššího soudu z 21. 3. 2007, sp. zn. 3 Tdo 1355/2006

Nejvyšší soud České republiky projednal v neveřejném zasedání konaném dne 21. března 2007 dovolání obviněného J. B. proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 4. 5. 2006, sp. zn. 11 To 175/2006, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Okresního soudu v Hradci Králové pod sp. zn. 2 T 8/2005, a rozhodl takto:

Dovolání J. B. se podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. řádu odmítá.

Odůvodnění:

Rozsudkem Okresního soudu v Hradci Králové ze dne 10. 2. 2006, sp. zn. 2 T 8/2005, byl obviněný J. B. uznán vinným trestným činem ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1 tr. zákona. Podle § 24 odst. 1 tr. zákona bylo upuštěno od potrestání. Podle § 229 odst. 1 tr. řádu byli poškozený M. Š. a Zdravotní pojišťovna odkázáni s celým svým nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

Podkladem výroku o vině se stalo zjištění soudu prvního stupně, že obviněný dne 12. 4. 2003 okolo 17.15 hodin na hlavním hřišti při mistrovském zápasu v kopané, jako hráč při souboji o míč ze zadu či z boku, zasáhl s použitím nepřiměřené síly nohu a podrazil hráče M. Š. a způsobil mu tříštivou zlomeninu lýtkové kosti a přetržení deltového vazy u vnitřního kotníku levé nohy, kdy toto zranění si vyžádalo hospitalizaci na chirurgické klinice FN od 12. 4. 2003 do 16. 4. 2003 a následnou pracovní neschopnost od 12. 4. 2003 do 9. 6. 2003, kdy byla pracovní neschopnost M. Š. na vlastní žádost ukončena.

Uvedený rozsudek nenabyl bezprostředně právní moci, neboť proti němu podal obviněný odvolání, kterým se zabýval ve veřejném zasedání konaném dne 4. 5. 2006 Krajský soud v Hradci Králové. Ten svým usnesením sp. zn. 11 To 175/2006 odvolání obviněného podle § 256 tr. řádu zamítl.

Prostřednictvím svého obhájce podal obviněný ve lhůtě podle § 265e tr. řádu proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ve spojení s rozsudkem Okresního soudu v Hradci Králové dovolání, ve kterém napadá rozhodnutí soudu druhého stupně z dovolacího důvodu dle § 265b odst. 1 písm. l) tr. řádu s tím, že v řízení předcházejícím tomuto rozhodnutí byl dán dovolací důvod dle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu.

V odůvodnění svého mimořádného opravného pro-

středku obviněný především vyslovuje názor, že na správně zjištěných skutkových okolnostech učinil soud prvního a druhého stupně nesprávné právní závěry, zejména ohledně otázky subjektivní stránky trestného činu.

Nesouhlasí se závěrem soudu prvního stupně, že tím, že se vrhnul poškozenému pod nohy, použil nepřiměřenou sílu, v důsledku čehož bylo jeho jednání posouzeno tak, že naplnilo nedbalostní jednání ve smyslu ustanovení § 5 písm. a) tr. zákona. Dovolatel je přesvědčen, že podobné zákroky jsou v kopané velice četné, jde např. o tzv. skluzy, což ostatně uvedli i svědci, zejména rozhodčí zápasu, který potvrdil, že hráč Š. měl míč u nohou a dělal s ním kličku. Dovolatel poukazuje na výpověď rozhodčího i v tom smyslu, že obviněnému udělil žlutou kartu, a to proto, že poškozený Š. měl míč u sebe a červená karta by byla udělena, pokud by poškozený Š. neměl míč u sebe či by k zákroku došlo při přerušení hry; dále dovolatel upozorňuje na vyjádření rozhodčího, že jako příčinu vidí nešikovnost obžalovaného.

Podle názoru dovolatele je při posuzování obdobných jednání nutno přihlídnout zejména k tomu, zda při jednání šlo o naprosto ojedinělý exces z pravidel sportovní hry či nikoli. V průběhu projednávání věci bylo prokázáno, že v daném případě o takový exces nešlo. Dle rozhodčího sice došlo k porušení pravidel kopané, avšak nikoli značné intenzity, v důsledku které by obžalovanému zajisté udělil kartu červenou. V průběhu dokazování bylo dle dovolatele mimo jakoukoliv pochybnost prokázáno, že obžalovaný se snažil odehrát míč a pouze v důsledku naprosto nepředvídatelné kličky poškozeného došlo k jeho poranění. Dle názoru obviněného tak nelze hovořit o nedbalostním jednání ve smyslu ustanovení § 5 písm. a) tr. zákona a není tak naplněna subjektivní stránka trestného činu.

Dovolatel tvrdí, že pokud se jednalo o porušení pravidel kopané (což ostatně nepopírá), pak se nejednalo o takové porušení pravidel, které by nějakým mimořádným způsobem svým provedením nějak mimořádně vybočovalo z rámce běžných fotbalových zákroků v průběhu hry. Za zásadní považuje i samotnou skutečnost, že se jednalo o zákrok v průběhu hry.

Dovolatel má dále za to, že nebyla splněna materiální podmínka nebezpečnosti činu pro společnost, která ve smyslu ustanovení § 3 odst. 1 tr. zákona musí být splněna, aby se vůbec mohlo jednat o trestný čin. Tento stupeň nebezpečnosti činu musí být dle příslušných ustanovení tr. zákona vyšší než nepatrný. Tato podmínka dle jeho názoru splněna nebyla a nemůže se tedy jednat o trestný čin, přestože formálně o trestný čin jít může. Dle dovolatele není vyloučena úvaha o tom, že v rámci kolektivních sportů lze v jistém významu hovořit o určitém svolení poškozených, coby okolnosti vylučující protiprávnost, pochopitelně ovšem pouze k jednáním, která nejsou vedena úmyslem atd. Dovolatel je toho názoru, že každý, kdo nastupuje k utkání např. v kopané, musí počítat s určitou možností zranění, které ovšem může být i závažné. Při sportovním fotbalovém utkání jde o odebrání míče protihráči, a to v rychlém pohybu, což samozřejmě bez naprostého přiblížení se k proti-

hráči nejde uskutečnit. V tomto ohledu by bylo nesprávné srovnání např. s nehodami při dopravním provozu. Dle názoru dovolatele dosavadní právní hodnocení soudů obou stupňů odhlíží od reality a od toho, za jakých okolností ke zranění poškozeného došlo. Soudy obou stupňů žádným bližším způsobem nerozebíraly rizika, která hráč nastupující do utkání podstupuje a jaká je dle nich tato hranice s přihlédnutím k jednání hráče při hře o míč k jiným jednáním, která bezesporu vybočují z běžných rámců, např. faulů v rámci souboje o míč (útoky při přerušení, útoky úmyslné, vedené zezadu, útoky bez držení míče atd.). Dovolatel kromě toho poukazuje i na skutečnost, že poškození poškozeného je menší, než uváděl v rámci soudního řízení, když již hraje kopanou, což při hlavním líčení naprosto vylučoval.

Obviněný dále vyslovuje názor, že pokud by se měla trestně stíhat takováto jednání učiněná v souboji o míč či např. o puk, bylo by zřejmě pro veškeré hráče nastupující k jakémukoliv utkání složité ztotožnit se s rizikem vyplývajícím pro ně z takového následného řízení na jejich osobu případně vedené. Je přesvědčen, že orgány činné v trestním řízení včetně soudů by měly velice citlivě rozlišovat jednání vedená např. úmyslem, úmyslná jednání vedená zezadu, jednání učiněná po přerušení hry, a na druhou stranu odlišovat jednání, která sice mohou být v rámci pravidel kopané či jiného sportu posuzována jako pravidla porušující, avšak spáchaná při hře o míč, neúmyslná atd. Za zásadní otázku považuje, zda šlo o úmysl či nedbalost. Po zjištění nedbalosti, jak tomu bylo v dané věci, by pak měly orgány činné v trestním řízení více než opatrně posuzovat konkrétní věc, právě s přihlédnutím k okolnostem hry, držení míče, postoje či pohybu hráčů, rychlosti pohybu hráčů atd., a teprve po náležitém zhodnocení a odůvodnění závěrů přistupovat k trestněprávním závěrům. Dle dovolatele k takovému odlišení nedošlo, a to jak u soudu prvního stupně, tak u soudu odvolacího, a v důsledku toho pak došlo k nezákonnému uznání viny.

V petitu svého dovolání obviněný navrhuje, aby Nejvyšší soud České republiky zrušil rozhodnutí soudu druhého stupně a aby sám ve věci rozhodl tak, že obviněného zproští obžaloby.

K podanému dovolání se písemně vyjádřil státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství (dále jen „státní zástupce“). V první řadě konstatuje, že fotbal jako každá jiná hra má svoje pravidla a tato je třeba dodržovat. V rámci těchto pravidel pak lze hovořit i o určitém konkludentně vyjádřeném svolení hráčů s případným zraněním utrpěným při hře. Odlišná situace však nastává při porušení pravidel hry, přičemž již méně významné je, zda jde o porušení ojediněle se vyskytující, či o porušení pravidel, kterého se hráči dopouštějí často. Státní zástupce připomíná, že účelem pravidel hry je nejen stanovit oběma soupeřícím stranám rovné podmínky, ale současně i chránit zdraví hráčů před zákroky, které zpravidla či aspoň občas vedou k jejich zranění. Na dodržení herních pravidel je tedy společenský zájem a tento zájem byl obviněným (a to se závažnými následky) porušen. Dle názoru státního zástupce proto jednání

obviněného vykazuje stupeň nebezpečnosti pro společnost, předpokládaný ustanovením § 3 odst. 1 tr. zákona. Skutečnost, že stupeň nebezpečnosti činu pro společnost není nikterak významně vysoký, byla dostatečně promítnuta do výroku o trestu (upuštění od potrestání).

Z uvedených důvodů považuje státní zástupce podané dovolání za zjevně neopodstatněné, a to z hlediska obou uplatněných dovolacích důvodů. Proto navrhuje odmítnutí tohoto dovolání podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. řádu.

Nejvyšší soud České republiky (dále jen „Nejvyšší soud“) jako soud dovolací nejprve zkoumal, zda jsou v dané věci splněny podmínky přípustnosti podle § 265a tr. řádu a shledal, že dovolání je přípustné podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. a), h) tr. řádu, protože bylo rozhodnuto ve druhém stupni, dovolání napadá pravomocné rozhodnutí soudu ve věci samé a směřuje proti rozsudku, jímž byl obviněný uznán vinným a bylo upuštěno od potrestání, a odvolacím soudem byl zamítnut jeho řádný opravný prostředek. Obviněný je rovněž osobou oprávněnou k podání tohoto mimořádného opravného prostředku v neprospěch obviněného.

Protože dovolání lze podat jen z důvodů uvedených v ustanoveních § 265b tr. řádu, bylo dále zapotřebí posoudit otázku, zda uplatněné dovolací důvody lze považovat za důvody uvedené v citovaném ustanovení zákona, jejichž existence je zároveň podmínkou provedení přezkumu napadeného rozhodnutí dovolacím soudem (§ 265i odst. 3 tr. řádu).

Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu je naplněn tehdy, jestliže je napadené rozhodnutí založeno na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení.

Dovolací důvod dle § 265b odst. 1 písm. l) tr. řádu je pak dán tehdy, jestliže bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku, aniž byly splněny zákonné procesní podmínky pro takové rozhodnutí, nebo jestliže byl v předchozím řízení dán některý z dovolacích důvodů uvedených v § 265b odst. 1 písm. a) až k) tr. řádu.

Z obsahu podaného dovolání je zřejmé, že dovolatel uplatňuje dovolací důvod dle § 265b odst. 1 písm. l) tr. řádu právě ve vazbě k existenci dovolacího důvodu dle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu, když tvrdí, že skutek byl již soudem prvního stupně nesprávně právně posouzen v otázce subjektivní stránky trestného činu a otázky stupně nebezpečnosti činu pro společnost. Nejvyšší soud tedy dospěl k závěru, že obsah dovolání je charakterem svých námitek s použitými dovolacími důvody v souladu.

Nejvyšší soud dále konstatuje, že skutková zjištění učiněná v řízení předcházejícím dovolání byla dostatečná pro náležité právní posouzení projednávané trestní věci. Dovolatel ani vady ve skutkových zjištěních nenamítá.

K uplatněným námitkám dovolatele Nejvyšší soud považuje za nutné především uvést, že účelem pravidel sportovních her je nejen stanovit soupeřícím stranám rovné podmínky, ale současně i chránit zdraví hráčů před zákroky, které zpravidla či alespoň občas vedou

k jejich zranění a že na dodržení herních pravidel je společenský zájem. Z tohoto pohledu je pak zapotřebí přisně individuálně posuzovat vzniklá zranění hráčů nejen v jednotlivých druzích sportu, ale i míru porušení daných pravidel, upravujících to či ono sportovní odvětví. Teprve na základě takového posouzení lze dospět k závěru, zda vzniklé zranění protihráče lze posuzovat ještě v rámci sportovních pravidel, či zda již připadá v úvahu aplikace trestního práva.

Z fotbalových pravidel, která jsou součástí trestního spisu, vyplývá následující. Pravidlo XII platných fotbalových pravidel „Zakázaná hra a nespportovní chování“ stanoví zásady boje o míč a zásady chování hráčů. V souladu s oficiálním výkladem fotbalových pravidel boj o míč smí být tvrdý, ale musí být čistý, bez zákeřnosti a hráči mají respektovat soupeře. Veškeré počínání hráčů má být za všech okolností slušné a korektní. Úsilí hráčů o dosažení co nejlepšího výsledku nemá být v rozporu se zásadami sportovní etiky. Každý hráč je povinen dbát o bezpečnost jak svou vlastní, tak i o bezpečnost ostatních spoluhráčů.

Pravidla fotbalu dávají pravomoc k udělování trestů; podle povahy přestupku proti pravidlům rozhodčí uděluje tresty herní a tresty osobní. Ve výkladové části k pravidlu XII jsou pak konkrétně popsána jednotlivá porušení pravidel. Pokud jde o pojem podražení a pokus o podražení soupeře, rozumí se jím zákrok, při němž hráč způsobí pád soupeře nastavením nohy, zahákování nohy zezadu nebo ze strany skluzem. Za pokus o podražení se považuje každý úmyslný přestupek hráče, při němž sice nedošlo k podražení, ale jen proto, že soupeř se stačil zákroku vyhnout.

Při odebrání míče soupeři musí hráč nejprve zahrát míčem a teprve potom smí dojít k tělesnému kontaktu obou hráčů. Zasáhne-li hráč při odebrání míče skluzem nejprve soupeře a potom míč, považuje se to za zakázaný způsob hry. Jako za nespportovní chování musí být hráč napomenut (osobní trest – napomenutí žlutou kartou) mj. za skluz jako obranný zákrok, jímž se snaží hráč odebrat míč. Jako nespportovní chování proto rozhodčí posoudí skluz provedený ze strany, při němž hráč nedosáhne na míč, ale podrazí nebo kopne soupeře. Podle úvahy rozhodčího však může být takový zákrok posouzen i jako surová hra. Byl-li hráč v utkání již jednou napomenut a dopustí se dalšího přestupku, za který musí být znovu napomenut žlutou kartou, rozhodčí jej následně vyloučí.

Z uvedeného je zřejmé, že fotbalová pravidla upravují a regulují chování hráčů na hřišti v rámci hry a po jejím přerušení, definují zakázané způsoby hry a stanoví sankce pro případ jejich porušení. Pravomoc k posuzování přestupků proti pravidlům i udělování sankcí za ně jsou svěřeny rozhodčímu. Případné rozhodnutí příslušné disciplinární komise je pak možno považovat za vyvrcholení řízení o závažnosti porušení fotbalových pravidel.

Fotbalová pravidla však nikde neupravují a podle názoru Nejvyššího soudu také nemohou upravovat situaci, kdy v důsledku jejich porušení byla některému z hráčů způsobena újma na zdraví. Nejvyšší soud pro tyto případy zastává zásadu subsidiarity trestního práva (vedle

subsidiarity práva občanského z hlediska případného řešení škody způsobené zraněním) a je toho názoru, že normy trestního práva je namístež uplatnit tam, kde posuzované jednání je zaviněným excesem z příslušných ustanovení sportovních pravidel v tom smyslu, že jde o jednání, které není těmito pravidly dovoleno a není těmito pravidly – pokud jde o způsobený následek na zdraví – sankcionováno. Nejvyšší soud tedy není zastáncem názoru dovolatele, že cokoli se odehrává v rámci sportu, je nutno posuzovat toliko na základě příslušných sportovních pravidel a že ingerence práva i ve formě vyvození trestní odpovědnosti sportovců je vyloučena. Nelze rovněž omezovat trestní odpovědnost jen na úmyslné jednání, ale trestní sankce přichází v úvahu i v závažnějších případech zavinění z nedbalosti.

Z těchto úvah pak Nejvyšší soud vycházel při posuzování námitek uplatněných v rámci podaného dovolání ve vztahu ke správnosti a zákonnosti rozhodnutí soudů obou stupňů, učiněných v projednávané věci.

Ze skutkových zjištění soudu je nepochybné, že obviněný B. svým zákrokem v rámci hry a v rozporu s jejími pravidly způsobil poškozenému popsané zranění, které ve smyslu ustanovení § 89 odst. 7 písm. ch) tr. zákona dosáhlo intenzity těžké újmy na zdraví. Pokud jde o otázku zavinění, Nejvyšší soud konstatuje, že především soud prvního stupně se subjektivní stránkou jednání obviněného pečlivě zabýval. Oproti podané obžalobě, která obviněného B. vinila z úmyslného ublížení na zdraví podle § 221 odst. 1, 2 písm. c) tr. zákona, soud shledal, že ač šlo ze strany obviněného o úmyslný, neadekvátní a razantní zákrok za hranici pravidel, nelze obviněnému přičítat tento úmysl [ve formě úmyslu nepřímého podle § 4 písm. b) tr. zákona] i ve vztahu ke způsobené těžké újme na zdraví. Jeho závěr, že obviněný jako obránce věděl, že při svých zákrocích (skluzech) může způsobit poranění protihráče, ale zřejmě spoléhal na svoji zkušenost a na to, že k poranění protihráče nedojde, považuje Nejvyšší soud za odpovídající a správný.

Při úvahách o tom, zda obviněný B. naplnil materiální znak trestného činu, tedy zda v jeho případě čin dosahoval vyššího stupně nebezpečnosti činu pro společnost, než je stupeň nepatrný (§ 3 odst. 2 tr. zákona), je nutno vycházet ze skutečnosti, že již stanovením formálních znaků určité skutkové podstaty zákon předpokládá, že při jejich naplnění v běžně se vyskytujících případech bude stupeň nebezpečnosti činu pro společnost zpravidla vyšší než nepatrný. Stupeň nebezpečnosti činu pro společnost v konkrétním případě podle názoru Nejvyššího soudu dosáhl i stupně odpovídajícího nejméně dolní hranici typové nebezpečnosti činu pro společnost, a tedy zcela odpovídá běžně se vyskytujícím případům trestného činu této skutkové podstaty. Soudy obou stupňů totiž nemohly pominout především nepřiměřenost zákroku obviněného vzhledem k dané herní situaci, použití nepřiměřené síly, která nebyla potřebná k zákroku a zejména okolnost, že obviněný v průběhu zápasu nepodrazil soupeře zcela náhodně a ojedinele, neboť byl již za obdobný zákrok (i když bez zranění) napomínán žlutou kartou.

Lze tedy uzavřít, že obviněný B. byl po právu uznán vinným trestným činem ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1 tr. zákona spáchaným formou vědomé nedbalosti podle § 5 písm. a) tr. zákona. Všechny okolnosti případu, svědčící ve prospěch obviněného, především pak specifikum fotbalu jako hry vzaly soudy obou stupňů v dostatečné míře v úvahu, když dále postupovaly podle § 24 tr. zákona a v tomto případě upustily od uložení trestněprávní sankce. Proto Nejvyšší soud shledal vznesené námitky a argumentaci dovolatele jako zjevně neopodstatněnými.

Z výše uvedeného vyplývá, že dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu byl právně relevantně uplatněn i v rámci dovolacího důvodu dle § 265b odst. 1 písm. l) tr. řádu, ovšem je zjevně neopodstatněný.

S poukazem na uvedené tak Nejvyššímu soudu nezbylo, než podané dovolání podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. řádu odmítnout jako zjevně neopodstatněné. Za podmínek uvedených v § 265r odst. 1 písm. a) tr. řádu tak učinil v neveřejném zasedání.

✦ Právní věta redakce.

I. K rozsahu práv obhájce, ustanoveného pouze pro odůvodnění odvolání obviněného.

II. K důsledkům skutečnosti, že dovolání bylo podáno opožděně vinou liknavého postupu soudu I. stupně při ustanovování obhájce obviněnému.

I. Obhájce, který je ustanoven pouze k sepsání odůvodnění odvolání ve smyslu § 251 odst. 2 tr. ř., není oprávněn podat za obviněného ještě dovolání podle § 41 odst. 5 tr. ř. Proto okolnost, že bylo doručeno tomuto obhájci usnesení odvolacího soudu, není významná pro stanovení běhu lhůty k podání dovolání, ani pro další účinky s ní spojené. Když obviněný neměl v odvolacím řízení obhájce, počala běžet lhůta k dovolání ve smyslu § 265e odst. 1 tr. ř. okamžikem, kdy obviněný obdržel rozhodnutí soudu 2. stupně.

II. Jestliže zákonná lhůta k podání dovolání uplynula v důsledku liknavého a zdlouhavého postupu soudu I. stupně při ustanovování obhájce obviněnému, který včas a zcela na počátku běhu zákonné lhůty uplatnil své právo podat dovolání a dal tím najevo, že tento mimořádný opravný prostředek má být podán prostřednictvím obhájce, o jehož ustanovení současně požádal, znemožnil tak okresní soud obviněnému využít svého práva podat řádně a včas dovolání. Jestliže okolnosti, které vedly k marnému uplynutí lhůty k podání dovolání, nelze přiznat výlučně obviněnému, ale je zřejmé, že se na této skutečnosti podílejí především nedostatky zjištěné v procesním postupu soudu, nelze dovolání odmítnout jako opožděné a je třeba je věcně přezkoumat.

Usnesení Nejvyššího soudu z 29. 3. 2006, sp. zn. Tdo 248/2006

Nejvyšší soud v této věci odmítl dovolání obviněného V. N. proti usnesení KS v Ostravě, popř. v Olomouci,

z 2. 3. 2005, sp. zn. 2 To 145/2005, který rozhodoval jako soud odvolací v trestní věci vedené u OS v Šumperku pod sp. zn. 4 T 116/2004. Dovolání nebylo odmítnuto pro opožděnost, ale z důvodů věcných.

Z odůvodnění:

Obviněný V. N. byl citovaným rozsudkem OS v Šumperku uznán vinným tr. činem pohrdání soudem podle § 169b tr. zák., kterého se dopustil tím, že při hlavním líčení v průběhu výslechu jako obžalovaný obvinil samosoudkyni Mgr. P. P. z toho, že jej navedla k projednávání trestné činnosti, za což od něho převzala při schůzce v neuvedené restauraci částku 20 000 Kč a rovněž, že se o trestné činnosti dozvěděl od ní, přes opakovaná napomenutí samosoudkyně a vykázaní z jednací síně vícekrát ve spise uvedeným urážlivým způsobem hodnotil postup této samosoudkyně a osobně ji urážel. Za tento trestný čin byl dle § 169b tr. zák. odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání 8 měsíců nepodmíněně.

Krajský soud v Ostravě, pob. v Olomouci, jako soud odvolací, odvolání obviněného shora uvedeným usnesením podle § 256 tr. ř. zamítl.

Obviněný proti tomuto usnesení KS v Ostravě, pob. v Olomouci, podal prostřednictvím obhájce Mgr. P. Š., z důvodu vymezených v § 265b odst. 1 písm. d), g) tr. ř. dovolání, které Okresnímu soudu v Šumperku došlo dne 2. 12. 2005. Dovolání zaměřil proti všem výrokům odsuzujícího rozsudku a navrhl, aby Nejvyšší soud napařená rozhodnutí v celém rozsahu zrušil.

Státní zástupce činný u Nejvyššího státního zastupitelství ve svém vyjádření konstatoval, že dovolání podané obviněným je opožděné. Poukázal na to, že rozsudek Krajského soudu v Ostravě, pobočka v Olomouci, proti němuž dovolání směřuje, bylo obviněnému doručeno dne 29. 6. 2005 a obhájci obviněného JUDr. P. H., který byl obviněnému ustanoven toliko k sepsání odůvodnění odvolání, dne 28. 6. 2005. Lhůta k podání dovolání tak uplynula dnem 29. 8. 2005. Dovolání však bylo Okresnímu soudu v Šumperku podáno až dne 2. 12. 2005, což je po lhůtě uvedené v ustanovení § 265e odst. 1 tr. ř. Zdůraznil, že na této skutečnosti nemůže nic změnit ani to, že samosoudce soudu prvního stupně na podání, které obviněný sám sepsal dne 1. 7. 2005 a které označil jako „dovolání“, reagoval přípisem ze dne 14. 7. 2005, v němž

obviněného poučil jednak o tom, že dovolání musí být podáno prostřednictvím obhájce, a jednak o podstatných podmínkách týkajících se možnosti požádat o bezplatnou obhajobu. Stejně za nevýznamný považoval i další postup soudu prvního stupně, který rozhodl usnesením dne 29. 7. 2005 podle § 33 odst. 2 tr. ř., proti němuž obviněný podal stížnost, o které rozhodl odvolací soud dne 26. 9. 2005. Za nedůležité považoval i to, že obhájce Mgr. P. Š. byl obviněnému ustanoven až dne 1. 11. 2005, jemuž však nebylo doručeno rozhodnutí soudu druhého stupně, a proto se domníval, že je ustanoven pro přípravné řízení. Teprve poté, co dne 15. 11. 2005 nahlédl do spisu Okresního soudu v Šumperku, sp. zn. 4 T 111/2004, shledal, že jde o dovolací řízení, a proto dne 2. 12. 2005 podal nyní projednávané dovolání. S ohledem na to, že dovolání bylo v zákonem požadované formě podáno obhájcem až poté, co lhůta k podání obviněnému uplynula, jde o dovolání opožděné, neboť podle § 265e odst. 4 tr. ř. není navrácení této lhůty přípustné.

Pro případ, že by Nejvyšší soud dovolání za opožděné nepovažoval, alternativně navrhl, aby dovolání obviněného bylo odmítnuto jako zjevně neopodstatněné dle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř.

Nejvyšší soud z obsahu spisu zjistil, že obviněný V. N. v řízení před soudem prvního stupně neměl obhájce, a pokud mu byl obhájce JUDr. P. H. usnesením ze dne 10. 1. 2005, sp. zn. 4 T 111/2004, v rámci odvolacího řízení ustanoven dle § 251 odst. 2 tr. ř., stalo se tak pouze pro odůvodnění jím podaného odvolání, a proto okolnost, že bylo tomuto obhájci doručeno i usnesení odvolacího soudu, není významná pro stanovení běhu lhůty k podání dovolání, ani pro další účinky s ní spojené. Jestliže totiž obhájce nebyl ustanoven k obhajování v odvolacím řízení, nemohl kromě odůvodnění odvolání žádné jiné úkony v průběhu odvolacího řízení vykonávat (nemohlo mu být ani doručováno usnesení odvolacího soudu, a pokud se tak stalo, jde o doručení, k němuž nelze přihlížet). Vedle tohoto důvodu tak obhájce, který je takto ustanoven pouze k sepsání odůvodnění odvolání ve smyslu § 251 odst. 2 tr. ř., není obhájcem, který by byl oprávněn podat za obviněného ještě dovolání podle § 41 odst. 5 tr. ř.

Vedle této skutečnosti je zřejmé, že když obviněný neměl v odvolacím řízení obhájce, počala běžet lhůta k dovolání ve smyslu § 265e odst. 1 tr. ř. okamžikem, kdy obviněný obdržel rozhodnutí soudu druhého stupně, tzn. od 29. 6. 2005, a uplynula dne 29. 8. 2005.

Nejvyšší soud pro své další úvahy považuje za významné i to, že obviněný toto rozhodnutí soudu druhého stupně obdržel v době, kdy byl od 25. 4. 2005 ve výkonu trestu odnětí svobody ve Věznici O., kam byl dodán poté, co byl 22. 4. 2005 zadržen Policií ČR, a již dne 1. 7. 2005 Okresní soud v Šumperku od obviněného obdržel vlastnoručně sepsané „dovolání“, v jehož závěru obviněný sděluje, že dovolání podává bez obhájce, neboť je ve výkonu trestu odnětí svobody a žádného si nemůže zvolit, a pokud je nutný, požaduje, aby mu byl ustanoven. Okresní soud obviněnému i přes toto jeho vyjádře-

ní 14. 7. 2005 zaslal dopis, v němž jej upozorňuje na nutnost dovolání podat prostřednictvím obhájce, s tím, že pokud ho nemá, musí si ho zvolit, nemá-li dostatek prostředků, může požádat, aby mu byl přiznán nárok na obhajobu bezplatnou nebo za sníženou odměnu, a přitom musí dosvědčit, že nemá dostatek prostředků na náklady obhajoby. Obviněný vzápětí reagoval dopisem došlým Okresnímu soudu v Šumperku 22. 7. 2005, v němž požádal o ustanovení obhájce k sepsání dovolání, kde současně požádal o bezplatnou obhajobu, což vysvětlil tím, že po podmíněném propuštění byl na svobodě krátkou dobu předtím, než byl opět vzat do výkonu trestu odnětí svobody, a neměl žádný zdroj příjmů.

I přes takto jasně uvedené stanovisko obviněného okresní soud 29. 7. 2005 rozhodl usnesením sp. zn. 4 T 111/2004, dle § 33 odst. 2 tr. ř., že obviněný V. N. má v řízení o dovolání nárok na bezplatnou obhajobu, avšak obhájce mu neustanovil. Proti tomuto usnesení obviněný podal včas stížnost, v níž především napadl uvedené rozhodnutí proto, že mu nebyl ustanoven obhájce, s poukazem na to, že běží zákonná lhůta k podání dovolání, která se blíží ke konci a může marně uplynout.

Krajský soud v Ostravě usnesením z 26. 9. 2005, sp. zn. 2 To 897/2005, sice dle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. stížnost obviněného zamítl, avšak v odůvodnění tohoto okresního soudu vyjádřil, že nelze akceptovat stanovisko okresního soudu, že žádost obviněného V. N. o ustanovení obhájce je bezpředmětná, a vyslovil názor, že v případě, kdy obviněný nemá možnost realizovat zvolení svého obhájce na základě plné moci, a to zejména tehdy, je-li omezen na svobodě, je třeba podanému návrhu vyhovět. V souladu s tímto pokynem Okresní soud v Šumperku až usnesením z 1. 11. 2005, sp. zn. 4 T 111/2004, obviněnému ustanovil obhájcem Mgr. P. Š., který poté, co 15. 11. 2005 nahlédl do trestního spisu u Okresního soudu v Šumperku, 2. 12. 2005 zaslal Okresnímu soudu v Šumperku shora popsané dovolání.

Na základě těchto skutečností je zřejmé, že dovolání, které bylo podáno v souladu se zákonem obhájcem Mgr. P. Š. až dne 2. 12. 2005, bylo podáno, když obviněnému dne 26. 8. 2005 uplynula lhůta stanovená ustanovením § 265b odst. 1 tr. ř. k podání dovolání.

Nejvyšší soud toto dovolání obviněného jako podané opožděně podle § 265i odst. 1 písm. c) tr. ř. neodmítl, neboť shledal, že bylo podáno po uplynutí zákonné lhůty, která uplynula v důsledku liknavého a zdlouhavého postupu soudu prvního stupně při ustanovování obhájce obviněnému.

V opačném případě by totiž nebyla zajištěna průchodnost zákonných práv obviněného, který včas a zcela na počátku běhu zákonné lhůty uplatnil své právo podat dovolání a dal tím již dne 1. 7. 2005 najevo, že si je vědom toho, že tento mimořádný opravný prostředek má být podán prostřednictvím obhájce, o jehož ustanovení současně požádal. Soudu prvního stupně tudíž již tehdy nic nebránilo, aby obviněnému obhájce ustanovil, což se však nestalo. Obviněný odpověděl vzápětí i na žá-

dost soudu a dne 22. 7. 2005 sdělil, že nemá dostatek prostředků na to, aby si obhájce sám zvolil a žádal opět o ustanovení obhájce a o bezplatnou obhajobu. Soud prvního stupně opět tuto žádost obviněného neakceptoval a dne 29. 7. 2005 vydal usnesení, jímž mu však obhájce neustanovil. Obviněný se domohl svého práva až na základě výsledku stížnostního řízení poté, co lhůta uplynula.

Tímto zdlouhavým a neopodstatněným postupem okresní soud znemožnil obviněnému využít svého práva podat řádně a včas dovolání, neboť dovolání podle § 265d odst. 2 tr. ř. může obviněný podat pouze prostřednictvím obhájce.

Jestliže není možné okolnosti, které vedly k marnému uplynutí lhůty k podání dovolání, přiznat výlučně obviněnému, ale je zřejmé, že se na této skutečnosti podílejí především nedostatky zjištěné v procesním postupu soudu, jako je tomu v tomto případě, Nejvyšší soud neodmítl toto dovolání jako opožděné podle § 265i odst. 1 písm. d) tr. ř. (k tomu přiměřeně srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 2. 2004, sp. zn. 3 Tdo 101/2004), ale zkoumal dále, zda uplatněné dovolací důvody jsou po obsahové stránce způsobilé naplnit zákonné požadavky obsažené v ustanovení § 265b odst. 1 písm. d), g) tr. ř., neboť jen v případě jejich faktické existence mohou být dovolacím soudem přezkoumávány.

Dále se Nejvyšší soud zabýval důvody dovolání.

❖ Právní věta redakce.

Rozhodnutí bylo otištěno v časopise Státní zastupitelství č. 11/2006 s poznámkou, že „členové redakční rady jsou toho názoru, že zákonná ustanovení týkající se lhůty pro podání dovolání [§ 265e odst. 1, 4 tr. ř.] uvedený postup dovolacího soudu, který vlastně nahrazuje institut navrácení lhůty, vylučují“.

K tomu poznámka redakce BA:

Naše redakce má naopak za to, že rozhodnutí soudu je správné. Jiný postup by byl v rozporu s ústavními principy práva na spravedlivý proces a na právo obviněného na obhajobu, jestliže je zřejmé – jak to zjistil Nejvyšší soud – že opožděně bylo dovolání podáno v důsledku „zdlouhavého a neopodstatněného postupu OS“. Opačný postup by sice vyhovoval doslovnému znění § 265e odst. 4 tr. ř., podle něhož navrácení lhůty k podání dovolání není přípustné, nebyl by však ústavně konformní.

Se zásadou spravedlivého procesu a zajištění ústavního práva na obhajobu byl zcela očividně v rozporu postup okresního soudu, který, i když třeba ne záměrně, tedy alespoň zmíněnou liknavostí a neopodstatněným postupem způsobil, že přes opačnou vytrvalou snahu obviněného nemohlo být dovolání podáno včas. Ve smyslu současné judikatury Ústavního soudu je v takovém případě třeba dát přednost ústavně vyhovujícímu výkladu před doslovnou aplikací normy jednoduchého zákona, v daném případě trestního řádu.

Obdobně judikuje i Nejvyšší správní soud [viz rozsudek z 23. 11. 2004, č. j. 5Afs 14/2004-60, z jehož odůvodnění citujeme: „Při interpretaci právního předpisu je nutno (...) se odchýlit i od textu na první pohled jednoznačného a namísto doslovného výkladu zvolit výklad konformní s účelem a smyslem zákona se zřetelem na relevantní právní principy“]. Zajímavé je v této souvislosti též usnesení Nejvyššího soudu z 8. 3. 2005, sp. zn. 11 Tdo 195/2005, v jehož odůvodnění se uvádí, že „... ustanovení § 61 tr. ř. per analogiam lze použít i v případech, kdy obviněný či obhájce z důležitých důvodů zmešká lhůtu stanovenou ve výzvě soudu k odstranění vad obsahových náležitostí odvolání (§ 251 odst. 1 tr. ř.)“. I zde by při doslovném výkladu ust. § 61 tr. ř. nebylo možno postupovat v duchu zásady, zastávané zde Nejvyšším soudem. [Usnesení bylo otištěno pod poř. č. 460/2005 ve dvojčísle 7-8/2005 Sbirky Orac – rozhodnutí českých soudů ve věcech trestních (nakladatelství Lexis Nexis.cz)].

inzerce

Pipková, Hana:

Ochranná známka Společenství a ochranná známka v Evropském společenství

ASPI, a. s., Praha 2007,
363 stran, 450 Kč.

Ochranné známky patří snad k nejvíce ohroženému druhu práv k duševnímu vlastnictví, přestože se jim dostává všemožné právní ochrany hmotněprávní i procesněprávní v národním i mezinárodním ohledu. Proto jsou informativní publikace o prosazování této ochrany navýsost cenné. Autorka je soudkyní Městského soudu v Praze, do jehož výlučné kompetence náleží podle zákona č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví, řešení sporů (také) o ochranné známky a rovněž přezkoumávání rozhodnutí Úřadu průmyslového vlastnictví na základě správních žalob. Její erudice a zkušenost přispěla nejen k volbě tématu, ale zejména k přehlednosti jeho zpracování.

Název publikace naznačuje její dvojí zaměření – jednak na nový fenomén komunitární ochranné známky, jednak na výklad komunitárního práva v relaci k posuzování některých sporných otázek národních ochranných známek podle národního právního předpisu. Čtenář tak v knize nalezne přehled judikatury Evropského soudního dvora k problematice ochranných známek, o nichž tato instituce rozhoduje buď přímo – je odvolacím orgánem do rozsudků Soudu první instance, jde-li o ochrannou známku Společenství, nebo nepřímo, pokud podává v rámci řízení o předběžné otázce podle čl. 234 Smlouvy o Evropském společenství výklad komunitárního známkového práva k dotčeným ustanovením směrnice ve vztahu k národnímu známkoprávnímu předpisu.

Autorka tuto stěžejní pasáž knihy doplnila o úvodní část, ve které vysvětluje pojem ochranné známky jako státem autorizovaného práva k nehmotnému statku a subjektivního majetkového práva. Poté přechá-

zí k ochranné známce jako předmětu zákonné úpravy v národních právních řádech a k otázce teritoriálně omezeného dosahu jimi poskytované ochrany. Nemalou část věnuje úsilí států o odstranění překážek obchodu, plynoucích z této teritoriální omezenosti, nejprve mezinárodními úpravami (PUÚ, Madridská úmluva, GATT, WTO, TRIPS), v rámci Společného trhu pak harmonizací národních právních předpisů cestou směrnice č. 89/104 EHS a cestou unifikace v podobě komunitární ochranné známky upravené nařízením č. 40/94 ES. Výstižně zde objasnila též provázanost principu volného pohybu zboží na společném trhu s ochranou průmyslových práv a limitů ochrany ve formě principu vyčerpání práv, které nastavila judikatura ESD, a strategii ochrany spotřebitele v rámci Evropského společenství, která mu přisoudila kritériální postavení zejména v souvislosti s rozhodováním o ochranných známkách a jejich zaměnitelnosti.

Po této úvodní části následuje ve čtyřech oddílech celkem 45 rozsudků ESD v členění podle aplikovaného předpisu – nařízení č. 40/94 ES, směrnice č. 89/104 EHS a Smlouvy o Evropském společenství a s výkladem konkurence řízení mezi národním a komunitárním soudem v případech konfliktu mezi komunitární a národní ochrannou známkou s právem přednosti. Jednotlivé oddíly obsahují na počátku odkaz na příslušný komunitární předpis spolu se stručným výkladem jeho hlavních zásad. Rozsudky jsou uvedeny práv-

ní větou, která zobecňuje výklad pojmů z nařízení, resp. směrnice, jak byly aplikovány v individuálním případě, k širšímu použití na případy obdobné. Komentáře k jednotlivým případům podávají kromě popisu skutkového stavu také výtah z důležitých pasáží odůvodnění, ze kterých vyplývají zásady, na nichž ESD postavil své rozhodnutí.

Autorka měla mimořádně šťastnou ruku při výběru rozsudků. Kromě těch stěžejních, které jsou běžně uváděny na podporu stanovisek stran i v tuzemských sporech, se jí podařilo vybrat i takové, které se týkají i širších otázek vztahů k mezinárodním smlouvám a jimi poskytované ochraně, zejména k Pařížské unijní úmluvě, specifických problémů označení původu v ochranné známce, přebalení, trojrozměrných ochranných známek, paralelních dovozů a vyčerpání práv, a plejády pohledů na nejobyklejší důvod sporů o ochrannou známku – otázku zaměnitelnosti, ať už jde o pojem skutečného užívání ochranné známky, časový monet tohoto užívání, vztah ke starší ochranné známce, slovní ochranné známky, barvy a další.

Závěrečná část pod názvem Vymáhání práv duševního vlastnictví podává nejprve výklad povahy práva k ochranné známce a ochrany vlastnictví a komunitárních legislativních opatření proti porušování práv z duševního vlastnictví, zejména pak směrnice č. 2004/48 ES, která byla základem zákona č. 221/2006 Sb., a změny autorského zákona. Její zvláštní část pod názvem „Ochrana poskytovaná majitelům ochranných známek v ČR“ pojednává o české rozhodovací praxi v této oblasti.

Kniha je to velmi fundovaná, přehledně uspořádaná, čtivě napsaná a pro uživatele v ČR navýsost užitečná. Poslouží dobře především všem, kdo se profesně zabývají ochrannými známkami, ale i podnikatelům, kteří se rozhodují o získání ochranné známky pro svou podnikatelskou činnost, a v neposlední řadě i studentům, kteří se blíže zajímají o problematiku práv k duševnímu vlastnictví a evropského práva.

✦ JUDr. JINDŘIŠKA MUNKOVÁ

Raus, David – Neruda, Robert:

Zákon o veřejných zakázkách. Komentář

Linde Praha, a. s., 2007,
896 stran, 1200 Kč.

Zásadní změna právní úpravy zadávání veřejných zakázek, k níž došlo v r. 2006 (zákonem č. 137/2006 Sb.), má velmi rychlou odezvu i v komentářové literatuře. Po komentáři spoluautorů Šebesty, Podešvy, Olíka a Machurka (Zákon o veřejných zakázkách s komentářem, ASPI, 2006), komentáři k zákonu o veřejných zakázkách a k zákonu koncesnímu spoluautorů Krče, Marka a Petra (Zákon o veřejných zakázkách a koncesní zákon s vysvětlivkami a s předpisy souvisejícími, Linde Praha, 2006) a komentáři R. Jurčíka (Zákon o veřejných zakázkách, C. H. Beck, 2006) se objevuje další komentář v nakladatelství Linde z pera osvědčené spoluautorské dvojice D. Rause a R. Nerudy. Odborníkům v oblasti veřejného zadávání a širokému okruhu praktiků je známo prvé vydání komentáře (Linde Praha, 2005), zabývající se předchozím zákonem č. 40/2004 Sb. Druhé vydání komentáře (které je ve skutečnosti prvním vydáním komentáře v jejich podání k zákonu č. 137/2006 Sb.) navazuje na metodu velmi podrobného, zevrubného

a zasvěceného výkladu textu zákona. Rozsah díla je vskutku impozantní (téměř 900 stran textu) a práce vynaložená na jeho sestavení vzbuzuje respekt. Mj. i vzhledem k rozsahu díla nemám v úmyslu polemizovat se subjektivně vybranými jednotlivými názory autorů, ale chci upozornit čtenáře na nový komentář s odhlédnutím od jednotlivosti a podělit se s nimi o svoje obecnější postřehy po seznámení s ním.

Autoři jsou odborníky vskutku povoláními ke komentování zákona, jehož praktickou aplikací se oba zabývají (D. Raus jako soudce krajského soudu, R. Neruda jako člen rozkladové komise a ředitel Kabinetu předsedy ÚOHS). Paradoxně tuto svoji komparativní výhodu trošku popírají svojí superkorektností a snahou fakticky „neprejudikovat“. Komentář skutečně v souladu se záměrem autorů uměle nevymýšlí problémy, nad nimiž by se dal duchaplně prezentovat jejich právní důvtip, ale zamýšlí se nad skutečnými problémy, nad nimiž praxe dosud „krčí rameny“. Občasná snaha zdržet se s výše uvedenou motivací projevení vlastního názoru či postoje (byť přirozeně podmíněného výhradou konkrétních okolností případu) může čtenáře toužícího po co nejkonkrétnější a podrobné radě zklamat – ten totiž skutečně čeká právě od tohoto druhu autorů nikoliv „akademické“ komentáře, ale praktické výkladové vodítko. Občasné odkazy v textu ko-

mentáře na „nutnost vyčkat na budoucí rozhodovací praxi“ působí proto poněkud opatrně, neboť právě autoři recenzovaného komentáře patří mezi ty, kteří tuto rozhodovací praxi

spoluutvářejí. Není ostatně výjimkou, že autoritativní komentáře zákonů vydávají u nás soudci vyšších a nejvyšších soudních instancí, kteří nejen komentované zákony aplikují, ale nezřídka i koncipují. Není mi známo, že by názor vyslovený těmito soudci, zákonodárci a komentáři v jedné osobě byl pokládán za předpojatost či prejudikaci. To platí obdobně o ko-

1/3 inzerce
bar.

mentátorech zákonů uplatňovaných ve správních řízeních.

Je samozřejmě nutno respektovat ctihodný a odborně konsekvantní postoj autorů, jimž se možná sporná praxe tohoto druhu expanze faktické soudcovské či úřednické moci nezamlouvá, neboť autoři „přisahají“ na princip dělby moci. Komentátor zákona je ostatně pro praxi nezřídka de facto vlivnější než samotný zákonodárce a nic přitom nevádí, že onen komentátor je součástí moci výkonné nebo soudní. Nicméně je z hlediska očekávání čtenářů pro nakladatelství jistou komparativní nevýhodou, pokud se v komentářích z jiných nakladatelství s touto výhradou čtenáři nesetkávají a dostanou v jejich komentářích výklad takový, jaký se potom u příslušných orgánů v praxi skutečně uplatňuje proto, že si autoři oněch komentářů příslušný výklad při svém praktickém rozhodování „ohlídají“...

Všeobecně známé a otřelé klíše o tom, že problém začíná tam, kde končí komentář, šíří koketně či cynicky buď sami autoři komentářů, nebo (obvykle škodolibě) ti, kteří komentáře psát nechtějí nebo neumějí. Autoři recenzovaného komentáře samozřejmě nespádají ani do jedné podskupiny. Praktickým problémům se nevyhýbají a rozebírají je, umělé pseudoproblémy však nevytvářejí. Samozřejmě ani přes značný rozsah díla nevytvořili nemožné – tedy nějaký superkomentář, který by anticipoval všechny možné budoucí výkladové a aplikační problémy. Napsali však vysloveně praktický komentář, který tedy nemá ambici být tzv. „velkým“ či „vědeckým“ komentářem, shrnujícím a porovnávajícím vývoj názorů na určité otázky, vývoj právních úprav u nás a v zahraničí, nesnaží se popsat projevy různých teoretických přístupů a včleňovat do textu sáhodlouhé komentáře k judikatuře a exkurzy do souvisejících oborů a oblastí legislativy, ani náměty na změnu komentované právní úpravy. Opírají se především o text platného zákona, který dopodrobna analyzuje a věcně vysvětluje. Patrně z důvodů výše uvedených neuvádějí osob-

ní preference, „nediskutují“ se zákonodárce, ale identifikují problémy a vesměs neutrálně uvádějí možnosti řešení, aniž by si „pomáhali“ návrhy „de lege ferenda“, které jsou – coby druh „hraběcích rad“ – praktickému uživateli opravdu dost málo platné.

Porovnání s předchozí úpravou se neprovádí systematicky (což by mohlo občas znamenat i samoúčelně), ale jen tam, kde to má praktický dopad, a kde je vhodné praktika upozornit na významnou odchylku od dosavadní praxe.

Praxe při rozhodování o souladu postupu stran se zákonem umožnila autorům komentáře vkládat praktické interpretační vysvětlivky především k neurčitým pojmům, které činí praktikům zpravidla největší obtíže.

Dlouholetá praxe spoluautorů v oboru soutěžního práva byla patrně jedním z pramenů postoje, který se dá nazvat jako „funkční“. Autoři nelpí na pouhých slovech zákona, ale snaží se tato slova interpretovat vždy tak, aby podporoval účel a funkci právní úpravy (viz např. úvahy o tzv. funkčním pojetí zadavatele ve vztahu k § 2 zákona). Rovněž vazba na evropské právo a tzv. eurokonformní výklad vnitrostátní právní úpravy jsou vysvětleny nikoliv akademicky, ale především z hlediska praktického. Charakter výkladu tak má stylem a podrobností blízko k velmi detailní a zevrubné důvodové zprávě, včetně uvádění a analýzy vazeb na jiné související právní předpisy.

Komentář neobtěžuje čtenáře samoúčelným „pavím chvostem“ evropské a české judikatury, který někdy může mít v praktických komentářích hlavní účel demonstrovat „rozhlednost“ komentátora a uvádět jeho čtenáře v údiv. Na judikaturu a správní rozhodnutí se odkazuje ve zhruba pěti desítkách případů organicky přímo v textu, přičemž pro zájemce o hlubší poznání jsou jednotlivé případy, na něž se odvolávají autoři v textu, přesně identifikovány v závěru práce v seznamu použitých judikátů.

Velmi vhodné a čtenářsky vděčné jsou tabulky a přehledná bloková

schémata, poskytující v koncentrované a okamžitě dostupné podobě lehce dostupné vodítko pro praktického uživatele. Recenzentovi se vždy lehce doporučuje, co by v práci bývalo ještě mohlo být – na tomto místě si však neodpustím vyjádřit přesvědčení, že tato grafická metoda není tak říkajíc „průběžná“, a že k ní autoři sahají jen na několika místech, a to asi ke škodě věci. Její rozšíření jakožto účelné „druhoplánové formy komunikace“ se čtenářem (snad v příštím vydání komentáře?) by jeho praktické použitelnosti jako mj. praktické příručky určitě prospělo a navíc by pomohlo komentář odlišit od „konkurence“. Vhodně by se tak doplnilo čtenářsky přívětivé grafické odlišení klíčových slov a slovních spojení odlišným typem písma, která má v tak rozsáhlém textu nezastupitelnou orientační funkci.

Recenzovaná publikace je použitelná jako fundovaně zpracovaná pomůcka pro zadavatele, uchazeče, konzultanty a organizátory veřejného zadávání zakázek. I při značném rozsahu textu se neztrácí jeho přehlednost a srozumitelnost a jsou též dodrženy proporce v komentářích mezi jednotlivými částmi zákona i mezi jeho jednotlivými ustanoveními.

Na ediční politice nakladatelství Linde Praha, a. s., je třeba uvítat nastolení jakési „vnitřní konkurence“ mezi vlastními komentáři (viz „poznámkové vydání“ komentáře autorů Krče, Marka a Petra z r. 2006 k zákonu o veřejných zakázkách, spojené s komentářem k zákonu o koncesním), což je přístup běžný v renomovaných zahraničních nakladatelstvích, ale nikoliv ještě u nás. Během necelého jednoho roku jsou v jednom nakladatelství vydány dva komentáře k jednomu předpisu, a to navíc při existenci několika dalších komentářů na trhu.

Tyto úvahy jdou ovšem nad rámec recenze a netýkají se jen díla, na něž čtenáře upozorňuji, a které je rozsáhlým, fundovaným a poučeným – tedy doporučeníhodným – informačním zdrojem pro všechny, kteří se zabývají problematikou zadávání veřejných zakázek.

z advokacie

Sloupek Karla Čermáka	60
Z české advokacie	
Regiony se představují: Střední Morava	61
Z jednání představenstva ČAK	64
Z kárné praxe	64
Poskytování kopie záznamu z hlavního líčení obhájci - odpověď na advokátní dotaz	67
Z Evropy	68 - 73

Od právníkovy introspekce k právnické sebereflexi

Neomezená osobní volba hýbe po pěti stech letech zase lidským myšlením; a ne jeden bystrý pozorovatel s hlubokou skepsí naznačuje, že ve světě genetiky a informatiky nemůže být o svobodné volbě ani řeč. Reformační nauka o predestinaci je tu zpět a kdoví, jestli už někde nečihá nový Kalvín, aby ji formuloval, hlásal a vynucoval. Z nekonečného prostoru osobní volby hledá současný praktik únik nikoliv do predestinační lhostejnosti, nýbrž do mělkého světa norem a demokratického hlasování, v němž lze možnost volby patřičně zredukovat. Jenomže nic naplat, řekne zastánce predestinace, je-li někdo svými geny a čirými situačními nahodilostmi své existenciální vrženosti predestinován k tomu, aby byl silničním pirátem, může být bodů dvanáct nebo osmnáct a policajtů pět set nebo pět set tisíc, on se stane silničním pirátem. A nemá ani žádný smysl ho za to trestat, protože se stejně bude smažit v pekle, jak je k tomu taky neodvratně předurčen.

Chtěl jsem původně podpořit hypotézu, že praktici prchající před predestinací do bezpečného světa norem jsou především právníci, ale s podpurnými argumenty jsou potíže, neboť do hlubin právníkovy duše vidím právě tak málo, jako do duše nějaké missky nebo do Tlustého. Nezbyvá tedy, než použít metody introspekce, ať už ji někdo vychvaluje a jiný odmítá, a zamyslet se sám nad sebou. Když se pozoruji, zjišťuji, že sféra norem mi zdaleka není bezpečným útočištěm před nekonečným osobní volby, nýbrž právě naopak, že z chaosu norem rád unikám k pošetile svobodným myšlenkám o tom i onom, jen abych se nemusel svázaně rozhodovat, zda se promlčení v daném případě řídí občanským nebo obchodním zákoníkem. Zajisté poznamenáte, že se mohu buď ve své autopsii mýlit, nebo ji falzifikovat, nebo konečně že z ní nelze nic vyvodit pro jakoukoliv množinu právníků. To máte ovšem pravdu, ledaže si to každý právník zkusí sám na sobě a taky jenom sám sobě řekne ano či ne. Zkrátka a dobře nakonec považují za

spíše pravděpodobné, že právníci při každé příležitosti prchají ze svého chaotického normativního světa do nezávazného spekulativního prostoru, v němž ultima ratio je „takový jsem já“, takto jsem predestinován, případně toto je volba podle mé svobodné vůle. Ostatně predestinační nauka nikdy dlouho nepřezila, a to nikoliv proto, že by ji bylo možno snadno vyvrátit, nýbrž pro svou společenskou škodlivost. Popírá totiž ve svých důsledcích možnost všeobecné závaznosti norem; a paradoxně tak otvírá větší prostor osobní volbě než učení o svobodné vůli, která je vždy svírána dosažením účelu normativního světa. Koncily i synody všech druhů postmoderní renesanci predestinace zajisté dlouho nestrpí; my právníci, ač svým světem norem vnitřně znechuceni, poskytneme k tomu veškerou podporu. Snad je to tak dobře.

Obrátíme-li teď svou pozornost k sebenazírání právníckého stavu jako celku, i zde shledáme četné indicie, svědčící teorii úniku právníků před normami. Jakmile se právníci na nějaké vyšší úrovni organizovaně sejdou, nemluví o normách, nýbrž o tradici, hodnotách, spravedlnosti, férovosti, rovnosti, nezávislosti, kolegialitě, nestrannosti a hlavně o své oddanosti a lásce k těmto neobjasněným termínům, ke svému poslání a k právu an sich. Já taky. Je to taková právnícká spiritualita (rovněž jeden neobjasněný termín), s níž to ovšem nelze přehánět, aby se z nás nakonec ještě nestaly svíčkové báby. Lékaři nám taky v rámci tradice atd. nepouštějí žilou a nenasazují pijavky, nýbrž když už berou na vědomí homeopatii, akupunkturu, knajpování nebo jiné tradiční léčitelství, mluví v lepším případě o alternativní medicíně, v horším o šarlatánství. Inu, a nakonec ani my nevoláme po krucifixech v jednací síni, přisazuje na Písmo, ordálu, právu útrpném, případně aspoň právu první noci, ačkoliv by to bylo ještě tradičnější než ty pijavky. Věru, že já osobně taky nejsem jiný a některé z těchto tradic bych možná i přivítal.

Z podobných velebných úvah nakonec obvykle vyplyne, že zdravotnictví a justice potřebují víc státních peněz a že je nejvyšší čas na zvýšení advokátního tarifu. K tomuto volání se s rukou na srdci cynicky připojuji, neboť jsem taky jenom právník a iudiciale nihil a me alienum puto.

Introspekce a sebereflexe ještě nedopadla tak špatně. Hůře bude, až někdy jindy začneme přemýšlet o pohledu těch ostatních na nás.

Září 2007

✦ KAREL ČERMÁK

Středomoravský – nejmladší mezi regiony

JUDr. LENKA VIDOVIČOVÁ,
regionální představitelka ČAK
pro Středomoravský region

I.

V letním dvojčísle Bulletinu zahájil kolega JUDr. Petr Mrázek seriál o regionech. Ve svém úvodním článku také konstatoval, že stavovské předpisy pojem „re-

gion“ nedefinují. Dlouhodobě však byl vytvořen tak, že prakticky kopíroval bývalé správní uspořádání podle bývalých krajů. Proto v moravských krajích až do druhé poloviny roku 2005 působily dvě regionální oblasti, severomoravská a jihomoravská. Pro advokáty z Olomoucka a ostatních středových oblastí to znamenalo smířit se s přetrvávající, trochu nelogickou situací, která kopíruje místní příslušnost moravských advokátů podle sídel Krajského soudu v Ostravě a Krajského soudu v Brně. Tak se stalo, že například olomoučtí advokáti spadali do severomoravského regionu, ačkoli do Brna to měli blíž jak na kilometry, tak i historicky. Situace se ale příliš nezměnila ani po zřízení pobočky v Brně, navíc s narůstajícím počtem advokátů bylo zřejmé, že dva re-

giony pro Moravu jsou již nedostačující. Postupně se zkvalitnilo celkové vzdělávání advokátů pořádáním akcí v Paláci Dunaj, programy pro advokáty začala pořádat i pobočka v Brně. To mne inspirovalo k tomu, abych začala přemýšlet o tom, jak tuto, zejména vzdělávací činnost, zajistit i pro střední Moravu.

Od myšlenky bývá k uskutečnění většinou daleko, v tomto případě však moje nabídka pomoci Komoře v této oblasti našla pochopení u předsedy představenstva ČAK, a poté u celého představenstva.

Na konci roku 2005 Středomoravský region, s působností v kraji Olomouckém a Zlínském, začal svou činnost jako „pokusný“, od roku 2006 se pak stal plně samostatný. Pro větší názornost uvádím, že region zahrnuje bývalé okresy Jeseník, Olomouc, Přerov, Šumperk, Vsetín, Kroměříž, Prostějov, Uherské Hradiště a Zlín.

Jako regionální představitelka jsem měla doporučit i svého zástupce ze Zlína a okolí. Jsem ráda, že mou nabídku ke spolupráci přijala a nadšeně mi v práci pomáhá kolegyně JUDr. Aloisie Jurkovičová, erudovaná zlínská advokátka se znalostí místních poměrů.

II.

Se vznikem Středomoravského regionu jsem rozšířila řady výboru regionálních představitelů ČAK. Ve výboru zasedají starší kolegové, kteří se o svůj region starají dlouhodobě a dokonale jej znají. Často jsou to členové orgánů Komory, kteří mají dobrý přehled i o záměrech ČAK

v jednotlivých oblastech a jejich postavení je v regionu obecně dobře přijímáno. Činnost každého regionálního střediska skutečně velmi záleží na tom, jak k ní každý z představitelů přistupuje. Proto každý region „žije“ jinak.

Moji služebně starší kolegové budou při popisu své činnosti ve výhodě, neboť mohou seznámit čtenáře BA s výsledky dlouhodobé práce, zatímco my jsme zatím jen na začátku.

III.

Jedním z mých záměrů při vzniku nového regionu bylo napomoci kolegům při vzdělávání pořádáním přednášek na aktuální témata. Jsem přesvědčena o tom, že je povinností každého advokáta stále se vzdělávat, a to i v oblastech, ve kterých přímo nepůsobí. Komora by měla ve vzdělávání svých členů napomáhat pořádáním seminářů v Praze či kdekoli jinde. Podle mého názoru tato činnost Komory v moravských krajích (s výjimkou Brna) nebyla dostatečná. Tuto moji domněnku potvrzuje i obrovský zájem advokátů o účast na vzdělávacích akcích v Olomouci a Zlíně. Vysoká návštěvnost a vesměs pozitivní ohlasy mne utvrzují v tom, že právě zaměření na vzdělávání našemu regionu dosud chybělo. Situaci mi ulehčila i spolupráce s Právnickou fakultou Univerzity Palackého, neboť v případě potřeby lze využívat k pořádání seminářů přednáškové sály fakulty vybavené moderní technikou.

Jsem si vědoma i názorů některých kolegů, že tato činnost regionálního představitele (a potažmo i Komory) je zbytečná, neboť každý se má vzdělávat sám a také si vzdělávání osobně zajistit. Na toto téma často diskutujeme i při setkání regionálních představitelů a k jednotnému názoru jsme nedospěli. Já se však domnívám, že pořádání odborných přednášek je vhodným doplňkem vzdělávání advokátů. Pokud o tyto akce zájem potrvá, budu je pro zájemce zajišťovat i v budoucnu.

Pro představu přidávám přehled pořádaných seminářů a dalších akcí od vzniku Středomoravského regionu do 30. 6. 2007:

- 3. 11. 2005 Občanský soudní řád v teorii a praxi rozhodovacích soudů
JUDr. Jaroslav Bureš
Olomouc
- 28. 2. 2006 Vybrané problémy zápisů v obchodním rejstříku
JUDr. Hana Klimešová
Zlín
- 10. 4. 2006 Advokátní tarif, paušální vyhláška, DPH
JUDr. Daniela Kovářová,
JUDr. Jiří Císař, JUDr. Roman Premus
Olomouc
- 13. 6. 2006 Aktuální otázky katastru nemovitostí
Mgr. Ing. Petr Baudyš, JUDr. Radomír Pícek
Olomouc
- 30. 6. 2006 Trestní řízení před soudem 2. stupně a dovolání
JUDr. Marie Káňová
Zlín
- 9. 9. 2006 Sportovní akce - fotbalový turnaj Březolupy, okr. Uherské Hradiště
- 20. 11. 2006 Exekuční řád - zkušenosti pěti let od účinnosti
JUDr. Adam Rakovský
Olomouc
- 4. 12. 2006 Předvánoční setkání advokátů
Olomouc
- 7. 12. 2006 Předvánoční setkání s JUDr. Otakarem Motejlem
Zlín
- 26. 1. 2007 Nový insolvenční zákon včetně daňových dopadů, dvě části
- 2. 2. 2007 Mgr. Petr Budín, Mgr. Jan Kozák, Mgr. Lukáš Páchl
Olomouc
- 19. 4. 2007 Ochranné známky
JUDr. Vladimír Zamrzla,
JUDr. Boris Filemon
Zlín
- 22. - 23. 5. 2007 Návštěva advokátů EP, ESLP a Rady Evropy
Štrasburk
- 18. 6. 2007 Aktuální otázky rodinného práva prof. JUDr. Milana Hrušáková, CSc.
Olomouc

IV.

Dalším z mých záměrů jako regionální představitelky bylo zprostředkovat kontakty mezi advokáty. Naše řady se rozrůstají, kolegové se mezi sebou znají pouze minimálně a chybí možnost mezi sebou diskutovat či si vyměňovat zkušenosti. Přirozeným místem pro setkání s kolegy se mohou i pořádané vzdělávací akce stát.

Z poněkud jiného úhlu lze kolegy poznat při utkáních na sportovních hrách. V tomto směru je mnohem jednodušší zorganizovat program pro pánskou část advokátní obce, protože se sestavením fotbalových družstev problém nebývá. To jsme si ověřili při pořádání fotbalového turnaje v Březolupech u Uherského Hradiště v září 2006. S pořádáním akcí pro dámy si lámu hlavu, ale nic vhodného mne zatím nenapadlo (případné náměty uvítám).

Pokud jsem se zmínila o poznávání, musím vzpomenout úspěšnou zahraniční cestu, na kterou jsem se poněkud odvázně vydal s kolegy z našeho regionu i z regionů ostatních. V době dubnového zasedání Evropské

Na návštěvě Evropského soudu pro lidská práva ve Štrasburku.

Budova štrasburského soudu má zajímavý nejen exteriér, ale i interiér.

Seminář k insolvenčnímu zákonu na olomoucké právnické fakultě.

rech. Musím znovu poděkovat pracovním odboru mezinárodních vztahů ČAK, zejména JUDr. Markétě Tošnerové a Martině Nezdařilíkové, které mi přípravu zahraničního programu velmi usnadnily, ačkoli tato návštěva vybočovala z obecně očekávaných akcí, které by měl pořádat právě region.

Je však mnoho dalších úkolů, které na střední Moravě čekají na řešení. Nelze je vyjmenovat a někdy ani předvídat. Dlouhodobě bych si přála navázat širší kontakty se zástupci soudů a státního zastupitelství, orgány samosprávy apod.

Každopádně musím říci, že pro mne osobně bylo zřízení nového regionu přínosné v tom, že jsem poznala mnoho nových kolegů a kolegyně, vyslechla si jejich díky, připomínky, názory, kritiku, nad kterou se snažím zamyslet. Musím také připomenout, že pokud

ho parlamentu jsme navštívili instituce ve Štrasburku, ať již Evropský soud pro lidská práva, kde se nám zasvěceně věnovala JUDr. Eva Hubálková, Ph.D., tak i Radu Evropy. Při této návštěvě nám poskytla výklad slečna Veronika Kotek z odboru právních záležitostí a programů podporujících rozšíření fungování spravedlnosti. Navštívili jsme i zasedání Evropského parlamentu a získali tak představu o práci poslanců během zasedání i v kulo-

jsem požádala kolegy a kolegyně o pomoc při své činnosti regionální představitelky, v naprosté většině případů se mi jí dostalo. Zpětně připouštím, že i odmítnutí ze strany některých mi pomohlo pochopit jiný pohled na věc.

Doufám, že přes všechny začátečnické nedostatky to ve Středomoravském regionu žije, a každý, kdo má zájem naše akce navštívit, je vítán.

region	regionální představitel	zástupce
Středomoravský	JUDr. Lenka VIDOVIČOVÁ, AK Zámečnická 3a, 772 00 Olomouc Tel. 585 208 801-4, fax: 585 208 805 e-mail: vidovicova@akvidovicova.cz	JUDr. Aloisie JURKOVIČOVÁ, AK Záramí 4077, 760 40 Zlín Tel. 577 435 341, 577 615 718, fax: 577 435 341 e-mail: aloisie@jurkovicova.cz

Z jednání představenstva ČAK

Představenstvo ČAK se ve dnech 10. 9. až 11. 9. 2007 sešlo na své 21. schůzi v Kaňkově paláci v Praze. Jako pravidelně projednalo pozastavení výkonu advokacie a výskrtnutí ze seznamu advokátů.

Na programu jednání dále mělo diskusi ke stanovisku ČAK podle návrhu předloženého sekci trestního práva (k výkladu ust. § 41 odst. 5 trestního řádu), informace legislativního odboru k při-

pravované novele zákona o advokacii a k novele kárného řádu.

Členové představenstva se seznámili a následně odsouhlasili zprávu o čerpání rozpočtu ČAK za rok 2006, zprávu o čerpání rozpočtu sociálního fondu ČAK za rok 2006 a návrh rozpočtu fondu advokátních koncipientů pro rok 2007.

Byli rovněž seznámeni s projektem na zavedení identifikačních elektronických karet pro advokáty, představenstvo odsouhlasilo znění výběrového řízení na dodavatele těchto karet. Podrobnosti k výběrovému řízení jsou zveřejněny na [www.cak.cz/rubrika Aktuality](http://www.cak.cz/rubrikaAktuality).

Členové představenstva vzali na vědomí zprávu o advokátních zkouškách za první pololetí letošního roku a projednali řadu dalších námětů členů a náhradníků představenstva.

Podrobný zápis z 21. schůze představenstva ČAK (stejně jako všechny ostatní) jsou všem advokátům a advokátním koncipientům k dispozici na [www.cak.cz/rubrika Orgány Komory/Představenstvo/Zápisy z jednání](http://www.cak.cz/rubrikaOrganyKomory/Predstavenstvo/Zapisyzjednani).

✦ icha

Z kárné praxe

Jde o závažná porušení povinnosti advokátního koncipienta, jestliže bez vědomí advokáta, u kterého je zaměstnán, se uvede jako jeho zástupce na základě údajné substituční plné moci, převzme právní zastoupení, přičemž navíc při zastupování neplní pokyny klienta.

Jde o závažné porušení povinností advokáta, jestliže již jako advokát v témže případě v zastupování pokračuje tak, že se nedostaví k jednání před soudem, neinformuje klienta o rozhodnutí soudu a o lhůtě k podání opravného prostředku a poté ignoruje žádost klienta o vydání svěřených písemností.

Rozhodnutí kárného senátu kárné komise České advokátní komory ze dne 24. 11. 2006, sp. zn. K 53/06

Kárně obviněný byl kárně žalován za skutek, který započal ještě jako advokátní koncipient, dalšího jednání se dopustil jako advokát.

Kárně obviněný Mgr. J. V., advokát, **byl uznán vinným, že**

dne 4. 12. 2003, jako advokátní koncipient, bez vědomí advokátky JUDr. S. R., u níž vykonával právní praxi, s použitím jejího jména v jím připravené plné moci, ve které sám sebe uvedl jako jejího zástupce na základě

údajné substituční plné moci, převzal právní zastoupení A. A. jako žalobkyně v soudním sporu proti N. N. jako žalované o zaplacení částky zaokrouhleně 80 000 Kč, přičemž v průběhu řízení neplnil její pokyny, tedy zejména nepřipravil a předem s ní neprojednal koncept své závěrečné řeči před soudem a v přesně nezjištěný den v květnu 2005 se nedostavil k jednání před soudem a A. A. neinformoval o neúspěšném výsledku soudního sporu a o běhu lhůty k podání opravného prostředku, v důsledku čehož A. A. tuto lhůtu zmeškala, a ač ho A. A., zprostředkovaně opakovaně telefonicky i písemně, dne 11. 7. 2005 žádala o vydání všech písemností, které mu A. A. svěřila, této žádosti do současné doby nevyhověl,

tedy

- nechránil a neprosazoval práva a oprávněné zájmy klienta a neřídil se jeho pokyny,

- při výkonu advokacie nejednal čestně a svědomitě a nevyužil důsledně všechny zákonné prostředky a v jejich rámci neuplatnil v zájmu klienta vše, co podle svého přesvědčení pokládal za prospěšné,

- při výkonu advokacie nepostupoval tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu, když za tím účelem nedodržel pravidla profesionální etiky ukládající mu povinnost všeobecně poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu, povinnost činit nikoliv vědomě nepravdivé projevy, povinnost klienta řádně informovat, jak vyřizování jeho věci postupuje a poskytovat mu včas vysvětlení a podklady potřebné pro uvážení dalších příkazů a povinnost při ukončení poskytování právní služby klientovi na jeho žádost vydat bez zbytečného odkladu všechny pro věc významné písemnosti, které mu klient svěřil,

čímž

porušil ustanovení § 16 odst. 1, 2 a § 17 zákona o advokacii ve spojení s článkem 4 odst. 1, 3 a článkem 9 odst. 1, 4 Pravidel profesionální etiky ve spojení s ustanovením § 39 zákona o advokacii, v platném znění.

Za to se mu podle § 32 odst. 3 písm. c) zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, v platném znění, ukládá kárné opatření **pokuta ve výši 30 000 Kč.**

Kárně obviněný je povinen zaplatit České advokátní komoře náklady kárného řízení ve výši 3000 Kč.

Pokuta i náklady řízení jsou splatné ve lhůtě 15 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí na účet České advokátní komory.

Z odůvodnění:

Předseda kontrolní rady podal dne 19. 4. 2006 na kárně obviněného kárnou žalobu, s obviněním ze skutku uvedeného ve výroku.

Ve věci bylo nařízeno jednání dne 23. 6. 2006 v 10.00 hod., z něhož se kárně obviněný faxem zaslaným téhož dne v 8.37 hod. oddělení pro věci kárné omluvil z důvodu náhlého onemocnění a požádal o odročení. Žádosti bylo vyhověno s tím, že kárný senát si k doplnění dokazování vyžádal kompletní spis Obvodního soudu pro Prahu 7, č. j. 14 C 120/2004 a informace od stěžovatelky ohledně plateb za právní služby v dané věci.

Zároveň kárný senát konstatoval, že kárným žalobcem byla dodržena lhůta požadovaná ust. § 33 odst. 2 z. č. 85/1996 Sb., o advokacii, v platném znění (dále jen „zákon o advokacii“). Kárně obviněný byl dne 24. 10. 2005 vyzván, aby se k obsahu stížnosti vyjádřil a předložil dokumentaci nutnou k jejímu prošetření. Přes urgenci z 10. 11. 2005 zůstal kárně obviněný nečinný, svoje stanovisko nezaslal ani ke kárné žalobě, která mu byla doručena 28. 4. 2006.

Na odročené jednání kárného senátu dne 24. 11. 2006, na něž byl řádně předvolán (doručení vykázáno dne

24. 10. 2006 v dostatečném časovém předstihu), se kárně obviněný, tentokrát bez omluvy, nedostavil.

Za této situace vycházel proto kárný senát ze skutkových tvrzení stěžovatelky a z obsahu kárné žaloby a zvažil všechny důkazy ve věci provedené, ať už k návrhu kárného žalobce nebo kárného senátu samotného.

Z obsahu kárného spisu bylo zjištěno, že stěžovatelka ve své stížnosti z 19. 10. 2005 vinila kárně obviněného, že jej prostřednictvím JUDr. S. R. zmocnila k zastupování ve sporu s N. N., a to po ujištění, že se jedná o vcelku jednoduchou a jednoznačnou záležitost. Následně kárně obviněný, už jako samostatný advokát, se nedostavil k soudnímu jednání, z jeho viny nebylo podáno odvolání proti zamítavému rozsudku a přes snahu stěžovatelky s ní přestal komunikovat.

Z listin předložených stěžovatelkou současně se stížností a doplněných po výzvě kárného senátu se konstatuje, že stěžovatelka podepsala dne 4. 12. 2003 plnou moc, kterou zmocnila advokátku JUDr. S. R., zastoupenou na základě substituční plné moci z 21. 3. 2001 kárně obviněným, k zastupování ve věci zaplacení nákladů z převodu nemovitosti N. N. Zmocnění v substituci za JUDr. S. R. akceptoval kárně obviněný, který rovněž podepsal žalobu podanou dne 22. 3. 2004 k Obvodnímu soudu pro Prahu 7, datovanou dne 25. 2. 2004. Stěžovatelka dále poskytla kárnému senátu dopisy z 11. a 12. 7. 2005, jímž žádala kárně obviněného zejména o okamžité podání informací v předmětném sporu, výzvu JUDr. J. K. advokátky zastupující N. N., s požadavkem na úhradu nákladů řízení pravomocně zamítnuté žaloby vůči N. N. z 20. 4. 2006, dopis z 19. 6. 2006 adresovaný předsedkyni kárného senátu s údajem, který soud projednával žalobu, a s opětovným sdělením, že kárně obviněný přestal se stěžovatelkou komunikovat v květnu 2005, aniž by jí poskytl jakékoli informace o průběhu a výsledku předmětného sporu, a konečně dopis ze 3. 7. 2006 s příloženými doklady o platbách za právní pomoc. Z příjmového pokladního dokladu s datem vystavení 8. 12. 2003, na němž zcela chybí označení příjmu hotovosti, vyplývá, že stěžovatelka zaplatila (dle podpisu na dokladu patrně kárně obviněnému) 5000 Kč a dne 6. 5. 2004 částku 3000 Kč na soudní poplatky (na příjmovém dokladu je jako plátce uveden A. B., příjemce hotovosti označen razítkem JUDr. S. R. a podepsán opět kárně obviněný).

Advokátka JUDr. S. R. (u níž byl kárně obviněný zaměstnán jako advokátní koncipient) ve svých písemných vyjádřeních ze 11. 4. 2006 a 8. 8. 2006 uvedla, že stěžovatelku nezná, její právní zastoupení nepřevzala. V evidenci advokátní kanceláře dohledala, že dne 22. 3. 2004 byla skutečně žaloba proti N. N. podána a že byl dne 16. 4. 2004 na výzvu soudu zaplacen soudní poplatek (příslušný doklad o přijetí platby ze dne 6. 5. 2004 je zařazen v jejím účetnictví). Není si vědoma, že by od příslušného obvodního soudu obdržela jakoukoli jinou písemnost. Od kárně obviněného nebyla o převzetí věci nikdy informována, o plné moci ze dne 4. 12. 2003 tvrdí, že není platným dokladem, neboť advokátní koncipient není oprávněn zastoupení klienta sám převzít, a k tako-

vému kroku ostatně kárně obviněného ani nepověřila. Opakovaně se snažila kárně obviněného kontaktovat, aby svůj postup vysvětlil, bohužel bez úspěchu.

Ze spisu odvodního soudu, který byl kárnému senátu zapůjčen, se podává, že na hlavičkovém papíře advokátky JUDr. S. R. byla dne 22. 3. 2004 podána žaloba podepsaná v substituci kárně obviněným. K žalobě byly přiloženy dvě plné moci. Jedna ze 4. 12. 2003 pro JUDr. S. R. zastoupenou kárně obviněným, v níž je odkaz na plnou moc z 21. 3. 2001, a druhá z 21. 3. 2001 obsahující generální substituční zmocnění pro kárně obviněného ze strany JUDr. S. R. Ve spise jsou dále založeny výzva k zaplacení soudního poplatku z 6. 4. 2004, které bylo dne 20. 4. 2004 vyhověno, platební rozkaz ve věci převzatý v advokátní kanceláři 28. 4. 2004, obsílka k jednání 7. 12. 2004 převzatá v advokátní kanceláři dne 31. 8. 2004 (v obou případech podepsána asistentka JUDr. S. R.), další plná moc z 6. 12. 2004 pro kárně obviněného, nyní již jako advokáta. Ze spisu vyplývá, že na 6. 5. 2005 bylo nařízeno jednání, kde měly být předneseny závěrečné návrhy. Kárně obviněný se jednání nezúčastnil, písemný návrh nepředložil. Po doručení rozsudku podal kárně obviněný dne 2. 9. 2005 blanketní odvolání, na výzvu k jeho odůvodnění doručenou mu 4. 10. 2005 nereagoval, takže odvolání bylo dne 5. 1. 2006 odmítnuto. Přípis soudu o odmítnutí odvolání převzal kárně obviněný 13. 1. 2006.

Na základě shora konstatovaných důkazů **uznal proto kárný senát kárně obviněného vinným ve smyslu kárné obžaloby.**

Z výpisu z matriky bylo zjištěno, že kárně obviněný byl od 1. 3. 2001 do 20. 10. 2004 evidován jako advokátní koncipient JUDr. S. R. a od 21. 10. 2004 jako samostatný advokát. V tomto období mu nebyla pozastavena činnost, nebylo proti němu vedeno kárné řízení a nebyl postižen kárným opatřením. Pokud jde o rodinné, zdravotní a majetkové poměry, k těmto se přes výzvy z 25. 4. 2006 a 23. 11. 2006, které převzal, nevyjádřil. Kárný senát proto dospěl k závěru, že osobní poměry kárně obviněného lze považovat za standardní.

Kárný žalobce v závěrečném návrhu uvedl, že skutek popsany v kárné žalobě doplněné o ust. § 39 zákona

o advokacii a podepřeny provedenými důkazy se v podstatě rozpadá na dvě části. První je převzetí právního zastoupení stěžovatelky, k němuž nebyl jako advokátní koncipient bez souhlasu advokátky JUDr. S. R. vůbec oprávněn. Druhou pak jednání kárně obviněného již jako advokáta, kdy dopustil, aby neodůvodnění blanketního odvolání proti zamítavému rozsudku bylo, přes výzvu soudu k jeho doplnění, odmítnuto. Za další přitěžující okolnost považuje, že kárně obviněný ve věci s Českou advokátní komorou vůbec nekomunikoval. Kárný žalobce proto navrhl uznat kárně obviněného vinným a jako kárné opatření mu uložit pokutu 30 000 Kč.

Kárný senát po poradě dospěl v otázce viny ke stejnému závěru jako kárný žalobce, kdy vzal všechny kárnou žalobou tvrzené skutečnosti za prokázané provedenými důkazy. S kárným žalobcem se kárný senát ztotožnil, i pokud jde o kárné opatření v podobě pokuty a její výši. Kárný senát sice vzal v úvahu, že se u kárně obviněného jedná o první kárné provinění, na druhé straně nemohl nepřihlédnout k nepochopitelné absenci věcné komunikace kárně obviněného se stěžovatelkou, soudem i advokátní komorou, stejně jako k evidentním profesním nedostatkům, v jejichž důsledku se stěžovatelce vinou kárně obviněného nedostalo patřičné soudní ochrany, resp. bylo jí znemožněno využití řádného opravného prostředku k případnému zvrácení pro ni nepříznivého rozhodnutí. Podle názoru kárného senátu je takové jednání u advokáta ve vztahu ke klientovi a soudu nepřijatelné a ve vztahu k profesní komoře neodpustitelné a citelné kárné opatření by mělo vést kárně obviněného k zamyšlení a nápravě.

Protože kárný senát vyslovil, že se kárně obviněný dopustil kárného provinění, zavázal jej současně podle § 33a odst. 2 zákona o advokacii k náhradě nákladů kárného řízení 3000 Kč, tedy jednorázovou částkou ve výši stanovené stavovským předpisem usnesením představenstva České advokátní komory z 12. října 1999, uveřejněné pod č. 2/1999 v částce 3 Věstníku České advokátní komory.

✦ Připravil JUDr. JAN SYKA,
vedoucí oddělení pro věci kárné ČAK.

Právní služby v Německu

Česky hovořící německý advokát nabízí právní poradenství a pomoc v oblasti německého a mezinárodního práva soukromého včetně zastoupení před německými soudy.

Rechtsanwalt Christian Bibelriether

Schustergasse 21
94032 Passau/SRN

Politických vězňů 98
280 00 Kolín 3

tel.: 0049 851 33403
fax: 0049 851 9666990

tel.: 606 539 296

www.advokanc.de
advokat@advokanc.de

Poskytování kopie záznamu z hlavního líčení obhájci – odpověď na advokátní dotaz

Odpověď otiskujeme zejména z toho důvodu, že stále ještě u některých soudů přetrvává nesprávná praxe a ani někteří advokáti nemají v této otázce jasno.

Vážený pane magistře, k Vaší připomínce k novému trestnímu zákonu, která se týká poskytnutí kopie záznamu z hlavního líčení obhájci, sdělujeme:

Je pravda, že Vámi citovaný rozsudek Nejvyššího soudu z 20. 4. 2005, otištěný ve Sbírce rozhodnutí č. 58/2005 uvádí, že *podle okolností* k žádosti obviněného nebo obhájce *soud určí*, zda umožní přehrání záznamu, nebo poskytne jeho kopii.

Uvedená formulace skutečně připouští výklad, že způsob, jak bude obhájci umožněno seznámit se s obsahem záznamu, určuje soud. To přesto, že na druhé straně v odůvodnění tohoto senátního rozhodnutí se uvádí, že „není možné trvat na stanovisku, že strana trestního procesu nemá **nárok** na pořízení *kopie* záznamu...“, což by naopak znamenalo, že o způsobu seznámení obhájce s obsahem záznamu soud nerozhoduje podle své úvahy, ale je povinen obhájci kopii poskytnout.

Poslední vydání Beckova Komentáře k trestnímu řádu (5. vydání z r. 2005, díl I., vysv. č. 23 na str. 389) však jde v tomto ohledu dále. Podle autorů obviněný a obhájce má na pořízení kopie právo, tedy nárok. V Komentáři se uvádí: „S ohledem na zákonem č. 283/2004 Sb. novelizované znění § 55b odst. 7 je nosič informací součástí spisu (arg. dikce „spolu se spisem“), a proto strany, popř. jiné osoby zúčastněné na úkonu, mají právo na poslech zvukového záznamu zaznamenaného na takovém prostředku, příp. i právo na pořízení kopie zvukového záznamu na své náklady, neboť jde o součást práva na nahlížení do spisu ve smyslu § 65. V případě, že obviněný nebo jeho obhájce žádá poslech celého zvukového záznamu hlavního líčení trvajících několik dnů nebo týdnů např. z důvodu, aby mohl podat odvolání apod., lze mu k realizaci jeho práva poskytnout kopii zvukového záznamu, i když ji nežádal.“

Není zde žádná řeč o okolnostech případu, ani o vhodnosti či nevhodnosti toho či onoho postupu. Slovo „příp.“ v daném kontextu není možno chápat tak, že záleží na rozhodnutí soudu, ale že právo na pořízení kopie závisí na požádání obhájce o tu či onu možnost. Komentář jde ještě dále, když vyslovuje názor, že za situace, kterou blíže popisuje, lze obhájci k realizaci jeho

práva poskytnout kopii zvukového záznamu, i když ji nežádal.

Tento výklad, který navíc – na rozdíl od citovaného judikátu Nejvyššího soudu – považuje zvukový záznam za součást spisu, je jediné logický z hlediska realizace práva na obhajobu i z hlediska technického či organizačního jak na straně obhájce, tak i soudu.

K této problematice srovnej blíže článek JUDr. T. Sockla „O protokolaci v trestním řízení“, Bulletin advokacie č. 4/2007, str. 49-53.

S kolegiálním pozdravem

JUDr. VÁCLAV MANDÁK, CSc.,

předseda sekce pro trestní právo a člen studijního kolegia ČAK

ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

PAVEL
TOMEK

Advokátní kancelář se sídlem v Karlových Varech
hledá do svého kolektivu

ADVOKÁTNÍ KONCIPIENTY / KONCIPIENTKY

Požadujeme ukončené vysokoškolské vzdělání v oboru právo spojené s odpovídající úrovní odborných znalostí, uživatelské znalosti PC, flexibilitu a pracovní nasazení, schopnost týmové práce v kolektivu, aktivní znalost anglického či německého jazyka, řidičský průkaz sk. B výhodou.

Nabízíme zajímavou práci s odpovídajícím finančním ohodnocením, příjemné pracovní prostředí, možnost vzdělávání a profesního růstu.

V případě Vašeho zájmu zašlete, prosím, nabídku s Vaším strukturovaným životopis včetně nabídky a referencí e-mailem na adresu ptomek@aktomek.cz.

Bližší info o nás na www.aktomek.cz nebo
na tel.: 353 586 224

Tři novinky v komunitárním právu

V průběhu letošního léta byla přijata dvě zásadní nařízení z oblasti soudní spolupráce v civilních věcech a jedna směrnice týkající se práv akcionářů. Přestože všechny tyto komunitární instrumenty nabudou účinnosti až v roce 2009, rozhodli jsme se vás o nich informovat již nyní. V tomto čísle začínáme nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 ze dne 11. července 2007, kterým se zavádí evropské řízení o drobných nárocích, v příštích číslech vás obeznámíme s nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II) a se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2007/36/ES ze dne 11. července 2007 o výkonu některých práv akcionářů ve společnostech s kotovanými akciemi.

Novinka první: Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 ze dne 11. července 2007, kterým se zavádí evropské řízení o drobných nárocích (dále jen „nařízení“)¹.

Nařízení zavádí nový typ civilního řízení, jehož cílem je zjednodušit, zrychlit a zlevnit vymáhání drobných nároků (bagatelních pohledávek) v přeshraničních případech. Bagatelní pohledávkou se přitom rozumí pohledávka do 2000 eur bez příslušenství (čl. 2 odst. 1), přeshraniční případ je formulován v čl. 3 nařízení jako případ, ve kterém má alespoň jedna ze stran sporu bydliště nebo místo obvyklého pobytu v jiném členském státě, než je stát soudu, u něhož byla podána žaloba. Z působnosti nařízení jsou vyňaty věci týkající se osobního stavu nebo způsobilosti fyzických osob k právům a právním úkonům, majetkových práv vyplývajících z manželských vztahů, vyživovací povinností, závětí a dědictví, dále věci týkající se úpadků a vyrovnání a podobných řízení, sociálního zabezpečení, rozhodčího řízení, pracovního práva, nájmu nemovitostí s výjimkou žalob týkajících se peněžitých nároků a věci týkající se porušení práv na ochranu soukromí a osobnostních práv, včetně pmluvy (čl. 2 odst. 2). Vyňaty jsou i věci daňové, celní a správní, i pohledávky z odpovědnosti státu za jednání a opomenutí při výkonu státní moci (čl. 2 odst. 1).

Toto nové řízení nenahrazuje již existující řízení o bagatelních pohledávkách v jednotlivých členských státech EU, nýbrž je alternativou k těmto řízením. Žalobce si může zvolit, zda bude postupovat podle tohoto nařízení nebo využije postupů podle příslušného vnitrostátního práva. Nařízení se nevztahuje na Dánsko.

Evropské řízení o drobných nárocích se zahajuje podáním žalobního formuláře, jehož vzor je přílohou nařízení a měl by být k dispozici u všech soudů, u nichž se takové řízení bude moci vést. Seznam takových soudů by měla mít

po 1. 1. 2008 k dispozici Evropská komise, ta jej pravděpodobně uveřejní. Řízení je v zásadě písemným řízením, ústní jednání se nařídí jen v případech, že to soud bude pokládat za nutné nebo že o to požádá některá ze stran sporu (čl. 5 odst. 1). Většina komunikace mezi soudem a účastníky řízení je vedena prostřednictvím formulářů. Pro úkony soudu i účastníků řízení jsou stanoveny lhůty (např. soud musí žalovaného obeslat žalobním formulářem do 14 dnů od jeho obdržení, žalovaný se k žalobě musí vyjádřit do 30 dnů od doručení žalobního formuláře, do 14 dnů pak zase soud musí zaslat žalobci vyjádření žalovaného k žalobě). Soud by měl v ideálním případě rozhodnout do 30 dnů od obdržení vyjádření žalovaného k žalobě. Nařízení ve svém čl. 6 stanoví pravidla pro jazyk řízení. V čl. 8 a 9 pak předvídá vedení ústního jednání i dokazování prostřednictvím moderních technických prostředků, např. videokonference apod., pokud jsou tyto prostředky u příslušného soudu k dispozici. Účastníci řízení nemusí být v řízení zastoupeni advokátem. Z čl. 15 lze dedukovat, že rozhodnutí o drobném nároku vydané v tomto evropském řízení je předběžně vykonatelné. Pokud se týká opravných prostředků, odkazuje nařízení na vnitrostátní právní předpisy. Informace o opravných prostředcích shromáždí Evropská komise a zveřejní je (čl. 17). Nařízení stanoví pouze minimální normy pro přezkum rozhodnutí (čl. 18). Upravuje také subsidiární použití národních procesních řádů (v ČR tedy občanský soudní řád).

Kapitola III nařízení je věnována otázkám uznání a výkonu rozhodnutí v jiném členském státě EU, než kde bylo rozhodnutí o drobném nároku vydáno. Výkon rozhodnutí může být v jiném členském státě nařízen, aniž by bylo potřeba klasické prohlášení vykonatelnosti. Přímou soud, který rozhodnutí o drobném nároku vydá, vyhotoví na žádost strany osvědčení o rozhodnutí na vzorovém formuláři, které je v podstatě jakousi doložkou vykonatelnosti. Pokud jde o pravidla výkonu rozhodnutí, nařízení odkazuje na národní právo státu výkonu, přitom konstatuje stejné zacházení s rozhodnutími vydanými v rámci evropského řízení o drobných nárocích jako s rozhodnutími vydanými v rámci domácích řízení. Nařízení pouze vyjmenovává písemnosti, které je potřeba předložit pro nařízení výkonu rozhodnutí, stanoví, co lze či nelze po navrhovatelích výkonu rozhodnutí požadovat, upravuje podmínky zamítnutí výkonu rozhodnutí, jakož i jeho zastavení nebo jeho omezení.

Nařízení vstoupilo v platnost dne 1. 8. 2007, účinností nabude dnem 1. 1. 2009, s výjimkou technického článku 25, který vstoupí v účinnost již 1. 1. 2008.

✿ JUDr. MARKÉTA TOŠNEROVÁ,
odbor mezinárodních vztahů ČAK

¹ Nařízení bylo publikováno v Úředním věstníku EU, L 199, 31. 7. 2007, str. 1. Na webu je možné dohledat v databázi EUR-Lex na adrese: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/cs/oj/2007/l_199/l_19920070731cs00010022.pdf

Ústavná sťažnosť v Rakúsku, Nemecku, Švajčiarsku a Lichtenštajnsku

JUDr. ROMAN JURÍK

Článok sa zaoberá právnou úpravou ústavnej sťažnosti v niektorých krajinách strednej, sčasti aj západnej Európy. Ide o Rakúsko, Nemecko, Švajčiarsko a Lichtenštajnsko. Spoločnou charakteristikou týchto štátov dôležitou z hľadiska tohto článku bolo to, že sa v nich používa nemčina ako úradný jazyk. Ide o veľmi zaujímavú problematiku, ktorá je v prípade Nemeckej spolkovej republiky obohatená o skutočnosť, že ústavná sťažnosť je prítomná nielen na spolkovej úrovni, ale v prípade viacerých spolkových krajín aj na krajinárskej úrovni. Článok sa zameriava na ústavnú sťažnosť chrániacu základné práva fyzických a právnických osôb. Možno povedať, že ide o všeobecnú ústavnú sťažnosť, na rozdiel od ústavných sťažností určených na ochranu práv orgánov obecnej samosprávy alebo rôzne sťažnosti, ktoré patria skôr do oblasti volebného súdництва, sú však v tej-ktorej ústave upravené spolu so všeobecnou ústavnou sťažnosťou. Dôležitou súčasťou súdnej ochrany ústavnosti je právomoc ústavných súdov rozhodovať o ústavných sťažnostiach. Zvyčajne je to pre ľudí poškodených ľahkovážnym prístupom úradov a úradníkov, aj takých, ktorých úlohou je práve ochrana práv, ako napríklad policajtov, ale aj sudcov, poslednou iskierkou nádeje. Ochrana práv rozhodovaním o ústavných sťažnostiach má, pravdaže, význam nielen pre sťažovateľov, ale aj pre celú spoločnosť. Slúži na ochranu všeobecne uznávaných ústavných hodnôt, ako je demokracia, vláda zákona či rešpekt pred prirodzenými ľudskými právami.

Rakúsko

Ústavná sťažnosť v Rakúsku má podobu dvoch inštitútov. Jednak sťažnosť na Ústavný súdny dvor, nazývanú v literatúre ako sťažnosť v rámci osobitného správneho súdництва, a jednak konanie o súlade právnych predpisov (Normenkontrolle) na návrh nepriviligovaných osôb.

Sťažnosť v rámci osobitného správneho súdництва

Osobitné správne súdnictvo je jedným z dvoch príkladov konkrétnej kontroly ústavnosti v Rakúsku. Základnú právnú úpravu osobitného správneho súdництва obsahuje čl. 144 Spolkového ústavného zákona Rakúskej republiky (ďalej len „rakúska ústava“). Podľa tohto ustanovenia rakúskej ústavy **Ústavný súdny dvor rozhoduje o sťažnostiach proti rozhodnutiam správnych orgánov vrátane nezávislých správnych senátov** (sú to vlastne správne súdy na krajinárskej úrovni), ak sťažovateľ namietá, že bolo porušené jeho

- a) ústavou zaručené právo rozhodnutím alebo
- b) právo (teoreticky akékoľvek subjektívne právo) aplikáciou protiprávneho právneho predpisu.¹

Ide teda o dve situácie. Ak sťažovateľ podá sťažnosť, ktorou namieta porušenie ústavou zaručeného práva rozhodnutím, Ústavný súdny dvor skúma, či bolo porušené ústavou zaručené právo sťažovateľa. Pritom Ústavný súdny dvor nie je viazaný sťažnosťou, pokiaľ ide o právo, ktorého porušenie namieta sťažovateľ v sťažnosti. Dokonca zákon o Ústavnom súdnom dvore (Verfassungsgerichtshofgesetz, BGBl. 85/1953) ani

nepovažuje vymedzenie porušeného práva za povinnú náležitosť sťažnosti na Ústavný súdny dvor. Ústavný súdny dvor iba skúma, či vôbec bolo porušené ústavou zaručené právo. Ak sťažovateľ podá sťažnosť pre porušenie svojho práva aplikáciou protiprávneho právneho predpisu, je predmetom skúmania Ústavného súdneho dvora, ktorý v prípade zistenia, že protiprávnosť právneho predpisu prichádza do úvahy, začne príslušné konanie o súlade právnych predpisov. Ústavný súdny dvor postupuje v rámci konania o súlade právnych predpisov vrátane začatia takéhoto konania ex offio, čo vyplýva z čl. 139 ods. 1, čl. 139a a 140 ods. 1.² Ak toto konanie vedie k zrušeniu právneho predpisu, neskúma, či napadnuté rozhodnutie je alebo nie je v súlade s právnym stavom, ale bez ďalšieho ho zruší.³

V Rakúsku nemožno podať ústavnú sťažnosť proti rozhodnutiu súdu. Výnimkou sú len rozhodnutia nezávislých správnych senátov.

Konanie pred Ústavným súdnym dvorom upravuje predovšetkým už spomínaný zákon o Ústavnom súdnom dvore. Sťažnosť v rámci osobitného správneho súdництва možno podať až po vyčerpaní inštančného postupu v lehote šiestich týždňov od doručenia rozhodnutia vydaného v poslednom stupni a nemá odkladný účinok. Súd však môže na návrh sťažovateľa odložiť vykonateľnosť rozhodnutia, ak tomu nebráni naliehavý verejný záujem a ak Ústavný súdny dvor po zvážení všetkých dotknutých záujmov dospeje k záveru, že s výkonom napadnutého rozhodnutia treťou osobou bola spojená neprimeraná nevýhoda pre sťažovateľa. Vzhľadom na mimoriadnu povahu, ktorá je vlastná každej ústavnej

sťažnosti, obsahuje aj rakúska ústava negatívne vymedzenie určitých vlastností sťažnosti v rámci osobitného správneho súdnictva, ktoré ju robia neprípustnou. Konkrétne dáva rakúska ústava v čl. 144 ods. 2 Ústavnému súdnemu dvoru možnosť uznesením odmietnuť prerokovanie sťažnosti bez meritórneho konania o nej za podmienok, že nie je dostatočná vyhliadka na úspech sťažnosti a že od rozhodnutia o sťažnosti nemožno očakávať objasnenie otázky ústavnoprávneho významu. Tieto dve podmienky sú alternatívne. Rakúska ústava zároveň ustanovuje, že ani pri naplnení uvedených podmienok, resp. jednej z nich, nemôže Ústavný súdny dvor prerokovanie sťažnosti bez meritórneho konania o nej odmietnuť, ak ide o vec, ktorá je vylúčená z pôsobnosti Správneho súdneho dvora podľa čl. 133 rakúskej ústavy.⁴

Ak Ústavný súdny dvor takýmto spôsobom odmietne prerokovanie sťažnosti, môže mu sťažovateľ navrhnuť, aby sťažnosť postúpil Správnomu súdnemu dvoru. Ústavný súdny dvor je v takom prípade povinný sťažnosť postúpiť. Ak Ústavný súdny dvor sťažnosti vyhovie, vysloví, že rozhodnutím správneho orgánu (nezávislého správneho senátu) bolo porušené ústavou zaručené právo alebo aplikáciou protiprávneho právneho predpisu bolo porušené subjektívne právo sťažovateľa. Zároveň rozhodnutie zruší. Z rozhodnutia Ústavného súdneho dvora, ktorým vyhovie sťažnosti, vyplýva pre dotknuté správne orgány povinnosť neodkladne navodiť právny stav zodpovedajúci právnemu názoru Ústavného súdneho dvora. Ústavný súdny dvor však nemôže priznať finálne zadostučinenie.

Kontrola súladu právnych predpisov (Normenkontrolle)

Ďalšou možnosťou ochrany ústavou zaručených práv a zároveň formou konkrétnej kontroly ústavnosti je konanie o kontrole súladu právnych predpisov na návrh nekvalifikovaných osôb. Ako už bolo uvedené, Ústavný súdny dvor rozhoduje o protizákonnosti nariadení, protizá-

konnosti oznámenia o opätovnom vyhlásení zákona, protiústavnosti zákona a protiprávnosti medzinárodnej zmluvy. Pojmy protiústavnosť a protizákonnosť majú pomerne široký obsah. Zvlášť zaujímavý je tento problém v zloženom štáte, akým je aj Rakúska republika. Ústavný súdny dvor skúma nielen súlad spolkových zákonov so spolkovou ústavou, ale aj krajinských zákonov so spolkovou ústavou, krajinských zákonov s krajinskými ústavami a krajinských ústavných zákonov so spolkovými ústavnými zákonmi. Navyše, Ústavnému súdnemu dvoru z rakúskej ústavy nepriamo vyplýva aj právomoc kontrolovať súlad formálnych ústavných zákonov so základnými zásadami ústavy.⁵ Rakúska ústava sprístupňuje konanie o kontrole súladu právnych predpisov každej fyzickej a právnickej osobe. Nekvalifikované osoby môžu vyvolať toto konanie jednak nepriamo, už spomínanou sťažnosťou v rámci osobitného správneho súdnictva, ale aj priamo návrhom na začatie konania o súlade právnych predpisov. Pritom musia byť splnené dve kumulatívne podmienky:

- napadnutý právny predpis porušil práva navrhovateľa⁶ a
- navrhovateľovo právo bolo porušené bezprostredne protiprávnosťou napadnutého právneho predpisu bez toho, aby sa tento predpis stal pre navrhovateľa účinným vydaním súdneho alebo správneho rozhodnutia.

Podmienka uvedená pod písmenom b) sa môže zdať dosť reštriktívna, treba ju však vnímať v súvislosti s možnosťou nekvalifikovaných osôb napadnúť protiprávny právny predpis sťažnosťou v rámci osobitného správneho súdnictva.

Zastúpenie advokátom

V konaní o sťažnostiach ako aj pri väčšine ostatných konaní je povinné zastúpenie advokátom. Spolok, krajiny a obce, ako aj spolky obcí, nadácie, fondy a zariadenia spravované orgánmi týchto združení alebo osobami, ktoré tieto združenia zastupujú, ako aj iné samosprávne korporácie a ich orgány, sú zastúpené oprávnenými alebo splnomocnenými orgánmi.

Nemecko

Základ právnej úpravy ústavnej sťažnosti v Nemecku upravuje Základný zákon pre Nemeckú spolkovú republiku v čl. 93 ods. 1 bod 4a – ústavná sťažnosť všeobecne – a bod 4b – ústavná sťažnosť obcí a zväzov obcí. Podrobnosti obsahuje zákon o Spolkovom ústavnom súde (BVerfGG). Základný zákon na rozdiel od rakúskej ústavy používa pojem ústavná sťažnosť. Ďalším, dôležitejším rozdielom je, že **nemecká ústavná sťažnosť chráni nielen pred výkonnou a zákonodarnou mocou, ale pred všetkými druhmi verejnej moci, teda aj súdnou mocou.**⁷ Na druhej strane nemecká ústavná sťažnosť poskytuje ochranu pred podstatne menším rozsahom práv. V čl. 93 ods. 1 bod 4a základného zákona sú taxatívne vymedzené subjektívne ústavné práva, ktorých porušenie možno ústavnou sťažnosťou namietť. Ide naozaj o pomerne malý rozsah práv.⁸ Túto nevýhodu môže v niektorých spolkových krajinách sčasti kompenzovať existencia ústavných sťažností na krajinskej úrovni. Pomerne reštriktívny je výklad v judikatúre Spolkového ústavného súdu k problému, či má poskytovať ochranu aj proti súdnej moci.⁹

Ústavná sťažnosť v Nemecku, podobne ako v iných štátoch, má subsidiárny charakter. Na to, aby sa Spolkový ústavný súd ústavnou sťažnosťou vecne zaoberal, je potrebné, aby ju prijal na rozhodnutie. Aby ústavná sťažnosť mohla byť prijatá na rozhodnutie, musí spĺňať dve podmienky:

- ústavná sťažnosť musí mať zásadný ústavnoprávny význam a
- ústavná sťažnosť slúži na presadenie subjektívnych práv vymenovaných v základnom zákone a v BVerfGG8.

Ak existujú proti porušeniu relevantného subjektívneho práva opravné prostriedky (Rechtsweg), je ústavná sťažnosť prípustná až po ich vyčerpaní. Spolkový ústavný súd však môže rozhodnúť o ústavnej sťažnosti skôr, než boli vyčerpané všetky opravné prostriedky a to vtedy, ak má sťažnosť všeobecný význam alebo ak by sťažovateľ

inak utrpel ťažkú a neodvratiteľnú škodu.

Ústavnú sťažnosť možno podať na Spolkový ústavný súd v lehote jedného mesiaca odo dňa doručenia alebo oznámenia rozhodnutia orgánu verejnej moci, pričom zákon (BverfGG) pamätá aj na rozhodnutia, ktoré sťažovateľovi neboli doručené resp. na rôzne protiprávne konania a opomenutia orgánov verejnej moci.

Účastníci konania sa môžu dať zastúpiť advokátom alebo učiteľom práva na nemeckej vysokej škole. V ústnom konaní musia byť účastníci zastúpení. Spolkový ústavný súd pritom od ústneho konania upustí iba vtedy, ak sa ho všetci účastníci výslovne vzdajú. Zákonodarné orgány alebo ich súčasť môžu byť zastúpené aj svojimi členmi. Spolok a krajiny môžu byť zastúpené tiež svojimi zamestnancami, ak majú spôsobilosť byť sudcami alebo ak na základe zloženia zákonom predpísanej skúšky nadobudli spôsobilosť na zastávanie vyššej správnej funkcie. Spolkový ústavný súd môže pripustiť aj zastúpenie inou osobou.

Spolkový ústavný súd má zaujímavé oprávnenia pri vecnom rozhodovaní o ústavnej sťažnosti. Sú o niečo väčšie a pre sťažovateľa závažnejšie než oprávnenia rakúskeho Ústavného súdneho dvora. Ak Spolkový ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, v rozhodnutí vysloví, ktoré ustanovenie základného zákona bolo porušené a akým konaním alebo opomenutím. Ak Spolkový ústavný súd vyhovie sťažnosti proti rozhodnutiu, napadnuté rozhodnutie zruší. Ak Spolkový ústavný súd vyhovie ústavnej sťažnosti sťažovateľa, ktorý ešte nevyčerpal opravné prostriedky proti rozhodnutiu, vráti Spolkový ústavný súd vec príslušnému súdu. Ak ústavná sťažnosť, ktorej Spolkový ústavný súd vyhovel, smerovala proti zákonu alebo ak bolo napadnuté rozhodnutie založené na protiústavnom zákone, Spolkový ústavný súd vyhlási zákon za neplatný. Ani nemecký Spolkový ústavný súd však nemôže priznať sťažovateľovi žiadne finančné zadosťučinenie. Môže iba uložiť, aby boli úspešnému sťažovateľovi nahradené nevyhnutné trovy

konania a to celkom alebo sčasti. Spolkový ústavný súd však môže v rozhodnutí určiť kto, akými prostriedkami a akým spôsobom jeho rozhodnutie vykoná.

V Nemeckej spolkovej republike existuje okrem Spolkového ústavného súdu aj sieť ústavných súdov na krajinskej úrovni. Niekedy nesú názov Štátny súdny dvor, konkrétne Štátny súdny dvor v Bádensku-Würtembersku, v Brémach, v Hesensku a v Dolnom Sasku. Vlastný ústavný súd nemá Šlezvicko-Holšteinsko, ktoré v súlade s čl. 99 základného zákona svojou ústavou odkázalo rozhodovanie krajinských ústavnoprávných sporov Spolkovému ústavnému súdu. Ústavy niektorých spolkových krajín umožňujú svojim obyvateľom podať ústavné sťažnosti na krajinské ústavné súdy (napríklad Bavorsko, Berlín, Sársko, Hesensko, Sasko, Durínsko). Vzniká problém konkurencie ústavnej sťažnosti podľa spolkového a krajinského práva. Spolkové právo tento problém priamo nerieši. Zákon o Spolkovom ústavnom súde (BVerfGG) v § 90 ods. 3 výslovne uvádza, že právo podať ústavnú sťažnosť na krajinskom ústavnom súde podľa krajinského práva ostáva nedotknuté. Inak je to v prípade ústavnej sťažnosti obcí a zväzov obcí pre porušenie práva na samosprávu krajinským zákonom, ktorá je prípustná len za predpokladu, že takáto sťažnosť nemôže byť podaná na krajinskom ústavnom súde. Konkurenciu spolkovej a krajinskej ústavnej sťažnosti riešia spravidla ústavy a osobitné zákony jednotlivých spolkových krajín. Riešia ju prevažne tým spôsobom, že vylučujú prípustnosť ústavnej sťažnosti podľa krajinského práva, ak bola podaná sťažnosť na Spolkový ústavný súd. Tým však nie je vylúčená možnosť podať ústavnú sťažnosť na Spolkový ústavný súd proti rozhodnutiu o ústavnej sťažnosti krajinského ústavného súdu.¹⁰

Švajčiarsko

Švajčiarsko nemá osobitný ústavný súd. Veci v oblasti ústavného súdnictva rieši Spolkový súd, ktorý je najvyšším súdnym orgánom Švajčiarskej

konfederácie. Pôsobnosť Spolkového súdu v oblasti ústavného súdnictva upravuje jednak Ústava Švajčiarskej konfederácie z roku 1999, podrobnejšie spolkový zákon o organizácii ochrany spolkového práva (ďalej len „OG“).

Ústavná sťažnosť nesie vo Švajčiarsku názov štátoprávna sťažnosť. Švajčiarska právna veda považuje štátoprávnu sťažnosť za mimoriadny opravný prostriedok proti vrchnostenským aktom kantónov. Švajčiarskym špecifikom je, že štátoprávnu sťažnosť možno napadnúť len kantónálne právne akty, pričom nie je rozhodujúce, či boli vydané na základe spolkového alebo kantónálneho práva. V žiadnom prípade nemožno štátoprávnu sťažnosťou napadnúť spolkové právne akty. Takéto obmedzenie výslovne neobsahuje ústava, ale OG. Historicky vyplýva zo skutočnosti, že štátoprávnu sťažnosť pôvodne konštruovali ako kontrolný prvok voči kantónom, ktoré mali v 19. storočí v porovnaní so spolkom značné kompetencie.¹¹ Štátoprávna sťažnosť je prípustná proti dvom druhom právnych aktov. Sú to jednak nariadenia (Erlasse), všeobecne záväzná právne predpisy vrátane ústavných zákonov kantónov, a rozhodnutia (Verordnungen), vlastne individuálne právne akty. Za rozhodnutia, ktoré možno napadnúť štátoprávnu sťažnosťou, sa považujú aj rozsudky kantónálnych súdov. Štátoprávnu sťažnosťou však nemožno napadnúť rozsudky rozhodcovských súdov. Dôvodom podania štátoprávnej sťažnosti môže byť podľa čl. 189 ods. 1 Ústavy Švajčiarskej konfederácie a podľa čl. 81 ods. 1 OG:

- porušenie ústavných práv občanov; za ústavné práva občanov sa považujú aj subjektívne práva vyplývajúce z kantónálnych ústav,¹²
- porušenie práv obecnej samosprávy,
- porušenie konkordátu,¹³
- porušenie medzinárodnej zmluvy, najčastejšie je to európsky Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd,
- porušenie spolkových predpisov o obmedzení vecnej a miestnej príslušnosti súdov a správnych orgánov (vzhľadom na subsidiárny charakter štátoprávnej sťažnosti

nemá tento dôvod podania sťažnosti veľký význam¹⁴) a – porušenie hlasovacieho práva (Stimmrechtbeschwerde).

Podobne ako ústavné sťažnosti v iných štátoch, aj štátoprávna sťažnosť vo Švajčiarsku má subsidiárny charakter. OG hovorí o subsidiarite štátoprávnej sťažnosti na dvoch miestach. V čl. 84 ods. 2 OG je upravená subsidiarita vo vzťahu k spolkovým opravným prostriedkom, v čl. 86 upravuje OG subsidiaritu vo vzťahu ku kantonálnym opravným prostriedkom. Subsidiarita vo vzťahu ku kantonálnym opravným prostriedkom sa nazýva relatívna subsidiarita. Zákon totiž v niektorých prípadoch pripúšťa štátoprávnu sťažnosť aj bez vyčerpania inštančného postupu. Ide o prípady medzikantonálneho dvojitého zdanenia a zaistenia majetku cudzieho štátu. Ďalšou výnimkou, ktorá vyplýva z praxe, je situácia, keď je zjavné, že použitie opravných prostriedkov by bolo neúspešné a bolo by len čisto formálne.¹⁵ Subsidiarita vo vzťahu k spolkovým opravným prostriedkom sa označuje ako absolútna subsidiarita. Pravidlo, že štátoprávna sťažnosť je prípustná len, ak už niet žiadneho spolkového opravného prostriedku, nemá výnimku. Nevzťahuje sa ale na sťažnosti vo veci porušenia hlasovacieho práva, čo je však ústavná sťažnosť v širšom zmysle slova, resp. patrí do oblasti volebného súdництва.

Lehota na podanie štátoprávnej sťažnosti je 30 dní. Lehota začína plynúť dňom, kedy bolo nariadenie alebo rozhodnutie doručené v zmysle kantonálneho práva.

Vo Švajčiarsku všeobecne platí, že zastupovanie v konaní pred súdom je dobrovoľné. Ak však účastník zjavne nie je spôsobilý vo svojej veci samostatne konať, môže sudca trvať na tom, aby si ustanovil zástupcu. To platí pre konanie o štátoprávnej sťažnosti pred Spolkovým súdom. Zastupovať pred Spolkovým súdom však môžu len advokáti alebo učitelia práva na švajčiarskych vysokých školách.

Ak Spolkový súd štátoprávnej sťažnosti vyhovie (štátoprávnu sťažnosť „odobrí“), zruší napadnutý právny akt. Hoci má konanie o štátoprávnej sťažnosti kasačný charakter, v ojedinelých prípadoch pristúpil Spolkový súd k tomu, že uložil príslušnému orgánu pozitívnu povinnosť vykonať opatrenia slúžiace na odstránenie protiprávneho stavu.¹⁶

nelých prípadoch pristúpil Spolkový súd k tomu, že uložil príslušnému orgánu pozitívnu povinnosť vykonať opatrenia slúžiace na odstránenie protiprávneho stavu.¹⁶

Lichtenštajnsko

Osobitný súdny orgán ochrany ústavnosti nesie v Lichtenštajnsku názov Štátny súdny dvor. Do jeho kompetencie patrí aj rozhodovanie o tzv. individuálnych sťažnostiach. Ide o typickú ústavnú sťažnosť známu nám aj z domáceho slovenského prostredia. Právnu úpravu individuálnej sťažnosti obsahuje zákon o Štátnom súdnom dvore (StGHG) z 27. novembra 2003, pričom samotná Ústava Lichtenštajnského kniežatstva z 5. októbra 1921 sa o nej zmieňuje len nepriamo. Individuálnou sťažnosťou sa možno brániť proti porušeniu ústavou zaručených práv a práv zaručených medzinárodnými zmluvami. V zákone sú pritom vymenované medzinárodné zmluvy, ktorých porušenie možno individuálnou sťažnosťou namietat. Individuálnou sťažnosťou možno napadnúť

- konečné rozhodnutie orgánu verejnej moci vydané v poslednom stupni a
- zákon, nariadenie alebo medzinárodnú zmluvu, ak napadnutý zákon, napadnuté nariadenie alebo napadnutá medzinárodná zmluva môže porušiť subjektívne právo sťažovateľa bezprostredne, bez vydania rozhodnutia orgánu verejnej moci.

Sťažnosť možno podať v lehote štyroch týždňov od doručenia rozhodnutia v poslednom stupni alebo od účinnosti bezprostredného porušenia subjektívneho práva sťažovateľa zákonom (nariadením, medzinárodnou zmluvou). Pri sťažnostiach môžu účastníci konať samostatne alebo ich môže zastupovať advokát. Rozhodnutie Štátneho súdneho dvora o individuálnej sťažnosti má kasačný účinok. Ak Štátny súdny dvor zistí porušenie ústavou alebo medzinárodnou zmluvou zaručeného práva, napadnuté rozhodnutie zruší a prípadne uloží dotknutému úradu vec znova rozhodnúť. Ak sťažnosť smeruje proti zákonu, nariade-

niu alebo medzinárodnej zmluve a sťažnosť je opodstatnená, začne Štátny súdny dvor konanie o kontrole súladu právnych predpisov. Takto začaté konanie sa považuje za konanie začaté ex offo. V rámci konania o súlade právnych predpisov môže Štátny súdny dvor zrušiť napadnutý právny predpis alebo, ak ide o medzinárodnú zmluvu, zrušiť jej vnútroštátnu záväznosť.

Záver

Ústavné sťažnosti v štyroch porovnávaných štátoch sú si v mnohom podobné. Každá chráni určitý okruh závažných subjektívnych práv človeka, prípadne aj rôznych právnických osôb pred verejnou mocou a tým aj ústavné zriadenie toho ktorého štátu, každá má subsidiárny charakter. Na druhej strane sú badať aj viaceré rozdiely. Už samotný názov ústavnej sťažnosti je v každom štáte trochu iný. Iný je aj okruh práv, ktorý chráni, iné sú účinky rozhodnutia súdneho orgánu ochrany ústavnosti. Miera podobnosti a odlišnosti jednotlivých ústavných sťažností je pritom približne rovnaká, ako je miera ich podobnosti, resp. odlišnosti v porovnaní s ústavnou sťažnosťou v Slovenskej republike alebo v Českej republike. Iste je to spôsobené aj nepopierateľnou inšpiráciou autorov slovenskej ústavy a jej relevantných noviel nemeckým modelom. Možno pritom skonštatovať, že tak nemecký, ako aj rakúsky, švajčiarsky či lichtenštajnský model by mohol byť inšpiráciou tak pre slovenského, ako aj českého ústavodarcu a zákonodarcu aj v budúcnosti. A to pokiaľ ide o kladné stránky právnych úprav porovnávaných ústavných sťažností, ako aj o ich rôzne úskalia a nevýhody.

✦ Autor je učiteľom

na Fakultě medzinárodných vzťahov
Ekonomickej univerzity v Bratislave.

Poznámka redakcie: Článok byl převzat z č. 5/2006 časopisu Bulletin slovenskej advokácie se souhlasem redakce. Na žádost BA autor doplnil text o údaje týkající se zastoupení advokátem. Změny oproti předchozímu textu jsou vytištěny modře.

- 1 Rakúska ústava hovorí o protizákonomnom nariadení (vykonávací predpis), protizákonomnom oznámení o opätovnom vyhlásení zákona (obdoba nášho vyhlásenia úplného znenia zákona v Zbierke zákonov), protiústavnom zákone a protiprávnej medzinárodnej zmluve.
- 2 Ide o ustanovenia, ktoré upravujú právomoci rakúskeho Ústavného súdneho dvora v oblasti kontroly súladu právnych predpisov. V každom z týchto ustanovení sa hneď v prvej vete uvádza, že Ústavný súdny dvor skúma súlad právnych predpisov z úradnej moci. Tieto ustanovenia ďalej určujú okruh navrhovateľov vrátane nepriviligovaných fyzických a právnických osôb.
- 3 Walter, R. – Mayer, H.: Grundriß der Österreichischen Bundesverfassungsrechts. Wien, Mainzische Verlags und Universitätsbuchhandlung, 1992, s. 421.
- 4 Z pôsobnosti Správneho súdneho dvora sú vylúčené veci patriace do pôsobnosti Ústavného súdneho dvora, patentové veci a veci, o ktorých v poslednom stupni rozhoduje kolegiálny orgán, ak členom tohto orgánu je podľa ustanovenia spolkového alebo krajského zákona aspoň jeden sudca a aj ostatní členovia pri výkone svojho úradu nie sú viazaní príkazmi, rozhodnutie nepodlieha preskúmaniu v správnom konaní a pôsobnosť Správneho súdneho dvora nie je výslovné daná.
- 5 Adamovich, L. – Funk, B. Ch.: Österreichisches Verfassungsrecht. Dritte, neubearbeitete Auflage. SpringerVerlag, Wien – New York, 1985.
- 6 Nemusi ísť pritom o právo zo skupiny ústavou zaručených práv.
- 7 SchmidtBleibtreu, B. – Klein, F.: Kommentar zum Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland. 3. Auflage. Berlin, Hermann Luchterhand Verlag, 1973, s. 760.
- 8 Sú to tieto práva: právo na odpor (čl. 20 ods. 4 základného zákona), rovnosť občanov (čl. 33), volebné právo (čl. 38), právo na zákonného sudcu (čl. 101), právo byť vypočutý na súde, zákaz retroaktivity a zásada ne bis in idem (čl. 103) a právo na osobnú slobodu (čl. 104). Obce a zväzy obcí môžu v ústavnej sťažnosti namietať porušenie práva na samosprávu podľa čl. 28 základného zákona.
- 9 Bröstl, A.: Ústavná sťažnosť v rozhodovacej činnosti Spolkového ústavného súdu. In: Ústavnosť a politika č. 1/2000, s. 44.
- 10 Maunz, Th. – Zippelius, R.: Deutsches Staatsrecht. Mnichov, C. H. Beck Verlagsbuchhandlung, 1991, s. 362, 363. Säcker, H.: Das Bundesverfassungsgericht, Bayerische Landeszentrale für Politische Bildungsarbeit. Mnichov, 1990.
- 11 Häfelin, U. – Haller, W.: Schweizerisches Bundesstaatsrecht. Zürich, Schulthess Polygrafischer Verlag, 1993, s. 525.
- 12 Cit. dielo, s. 531.
- 13 Konkordát je medzikantonálna dohoda.
- 14 Cit. dielo, s. 533.
- 15 Uebersax, P.: Die Staatsrechtliche Beschwerde und die Verwaltungsbeschwerden des Schweizerische Bundesgericht kurz dargestellt. In: <http://www.ius.unibas.ch/uebersax/pubgers5.pdf>, 14. 5. 2005.
- 16 Häfelin, U. – Haller, W.: cit. Dielo, s. 536.

Dr. Günter Kröber čestným předsedou Saské advokátní komory

V překrásném areálu zámku Pillnitz v blízkosti Drážďan se konalo dne **5. 7. 2007** slavnostní shromáždění u příležitosti **uvedení Dr. Güntera Kröbera do funkce čestného předsedy Saské advokátní komory**. Slavnostního shromáždění se zúčastnila řada advokátů, kteří působí v Sasku, dále pak mnoho čestných hostů, advokátů z celé Spolkové republiky Německo i ze sousedních zemí – z Polské, České a Slovenské republiky. Přítomni byli rovněž zástupci státní správy, jakož i Ministerstva spravedlnosti SRN, dále i saský ministr spravedlnosti. Dr. Günter Kröber ve svém projevu poděkoval všem zúčastněným za účast na tomto setkání, pak také poděkoval všem, kteří mu byli nápomocni v době, kdy jako předseda Saské advokátní komory vytvářel předpoklady pro to, aby se Saská advokátní komora začlenila mezi ostatní advokátní komory Spolkové republiky Německo. Hovořil také o svém budoucím poslání, kdy ve Spolkové advokátní komoře bude působit jako kontaktní osoba pro spolupráci s advokátními komorami ve východní Evropě.

Současný prezident Saské advokátní komory Dr. Martin Abend i ministr spravedlnosti poděkovali Dr. Günteru Kröberovi za jeho dosavadní činnost a popřáli mu hodně zdaru do jeho nově ustanovené funkce ve Spolkové advokátní komoře.

Dr. Günter Kröber je velkým přítelem českých advokátů, osobně několikrát navštívil Prahu, zúčastnil se přes-

hraničních akcí, které byly pořádány Českou advokátní komorou a Saskou advokátní komorou. Pravidelně se dlouhodobě zúčastňoval všech akcí, které byly pořádány advokátními komorami ve východní Evropě. Ve svém projevu také nastínil snahu dosavadní spolupráci s Českou advokátní komorou rozšířit a zkvalitnit.

✦ JUDr. PETR POLEDNÍK,
advokát v Brně a místopředseda ČAK

Dr. Kröber (na snímku vlevo) přednášel vloni v říjnu na konferenci o nezávislosti justice, pořádané Českou advokátní komorou v pražském Paláci Dunaj.

informace a zajímavosti

Měli byste vědět

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve vzdělávacích a školicích střediscích ČAK	76
Výzva Ligy lidských práv: advokáti, zašlete nám znalecké posudky!	78
Dvojtečka a velké písmeno, prostor a prostora	79
Pozvánka na semináře Jednoty českých právníků.....	80
Pozvánka na souboj „O šachového krále ČAK 2007“	81
Diskusní fórum Soudní exekuce 2007	82

Z právnické společnosti

JUDr. Gerhardt Bubník oceněn Olympijským řádem	83
--	----

Nakonec	84 - 85
---------------	---------

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve Vzdělávacím a školicím středisku ČAK v Praze v Paláci Dunaj

• ve čtvrtek 1. listopadu 2007

Vybrané otázky stavebního práva

Změny provedené zákonem č. 183/2006 Sb., informace o prováděcích předpisech. Pojmy a interpretační pravidla zákona, principy umístování staveb, charakteristika staveb z hlediska požadovaných povolení či ohlášení, souhlasy s užíváním staveb a změn jejich užívání. Právní úprava vyvlastnění dle zákona č. 184/2006 Sb. a základních zásad správního řízení dle stavebního zákona v souvislosti s novým správním řádem. Judikatura. Diskuse.

Lektor: JUDr. Jan Mareček, advokát

Číslo semináře: 41098

Poplatek za seminář: 690 Kč

Uzávěrka přihlášek: 21. října 2007

Seminář pořádaný ve spolupráci s ERA a Justiční akademií proběhne v budově Justiční akademie v Praze, Hyberská 18!

• v pátek 2. listopadu 2007

Mezinárodní arbitráž

Institucionální soudy nebo arbitráž ad hoc? Situace v EU. Aplikovatelnost či neaplikovatelnost OSŘ na rozhodčí řízení? Je úprava důvodů zrušení rozhodčího nálezu vyhovující? Jednoinstančnost nebo druhá instance?

Lektoři: odborníci z ERA a čeští lektoři zabývající se danou problematikou, zejména JUDr. Bohuslav Klein, advokát, předseda Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky, JUDr. Miloš Pohůnek a prof. JUDr. Alexander Bělohávek

Tlumočení do angličtiny a češtiny, cena včetně občerstvení.

Číslo semináře: 41090

Poplatek za seminář: 1100 Kč

Uzávěrka přihlášek: 15. října 2007

• ve čtvrtek 8. listopadu 2007

Asertivita a manipulace v komunikaci

Hlavní témata asertivity: manipulativní mýty – asertivní práva v komunikaci – osobnostní předpoklady pro asertivní komunikaci – základní komunikační techniky asertivity (obranu proti manipulacím, zvládnání kritiky, obhajoba vlastních oprávněných požadavků atd.). Hlavní témata manipulace: podstata manipulace; manipulativní strategie; obrany proti manipulacím. Počet účastníků omezen na dvacet. Doporučujeme neformální oblečení.

Lektor: doc. PhDr. Josef Valenta, CSc., FF UK a DAMU Praha

Číslo semináře: 41099

Poplatek za seminář: 990 Kč

Uzávěrka přihlášek: 31. října 2007

- v úterý 27. listopadu 2007
- ve středu 28. listopadu 2007
- v úterý 11. prosince 2007
- ve středu 12. prosince 2007

Intenzivní úvodní školení z problematiky insolvenčního práva

27. 11. 2007 Geneze a filozofie nové právní úpravy (zásady, vazby insolvenčního zákona na ostatní právní předpisy, fáze insolvenčního řízení, insolvenční rejstřík, daně a účetnictví v průběhu insolvenčního řízení).

28. 11. 2007 Procesní aspekty nového insolvenčního práva (postavení insolvenčního správce, postavení soudu, postavení věřitelských orgánů, postavení dlužníka – úpadce, komunikace se soudem).

11. 12. 2007 Insolvenční řízení z pozice advokáta. Oddlužení.

12. 12. 2007 Reorganizace. Evropské insolvenční právo.

Lektoři: členové pracovní skupiny ministerstva spravedlnosti (advokáti, soudci, autoři novely) zřízené k nové právní úpravě insolvenčního práva

Číslo semináře: 41205

Poplatek za seminář: 1990 Kč

Uzávěrka přihlášek: 17. listopadu 2007

• ve čtvrtek 29. listopadu 2007

Mediace a další formy alternativního řešení sporů

Mediace – výklad pojmu, mezinárodní souvislosti. Možnosti použití. Informace o stavu příprav zákona o mediaci. Německá praxe – příklady použití mediace v Německu, praktické ukázky a postupy. Právo spolupráce – další z forem alternativního řešení sporů. Diskuse.

Lektoři: JUDr. Martina Doležalová, advokátka
Dr. Michael Kaspar, advokát a mediátor v Německu
JUDr. Tomáš Havelka, advokátní koncipient
JUDr. Marie Brožová, advokátka
JUDr. Eva Vaňková, advokátka

Číslo semináře: 41102

Poplatek za seminář: 500 Kč

Uzávěrka přihlášek: 19. listopadu 2007

• v pátek 30. listopadu 2007

Náhrada škody před soudem prvního stupně

Zvláštnosti řízení o náhradu škody na zdraví včetně zvláštních náležitostí žaloby – vzorový průběh řízení o náhradu škody na zdraví – specifika dokazování – vhodnost mediace a smířčích řízení v těchto typech řízení – mimořádné okolnosti případu ve vztahu ke zvýšení odškodnění podle § 7 odst. 3 vyhl. č. 440/2001 Sb. v soudní praxi – hranice odškodnění – osoba škůdce, vliv jeho sociálních a finančních poměrů na rozhodnutí o výši škody – nové trendy v odškodňování újmy na zdraví.

Lektor: **JUDr. Jaromír Jírsa, prezident Soudcovské unie, místopředseda Obvodního soudu pro Prahu 1**

Po skončení hlavního tématu proběhne seznámení s programem Codexis advokacie – informačního systému pro advokáty (Atlas Software, a. s.). Seminář je polodenní od 9.15 do 13.30 hodin.

Číslo semináře: 41101**Poplatek za seminář: 400 Kč****Uzávěrka přihlášek: 20. listopadu 2007**

• ve čtvrtek 6. prosince 2007

Správní řízení a soudní řád správní

Rozhodnutí, další úkony a postupy podle správního řádu a rozsah a způsob jejich přezkoumávání správními soudy.

Lektor: **doc. JUDr. Vladimír Vopálka, CSc., vedoucí katedry správního práva Právnické fakulty Univerzity Karlovy**

Číslo semináře: 41103**Poplatek za seminář: 690 Kč****Uzávěrka přihlášek: 26. listopadu 2007**

• v pátek 7. prosince 2007

Podílové spoluvlastnictví a SJM

Vznik, změna a zánik podílového spoluvlastnictví, předmět, vypořádání, spory, zástava podílu, převod podílu, společné jmění manželů, vypořádání SJM, judikatura, příklady, diskuse.

Lektor: **prof. JUDr. Josef Fiala, CSc., vedoucí katedry občanského práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity, Brno**

Číslo semináře: 41104**Poplatek za seminář: 690 Kč****Uzávěrka přihlášek: 27. listopadu 2007**

Semináře probíhají v **Paláci Dunaj, Národní 10** (vchod z Voršilské ul. č. 14), s výjimkou semináře dne 2. 11. 2007, který proběhne v budově Justiční akademie v Praze, Hybernská 18), obvykle **od 9.15 do 16.00 hodin** s polední pauzou od 12 do 13 hod. Zájemci o účast na těchto akcích vyplní přihlášku, kterou naleznou na internetových stránkách, a zašlou ji e-mailem na adresu: **seminare@cak.cz**, a poukáží příslušný účastnický poplatek (včetně 19% DPH) na účet č. **12432011/0100, konstantní symbol: 0308, variabilní symbol: desetimístné číslo složené z pětimístného čísla semináře (viz výše) a registračního pětimístného čísla osvědčení advokáta bez pomlčky či lomítka (např. 4101000312). Doklad o úhradě vezměte s sebou, fakturu obdržíte při prezenci.** Účastnické poplatky se bez vážné omluvy tři dny předem nevracejí. Sál je klimatizován. Žádáme účastníky o včasný příchod, pozdní příchody ruší lektory i posluchače. 15 minut po začátku přednášky je již vstup do sálu omezen.

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese **www.cak.cz** v levém menu nazvaném **Vzdělávací akce**. Telefonické informace na č. 224 951 778. Těšíme se na setkání s vámi.

❖ JUDr. DANIELA KOVÁŘOVÁ, vedoucí odboru výchovy a vzdělávání ČAK

Semináře pro advokáty ve Vzdělávacím a školicím centru pobočky ČAK v Brně

• v úterý 13. listopadu 2007

Převody nemovitostí

Lektor: **prof. JUDr. Josef Fiala, CSc., vedoucí katedry občanského práva PF MU v Brně**

Číslo semináře: 6809**Poplatek za seminář: 500 Kč****Uzávěrka přihlášek: 6. listopadu 2007**

• ve čtvrtek 13. prosince 2007

Problematika daňového řízení

Lektorka: **JUDr. Marie Emilie Grossová, advokátka**

Číslo semináře: 6810**Poplatek za seminář: 500 Kč****Uzávěrka přihlášek: 6. prosince 2007**

Semináře probíhají v sále Veřejného ochránce práv, Údolní 39, Brno v době od 9.00 do 16.00 hodin.

Zájemci o účast na těchto akcích vyplní přihlášku, kterou naleznou na internetových stránkách ČAK, zašlou ji e-mailem na adresu: **sekr@cakbrno.cz**, a poukáží příslušný účastnický poplatek (tj. 500 Kč včetně 19% DPH/1 účastník) na účet č. **12432011/0100, konstantní symbol: 0308, variabilní symbol: číslo semináře a číslo osvědčení advokáta bez pomlčky či lomítka (např. 680700123).** Doklad o úhradě vezměte s sebou. Účastnické poplatky se bez vážné omluvy tři dny předem nevracejí. Sál je klimatizován se stolovou úpravou, občerstvení zajištěno. Žádáme účastníky o včasný příchod.

UPOZORNĚNÍ • UPOZORNĚNÍ • UPOZORNĚNÍ • UPOZORNĚNÍ • UPOZORNĚNÍ • UPOZORNĚNÍ
 OD ŽÁŘÍ 2007 POŘÁDÁ POBOČKA BRNO ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY SEMINÁŘE PRO ADVOKÁTY TAKÉ
 V PROSTORÁCH SÍDLA POBOČKY BRNO, V SEMINÁRNÍ MÍSTNOSTI V KLEINOVÉ PALÁCI, NÁM. SVOBODY 84/15.

• ve středu 7. listopadu 2007

Advokátní tarif

Lektorka: JUDr. Daniela Kovářová, advokátka

Číslo semináře: 6883

Poplatek za seminář: 500 Kč

Uzávěrka přihlášek: 26. října 2007

• ve čtvrtek 6. prosince 2007

Návrh trestního zákoníku - 2006/2007 - vybrané problémy z hlediska obhajoby

Lektor: prof. JUDr. Vladimír Kratochvíl, CSc., vedoucí katedry trestního práva PF MU v Brně

Číslo semináře: 6884

Poplatek za seminář: 500 Kč

Uzávěrka přihlášek: 29. listopadu 2007

Semináře probíhají v seminární místnosti v Kleinově paláci, nám. Svobody 84/15, Brno v době od 9.00 do 13.00 hodin (pokud není na pozvánce uvedeno jinak).

Zájemci o účast na těchto akcích vyplní přihlášku, kterou naleznou na internetových stránkách ČAK, zašlou ji e-mailem na adresu: sekr@cakbrno.cz. **Vzhledem k omezené kapacitě seminární místnosti bude pro zařazení do semináře rozhodující pořadí doručení přihlášek.** Příslušný účastnický poplatek (tj. 500 Kč včetně 19% DPH/1 účastník) poukáží účastníci – až po potvrzení přijetí přihlášky – na účet č. 12432011/0100, konstantní symbol: 0308, variabilní symbol: číslo semináře a číslo osvědčení advokáta bez pomlčky či lomítka (např. 688300123). Doklad o úhradě vezměte s sebou. Účastnické poplatky se bez vážné omluvy tři dny předem nevracejí. Žádáme účastníky o včasný příchod.

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese v levém menu nazvaném **Vzdělávací akce**. Telefonické informace: 542 514 401-2, pí Modlitbová.

Těšíme se na setkání s vámi.

✦ JUDr. IRENA SCHEJBALOVÁ, ředitelka pobočky Brno

LIGA
 LIDSKÝCH PRÁV

Výzva Ligy lidských práv: advokáti,

zašlete nám znalecké posudky!

Liga lidských práv v současné době zpracovává analýzu kvality znaleckých posudků v oboru zdravotnictví. Pokud jste se jako advokát/ka setkal/a s nadprůměrně dobře zpracovaným nebo naopak velmi nekvalitním znaleckým posudkem z tohoto oboru, který výrazným způsobem ovlivnil situaci Vašeho klienta, zašlete nám ho!

Všechny posudky přezkoumají nezávislí odborníci z oblasti medicíny, etiky a práva a stanou se podkladem pro analýzu, která shrne nečastější chyby, které se ve znaleckých posudcích objevují, a nastíní taktiku, jak se proti nim bránit. Text zároveň navrhne řadu systémových doporučení pro zlepšení situace v oblasti soudně znalecké činnosti, která budou zaslána na Ministerstvo spravedlnosti ČR. Přivítáme také Vaše osobní zkušenosti s prací znalců – lékařů a Vaše návrhy na změnu či další připomínky.

Posudky zasílejte v anonymizované podobě do 31. prosince 2007 elektronicky na adresu znalci@llp.cz nebo poštou na adresu Liga lidských práv, Bratislavská 31, Brno 602 00.

Všem, kteří nám zašlou své znalecké posudky, Liga v létě 2008 poskytne vypracovanou analýzu.

Dvojtečka a velké písmeno, prostor a prostora

Dr. et Mgr. VĚRA HARTMANNOVÁ

V tomto dílu našeho jazykového seriálu si připomeneme formální stránku právních a právnických textů, konkrétně problematiku psaní dvojtečky a následujícího velkého (nebo malého) písmene.

Obvykle tento problém řešíme při formulaci textu s výčtem. Začínáme-li výčet velkým písmenem, použijeme za jednotlivými body tečku, pokud začínáme psát s malým písmenem, body výčtu zakončujeme čárkou nebo středníkem, ale celý tento výčet uzavřeme opět tečkou. V prvním uvedeném typu se jedná obvykle o celé věty, ve druhém o nevětné celky (nebo o kombinaci celků větných a nevětných). Uvedeme si příklady.

Proces dokazování obsahuje tyto fáze:

1. vyhledávání důkazů,
2. provádění a procesní zajišťování důkazů,
3. prověřování a hodnocení důkazů.

K důkazním prostředkům v rámci trestního řízení patří i:

1. Rekognice – jejím základem je... Na rozdíl od výsledku... aj.
2. Vyšetřovací pokus – jím rozumíme... Může být proveden i jako neodkladný nebo neopakovatelný úkon.
3. Rekonstrukce – z teoretického pohledu. Lze ji realizovat v kterémkoli stadiu trestního řízení.

Rozlišujeme čtyři fáze:

1. usnesení. V případě rozhodování senátu je tak učiněno

poradou a hlasováním;

2. vyhlášení rozhodnutí, a to vždy veřejně;
3. písemné vyhotovení rozhodnutí;
4. oznámení vyhlášením či doručením.

Nejedná-li se o výčet, může nastat problém s psaním dvojtečky a velkého (či malého) písmene především u přímé řeči, citátu, hesla atp. V přímé řeči obvykle nechybujeme (např. *Vypověděl: „Na tomto snímku je obviněný se svým synem.“*), ale nejde-li o přímou citaci, můžeme psát po dvojtečce i písmeno malé, zejména tehdy, je-li citát graficky odlišen uvozovkami či jinak a uveden dvojtečkou (*Přemýšlel: „mám to udělat?“*).

Budeme-li z této oblasti hledat další podrobnosti, poručíme se hlavně v Pravidlech českého pravopisu. Při práci s odbornými texty doporučujeme akademické vydání.

Ještě také odpovíme na častý dotaz. Který z uvedených tvarů je spisovný – v *prostorách*, nebo tvar v *prostorech*? Ve své podstatě jsou správné oba. Spisovné jsou totiž tvary mužského i ženského rodu (*prostor* i *prostora*), jednotného i množného čísla. Jen ve významu *kosmického prostoru* (či jinak neohraničeného místa) užíváme pouze tvar jednotného čísla mužského rodu (*prostor*).

❖ Příspěvek napsala právnička a autorka jazykových publikací.

Jednota českých právníků zve na semináře ve druhém pololetí 2007

Výbor Pražského sdružení Jednoty českých právníků připravil v souladu se svým posláním a stanovami pro své členy i širší právnickou veřejnost odborné semináře s aktuální právní problematikou.

Jsou to tyto semináře, na které Vás srdečně zveme:

9. listopadu 2007

PRAKTICKÉ PROBLÉMY MEDICÍNSKÉHO PRÁVA

Přednášející: **JUDr. Jaromír JIRSA**,
prezident Soudcovské unie ČR
JUDr. Jan Mach, ředitel právního oddělení ČLK
JUDr. Dominik Brůha, advokát
MUDr. Mgr. Mario Švehelka,
advokátní koncipient

15. listopadu 2007

DĚDICKÉ PRÁVO V SOUČASNÉ PRÁVNÍ ÚPRAVĚ A JEHO AKTUÁLNÍ PROBLÉMY V SOUDNÍ PRAXI

Přednášející: **JUDr. Ladislav Muzikář**, soudce MS v Praze

26. listopadu 2007

PŘEVODY A PŘECHODY NEMOVITOSTÍ

Přednášející: **prof. JUDr. Josef Fiala, CSc.**, MU Brno

3. prosince 2007

SOUDNÍ EXEKUCE

Přednášející: **JUDr. Martina Kasíková**, předsedkyně Okresního soudu pro Prahu-východ

19. prosince 2007

ZÁKONÍK PRÁCE V ROCE 2008 A JEHO NOVELA

Přednášející: **JUDr. Ladislav Jouza**, MPSV ČR

Všechny uvedené semináře se konají od 9.00 - 14.00 hodin v přednáškovém sále Justiční akademie v Praze, Hyberská 18, Praha 1.

Účastnický poplatek činí za každý jednotlivý seminář **950 Kč**, pro členy JČP pouze **500 Kč**.

Seminář k medicínskému právu je pro členy JČP bezplatný. Veškeré další dotazy o těchto seminářích získáte u koordinátorů:

JUDr. Ludmila SUCHÁ, tel. 272 766 026, 721 902 444

JUDr. Božena BURDYCHOVÁ, tel. 266 010 249, 604 245 079

Příhlášky je též možno poslat faxem na číslo **222 717 719** nebo e-mailem: **JČPPraha@quick.cz**.

PRONÁJEM

Pronájem luxusní
restaurace v sídle ČAK.
Informace:
Ing. Göttel - 603 289 985

Náhled: www.restaurantgratia.cz

O šachového krále ČAK 2007

1. ročník šachového turnaje

Brno, 23. - 24. 11. 2007

Propozice jsou určeny pro členy ČAK.

Místo konání: HOTEL **** BOBYCENTRUM, Sportovní 2a, Brno

Pořadatel: Jihomoravský region ČAK ve spolupráci
s AVE-KONTAKT s. r. o.

Ředitel turnaje: Petr Pisk

Hlavní rozhodčí: Petr Laušman

Právo účasti: členové ČAK bez ohledu na věk a výkonost

Hrací tempo: 2 x 10 minut na partii

Hrací systém: švýcarský na 9 kol (pořadatel si vyhrazuje právo změnit hrací systém a tempo dle počtu přihlášených účastníků)

Ceny: pohár pro vítěze, diplomy, věcné ceny

Časový harmonogram:

Pátek 23. 11. 2007

17.00 - 19.00 hod. registrace

20.00 - 21.30 hod. 1. - 3. kolo

21.30 - 22.30 hod. ochutnávka vín

22.30 hod. - ??? volná zábava

Sobota 24. 11. 2007

10.00 - 12.00 hod. 4. - 7. kolo

12.00 - 13.30 hod. přestávka na oběd

13.30 - 16.00 hod. simultánka s mezinárodním mistrem Petrem Piskem

16.00 - 17.00 hod. 8. - 9. kolo

17.30 hod. vyhlášení výsledků turnaje

Startovné: 200 Kč (vč. DPH) na bankovní účet u KB, číslo účtu 12432011/0100, VS 51208... (doplní se číslo osvědčení ČAK), KS 0308, účastnické příspěvky se bez vážné omluvy nevracejí).

Ubytování: HOTEL **** BOBYCENTRUM, Sportovní 2a, Brno

Cena dvojlůžkového pokoje: 1800 Kč/pokoj, noc včetně snídaně

Cena jednolůžkového pokoje: 1400 Kč/pokoj, noc včetně snídaně

Stravování: Individuální v areálu HOTEL **** BOBYCENTRUM, zajištěno malé občerstvení v průběhu partii.

Přihlášky s objednávkou noclehů zašlete, prosím, nejpozději do **10. 11. 2007** na adresu:

AVE-KONTAKT s. r. o., Sukova třída 1556, 530 02 Pardubice

Tel./fax 466 535 200, mobil 608 203 007

e-mail: petr.pisk@centrum.cz

Diskusní fórum Soudní exekuce 2007

Ve dnech 21. – 22. května 2007 se uskutečnil již druhý ročník diskusního fóra, tentokrát pod názvem **Soudní exekuce 2007**. Toto neformální setkání exekučních soudců a soudních exekutorů pořádala stejně jako v roce 2006 Exekutorská komora ČR ve spolupráci s Ústavem státu a práva Akademie věd ČR a Právnickou fakultou Západočeské univerzity v Plzni. Místem konání diskusního fóra bylo opět zařízení Akademie věd ČR, Zámecký hotel Třešť.

Letošní diskusní fórum bylo věnováno tématům „**Doručování – rozbor současné právní úpravy a podněty k dalšímu legislativnímu vývoji**“ a „**Problematika SJM (BSM) v současné exekuční praxi**“. Úvodní diskusní příspěvek byl věnován skutkovým podstatám vybraných trestných činů souvisejících s exekuční činností z pohledu soudní praxe.

V pondělí 21. května 2006 v 10.00 hodin zahájili slavnostně diskusní fórum v Třešti **JUDr. Jaroslav Zachariáš, CSc.**, ředitel Ústavu státu a práva Akademie věd ČR a děkan Právnické fakulty Západočeské univerzity v Plzni a prezident Exekutorské komory ČR, **JUDr. Juraj Podkonický, Ph.D.** Poděkovali přítomným účastníkům a vyjádřili přesvědčení, že se stane pravidelným místem setkávání právnických osobností, které se zabývají problematikou soudních exekucí. Moderování diskusního fóra se ujala **JUDr. Jitka Wolfová**, členka prezidia Exekutorské komory ČR a koordinátorka Diskusního fóra v Třešti. **JUDr. Wolfová** nastínila program fóra a uvedla první blok jednání.

S úvodním příspěvkem vystoupil na téma „**Skutkové podstaty vybraných trestných činů souvisejících s exekuční činností z pohledu soudní praxe**“ **JUDr. Pravoslav Polák**, soudce Krajského soudu v Plzni, a navázal tak na přednášku doc. Jiřího Pipka, kterou přednesl na diskusním fóru 2006 na téma „**Trestněprávní limity soudního exekutora při výkonu exekuční činnosti**“. **JUDr. Polák** prezentoval nejen pohled předsedy odvolacího senátu specializovaného na trestné činy veřejných činitelů, ale zaměřil se i na připomenutí zásadních pojmů trestního práva hmotného a zákonných znaků skutkových podstat trestných činů souvisejících s exekuční činností i na soudní praxi obecných soudů.

V odpoledním bloku prvního dne diskusního fóra vystoupil se svým příspěvkem jako první **prof. JUDr. Josef Fiala, CSc.**, vedoucí katedry občanského práva PF MU v Brně na téma „**Problematika společného jmění manželů v současné exekuční praxi**“. Příspěvek se podrobně věnoval společnému jmění manželů jako legálního systému majetkových vztahů mezi manžely, jenž zahrnuje té-

měř veškeré jmění. Důraz byl kladen především na vznik a předmět společného jmění manželů. Byla rovněž podrobně rozebrána souvislost společného jmění manželů se současnou exekuční praxí, zejména ve vztahu postižení mzdy či účtu manžela povinného. Bylo konstatováno, že při úvahách, zda účet a mzda manžela náleží do společného jmění a zda jsou exekučně postižitelné, je třeba posuzovat charakter majetkového práva. Mzdu či účet manžela povinného jako typická majetková práva náležející do společného jmění manželů nesporně lze exekučně postihnout.

Na přednášku prof. Fialy navázala viceprezidentka Slovenské komory exekutorů **JUDr. Stanislava Kolesárová**, která přiblížila problematiku společného jmění manželů v současné exekuční praxi na Slovensku ve své přednášce nazvané „**Výkon exekúcie a bezpodielové spoluvlastníctvo manželov**“. Slovenský exekuční řád (zákon č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti) označuje manžela povinného za účastníka exekučního řízení, jestliže jsou postiženy věci náležející do bezpodílového spoluvlastnictví manželů. **JUDr. Kolesárová** se podrobně věnovala předmětu bezpodílového spoluvlastnictví manželů i odlišnostem od české právní úpravy.

V závěru prvního dne diskusního fóra vystoupil s příspěvkem „**Doručování – rozbor současné právní úpravy**“ **JUDr. et PhDr. Karel Šimka, LL.M.**, soudce Nejvyššího správního soudu ČR, a zahájil tak blok přednášek k problematice doručování.

Druhý den diskusního fóra byl problematice doručování věnován cele. S prvním příspěvkem vystoupil na téma „**Vývoj doručování v českých zemích a srovnání s blízkou cizinou**“ **Mgr. Jan Paraska**, člen Právní a legislativní komise EK ČR a soudní exekutor. Seznámil účastníky s vývojem právní úpravy doručování v českých zemích a porovnal naši právní úpravu doručování s blízkou cizinou, tedy především s Rakouskem a Německem. Na příspěvek **Mgr. Parasky** navázal **JUDr. Boris Gerbery**, člen prezidia Slovenské komory exekutorů s přednáškou na téma „**Současná právní úprava doručování na Slovensku**“. Na závěr letošního ročníku diskusního fóra pak vystoupila **JUDr. Martina Kasíková**, předsedkyně OS Praha-východ, s rozsáhlou přednáškou na téma „**Problematika doručování do ciziny**“. Obsahem bylo zejména doručování písemností do členských států EU podle nařízení Rady (ES) č. 1348/2000 a doručování písemností do nečlenských států EU.

❖ Mgr. JAN ZADRAŽÍLEK, JUDr. JITKA WOLFOVÁ

JUDr. Gerhardt Bubník oceněn Olympijským řádem

Mezinárodní olympijský výbor na svém nedávném zasedání v Guatemale udělil **JUDr. Gerhardtovi Bubníkovi**, předsedovi Rozhodčí komise ČOV a členovi vedení mezinárodní bruslařské unie (ISU), **Olympijský řád za celoživotní práci pro olympijské hnutí**.

JUDr. Gerhardt Bubník reprezentoval v letech 1954 až 1957 Československo v krasobruslení. Jeho trenérem byl známý odborník dr. Josef Dědič, se kterým pak dr. Bubník celý život úzce spolupracoval v československém a mezinárodním bruslařském hnutí. Dr. Bubník působil téměř 40 let jako vrchní rozhodčí krasobruslařských soutěží, účastnil se většiny mistrovství světa a olympiád a školil mezinárodní rozhodčí v mnoha zemích světa. Posledních deset let je členem vedení mezinárodní bruslařské unie ve funkci právního poradce a je rovněž arbitrem arbitrážního soudu pro sport v Lausanne. Tricet let byl členem předsednictva Československého krasobruslařského svazu, mnoho let byl hlavním organizátorem a ředitelem mezinárodního závodu Pražská brusle, v roce 1988 byl ředitelem mistrovství Evropy a v roce 1993 ředitelem mistrovství svě-

ta krasobruslení konaných v Praze. Od roku 2000 je dr. Bubník předsedou rozhodčí komise ČOV, která je odvolacím orgánem pro všechny sportovní svazy ve věcech dopingů.

JUDr. Gerhardt Bubník v advokacii působí od roku 1958, kdy začínal jako advokát v Olomouci, takže v příštím roce dovrší padesát let působení v advokacii. Od roku 1963 se specializuje na mezinárodní soukromé právo, zejména na mezinárodní obchodní právo a mezinárodní obchodní arbitráž. Jako první Čech vůbec absolvoval úspěšně prestižní Harvardskou univerzitu v USA, kde také obdržel mimořádné ocenění za diplomovou práci. Do roku 1989 působil jako advokát v tehdejší Advokátní poradně č. 1, po roce 1989, vedle aktivního výkonu advokacie, včetně zastupování u mezinárodních arbitráží, působí sám jako arbitr mezinárodních obchodních sporů u rozhodčích soudů v Praze, Vídni a Paříži.

K udělenímu ocenění JUDr. Gerhardtovi Bubníkovi srdečně blahopřejeme.

✦ JUDr. PAVEL BLANICKÝ, šéfredaktor Bulletinu advokacie

Doktor Bubník (zcela vpravo) si podává ruku s členem Mezinárodního olympijského výboru, holandským korunním princem Williamem.

O horlivé obhajobě

□ Vracím se častěji k ruské klasické literatuře, která je dnes dosti opomíjena snad právě proto, že v dobách minulých byla vydávána velmi často. Tehdy to nemusela být jen úlitba „velkému bratru“, ale někdy i kamuflovaná kritika jeho setrvalejších národních vlastností. Téměř bych řekl, že to platí o knize „Byl jsem v Evropě“, kterou napsal M. J. Saltykov-Ščedrin, přeložili Jasněna a Jaroslav Kohoutovi a v roce 1949 vydala Mladá fronta. Kromě mnoha jiných myšlenek jsem v ní (na str. 91) podtrhl povahopisnou pasáž, která si všímá vlastností v jistém smyslu specifitějších, z jiného hlediska zase obecnějších a v každém případě také setrvalejších. Autor tu píše: *„Advokát, který předem nic nedostal, vždy obhajuje svěřenou mu věc s větší horlivostí než ten, který si polovinu palmare vybral předem a zbylou polovinu si zajistil dobrým úpisem. V slovech prvního je slyšet i nebezpečí rizika i přání okouzlit a dojmout klienta: Koukej, jak se za tebe beru, tak ne abys mě ošulil! Všechny tyto city dodávají jeho řeči vzrušeného a živého charakteru, který nemůže nepůsobit i na citlivého soudce. Naproti tomu v řeči advokáta, který má svoje už v kapse, slyšíte jedno jedině: Já už své peníze dostal.“* Saltykov-Ščedrin je tu pak spravedlivý k advokátům alespoň v tom smyslu, že jejich počínání srovnává s poměry ve francouzském parlamentu; jeho text totiž pokračuje slovy: *„Týž zjev se opakuje i zde, v parlamentě: lidé vystupují na tribunu a mluví. Ale nemluví proto, že slovo jako dlouho zdržovaný proud se dere samo ven, ale proto, že příslušnost k té a té politické straně vyžaduje, aby čas od času dělali čest praporu.“* (Pokud někdo v tom spatřuje podobnost s jedním parlamentem současným, těžko mu budu takový názor vyvracet – poznámka P. H.)

□ Horlivé obhajobě ve věcech trestních mnohdy sloužily poznatky jakési povšechné psychologie, které rozuměli i soudci a někdy ji i sami pěstovali; místo toho, aby advokát byl takřikajíc přítelem, pomocníkem soudu, stával se některý soudce spíše pomocníkem advokátovým. Naznačuje to sbírka erotických povídek „Pás cudnosti“ (napsal Pitigrilli, z italštiny přeložila G. Krásová, vydalo Nakladatelství Šolc a Šimáček, Praha 1932). Jedním z hrdinů titulní povídky je mladý muž, který brzy skončil se soudcovskou kariérou, neboť – podle autorovy charakteristiky na straně 28 – to byl „náruživý luštitel filosofických zápletek, chirurg ideálu, který stále a stále se vzdaloval skutečnosti. Za dobu oněch několika měsíců, kdy prováděl v praxi tak zvanou spravedlnost, provedl celou řadu hrozných nesmyslů. Měl-li souditi zloděje bot nebo znásilňovatele nedospělých dívek, uchýlil se od skutečného fakt, aby vyložil vznešené duševní pohnutky činu. Avšak kdo chce působiti ve veřejné správě, musí bráti v úvahu kriteria venkovské stráže; soudce byl tedy velmi jemně vybídnut, aby

odešel na odpočinek.“ (Ona „kriteria venkovské stráže“ ve veřejné správě také nepůsobí zcela zastarale – další poznámka P. H.)

□ Jestliže něco z toho, o čem se zmiňovali Saltykov-Ščedrin a Pitigrilli, platí stále, pak zároveň dnes můžeme být svědky obhajob zvlášť horlivých (a zvlášť kvalifikovaných), která jsou motivována spíše advokátovou smlouvou o podílové odměně a místo psychologie si slouží poznatky věd přírodních. Tuto skutečnost zaznamenal Robert Wright v knize „Morální zvíře. Proč jsme to, co jsme“ (přeložil Antonín Hradílek, vydalo nakladatelství Lidové noviny, Praha 1995). Na straně 372 tohoto postdarwinovského díla se dozvídáme, jak „právník v Kalifornii přesvědčil porotu, že nevyvážená strava u jeho klienta vyvolala ‘sníženou schopnost’ jasně uvažovat a že tedy není možné považovat to, co udělal – dopustil se vraždy – za úkladný, předem připravený zločin“. Když jsem na Wrightovu informaci upozornil svou ženu lékařku, řekla jen suše: „To nebyl hloupý právník a to nebyla hloupá porota. Vzpomeň si jen, jak dovedeš být vzteklý, když máš hypoglykemii, tedy v podstatě hlad, a jak se uklidíš, když se najíš.“ Jen malé odborné pochybnosti uplatnila vůči dalším Wrightovým zjištěním, že „oblíbenou poruchou advokátů (snad poruchou advokáty ve sporech namítanou, pane autore či pane překladateli – poznámka P. H.) je ‘porucha z posttraumatického stresu’, do které údajně patří vše od ‘syndromu bité ženy’ až po depresivně-sucidální syndrom, (který prý vede lidi nejen k tomu, aby se dopouštěli trestných činů, ale i k tomu, aby přitom udělali chyby s podvědomým cílem nechat se chytit). Tato porucha byla původně popisována čistě psychologickými výrazy, bez zvláštních zmínek o biologii. Nastává ale snaha najít pro podobné choroby biochemický podklad, protože porotu mnohem víc upoutá hmatatelný důkaz. Již se stalo, že soudní znalec, který se snažil u soudu uplatnit hypotetickou formu poruchy z posttraumatického stresu nazvanou ‘syndrom závislosti na akci’ (závislost na vzrušení spojené s nebezpečím) určil jako příčinu problému endorfiny, bez kterých se zločinec nemůže obejít, a zvýšení jejich hladiny si zajišťuje zločinem.“

Nevím, zda a v jaké míře se podobně vedená obhajoba uplatňuje či mohla by se s úspěchem uplatnit v našich poměrech. Jsem však přesvědčen, že takové i jiné horlivé a zároveň odborně podložené obhajoby nejenže využívají nové lidské poznání, ale samy přispívají i k jeho rozvoji. Ve svých důsledcích mohou pomoci jak jednotlivému obžalovanému, tak přispívat (ať to zní jakkoliv paradoxně) i k obecnější prevenci zločinnosti.

✦ prof. PETR HAJN

Kresba pro Bulletin advokacie LUBOMÍR LICHÝ

Víte, že...

- advokátní praxí prošel i pozdější meziválečný estonský prezident Päts? Konstantin Päts (1874-1956) začal svoji politickou kariéru jako třicetiletý. V r. 1904 byl starostou v Tallinu, po revoluci v r. 1905 však jej pouze emigrace uchránila před trestem smrti. Účastnil se pak aktivně revoluce v r. 1917 a osamostatňování Estonska. Opakovaně byl předsedou vlády, od 30. let vládl po násilném puči diktátorsky, od r. 1938 formálně ve funkci prezidenta republiky. Po obsazení Estonska Rudou armádou byl deportován do SSSR.

- sochu staročeského řečníka a právního zástupce Démosthény lze spatřit v Hostinném? Tamější Galerie antického umění, umístěná v budově bývalého františkánského kláštera, vyniká ojedinělou expozicí kopií antických soch, jejíž historie sahá až do 18. století. Kopie Polyouktovy sochy Démosthény (384-322 př. n. l.) vy-

chází z mramorového vzoru, umístěného ve Vatikánském muzeu v Římě, tato mramorová kopie pak z bronzového originálu umístěného v r. 280 př. n. l. na athénské agoře. Nutno dodat, že svitek (rotul), který drží Démosthény na kopii v Hostinném v rukách, je výsledkem chybné rekonstrukce originálu, na němž měl řečník ruce pouze volně sepjaty.

- při parlamentních volbách v r. 1929 kandidovalo v Praze do Poslanecké sněmovny šestnáct a do Senátu tři advokáti? Úspěšnost advokátů nebyla vysoká. Zatímco do Senátu nebyl zvolen žádný z advokátských kandidátů, při volbě do Poslanecké sněmovny uspěli Alfréd Meisner (Čsl. sociálně demokratická strana) a Ludvík Singer (Spojené strany polské a židovské).

✦ JUDr. PhDr. STANISLAV BALÍK

Leitartikel	
Vladimír Jirousek: Anwaltsrobe ja oder nein?	3
Aktuelles	
Der Galaabend im Rahmen des Wettbewerbs „Jurist des Jahres 2007“ rückt immer näher icha	4
Nominationsformular für den Wettbewerb „Jurist des Jahres 2007“	7
Einladung zur Konferenz über die Anwaltsgerichtsbarkeit	9
Information über die Rechtsanwaltszahlungspflichten für das Jahr 2008	10
Einladung zum Informationstag zu aktuellen anwaltlichen Fragen	12
Aus Rechtstheorie und Praxis	
Artikel	
Zusammenfassung	16
Die Schweigepflicht des Rechtsanwalts und die elektronische Kommunikation Vladimír Smejkal	17
Muss das Verfahren vor dem Bezirksgericht in der ersten Instanz an die erweiterten Ermittlungen gem. §§ 168-170 der Strafprozessordnung anschließen? Pavel Vantuch	23
Rechtliche Regelung des Unternehmenssitzes in der Rechtsordnung der Tschechischen Republik im Kontext des europäischen Rechts Jiří Holas, David Sobek	30
Gewalt in der Familie und die so genannte Ausweisung - ein neues Institut in der tschechischen Rechtsordnung Klára Kočová	34
Der Erwerb der Staatsangehörigkeit der Tschechischen Republik durch Erteilung oder Auf dem Weg vom absoluten Verwaltungsermessen zum standardmäßigen Verwaltungsverfahren Martin Rozumek	39
Die neue Straftat der Beihilfe zum unberechtigten Aufenthalt auf dem Gebiet der Republik (zur Diskussion) Pavel Čížinský	46
Ehemann und registrierter Partner zugleich? Lukáš Klega	47
Aus der Rechtsprechung	
Die strafrechtliche Verantwortlichkeit für einen Sportunfall	50
I. Zum Umfang der Rechte des Verteidigers, der lediglich für die Begründung der Berufung des Angeschuldigten bestellt wurde.	
II. Zu den Folgen der Tatsache, dass die Berufung aufgrund des säumigen Vorgehens des Gerichts der ersten Instanz bei der Bestellung des Verteidigers dem Angeschuldigten, zu spät eingelegt wurde.	53
Aus der Fachliteratur	
Die Schutzmarke der Gemeinschaft und die Schutzmarke der Europäischen Gemeinschaft Jindřiška Munková	56
Das Gesetz über öffentliche Aufträge Josef Bejček	57
Aus der Rechtsanwaltschaft	
Kolumne von Karel Čermák	
Von der Innenbetrachtung des Juristen zur juristischen Selbstreflexion	60
Aus der tschechischen Anwaltschaft	
Die Regionen stellen sich vor: Mittelmähren Lenka Vidovičová	61
Aus der Sitzung des Vorstands der Tschechischen Rechtsanwaltskammer icha	64
Aus der Disziplinarpraxis Jan Syka	64
Die Zuverfügungstellung einer Kopie der Aufzeichnung aus der Hauptverhandlung dem Verteidiger - Antwort auf eine rechtsanwaltliche Frage	67
Aus Europa	
Drei Neuigkeiten aus dem Gemeinschaftsrecht Markéta Tošnerová	68
Die Verfassungsbeschwerde in Österreich, Deutschland, der Schweiz und in Lichtenstein Roman Jurik	69
Dr. Günter Kröber Ehrenpräsident der Sächsischen Rechtsanwaltskammer Petr Poledník	73
Informationen und Interessantes	
Was Sie wissen sollten	
Vorlesungen und Seminare für Rechtsanwälte und Rechtsanwaltskandidaten in den Ausbildungs- und Schulungszentrum der Tschechischen Rechtsanwaltskammer	76
Aufruf der Liga für Menschenrechte: Rechtsanwälte, senden Sie uns Ihre Rechtsgutachten!	78
Věra Hartmannová: Doppelpunkt und Großbuchstabe, Leerzeichen und Zwischenraum	79
Einladung zum Seminar der Vereinigung tschechischer Juristen	80
Einladung zum Duell „Um den Schachkönig der Tschechischen Rechtsanwaltskammer 2007“	81
Diskussionsforum der Gerichtsvollziehung 2007 Jan Zadražilek, Jitka Wolfová	82
Aus der juristischen Gesellschaft	
JUDr. Gerhardt Bubník mit dem Olympiorden ausgezeichnet Pavel Blanický	83
Zum Schluss	
Aus dem Notizbuch eines Rechtsanwalts Petr Hajn	84
Zeichnung von Lubomír Lichý	85
Wussten Sie, dass... Stanislav Balík	85
Inhaltsverzeichnis/Zusammenfassung	86
Table of Contents/Summary	87

Konferenz über die Unabhängigkeit der Rechtspflege

Vladimír Smejkal: Die Schweigepflicht des Rechtsanwalts und die elektronische Kommunikation

Der Artikel schließt an die Diskussion auf der Sitzung des Vorstands der Tschechischen Rechtsanwaltskammer im Juni an, die sich unter anderem mit der elektronischen Kommunikation und den Chip-Ausweisen der Rechtsanwälte befasst hat. Nach Ansicht des Autors ist der rechtliche (bzw. insbesondere der öffentlich-rechtliche) Schutz der Vertraulichkeit bei der elektronischen Kommunikation ausreichend. Viel problematischer ist aber in vielen Fällen der tatsächliche Schutz. Er beschreibt die einzelnen Instrumente der elektronischen Kommunikation, und zwar aus dem Blickwinkel ihrer Geeignetheit hinsichtlich des Erfordernisses der Schweigepflicht, die sich aus der Bestimmung des § 21 Abs. 1 des Rechtsanwaltsgesetzes ergibt. Hier sind die Eigenschaften der Telekommunikation, einschließlich der Mobilkommunikation, der elektronischen Kommunikation und weitere Internetinstrumente wie Internet Messaging und IP Kommunikation, insbesondere durch die Form des Telefonierens mittels des Programms Skype beschrieben. Er stellt fest, dass man sich in vielen Fällen nicht auf die Wahrung der Vertraulichkeit bei diesen Arten der Kommunikation verlassen kann. Abschließend sind konkrete Vorschläge zur Erhöhung der Sicherheit von elektronischer Kommunikation durch den Rechtsanwalt aufgeführt. Teil des Artikels ist auch die Stellungnahme von JUDr. Tomáš Sokol, Mitglied der Disziplinarkommission der Tschechischen Rechtsanwaltskammer.

Pavel Vantuch: Muss das Verfahren vor dem Bezirksgericht in der ersten Instanz an die erweiterten Ermittlungen gem. §§ 168-170 der Strafprozessordnung anschließen?

Der Autor befasst sich mit der Frage, ob in den Fällen, in denen das Obere Gericht gem. § 24 Abs. 1 der Strafprozessordnung entscheidet, dass zur Verhandlung der Anklage, die beim Kreisgericht erhoben wurde, das Bezirksgericht zuständig ist (§ 17 Abs. 1 der Strafprozessordnung), weil eine Umqualifizierung des Tatbestandes auf ein anderes Strafdelikt, über welches zu entscheiden das Bezirksgericht zuständig gewesen wäre, nicht auszuschließen ist, vor dem Bezirksgericht als erstinstanzlichem Gericht an die erweiterten Ermittlungen gem. §§ 168-170 der Strafprozessordnung anzuschließen ist, oder ob an die normalen Ermittlungen gem. §§ 161 bis 167 Strafprozessordnung angeschlossen werden kann. Er gelangt zu dem Schluss, dass die Tatsache, dass zur Verhandlung der Anklage, die beim Kreisgericht erhoben wurde das Bezirksgericht zuständig ist (§ 17 Abs. 1 der Strafprozessordnung), und zwar in einer Sache, in der keine erweiterten Ermittlungen gem. des Dritten Buches der Strafprozessordnung (gem. §§ 168-170 der Strafprozessordnung) stattgefunden haben, nicht automatisch einen Grund für die Rückgabe der Sache an den Staatsanwalt zum Zwecke der Nachermittlung darstellt, falls es nicht notwendig ist, die Sache im Hinblick auf die abweichende rechtliche Beurteilung im Vorbereitungsverfahren, näher zu klären (§ 188 Abs. 1 Buchst. e) der Strafprozessordnung).

Jiří Holas, David Sobek: Rechtliche Regelung des Unternehmenssitzes in der Rechtsordnung der Tschechischen Republik im Kontext des europäischen Rechts

Der Art. 48 EGV, der im kollisionsrechtlichen

Sinne nicht eindeutig ist, wurde durch den EuGH verbindlich zu Gunsten der Inkorporationstheorie ausgelegt. Die tschechische Rechtsordnung enthält eine Kollisionsnorm für die Bestimmung des persönlichen Statuts von ausländischen, nicht natürlichen Personen im § 22 des Handelsgesetzbuches unter Anwendung des Inkorporationsprinzips; in dieser Bestimmung wird der Begriff „ausländische Person“ verwendet. Der Begriff ausländische juristische Person wird im § 21 Abs. 2 des Handelsgesetzbuches so definiert, dass eine solche Person eine Person mit Sitz außerhalb des Gebietes der Tschechischen Republik ist. Der Begriff Sitz wird dann in der Bestimmung des § 19c des Bürgerlichen Gesetzbuches definiert, dessen Abs. 2 bestimmt, dass der Sitz durch eine Adresse bestimmt sein muss, unter welcher die juristische Person tatsächlich ansässig ist. Die strenge Anwendung dieser Bestimmung des Bürgerlichen Gesetzbuches kann zu folgendem führen: 1. Zu einer unterschiedlicher Behandlung von Unternehmen, die nach tschechischem Recht gegründet wurden, wobei berücksichtigt wurde, ob die Mitglieder ihrer Statutarorgane Bürger anderer Mitgliedstaaten der EU oder tschechische Staatsbürger sind; 2. Zum Risiko der Nicht-Anerkennung der rechtlichen Subjektivität und der Prozessfähigkeit von Unternehmen, die in einem anderen Mitgliedstaat der EU gegründet wurden, aber auf dem Gebiet der Tschechischen Republik fungieren. Die Autoren gelangen zu dem Schluss, dass für die Anwendung der Kollisionsnorm des § 22 des Handelsgesetzbuches die geltende rechtliche Regelung des Sitzes, die im Bürgerlichen Gesetzbuch enthalten ist, wichtig ist, wobei diese Regelung vom Inkorporationsprinzip in Richtung des Prinzips des Sitzes abweicht.

Klára Kočová: Gewalt in der Familie und die so genannte Ausweisung – ein neues Institut in der tschechischen Rechtsordnung

Am 1.1.2007 ist das Gesetz Nr. 135/2006 Smlg., durch welches einige Gesetze im Bereich des Schutzes vor Gewalt in der Familie geändert werden, in Kraft getreten, das in unsere Rechtsordnung ein gänzlich einzigartiges Institut eingeführt hat, das Institut der so genannten Ausweisung. Dieses Gesetz hat lose an die Novelle des Strafgesetzbuches – Gesetz Nr. 91/2004 Smlg. angeschlossen, die den neuen Straftatbestand der Quälerei von Personen, die in einer gemeinsamen Wohnung oder einem gemeinsamen Haus wohnen, eingeführt hat. So wurde in der Tschechischen Republik eine allumfassende Regelung der Bekämpfung von so genannter häuslicher Gewalt geschaffen. Nach dem ersten Schritt, der in der Kriminalisierung von häuslicher Gewalt bestand, wurde so auch ein zweiter Schritt getan, und zwar in Form dieses Gesetzes, das vor allem eine präventive Funktion hat. Die so genannte Ausweisung wird vor allem als eine Maßnahme von präventiver Natur verstanden und nicht als Strafe.

Martin Rozumek: Der Erwerb der Staatsangehörigkeit der Tschechischen Republik durch Erteilung oder Auf dem Weg vom absoluten Verwaltungsermessens zum standardmäßigen Verwaltungsverfahren

Der Artikel behandelt Theorie und Praxis des Erwerbs der tschechischen Staatsangehörigkeit im Sinne von § 7 Abs. 1 des Gesetzes Nr. 40/1993 Smlg., über den Erwerb und Verlust der Staatsan-

gehörigkeit der Tschechischen Republik, in der Fassung von späteren Vorschriften (im folgenden nur „Gesetz über die Staatsangehörigkeit“). Der Autor beleuchtet insbesondere die dogmatische Behauptung des Innenministeriums auf einem absolut weiten Ermessensspielraum bei der Entscheidung über die Erteilung der Staatsangehörigkeit der Tschechischen Republik und konfrontiert diese mit der Rechtsprechung des Obersten Verwaltungsgesichtshofes und Quellen des internationalen Rechts.

Pavel Čížinský: Die neue Straftat der Beihilfe zum unberechtigten Aufenthalt auf dem Gebiet der Republik (zur Diskussion)

Durch die Novelle des Strafgesetzbuches Nr. 178/2007 Smlg. wurde in die tschechische Rechtsordnung mit Rechtskraft vom 12. 7. 2007 die neue Straftat der Beihilfe zum unberechtigten Aufenthalt auf dem Gebiet der Republik eingeführt (§ 171d des Strafgesetzbuches). Nach Ansicht des Autors dürfen diesen Personen, die gegen diese neue Bestimmung verstoßen, dennoch nicht ihre grundlegenden Menschenrechte versagt werden, zu denen auch das Recht auf Rechtsbeistand gehört. Diesem Recht muss dann auch die Straflosigkeit derer entsprechen, der den Rechtsbeistand leisten, das bedeutet insbesondere der Rechtsanwältin.

Lukáš Klega: Ehemann und registrierter Partner zugleich?

Der Artikel befasst sich mit Änderungen, die das Gesetz Nr. 115/2006 Smlg., über die registrierte Partnerschaft in die tschechische Rechtsordnung eingeführt hat, und zwar insbesondere mit Hinblick auf die Novellierung von Rechtsvorschriften, die auf den ersten Blick mit dieser Problematik gar nicht so zusammenhängen. Er weist dabei auf kleinere Versäumnisse des Gesetzgebers hin, was die Notwendigkeit der Novellierung ebenfalls des Gesetzes Nr. 94/1963 Smlg., über die Familie anbelangt.

Vladimír Smejkal: Professional secrecy of the lawyer and electronic communication

The article follows-up the discussion of the Czech Bar Association Board of Directors meeting held in June focusing among other topics also on the electronic communication and the chip cards used by the lawyers. According to the author, the legal (or especially the statutory) protection of the electronic communication confidentiality is sufficient. The real protection, however, represents a much more difficult issue. The article describes the individual means of the electronic communication with respect to their compliance with the confidentiality requirement pursuant to the provisions of the Article 21, Section 1 of the Act on the Legal Profession. It also contains a description of the characteristics of the different telephone connections, including the mobile telephony, e-mail communication and further Internet based instruments, such as Internet Messaging and IP-telephony, especially in the form of the telephone calls using the Skype program. The article claims that in a number of instances it is not possible to rely on the confidentiality of such communication. The final part of the article contains the specific proposals for the promotion of the safety of the

lawyer's electronic communication. The article also involves a statement of Dr. Tomáš Sokol, member of the CBA Disciplinary Committee.

Pavel Vantuch: Do the regional court proceedings as the Court of the First Instance proceedings need to be connected with the investigation pursuant to the Articles 168 – 170 of the Criminal Code?

The author deals with the question if in cases, in which the High Court decides pursuant to the Article 24, Section 1 of the Criminal Code that a claim submitted to a District Court in charge (Article 17, Section 1 of the Criminal Code) should be proceeded, due to the impossibility of exclusion of the re-qualification of the action as other criminal act that would be subject to a decision by the regional court of justice (regardless of the fact if the action is subsequently re-qualified or not), the regional court proceedings as the Court of the First Instance proceedings need to be preceded by an extended investigation according to the provisions of the Articles 168 – 170 of the Criminal Code, or may follow the standard investigation pursuant to the Articles 161 to 167 of the Criminal Code. The author's conclusion is that a claim related to an action, which was not subject to the extended investigation according to the Part Three of the Criminal Code (pursuant to the Articles 168 to 170 of the Criminal Code), which was submitted to a district court of justice in charge and is processed by the respective regional court of justice (Article 17, Section 1 of the Criminal Code) does not automatically represent a reason for the return of the case for further investigations to a public prosecutor, given that due to a different legal assessment in the preliminary court proceedings the matter does not need to be described in more detail (Article 188, Section 1, Letter e) of the Criminal Code).

Jiří Holas, David Sobek: Legal provisions connected with the seat of the company, as defined in the Czech legal regulations, in the context of the European legislation

The binding interpretation of the ECJ decided that the conflicts causing ambiguous wording of the Article 48 Treaty favours the incorporation theory. The Czech legislation contains in the Commercial Code, Section 22 a conflict rule related to the determination of the personal status of other than artificial ;foreign entities based on the incorporation principle the respective legal provision uses the term „foreign entity“. The definition of the foreign legal entity is however given by the provisions of the Article 21, Section 2 of the Commercial Code as an entity with its seat outside the territory of the Czech Republic. The term seat is defined in the provisions of the Article 19c of the Civil Code, according to which pursuant to the respective Section 2 the seat is determined by the address, at which the legal entity is really seated. The strict application of this provision of the Civil Code may lead to: 1.

unfair treatment of the companies incorporated according to the Czech law depending on whether their statutory body members are ;citizens of other EU member states or Czech Republic 2. the risk that the corporate entity and process capability of companies incorporated in other EU member states will, in opposite to companies managed out of the territory of the Czech Republic, not be honoured. The conclusion of the authors is that for the application of the conflict rule of the Article 22 of the Commercial Code the

valid legal regulation of the company seat included in the Civil Code is crucial, whereas such legal provision deforms the incorporation principle towards the seat based principle.

Klára Kočová: Domestic violence and the so-called expulsion - a new institute introduced to the Czech legislation

As of 1st January 2007 the Act No. 135/2006 Coll., by which several other acts related to the domestic violence protection are amended became valid. By this Act a completely new and unique institute, the so-called expulsion, was introduced in the Czech legislation. This Act represents a free follow-up to the Amendment of the Criminal Act - Act No. 91/2004 Coll., which introduced a new fact substance for the criminal act of human harassment of persons living in common household. By this change, a new complex legal regulation related to the abatement of the so-called domestic violence in the Czech Republic was created. The first step, which defined domestic violence as criminal act, was followed by a second step, represented by this Act, and focused especially on the prevention. The so-called expulsion is considered as a preventive measure and does not constitute a sanction.

Martin Rozumek: Acquiring of Czech state citizenship by granting, or on the way from the absolute administration consideration to a standard administration proceedings

The article deals with the theory and practice of the legislation connected to the acquisition of the Czech state citizenship pursuant to the provisions of the Article 7, Section 1 of the Act No. 40/1993 Coll. on Acquiring and Ceasing of Czech State Citizenship, in the wording of the latter regulations (hereinafter referred to as „State Citizenship Act“). The author pays a special attention to the dogmatic promotion of the absolutely fee administrative consideration of the Ministry of Interior with respect to the granting of the Czech state citizenship and confronts it with the practice of the Supreme Administration Court of Justice and the international legislative sources.

Pavel Čížinský: Facilitation of unauthorized residence on the territory of the Czech Republic as a new crime (discussion topic)

As of 12th July 2007 by the Amendment of the Criminal Act No. 178/2007 Coll. a new criminal act of facilitation of unauthorized residence on the territory of the Czech Republic (Article 171 of the Criminal Act) was introduced. According to the author's opinion, the persons violating this legal provision may not be deprived of their basic human rights, which also include the right for legal assistance. This right must correspond with the immunity of those providing such legal services, i.e. especially the attorneys.

Lukáš Klega: Spouse and registered partner simultaneously?

The article addresses the changes that were introduced to the Czech legislation by the Act No. 115/2006 Coll. on Registered Partnership, with special focus on the amendment of the legal regulations, which are at the first glance not obviously linked to this issue. The author points out the minor neglecting of the legislator connected with the need for a respective amendment of the Act No. 94/1963 Coll. on the Family.

Editorial

Vladimír Jirousek: Gowns: yes or no? 3

News

The Lawyer of the Year 2007 Gala Evening is approaching ichta 4
 Lawyer of the Year 2007 nomination form 7
 Invitation to the Conference on the Legal Professional Justice 10
 Information on obligatory lawyers payments in 2008 10
 Invitation to the Information Day on the current legal profession issues 12

Legal Theory and Practice

Articles

Summary 16
 Professional secrecy of the lawyer and electronic communication
 Vladimír Smejkal 17
 Do the regional court proceedings as the Court of the First Instance proceedings need to be connected with the investigation pursuant to the Articles 168 - 170 of the Criminal Code? Pavel Vantuch 23
 Legal provisions connected to the seat of the company, as defined in the Czech legal regulations, in the context of the European legislation Jiří Holas, David Sobek 30
 Domestic violence and the so-called expulsion - a new institute introduced to the Czech legislation Klára Kočová 34
 Acquiring of Czech state citizenship by granting, or On the way from the absolute administration consideration to a standard administration proceedings Martin Rozumek 39
 Facilitation of unauthorised residence on the territory of the Czech Republic as a new crime (discussion topic) Pavel Čížinský 46
 Spouse and registered partner simultaneously? Lukáš Klega 47

Case Law

Criminal responsibility for a sport accident 50
 I. On the scope of the rights of a defence lawyer appointed solely for the purposes of the defendant's appeal argumentation.
 II. On the consequences of the fact that the extraordinary appeal was submitted late due to dilatory procedure of the Court of the First Instance related to the assignment of a defendant's defence lawyer. 53

Professional Literature

Trade mark of the Community and trade mark in the European Community
 Jindřiška Munková 56
 Public Procurement Act: Comments Josef Bejček 57

Legal Profession

Karel Čermák's Column

From lawyer's introspection to the legal self-reflection 60

Czech Legal Profession

Regions introduce themselves: Central Moravia Lenka Vidovičová 61
 From the Czech Bar Association Board of Directors meeting ichta 64
 From the disciplinary practice Jan Syka 64
 Providing of a copy of the recordings from the main hearings to the defence lawyer -response to a legal inquiry 67

From Europe

Three news in the area of the community law Markéta Tošnerová 68
 Constitutional complaint in Austria, Germany, Switzerland and Liechtenstein Roman Jurik 69
 Dr. Günter Kröber - the Honorary President of the Bar Association of Saxony Petr Poledník 73

Information and attractions

You should know

Lectures and seminars for the lawyers and legal trainees at the Czech Bar Association educational and training centres 76
 Human Rights League Appeal: lawyers, send us expert opinions! 78
 Věra Hartmannová: Colon and capital letter, space and area 79
 Invitation to the seminars organized by the Czech Association of Lawyers 80
 „Czech Bar Association Chess King 2007“ contest invitation 81
 Court execution 2007 discussion forum Jan Zadražilek, Jitka Wolfová 82

From the legal society

Dr. Gerhardt Bubnik awarded with the Olympic Order Pavel Blanicný 83

At the end

On fervent vindication Petr Hajn 84
 Drawing by Lubomír Lichý 85
 Do you know that... Stanislav Balík 85

Inhaltsverzeichnis/Zusammenfassung

Table of Contents/Summary 87

Conference on the Independence of Justice

Konference o nezávislosti justice [9]

19. – 20. října 2006 Praha

Obsah

- Úskalí soudcovské nezávislosti 90
Nezávislost justice a co ji omezuje
(správa justice jako nátlakový prostředek
na její výkon) 92

Vážení čtenáři,

přinášíme vám další příspěvky z Konference o nezávislosti justice - předpokladu spravedlivého procesu, kterou ve dnech 19. a 20. října 2006 uspořádala Česká advokátní komora v pražském Školícím a vzdělávacím centru v Paláci Dunaj. V tomto čísle to je referát místopředsedy Vrchního soudu v Praze JUDr. Vladimíra Vočky a koreferát ústavního soudce JUDr. Jiřího Nykodyma, kteří vystoupili v rámci čtvrtého tematického bloku „Úskalí soudcovské nezávislosti“.

Úskalí soudcovské nezávislosti

JUDr. Vladimír Vočka

Pokud se mám v rámci dohodnutého tématu zabývat dílčími otázkami vztahu jmenovacích procesů soudců, neodvolatelnosti a nepřežitelosti soudce a standardů výkonosti soudce a jejich vynu-

vání k soudcovské nezávislosti, je třeba nejdříve slovně vymezit obsah pojmu soudcovská nezávislost, tedy definovat, co to vlastně ona soudcovská nezávislost je, na kom nebo na čem má být soudce nezávislý.

Pokud hovoříme o nezávislosti soudce jako jednotlivce, tedy subjektu řady společenských vztahů, svádí tato skutečnost k úvaze o nezávislosti na těchto společenských vztazích, na společenských organizačních složkách a strukturách a o ekonomické nezávislosti. Někdy (a jsem přesvědčen, že pouze výjimečně), je soudcovská nezávislost takto chápána i samotnými soudci, a to někdy až v extrémní podobě. Byl jsem svědkem diskuse v Senátu Parlamentu ČR, kdy v rámci semináře k projednávané novele zákona o soudech a soudcích bylo ze strany zástupkyně soudcovského stavu argumentováno proti zajišťování a prohlubování dalšího odborného vzdělávání soudců ze strany ministerstva spravedlnosti tezí o z toho hrozící možné indoktrinaci soudců a tím ohrožení jejich nezávislosti. Všichni jsme se setkali s argumentací, že odebrání třináctých či čtrnáctých platů soudcům je nepřijatelné, neboť ohrožuje jejich nezávislost. V nedávné době prošla sdělovacími prostředky zpráva, že jeden z ministrů vlády ČR podal své oficiální písemné stanovisko Ústavnímu soudu v kauze ústavní stížnosti, týkající se práce jeho resortu, a byl za to mediálně napaden, přičemž jeho vyjádření bylo označeno za snahu o ovlivnění nezávislosti soudu. Přitom je samozřejmé a vyplývá z povahy věci, že každé vyjádření, stanovisko či výpověď, pokud je ve vztahu k věci relevantní, k takovému ovlivnění – nikoliv však nezávislosti, ale názoru soudu na věc – směřovat nutně musí.

Mám za to, že do takovéto šíře a do takovýchto dopadů dovedený výklad pojmu soudcovské nezávislosti nejenomže není zcela přesný, ale neodpovídá ani jejímu zákonnému vyjádření v čl. 82 a 95 Ústavy ČR a v paragra-

fech 79 a 80 zákona o soudech a soudcích, a především ani smyslu a účelu této zákonné úpravy.

Friedrich August Hayek by to sice označil za konstruktivistickou personifikaci, ale dovolím si zjednodušeně a obrazně říci, že stejně jako moc zákonodárnou a moc výkonnou, tak i moc soudní ustavili občané tohoto státu v ústavě k tomu a jen a jen k tomu, aby jim sloužila. V tomto smyslu má soudcovská nezávislost zajistit soudci možnost spravedlivě a nestranně řešit soudní případy a naopak – občanům-účastníkům řízení – zajistit spravedlivě a v reálném čase učiněné rozhodnutí v jejich konkrétní při. Není tedy ani privilegiem, ani svěřací kazajkou, ale pouhým (byť nezbytným) předpokladem pro řádný výkon soudcovské profese.

Je nepochybné, že soudce, pokud má postupovat spravedlivě, musí být nestranný. K jeho nestrannosti lze přispět jednak jeho ochranou před nesprávnými vlivy na jeho činnost, jednak, a to naprosto zásadně, jeho výběrem a výchovou. Zajištění spravedlnosti soudnictví je možno jen zajištěním nezávislosti soudní moci na moci výkonné a zákonodárné, **při**, což je třeba zdůraznit, **jejím vlastním výkonu**. Uvedené zdůraznění uplatňují proto, že je podle mého názoru zásadním, v ústavě vyjádřeným, korektivem vymezujícím oblast nutné a nezbytné nezávislosti (odkazují na čl. 82 odst. 1 Ústavy ČR).

U této otázky, byť je pro podstatu mého sdělení vcelku vedlejší, se musím zastavit, neboť zde dochází ke střetu s odlišným názorem, vyjádřeným v nálezu Ústavního soudu ČR č. 397/2006 Sb., publikovaném dne 9. srpna 2006. Od tohoto data jsou na relativně dlouhou, přede- těžko odhadnutelnou dobu zakonzervováni ve svých funkcích předsedové a místopředsedové všech soudů v celé republice a předsedové kolegií obou našich nejvyšších soudů, neboť nikdo z nich nemůže být z funkce odvolán, byť by ve své řídicí práci projevil neschopnost naprosto výjimečnou, a závažným způsobem nebo opakovaně by porušoval zákonem stanovené povinnosti při výkonu státní správy soudů. Je tomu tak proto, že citovaným nálezem bylo zrušeno ustanovení § 106 odst. 1 zák. č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích a státní správě soudů, ve znění pozdějších předpisů, které odvolání těchto soudních funkcionářů v uvedených krajních případech umožňovalo.

Ústavní soud tento nálezný v odůvodnění svého rozhodnutí opřel v podstatě o vlastní hypotetickou premisu, a to: „...že funkce předsedů soudů, jakož i předsedy Nejvyššího soudu je neoddělitelná od funkce soudce, neboť

nelze konstruovat dvojakost právního postavení předsedy soudu jako úředníka státní správy na straně jedné a soudce na straně druhé. Atributy nezávislosti soudní moci, resp. nezávislosti soudců je tak nutno vztahovat ve shora naznačeném směru i k předsedům soudů, včetně předsedy Nejvyššího soudu. Nelze potom akceptovat jejich odvolání orgánem moci výkonné právě tím způsobem, který napadené ustanovení (§ 106 odst. 1 z. č. 6/2002 Sb. ve znění pozdějších předpisů) předpokládá, při současném zachování výše uváděných požadavků.“

V této souvislosti se mi vybavila slova profesora Františka Šamalíka napsaná při jiné příležitosti a sice, že: „*to, že všichni musíme sklonit před rozhodnutím Ústavního soudu hlavu nikterak neznamená, že musíme souhlasit s jeho odůvodněním.*“ S odůvodněním zmíněného nálezu pak podle mého názoru souhlasit nelze, neboť mám za to, že se opírá o nesprávná východiska. Citovaný, Ústavním soudem vytvořený logický soud, ze kterého je odvozován závěr o ohrožení soudcovské nezávislosti, tedy premisa, že funkce předsedy soudu je neoddělitelná od jeho funkce soudce, nemá oporu ani v platném právním řádu, ani v praktickém fungování soudního systému a vychází z poněkud jiného, podle mého názoru naprosto nesprávného chápání obsahu principu soudcovské nezávislosti. I při sborovém rozhodování je každý soudce závislý jen na zákonu a vlastním svědomí, nikoli na svém kolegovi soudci. Jestliže by takto měl být nezávislý každý soudní funkcionář při výkonu správy soudu, znamenalo by to pro systém anarchii a následně zhroucení. Z pohledu platné ústavy není důležité, zda jsou či nikoli závislí soudní (tedy správní) funkcionáři, nýbrž že jsou nezávislí při výkonu své funkce soudci (opět odkazují na čl. 82 odst. 1 ústavy).

K ochraně soudce před nesprávnými vlivy, které by mohly ovlivňovat nestrannost jeho rozhodování, nepochybně patří péče o to, aby byl zajištěn před zásahy do své rozhodovací činnosti zvenčí, aby nebyl jakýmkoliv způsobem, tedy ani po vydání rozhodnutí, ohrožen proto, že nerozhodl podle přání někoho jiného, aby byl existenčně zajištěn před následky své činnosti při nalézání spravedlnosti trvalostí soudcovského mandátu, aby měl potřebné materiální podmínky pro výkon funkce a aby jeho postavení ve společnosti bylo upevněno i po stránce ekonomické nezávislosti. Mám za to, že v těchto attributech jsou vnější podmínky nezávislého a nestranného rozhodování soudů v dostatečné míře zajištěny. Na druhé straně je třeba zdůraznit, že nezávislost a nestrannost soudce při rozhodování má svůj limit v jeho závislosti na platném právním řádu, tedy povinnosti dodržovat hmotná a procesní právní pravidla, zákony a případně, v rozsahu zákona, i jiné obecně závazné právní předpisy. Soudcovská nezávislost totiž není sama o sobě samoučelná, ale je funkčně účelová tím, že zajišťuje soudcovu nestrannost. Proto také nemůže být soudce chráněn a nedotknutelný tam, kde svou funkci vykonává bez ohledu na zákonnost a spravedlnost anebo kde je nečinný.

V posledních letech jsme velmi často, v důsledku rozsáhlé a nedostatečně koordinované legislativní činnosti,

svědky rozporů v českém právním systému, které musí být řešeny častými novelizacemi zákonů a dalších právních předpisů a především interpretačními postupy při jejich aplikaci. Potřeba odstranění vnitřních rozporů právního řádu klade při užití právních norem velkou odbornou a intelektuální zátěž na interpretující orgán, který by proto měl být vybaven nejen profesionální erudicí, ale i nadstandardně všeobecným vzděláním. V obou těchto směrech by měl mít nejen možnost, ale i z povahy věci plynoucí povinnost se dále rozvíjet. Jedině tak lze zajistit a udržet jeho skutečnou nezávislost, neboť soudce, který nemá odborné vědomosti a dostatečné všeobecné vzdělání, nemůže mít od posuzované věci potřebný odstup a nadhled a v důsledku toho rozhodovat nestranně. Za podmínku pro vznik spravedlivého soudního rozhodnutí skutečně základní, bez jejíhož působení při posuzování a rozhodování soudních sporů je soudcovská nezávislost i při naplnění všech podmínek shora uvedených pouze formální a zdánlivá, tedy za opravdovou *condicio sine qua non* však pokládám soudnost, tedy zdravé rozvažování, kterou Immanuel Kant ve své Kritice soudnosti v podstatě definuje z obecného hlediska jako schopnost v mysli podřazovat zvláštní pod obecné, a rozlišuje v tomto směru soudnost určující a soudnost reflektující. Prof. Jaroslav Bičovský, zde již zmíněný, ji přímo pro poměry justice nazývá soudcovským přístupem a definuje ji jako: „*... umění získat potřebnou míru informací povahy abstraktní (tedy právních norem atd.) i konkrétní (co do skutečného stavu věci) ve vzájemné vazbě, a tyto informace správně spojit, navázat, a pak vydat zkvalitněnou, zhuštěnou informaci v podobě soudního rozhodnutí, nahrazujícího doposud existující míru neuspořádanosti ve společenském vztahu novou mírou uspořádanosti...“*

V Kritice čistého rozumu Immanuel Kant soudnost (die Urtheilskraft) označuje za zvláštní talent, který vůbec nechce být poučován, nýbrž pouze pěstován. V této souvislosti si nemohu odpustit citovat tohoto autora ze stejné knihy, kde uvádí: „*...proto je také soudnost takzvaného vrozeného důvtipu, jehož nedostatek nemůže nahradit žádná škola; třebaže totiž škola může nějakému omezenému rozvažování plně poskytnout a takřka naroubovat pravidla převzatá z cizího náhledu, přece jen schopnost správně jich používat musí být vlastní učni samému, a žádné pravidlo, které bychom mu chtěli za tím účelem předepsat, si není – při nedostatku takové přirozené vlohy – jisto před zneužitím...“* a dále uvádí: „*Nedostatek soudnosti je vlastně hloupost a od takové vady nelze nijak odpomoci. Tupá nebo omezená hlava, které nechybí nic než náležitý stupeň rozvažování a vlastní pojmy, může být učením zcela dobře vyzbrojena, dokonce až k učenosti. Jelikož se jí ale i pak obyčejně nedostává soudnosti, není nic neobvyklého potkávat velmi vzdělané muže, kteří při provozování své vědy často projevují onen nedostatek, jež nelze nijak napravit.*“ Proto soudce, který, byť bude na potřebné úrovni obecného a právního vzdělání a byť bude i charakterově pevný tak, aby se oprostil od všech předpojatostí při řešení soudních záležitostí, nebude při svém rozhodování

fakticky nestranný, pokud se mu nebude dostávat oné shora citované schopnosti. Její přítomnost, která rozhodně není závislá na věku, je možno nikoli absolutně, ale v maximální možné míře zajistit toliko výběrem v rámci výchovy justičních čekatelů.

Autoři Václav Pavlíček a Jiří Hřebejk v publikaci „Ústava a ústavní řád ČR“ označují za nezbytný předpoklad právního státu právní jistotu, která souvisí s požadavky stability práva a zákonnosti tvorby práva; stav společnosti, kdy každý má mít možnost právo znát a mít jistotu, že vždy bude rozhodováno podle práva, že v podobné věci bude rozhodováno podobně a v různých věcech různě, o věcech bude rozhodovat orgán, který je k rozhodování příslušný, každé prvoinstanční rozhodnutí bude přezkoumatelné a každému bude poskytnuta právní ochrana proti nezákonnému rozhodnutí státní

moci. Tyto požadavky jsou úzce spojeny s principem nezávislosti soudní moci a s nestranností rozhodování soudů. Tyto principy potom vytvářejí předpoklady k důvěře v právo. V právním státě není občan odkázán na svépomoc, ale má záruku, že právní cestou dosáhne spravedlnosti a uspokojení nároků, jež mu ze zákona náležejí.

Protože se na této konferenci sešly významné osobnosti z oblasti právní teorie i praxe, prosím každého z vás, aby si položil otázku, zda s ohledem na řečené žijeme ve státě, který lze ve všech atributech shora uvedených označit za stát právní, a pokud by odpověď byla shodná s mou, tedy negativní, co lze udělat pro to, aby se v historicky co možná nejkratší době změnila v odpověď pozitivní. My všichni jsme tím povinni svým spoluobčanům. *Děkuji vám za pozornost.*

Nezávislost justice a co ji omezuje (správa justice jako nátlakový prostředek na její výkon)

JUDr. Jiří Nykodým

Téma nezávislosti justice je od roku 1989 předmětem stálých diskusí na různé úrovni. Většina představ zůstává obvykle na povrchu problému a veřejnost je tak uváděna v omyl, neboť u ní vzniká po-

cit, často živěny politiky, ale i novináři, že vyústí do stavu, kdy se soudy budou chovat svévolně. S humorem to vystihl doktor Jahelka, když v jednom ze svých satirických skečů popisuje, jak jistý soud prvního stupně princip nezávislosti dovedl k dokonalosti, který odvolací soud v odůvodnění svého rozhodnutí komentoval slovy, že tento výlučně vycházel ze svých představ o právu a nenechal se zmást ani platnou právní úpravou. Nezávislost justice ovšem není synonymem libovůle, stejně jako anarchie není synonymem demokracie. Hovoříme-li o nezávislosti justice, pak ve své podstatě se dotýkáme samotného základu ústavního pořádku, který stojí na principu dělby moci. Naše ústava ho vyjadřuje v čl. 2 odst. 1, ve kterém stanoví, že lid je zdrojem veškeré státní moci a vykonává ji prostřednictvím orgánů moci zákonodárné, výkonné a soudní. Tento princip vychází z myšlenky, že v přirozenosti člověka je zakotvena tendence ke koncentraci moci a jejímu zneužití. Rozdělení státní moci má za cíl zabránit jejímu zneužití a libovůli a vytvořit záruky pro svobodný rozvoj jednotlivce.

Aby tento princip fungoval, musí být všechny tyto tři moci na sobě relativně nezávislé. Záměrně hovořím o relativní nezávislosti, protože jejich absolutní nezávislost není možná a pokud by byla prosazena, nemohlo by to vést k ničemu jinému než k naprosté nefunkčnosti státní moci. V zásadě tedy jde o to, že tyto moci se musí vzájemně ovlivňovat, avšak jen v rámci svých pravomocí, které tím, že jsou uplatňovány, ovlivňují výkon ostatních mocí. Vzájemná vyváženost pravomocí je tedy základem kamenem dělby moci.

V každodenním životě jsme ovšem konfrontováni s případy přesahu pravomocí jedné moci do druhé. Jako příklad nám může posloužit zákonodárná iniciativa poslanců, která je zásahem do pravomoci moci výkonné.

A jsou známy i pokusy zákonem nahradit ať už správní nebo soudní rozhodnutí, zejména v souvislosti s vyvlastňováním pozemků pro potřeby velkých investorů. Tyto přesahy mohou být v některých případech nutné a žádoucí, v jiných případech nanejvýš škodlivé. Jisté ovšem je, že by bylo iluzí si myslet, že všechny tři moci budou na sobě zcela ideálně nezávislé a že nebudou jedna do druhé v určitém rozsahu zasahovat. Jde však o to, aby tyto přesahy byly ospravedlnitelné potřebou výkonu moci a nenarušovaly základní princip dělby moci.

V naší zemi je státoprávní uspořádání stále silně ovlivňováno principy střeoevropského práva, které se vytvořily především v devatenáctém století a na počátku dvacátého století. V těchto systémech nebylo postavení soudce vnímáno jako postavení představitele samostatné soudní moci, ale jako státního úředníka, jehož úkolem bylo především hájit zájmy státu. Tomu také odpovídalo i řízení správy justice, které bylo vždy plně v kompetenci ministra spravedlnosti. Ten pak ze své pozice

představitele výkonné moci vykonával nemalý vliv na činnost soudů. Ministr spravedlnosti nebyl a ani nyní není pouhým servisem pro zabezpečení činnosti soudů. Je to on, kdo disponuje finančními prostředky určenými ze státního rozpočtu na financování činnosti soudů. Vliv exekutivy na soudy a výkon soudcovské moci se však neomezoval a ani nyní neomezuje jen na otázku financování soudů. Nepochybně sem spadá i otázka obsazování řídicích funkcí v justici. Když se rozhořela diskuse na téma odvolání předsedkyně Nejvyššího soudu prezidentem republiky, který tak učinil na návrh ministra spravedlnosti, nechal se slyšet jeden z poslanců, jinak též vysokoškolský učitel právnické fakulty, že funkce předsedy soudu nemá nic společného s rozhodovací pravomocí soudů a že ve skutečnosti jde pouze o funkci manažerskou a tam platí, kdo jmenuje, ten odvolává. Bylo to vlastně v krátké době podruhé, co byla veřejnost konfrontována se situací, kdy moc výkonná zasáhla do obsazování justičních funkcí ze strany soudců. V nedlouhé době předtím ministr spravedlnosti odvolal předsedkyni Okresního soudu pro Prahu-západ. Pro poměry, jaké panují u nás, není bez zajímavosti reakce soudců samotných. Zatímco v případě předsedkyně okresního soudu se přinejmenším viditelná většina postavila za ni a v jejím odvolání viděla zásah do soudcovské nezávislosti, v případě předsedkyně Nejvyššího soudu byly v převažující míře reakce na její odvolání ze strany soudců schvalující. Dokonce bylo zaznamenáno memorandum předsedů krajských soudů, kteří tak toto odvolání podpořili. Je tedy jmenování a odvolávání funkcionářů soudů z řad soudců způsobem nátlaku na rozhodování soudů, anebo není? To je jedna z mnohých otázek, které nastoluje každodenní život. Avšak odpověď na ni stejně jako odpovědi na jiné obdobné otázky, které v této oblasti každodenní život přináší, není v řešení toho kterého problému, ale v systémovém řešení, které musí spočívat v naplnění shora zmíněného ustanovení ústavy o dělbě moci.

V souvislosti s těmito několika problémy, které v naší zemi přinesl v poslední době život, je na místě si položit otázku, zda soudnictví v České republice je konstituováno v souladu s ústavou, tedy jako samostatná moc. Výše uvedená fakta prokazují, že tomu tak není. Soudní moc nemá svébytnou a samostatnou reprezentaci, nemůže se projevovat navenek jako jedna z nezávislých mocí, ale je fakticky reprezentována ministerstvem spravedlnosti, tedy jednou ze složek moci výkonné. To pak vede k tomu, že výkon soudní správy je chápán jako výkon státní správy, tedy jako projev moci výkonné. Jde o důsledek právní úpravy postavení soudů v systému státních institucí, která nevytváří podmínky pro faktickou nezávislost soudů v rámci dělby moci ve státě. Taková úprava je ve zřejmém rozporu s ústavním principem dělby moci, což je zásada, která tvoří tzv. tvrdé jádro ústavy. Často se uvádí, že podobný princip správy soudnictví, jaký je u nás, má většina středoevropských zemí a že je tudíž na našem území tradiční. Ovšem v zemích s tradiční demokracií se postupem času vytvořil systém správy soudnictví, který není vnímán jako výkon státní správy, ale jako svébytný výkon justiční správy, jejímž je-

diným cílem je zajistit podmínky pro činnost soudů, tedy pro realizaci moci soudní. Jde o evoluční proces, který se v podmínkách tradiční demokracie ustálil do funkčního systému, jenž i při zachování tradičních institucí zajišťuje nezávislost justice jako samostatné moci a jejímž představitelem není vnímán ministr spravedlnosti, ale funkcionáři soudů, kteří jsou na moci výkonné nezávislí, a proto mohou nezávisle soudní moc reprezentovat. Asi nikdo nepochybuje o tom, že se soudy neobejdou bez výkonné správy, která musí zajistit potřebný servis pro rozhodování soudce v té které konkrétní kauze. Stávající úprava vychází ze zásady, že je úkolem státu, konkrétně ministra spravedlnosti a jeho úředníků tento servis pro soudy zajistit. Ten však tuto činnost nezajišťuje na úrovni soudů prostřednictvím úředníků, ale prostřednictvím předsedů a místopředsedů soudů, kteří nejsou úředníky, ale soudci. To je samozřejmě správné, neboť je to jistý zárodek institucionální nezávislosti výkonu soudní moci, který však je notně pošramocen pravomocí ministra nejen jmenovat, ale i odvolávat předsedy soudů. Představa, že výkonem správy justice nelze vykonávat nátlak na justici samotnou, není správná. Správa justice tím, že jejím hlavním posláním je vytvářet podmínky pro vlastní výkon soudnictví, nepochybně ovlivňuje, a to významným způsobem, činnost soudů a může proto mít významný vliv na vlastní rozhodování. V rámci jejího výkonu lze najít mnoho způsobů, jak její realizaci dát najevo nespokojenost s činností soudů. Jako příklad právě vysloveného může posloužit případ nám nejbližšího Slovenska, které má z hlediska fungování soudní moci v podstatě systém shodný s naším. Jistě neuniklo vaší pozornosti, že nový ministr spravedlnosti, kterého nominovala strana pana Mečiar, jako jeden z prvních kroků, které ve své funkci učinil, bylo odvolání dvou předsedů krajských a tří předsedů okresních soudů. Ve všech případech šlo o soudce, kteří důsledně bojovali proti korupci a kteří nynějšího ministra spravedlnosti, v době, kdy zastával funkci předsedy NS Slovenska, vyzvali k rezignaci. Hlavním argumentem ministra opět je, že předseda soudu musí být především manažerem a musí mít přehled o dění na soudě a k tomu pak dodává, že jednoduše nemíní stále číst informace o procesních chybách. Jen těžko si lze představit jasnější případ nátlaku moci výkonné na moc soudní právě přes obsazování vedoucích funkcí v justici. A že nejde jen o optimální výkon soudní správy, je nabitelní. O tom v tomto kontextu může pochybovat jen naprostý ignorant.

V polovině září tohoto roku (2006 – pozn. red.) rozhodoval Ústavní soud o stížnosti předsedkyně NS České republiky, která směřovala proti rozhodnutí prezidenta, jímž byla z funkce odvolána. Ústavní soud toto rozhodnutí zrušil, když dovodil, že jím došlo k zásahu do hmotného, ústavně zaručeného práva stěžovatelky chráněného čl. 21 odst. 4 Listiny. Vyslovil názor, že pokud je tímto článkem Listiny sledováno umožnit občanům správu veřejných záležitostí, musí být subjekt vykonávající funkci nadán rovněž ochranou před libovůlí státu, která by mu mohla bránit ve výkonu veřejné funkce. Samotné právo na přístup k veřejným funkcím by nemělo smysl, pokud

by neobsahovalo i ochranu v průběhu funkce. Vycházel přitom z plenárního nálezu Pl. ÚS 18/06, kterým bylo zrušeno ustanovení § 106 odst. 1 zákona o sodech a soudcích, jež umožňovalo, aby prezident, který předsedkyni NS jmenoval, ji též odvolal. Ústavní soud konstatoval, že pravidlo „kdo jmenuje, odvolává“, je naprosto logické v případech, kdy se jedná o přímý vztah nadřízenosti a podřízenosti. Takový vztah však není mezi předsedkyní Nejvyššího soudu a prezidentem republiky, stejně jako není mezi ministrem spravedlnosti a ostatními funkcionáři soudů nižších stupňů, které ministr jmenuje. Toto rozhodnutí prezident komentoval slovy, že jde o nebezpečný posun polistopadových poměrů od parlamentní demokracie k ničím neomezené soudcovské autonomii.

Uváděnými nálezy Ústavního soudu však není řečeno, že by se soudy měly vymykat jakékoli kontrole, ale jde o to, kdo tuto kontrolu má vykonávat a hlavně kdo má mít v rámci této kontroly rozhodující pravomoc. Jsme stále v procesu hledání optimálního řešení daného problému, které by nejvíce odpovídalo našim podmínkám a bylo i politicky přijatelné. V minulosti jsme byli svědky pokusu zavést do našich poměrů soudcovskou samosprávu, která by vyloučila vliv ministerstva spravedlnosti na obsazování míst funkcionářů soudů. Tento návrh, který měl již podobu zákona, nakonec neprošel přes parlament, kde stále přetrvává nedůvěra ve vztahu k soudcovskému stavu, který v očích politické reprezentace nemá morální kredit na to,

aby se stal reprezentantem plně emancipované třetí moci ve státě. Jisté je, že kdykoliv se tato otázka dostane na přetřes na politické scéně, vždy převáží snaha zachovat si co možná největší vliv moci výkonné na dění v oblasti moci soudní. Ta tendence je nebezpečná tím, jak apriori podezřívá soudy, že by právě ony mohly své moci zneužít. Přitom právě tato moc je více než kterákoliv jiná svázána přísnými pravidly svého výkonu, jejichž dodržování je podrobena několikeré kontrole. Z postoje politické reprezentace k této otázce číší obava, že by se přeci jen soudní moc mohla dopracovat do situace, kdy by se zákony musely dodržovat beze zbytku, a to je něco, z čeho mají politici, ale přiznejme si i veřejnost, strach. Naše společnost si příliš zvykla na stav, že pravidla jsou zde jen na oko, ale že se zase tak přísně dodržovat nemusí.

Nezávislost soudnictví je jedním ze základních kamenů demokracie, neboť jen ona garantuje rovné postavení všech před zákonem. K jejímu skutečnému prosazení nepostačí pouhá její proklamace v právních předpisech různé právní síly. Aby se prosadila do běžného života a byla přijata veřejností jako správné řešení, je třeba v našich podmínkách udělat ještě mnoho práce. Podle mého názoru je však třeba nejprve vytvořit institucionální podmínky pro to, aby soudní moc byla skutečně oddělena od moci výkonné a stala se reálnou mocí v rámci ústavou garantované dělby tří mocí, moci zákonodárné, výkonné a soudní. ■

Lovells

Mezinárodní advokátní kancelář se sídlem v centru Prahy rozšiřuje svůj tým a proto přijme:

**ADVOKÁTA / ADVOKÁTKU
PROFESSIONAL SUPPORT LAWYER
ADVOKÁTNÍHO KONCIPIENTA / KONCIPIENTKU**

POŽADUJEME:

- výbornou znalost angličtiny (znalost dalšího cizího jazyka výhodou)
- schopnost týmové práce a komunikace v mezinárodním kolektivu
- vysoké pracovní nasazení a flexibilitu
- profesionální vystupování
- dlouhodobý zájem o práci v advokacii

NABÍZÍME:

- zajímavou práci v mezinárodní právní firmě s kanceláři v Evropě, Asii a Severní Americe
- odpovídající platové ohodnocení
- práci v miadém kolektivu pražské kanceláře
- možnost dalšího vzdělávání a profesního růstu

Nabídky se stručným životopisem v českém a anglickém jazyce zasílejte, prosím, faxem na číslo 224 210 004 nebo prostřednictvím e-mailu k rukám Ivety Reichlové (iveta.reichlova@lovells.com), případně poštou na adresu Lovells, Na Příkopě 22, 110 00 Praha 1.